

Putevi Isusa Krista

Isus Krist, duhovnost i Zemlja:

Putevi Isusa Krista, njegovi doprinosi ljudskoj svijesti i promjenama čovječanstva i zemlje: nezavisna informacijska stranica, s novim stajalištima iz mnogih područja duhovne spoznaje i istraživanja; s praktičnim uputama za osobni razvoj.

<http://www.ways-of-christ.com/hr>

Putevi Isusa Krista u ljudskoj svijesti i na zemlji

Popis sadržaja svih dijelova

Za donje poglavlje morate u potpunosti otvoriti stranicu

Putevi Isusa Krista	1
Dio 1: 25 poglavlja o koracima u evanđelju	3
UVOD u smisao i uporabu ovoga teksta.	3
Ove stranice i različiti teološki pravci u povijesti crkve.	6
“U početku bijaše riječ (grčki Logos) ... i riječ tijelom postade” (Iv. 1).	10
Isus Nazarećanin: njegovo rođenje.	11
Nalazi li se nešto značajnoga u Isusovim mladenačkim godinama?	12
Napomena uz raspravu o “dva dječaka Isusa”.	12
Krštenje na rijeci Jordan preko Ivana Krstitelja.	13
Tišina u pustinji.	15
Kušnje i poziv učenika.	17
Svadba u Kani.	18
Stajališta o seksualnosti, simpatiji, uživljavanju i ljubavi.	20
“Sveta revnost” (i stajališta o emocijama).	22
O besjedi na gori (s uputama za razumijevanje).	23
Isusovo preobraženje na gori Tabor (<i>Mat. 17</i>).	25
Pitanje o “čudima”.	26
Lazarevo uskrsnuće.	27
“Ovce”.	28
Krist i “pranje nogu”, pomazanje Marije iz Betanije.	29
Posljednja večera; mesijanski dolazak; uhićenje i bičevanje.	31
Krunidba vijencem od trnja i pozdravni govori.	32
Raspeće i polaganje u grob.	33
Pitanje praznoga groba, “odlaska u pakao ili raj”.	37
Uskrsnuće.	39
“Uzašašće”.	43
Prvi Duhovi.	45
Isusov portret.	49
Dio 2: 12 poglavlja o Otkrivenju po Ivanu i zaključno poglavlje "Kršćanske osobine"	49
Otkrivenje po Ivanu.	49
O pristupu proročanstvima.	51
O sadržajima Apokalipse po Ivanu: Sedam crkava.	52
Nadahnuća i crkve.	61
Sedam pečata.	63
Sedam trubalja.	64
“Sedam gromova” i dva proroka.	64
Žena i Zmaj.	65
Sedmoglava zvijer iz mora.	65
Zvijer s dva roga iz zemlje.	66
“Sedam posljednjih zala” i propast “Babilona”; ... Povratak Krista.	66
(Stvarno) “tisućgodišnje kraljevstvo mira”.	69
“Novo nebo, Nova zemlja i Novi Jeruzalem”.	69
Zaključno poglavlje: Kršćanske osobine.	70
Tablica: Kršćanski stav – “Na svijetu” ali “ne od svijeta”*, jedan “Treći put”.	72
Dio 3: Poglavlja o različitim temama i životnim pitanjima	73
Molitva za mir, život i zemlju	73
Osnove etičkih vrijednosti.	74
Dodatak: kratak ispravak suvremenih "priča koje otkrivaju sve o Isusu"	77
Prirodne znanosti i vjera u Boga.	79
Svijest, znanost o mozgu i sloboda volje.	81
Informacije o Isusu Kristu i pitanjima prehrane.	82
Isus Krist i liječenje - danas.	84
O kršćanskom blagoslivljanju.	86

Jadikovanje kao mogući sastavni dio kršćanske prakse.	87
Kršćanski put obrade događaja u životu	88
Kršćanska stajališta glede gospodarstva i socijalnih pitanja.	89
Opća kršćanska stajališta prema društvu i politici *).	90
Kršćanstvo i filozofija: O Habermasovu govoru "Vjera i znanje" *).	91
Opća kršćanska stajališta o ekološkim pitanjima *).	92
Nerođeni život *.	94

Dio 4: O Starom Zavjetu, i doprinosi dijalogu s drugim religijama 95

O Starom Zavjetu i židovska religija (judaizam).	95
Zarathustra.	98
Informacije o Isusu Kristu i islamu.	98
Informacije o Isusu Kristu i budizmu.	101
Informacije o Isusu Kristu i hinduizmu.	104
Informacije na temu: Isus Krist i taoizam i konfucijanizam.	106
Opća stajališta o prirodnim religijama	109
Staroameričke religije - Kalendar Maya i kršćanstvo.	110
Religija ¹⁾ kao "povratna veza" čovjeka s Bogom – na putevima s Isusom Kristom.	111
Pomoć za vlastitu provjeru prilikom rada s glavnim tekstovima stranice "Putovi Isusa"	114
Napomena: vlasnička prava, e-mail	115

Dio 1: 25 poglavlja o koracima u evanđelju

UVOD u smisao i uporabu ovoga teksta.

Već dvije tisuće godina – prema prethodnim proročanstvima čak i nekoliko tisuća godina više – ljudi se neprestano zauzimaju za svoja višestruka izravna iskustva s Isusom Kristom. Sličnosti neovisno jedni od drugih pokazuju unatoč različitim karakterima, različitoj religijskoj, filozofskoj ili znanstvenoj okolini. Govore o stanovitoj sadašnjoj realnosti Krista; dijelom i o mogućnosti da sebe i druge pripreme za slična iskustva; i o novim sposobnostima kroz Krista koje već 2000 godina utječu na razvoj čovječanstva pri čemu se ovdje ne misli na vanjsko povijesno-kulturno posredovanje. Iznova ćemo se detaljnije pozabaviti ovim ne samo teoretskim, već i praktično izvedivim koracima "rasta". Slijedeći korake kojima je išao sam Isus može se vidjeti njihovo značenje za različita životna područja.

U 12. stoljeću opat Joachim de Fiore preokupio je "razdoblje Duha Svetoga", u kojem će odnos pojedinca do Boga neovisno o institucijama postati opće dobro. Danas se u svijetu nastoji tražiti ne samo odgovarajuće utjelovljenje Krista u čovjeku, već i pojedinca promatrati kao svjesnu stanicu u "Kristovu tijelu".

S ovim djelomično povezan "povratak Kristov" i sadašnja "apokalipsa" kao veliki događaji ukazuju na nešto opširnije, a ne na ljudski zamišljeno "ponovno utjelovljenje".

Koje se specifične mogućnosti razvoja za čovjeka i Zemlju mogu ovdje naći, a kojih tijekom Isusova zemaljskog života nije bilo, pitanje je na koje ćemo u ovom prilogu kao poticaj pokušati dati nekoliko odgovora.

Upravo u vremenu

- kada fenomen Isusa Krista zaokuplja mnoge [različite teologije](#) i dogme, lingvističke, povijesno-kritične, arheološke i paleografske, religijskosociološke i dubinskopsihološke, prirodnoznanstvene, političke i ine načine razmatranja,

- kada je kao i u vrijeme prakršćanstva uz staru materijalističku nastala višestruka duhovna scena, od kojih su obje rezultirale tekućim prijelazima na kršćanstvo kao i razgraničenjima, - gdje danas dolazi do najzamršenijih pojava kao na pr. mnogih navodno utjelovljenih Isusa i gdje se često u Kristovo ime čini ono problematično i negativno, može biti zanimljivo ispitati što bi u ovoj kompliciranosti mogao zapravo biti poseban doprinos Krista.

Ovdje se nadovezujemo na vlastita unutarnja iskustva kao in na druge mistične i ine izvore. **Upotrijebljena su interdisciplinarna stajališta iz mnogih znanstvenih i iskustvenih, a ne samo teoloških područja.** Kod duhovnih stajališta nećemo govoriti o pseudoduhovnosti koja se okreće od političke svijesti. Dogme mehanističkog promišljanja prirodnih znanosti zadnjeg stoljeća zbog toga naravno ne mogu biti prihvaćene kao ograničavanje stajališta; isto tako se ne mogu prihvatiti predodžbe istočnjačkih religija koje proizlaze iz pretpostavke da nema ničega što se već ne nalazi u staroindijskim Vedama te da je Isus samo "eventualno trećerazredni učitelj" istih. Ove spoznaje se ne mogu izvoditi iz upozorenja na knjige koja su u tekstu dana kao usporedbe ili dopune. Zbog toga ove knjige ili teološka predznanja za razumijevanje nisu važna. (Isto vrijedi za planirani popis teoloških knjiga, vidi linkove) **Ništa se ne podrazumijeva kao dogma ili mišljenje neke vanjske religijske organizacije.** Ovdje se ne želimo obraćati protiv bilo koje crkve ili vjerske zajednice pa tako ni protiv apostolske vjeroispovijesti. Ljudi drugačije vjeroispovijesti ili svjetonazora, koji se zanimaju za nove spoznaje na području kršćanstva, mogu se pronaći u ovom dogmatski i materijalno nerazvodnjenom spisu. U tome su dakle sadržana upozorenja na odnos kršćanskih puteva do drugih težnji. Kao što je dijelom u evanđelju po Ivanu na jednom, za tadašnje tražitelje spoznaje razumljivom jeziku obrađeno specifično kršćansko tako i ovaj spis s različitih strana prikazuje današnje pristupe. Ovaj spis je slobodan i u svome stilu; istraživanje je nešto drugo nego misija. Kršćani, koji više vole jednostavo vjerovanje bez dubokoumnog promišljanja, mogli bi iz ovog spisa naučiti kako započeti razgovor s ljudima drugačijega duha u svojoj okolini bez pojave neprestanog nerazumijevanja.

Neka tekst govori svojim sadržajem.

"Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu" (Iv. 16:12-13). Tim duhom se može inspirirati ovaj projekt.

Metodičke upute* o meditacijskoj praksi: kršćanska meditacija.**

Naši tekstovi su nastali, između ostalog, uz pomoć meditativnih promatranja Biblijskih tekstova. Iz toga razloga su oni također - pored svojega informacijskog sadržaja - pisani posebice kao polazna točka za meditativna promatranja poglavlja Evanđelja.

37 poglavlja glavnoga teksta slijede korake u evanđeljima i otkrivenju po Ivanu. Preporučamo da ih se obrađuje tim redoslijedom pomoću evanđelja po Ivanu i Otkrivenja.

Proučavanje Biblije, t.j. čitanje tekstova i njihovo lingvistički povezano obrađivanje samo je jedna metoda. Tijekom proučavanja poglavlja teksta i u konačnici Bog mogu zahtijevati dublje spoznaje.

Web-stranica sastavljena je od duljeg, neprekinutog teksta. Do njegovih poglavlja možete doći preko kazala. Za temeljitije proučavanje preporuča se ispis teksta: to je, ovisno o podešenosti preglednika odnosno pisara, oko 120 stranica.*

Tko se osim čitanja zanima za cjelovitiju metodu obrade koja uključuje zapostavljene dijelove duše, nakon proučavanja jednog poglavlja može s obzirom na koncentrirana opažanja pročitati odgovarajuće poglavlje na pr. Otkrivenja po Ivanu i o njemu

meditirati. (Ivan odnosno njegovi učenici bavili su se pretežno dubljim duševnim značenjem događaja.)

Opširnije o meditacijskoj praksi.

Za to postoji više mogućnosti; ponajprije vrijede preduvjeti kao za svaku drugu meditaciju: iz aktualnih skretanja i nesklada ili problema mora se samoosvješćenjem ili razgovorom s Nekim itd. na zadovoljavajući način profilirati vlastita pozornost; na takav način će ponovno doći do duhovne otvorenosti. Ne bi smjelo biti ni umora, ni gladi, niti akutnog djelovanja alkohola, duhana itd. Tijekom meditacije nas ne bi smio ometati telefon. Mjesto mora biti udobno, dakle ne uz aparat koji emitira zračenje (vidi linkove: struktura gradnje). Izvježbani ljudi mogu se vjerojatno koncentrirati i na trgu, na početku je međutim svrhovito poštovati ove upute. Prije se za ovakvu meditaciju o evanđelju tekst djelomično izgovarao polagano sa zatvorenim očima (na pr. rosenkreuzovci**). Tekst se prije naučio napamet da se pozornost ne bi obraćala riječima nego sadržaju. Postojala je još jedna varijanta kod koje je tekst bio praćen euritimičkim gestama. Postoji i mogućnost čitanja teksta uz koje mu kod zatvorenih očiju dozvoljavamo da djeluje na nas. Pritom se ne razmišlja aktivno odnosno stvarno meditativno opažanje počinje tek nakon razmišljanja. Ako misli i dalje teku, samo će ih se na kratko “pogledati” umjesto daljeg razmišljanja. To vrijedi i prilikom pojave misli koje prividno ili stvarno nemaju ništa zajedničkog s meditacijom. (Ako se vrte oko vanjskih nakana može ih se na pr. zabilježiti, djelotvorno odgoditi da bi se duh ponovno oslobodio od njih. Važni događaji tijekom meditacije se po mogućnosti bilježe jedni za drugim, jer se onda može bolje pratiti vlastiti razvoj. Opažanje može dovesti do većeg produbljenja svijesti što međutim ne nastupa automatski (kontemplacija, meditacija). Od dodatne pomoći može biti ako kod buđenja imamo pripravan notes za bilježenje natuknica. To s jedne strane pomaže u sjećanju na snove; s druge se strane na osnovi takvih bilježaka o snovima može bolje pratiti njihov razvoj. Dodatna pomoć pri jačanju ovog prolaza je i crtanje simbola snova tijekom dana. Sve više se može pokazati da se svi snovi ne mogu objasniti pomoću dnevnih doživljaja i njihovog psihičkog proširenja nego da se ovdje događa nešto što je na drugi način isto tako važno kao i dan. Ne radi se naravno o okultnim ritualima nego jednostavno o tome da se duši daje vremena za otvaranje prema sadržajima odnosno Bogu umjesto da sadržaji stoje na raspoaljanju samo za intelekt – koji nije loš ali sam za sebe niti u jednom slučaju ne može biti dovoljan za razumijevanje. Time se s vremenom može dotaknuti i promijeniti sve slojeve čovjeka, pa čak i njegovu volju i tijelo. Ono što se može obuhvatiti poglavljem približava se s odobravnjem u unutarnjosti tek prilikom pojave novih spoznaja ili odgovarajućih simboličkih slika tijekom meditacije ili s time povezanih snova ili razvoja u životu. Dalji se koraci nakon toga mogu poduzeti osobito kada za to postoji potreba. Uz to će možda biti potrebno jedan tjedan ili bolje jedan mjesec proživjeti s jednim poglavljem. Sadržaj nije potrebno odmah 100% primijeniti jer se takvi koraci više ne mogu međusobno u potpunosti razlučiti. Bog dopušta čovjeku doživljaj kada on (Bog) to želi, “zvjezdani sat” meditacijom se može u najboljem slučaju priremiti, ali ne i iznuditi. Nijedna teologija itd. sama ipak ne može nadomjestiti takvu unutarnju praksu koja umjesto do sive teorije može dovesti do stvarnog doživljaja. Neovisno od mogućnosti takve meditacije postoji mnogo puteva do istog cilja kao što postoje i različiti ljudi.

Ostali oblici meditacije u kršćanskom kontekstu.

Iako se takav sadržajno specifično kršćanski oblik meditacije poput gore spomenutog u crkvenim krugovima danas rijetko nudi, u posebnim crkvenim kućama za sastanke ili sl. nude se drugi oblici meditacije. Jer ljudi s pravom tragaju za spoznajom. Crkve su stoljećima zakapale svoju vlastitu duhovnu, a time i meditativnu tradiciju te ju sada opet moraju učiniti pristupačnom. Stoga su kao zamjenu najprije pokušale mijenjati budističke meditacijske oblike (poput Zen, jednostavne meditacije u tišini) i povezivati ih s kršćanskim ili neutralnim uvodom. Ili su u tišinu preuzete slike ili pojedine izreke iz Biblije ili izreke kršćanskih mistika. U našem glavnom tekstu, poglavlje “Tišina u pustinji” spomenuta je praksa grčko-

pravoslavnih redovnika na gori Atos s ponavljanjem "Kyrie Eleison" (Bože, smiluj se). I napjevi mogu dobiti misaoni, meditacijski karakter. Najjednostavnije bilo bi u svojoj širini i najdjelotvornije: kada bi crkve dale dobar primjer tako da u misu bude uključena i tišina na pr. prije, tijekom i nakon molitve, nakon propovijedi, tijekom dušebrižničkog savjetovanja itd. Na takav način taj meditacijski element ne bi bio izoliran nego bi se njegova vrijednost mogla neposredno doživjeti u skladu. Kroz takve pripreme za Božje djelo cijeli život može u osnovi dobiti meditativni karakter, - što je u naše hektičko vrijeme veoma teško. U svakom slučaju bi zbog očitog neznanja bilo apsurdno svaku meditaciju bez razlike ozančavati kao "nekršćansku" samo zato, jer su mnogi meditacijski oblici koje prakticiraju nekršćanske grupe poznatiji od kršćanskih. [Crteži: Zbirka slika \(.pdf\)](#).

Čak i oni koji su tijekom traganja za unutarnjim spoznajama naletjeli na neprimjeren i opasan put uživanja droge umjeto toga mogu pomoću meditacije pronaći ispunjavajući doživljaj.

*... Koncentriranim proučavanjem ispisanih tekstova izbjegavaju se one posljedice koje neovisni istraživači pripisuju prekomjernom konzumiranju Interneta i "Multitasking-u" (= istodobno praćenje više aktivnosti).

** Možda u kršćanskoj školi ružinog križa "*Universitas Esoterica*" u Berlinu (Wolfgang Wegener), koja je postojala do 1984. godine.

*** (Dublje) razumijevanje ovih stranica pretpostavlja uzimanje u obzir njihove razumljivosti same po sebi te odgovarajućih dodatno korištenih metoda (vidi gore). Takav stav tijekom proučavanja tekstova se s druge strane i u filozofiji itd. promatra kao opća smjernica za ozbiljni posao ("principle of charity", Donald Davidson, "*On the Very Idea of having a Conceptual Scheme*", u "*Proceedings and Adresses of the American Philosophical Association*", tom 47, 1973-1974, str. 19.)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Ove stranice i različiti teološki pravci u povijesti crkve.

1. Težnja za otkrivanjem djelomično zakopanih duhovnih dubina kršćanstva mora se naravno najprije nadovezati na nauk, život i značenje samoga Isusa Krista i prvih kršćana; i to uključivši i njihove "apokaliptičke" poteze umjesto izabiranja onoga što se sviđa ovoj ili onoj teologiji. Pri tomu se pokazuje da valja ozbiljno shvaćati i mnoštvo prvih kršćana, - kao što su ih ozbiljno shvaćali i evanđelisti *****) sami da bi na takav način spoznali šire značenje Kristovih impulsa. *)

2. **Stare crkve** sljedećih su stoljeća uređivali autoriteti opširnih rasprava "**crkvenih otaca**". Oni su uz pomoć grčkoga jezika i grčke učenosti Europi uprizzorili ranokršćanske predaje. Mnogo su toga znali o starim, danas izgubljenim spisima. Kao u svim fazama i u dalje tijeku ove faze prepiralo se o tome što odgovara istinskom kršćanstvu a što ne. U usporedbi s izvorima novu razradu zaslužuju i neke stvari iz njihovih spoznaja koje su kasnije bile potiskivane. I dalje su uostalom postojali kršćani – na pr. u Egiptu, uspor. nalaze u Naq Hammadiju – koji nisu njegovali crkveno posredovanje ozdravljenja nego napose individualni pristup Bogu u molitvi i meditaciji itd. U "mističkoj teologiji" današnjih pravoslavnih crkava većim se dijelom zadržalo nešto od toga.

3. Srednjevjekovna **skolastika** i kanonistika dovela je pomoću misaonih, stvarnih religijsko-filozofskih zaključaka do teološkog usustavljanja pri čemu su crkveni oci i dalje bili autoritet ukoliko je on bio u skladu s tim promišljanjima. Čak i ako se u tome nalazila za ondašnje vrijeme svrhovitija duhovna hrana, plaši često jednostrana, apsolutna i time odvojiva intelektualna logika – koju valja razlikovati od stvarne religijske dimenzije. Vjeru je konzervirala u obliku nauka odnosno dogmi te također navodila na inkvizicijsku praksu. Iz kreativnosti današnjeg duhovnog tragača ili mistika prepoznaje se da na nekim mjestima ista

intelektualna metoda može dovesti ili je djelomično dovela do drugačijih zaključaka; odnosno da istinski duhovni rast pretpostavlja fleksibilniju i opširniju, neokorjelu svijest. Stroga skolastička metoda i danas je napose u katolicizmu važno ishodište sistematske teologije. I tamo danas doduše postoji otvorenost za druge odnosno ekumenske nazore (*na pr. Yves Congar*). Ne radi se naime o bilo kakvoj kritici jednog od teoloških pravaca. U ranom stadiju rada na sadašnjem glavnom tekstu stranice "Christuswege" provjeravale su se mogućnosti sustavne rasčlambe postojećeg gradiva. Na koncu se došlo samo do jedne mogućnosti, naime redoslijeda prikazanih "Isusovih koraka" duž samih evanđelja! Jer upravo se u njima odražava arhetipski redoslijed stadija ljudskog razvitka i područja svijesti u odnosu do okolnog svijeta. To je međutim novo, interdisciplinarno načelo.

4. Kada se nagomilalo dovoljno crkvene tradicije o izvorima uslijedila su nastojanja **reformatora** da za temelj ponovno jače uzmu biblijske izvore. U tome su nažalost uspjeli veoma ograničeno, jer su bila djeca svoga vremena i znali su veoma malo o duhovnim i mističkim strujama iz povijesti kršćanstva. Naposljetku su napuštene i tradicije koje u svojoj jezgri imaju određenu vrijednost kao na pr. štovanje Marije. Tada su si pojedinci poput teologa J. V. Andreae pridržavali pravo da se u nevjerovatno zamagljenim maštarijama upuste u dublja, navodna "kršćansko-ezoterička" iskustva; takav, zbog sigurnosti odabran oblik kriv je što se u tome ne mogu tako lako prepoznati kršćanske osobine. Ni protestantizam nije uvijek bio tako tolerantan kao što izgleda. Protureformacija, vjerski ratovi itd. učinili su svoje. Unatoč tome bile su različite teološke metode u mnogo čemu slične. Tamo gdje danas i unutar protestantskih crkava postoje odjeljene vjerske zajednice poput luteranskih i reformiranih (kalvinističkih) kao i unijatskih crkava valja njihovim nositeljima reći da je to još doduše prikladno za stručne teološke diskusije ali da je u odnosu na vlastite župljane već odavno zastarjelo. **)

5. **Vrijeme nove filozofije, prosvjetiteljstva i prirodnih znanosti** nije dovelo do toga da se uz stranu intelektualno određenoj, sistematskoj teologiji postavi teologija duhovnog iskustva. Nasuprot tome se sve više **povijesno-kritičkih teologa** svjesno ili nesvjesno usmjeravalo prema isto tako intelektualnom i povrhu toga jednostrano materijalističkom shvaćanju prirodnih znanosti ondašnjeg vremena. Teologija je djelomično postala književni i lingvistički istraživalački pravac – što nije bilo pogrešno već opet jednostrano.

Ništa ne proturječi uzimanju u obzir književnih rodova - no tada samo što je moguće odgovarajuće umjesto shematski; vidi npr. naše stranice o tzv. Evanđelju po Filipu (nove [njemačke](#) / [engleske](#) tematske stranice). Uspoređivanje iskaza u spisima s okolnostima tadašnjeg vremena je također mnogostruko potrebno - samo se ni tada od početka na to ne bi smjelo navući difamiranje ondašnjih izjava koje potječe iz današnjeg duha vremena. Također veza s nastajućom zajednicom može rasvijetliti značenje - no to ne mora voditi ograničenju gledišta na vanjsko čisto ljudsko događanje, u kojemu se Bog ne pojavljuje izravno, koji je ljudima ipak ono najvažnije. To da je poruka predana određenim ljudima, ni u kojem slučaju ne isključuje univerzalno značenje. Traženje značenja predaje za nas danas je važno - cijeli sadržaj će se dakako samo zaključiti ako shvatljivost obećanja i za današnje ljude shvatimo ozbiljno ili barem pokušamo shvatiti ozbiljno.

(Suprotno tomu su se suvremeni zastupnici stare sustavne teologije ponovno promatrali kao neku vrstu jezgre istinske teologije oko koje se mogu grupirati novi istraživalački pravci. Jesu li stvarno mogli biti takva integrativna jezgra?) Djelomično opravdan pothvat sigurno bi bio da se mnoštvo znanstvenih otkrića stavi u suodnos s vjerskim naucima. To bi onda valjalo i danas dosljedno činiti. To toga u većini slučajeva ipak nije došlo. To znači da treba uvažavati istaknutu novu sliku svijeta odnosno paradigmu koja se oblikuje iz novih, ne više toliko materijalističkih znanstvenih pravaca fizike elementarnih čestica, iz suvremene biofizike, geo- i astrofizike te napose iz graničnih znanosti poput parapsihologije itd. Nije svrhovito današnju teologiju povezivati sa znanstvenom slikom svijeta 19. stoljeća! ***)

6. **Tako su u 20. stoljeću uslijedila mnoga nastojanja da se doduše još uvijek bez uključivanja onih mističko-duhovnih dimenzija – koje je Karl Rahner još uvijek smatrao nužnima - iz teologije izmame fasete koje do tada nisu bile uvažavane u dovoljnoj**

mjeri. Ti pokušaji su na katoličkom i evangeličkom području društvu donijeli mnogo toga time da su se više upuštali u praktičnu skrb za ljude: na pr. *Karl Barth, politički teolog i teologija/teologije Trećeg svijeta kao i teologija stvaranja*****), *feministička teologija*, Kod nekih pravaca poput *Bultmannove "demitologizirane teologije"* mera se u svakom slučaju prevršila, t.j. vjera se reducirala na – već spomenuto, u međuvremenu ponovno zastarjelo – materijalno shvaćanje svijeta; iako se u neku ruku pravilno tvrdilo da za vjeru nije potrebna znanstvena objektivost. Drewermann je onda pokušao evanđelje tumačiti u smislu dubinske psihologije. To je mogla biti prijemnica preko koje bi se iz neduhovnog svijeta izvelo materijalističko shvaćanje svijeta; dubinska psihologija međutim ni u kojem slučaju nije stvarna duhovna dimenzija Biblije te stoga nema nikakvoga smisla obostrano raskrinkati ova dva potpuno različita područja.

Problemi između fundamentalizma i relativizma do sada i dalje prevladavaju u diskusiji. Izvan teoloških krugova u novije vrijeme ulogu igraju i tobožnje "[priče koje otkrivaju sve o Isusu](#)", a da pri tom ne poboljšavaju ukupnu sliku današnje diskusije.

7. Do sada postoji veoma malo tragova "postmoderne" teologije 21. stoljeća. **Obnova duhovnih mogućnosti kršćanstva – uz održavanje stare vjerske dubine i postignute socijalne budnosti** – pretpostavlja opširniju promjenu u svijesti*****. Ovdje se traže duhovna preciznost i diferencirani pogled na društvo i svijet umjesto upravljanja i aktualiziranog fragmetiranja dosadašnjih istraživačkih teoloških pravaca i znanosti o religiji. Ovdje počinju "Putevi Isusa Krista".

*) Svjesno su priznavali na pr. ne samo "izvor Q" kojega su kasnije istraživači učinili pristupačnim. (Taj izvor ne sadržava samo Isusove izjave prije muke, uz etiku s one strane mnogih društvenih konvencija poput onih koje se i danas često vežu uz besjedu na gori. Već i usko srodno te time i autentično evanđelje po Tomi pokazuje da su ovisno o propovjednicima ili publici kružile i druge Isusove izjave...). Posljednje korake u Isusovu životu – započete već pri Lazarevu uskrišenju, itd. – tada su mogli slijediti i u skladu s time autentično zastupati samo izabranici. Ipak su postali dostupni tražiteljima.

***) U novije vrijeme u Njemačkoj postoje težnje za raspetljavanjem takvoga stanja. ... O različitim crkvama vidi i našu stranicu "[7 zajednica \(u Otkrivenju\) i današnje crkve](#)".

****) Vidi između ostalog i našu stranicu "[Prirodne znanosti i vjera u boga](#)". [Update English/ Deutsch](#). O razvitku kršćanstva vidi *prof. Hans Küng, Kršćanstvo. Bit i povijest, posebno izdanje 2007*. On teži integriranom istraživanju koje usprkos arheologiji i kritičkom istraživanju ozbiljno uzima stare spise kao sadržajne izvore. Ne dijelimo sve tamo navedene zaključke iz povijesno-kritičkog istraživanja. Primjerice, događanja s Isusom se javljaju ponekad previše kao čisto subjektivni doživljaji; Küng je ipak otvoren za samostalnu, još neistraženu realnost takvih doživljaja. Uostalom, njegova u osnovi interesantna metoda istraživanja stupnjeva razvoja kršćanstva (paradigmi) ne može dovoljno ocijeniti značaj pravaca, koji inače dosad nikad nisu postali presudni - kao mistika -; oni su objavili putove koji su za crpljenje punog potencijala kršćanstva veoma važni. Ovdje još možemo zamijetiti da uopće ljudi s unutarnjim spiritualnim "nalogom", odnosno mistici, često s čisto povijesno-kritičkom analizom ne mogu biti ispravno shvaćeni, jer imaju pored u vanjskom svijetu shvaćenog životopisa prije svega i samostalni unutarnji spiritualni životopis. Tu onda prije pomaže pokušaj da ih se ozbiljno shvati umjesto da se iščupaju.

*****) Vidi na pr.: "[Ekološka teologija](#)", *Kreuz-Verlag, Njemačka*.

*****) I nagovještaj "novog, vječnog evanđelja" posredovanog Duhom Svetim u Otkrivenju po Ivanu 14, 6 pretpostavlja svijest jaču od one koju omogućuje intelekt sam. ...

*****) **Dodatek: Isus i teologije...**

U Novom zavjetu postoje različita teološka gledišta. Pisci su ih međutim morali svjesno kombinirati. Spoznali su da Isus ima mnogo strana. Za njegovo razumijevanje potrebno je više teoloških kutova gledišta.

S jedne strane je poučavao **socijalni** osjećaj liberalne teologije ili unutar teologije oslobođenja – a poučavao je i stroge **individualno-etičke** smjernice prilično konzervativnih teologija (iako nije bio orijentiran prema formalizmu i državnoj moći).

Imao je kako **duhovni** stav kršćanskih mistika ili ezoteričnih kršćana (uspor. mističku teologiju istočnih pravoslavnih crkava) – kao i stav da apostoli moraju ovladati svojim životom **u ovom fizičkom svijetu** (zadnje je glavna tema većine suvremenih teologa i dušobrižnika, posebice evangeličkih).

Isus je pokazivao „**nadnaravni**“ odnos do Boga, (od krštenja do raspeća i uskrsnuća; kao što to primjerice dolazi do izražaja u Ivanovu osvrtu odn. osvrtu njegovih učenika u Evanđelju po Ivanu); to se ne može objasniti pomoću intelektualne svijesti teologa kao što je Bultmann. Isus nije morao ništa manje prolaziti kroz **tokove ljudskog života**, koji su također dostupni prirodoslovcima.

Mnoge od tih događaja može shvatiti **dubinska psihologija** naših dana; mnogu su međutim **duhovni** u smislu koji nadilazi mogućnosti spoznaje dubinske psihologije.

Mnogi stavovi su gotovo izgubljeni jer se velik dio ranih kršćana proganjalo kao "heretike" (trpalo ih se u isti koš sa stvarnih religijskim zloporabama). Sva su bila jednostrana, ali ne više od bilo koje postojeće crkve na svoj način.

Ta jednostranost nije automatski negativna. Konstruktivni dijelovi svih ovih pravac bi u tom smislu bili u redu – ako ne smatraju da su jedini koji su u pravu, a da drugi uopće nisu u pravu.

Pojedina evanđelja i teologija.

Evanđelja - i primjerice dio Evanđelja po Marku, koje se naziva „izvor Q“ – predstavljaju različite kutove gledišta. Stoga su i napisani za ljude različita podrijetla. **Marko** je bio primjerice važan za analitičko razumijevanje Rimljana i za prijevode na romanske jezike. (Prof. Morton Smith međutim spominje „tajni dio“ toga evanđelja, koji počiva na Petrovim dokumentima i koji se rabio samo za učene ljude; s uskrsnućem Lazarovim itd.) Austrijski mistik Jakob Lorber je napisao da je Marko kao apostol bio cijenjeni kurir između apostola. On je navodno točno znao što se dogodilo. Pokazuje crte teologa čije pitanje glasi: Tko je Isus?

Izvorno aramejsko Evanđelje po **Mateju**, koje je izgubljeno odnosno još nije otkriveno, moralo je biti namijenjeno Židovima; ono kao uostalom i današnje „Evanđelje po Mateju“ je u konačnici namijenjeno svima kojima je potreban opširan opis Isusovih djela pun života.

Slično je i Evanđelje po **Luki**, ali s osjećajnijom dubinom.

Evanđelje po **Ivanu** je bilo napisano za duhovne kršćane (primjerice s grčkom biografijom misterija) pri čemu se specifično kršćansko razrađuje na njihovu jeziku.

Ivan shvaća Isusov život posebice jasno od Uskrsnuća nadalje; Matej jasnije počinje sa životom. Oba kuta gledišta su točna; raspeće i uskrsnuće međutim imaju većinu konzekvenci za vrijeme nakon toga.

Apokrifno "Evanđelje po Filipu" nije evanđelje, nego ranokršćanski doprinos ili komentar o diskusiji s ljudima iz različitih drugih religijskih pravaca - s vlastitim stajalištem između njih. (Ne radi se o gnostičkom spisu kako bi to mnogi mogli pomisliti.) Apokrifno „Evanđelje po Tomi“ nije evanđelje nego vjerojatno većim dijelom autentična zbirka Isusovih izreka; uključivo s onim izrekama koje su u takvom obliku namijenjene duhovno zainteresiranim ljudima.

Zastupnici različitih naroda mogli su bolje razraditi ovaj ili onaj aspekt.

Metode istraživanja.

Na sličan su način različite metode istraživanja korisne u vlastitim pojedinačnim granicama ako ih se primjenjuje zajedno (interdisciplinarno). Ako netko međutim pokuša teologiju izgrađivati na praktično samo jednoj znanstvenoj grani (poput lingvistike ili arheologije), rezultat će biti djelomično nepravilan. Osim toga je potrebno uključiti meditacijske metode, što se gotovo nikada ne radi.

Osim toga postoji religijska znanost koja je u većoj ili manjoj mjeri neovisna o kršćanskoj teologiji te filozofija, gdje su obje u konkurentskom odnosu prema teologiji ukoliko se okreću religioznim pitanjima koja su bez vlastite religiozne povezanosti istraživača teško dostupna. Čim netko s tim povezuje istinsku potragu za Bogom, to može ipak biti plodna dopuna. Veća kompatibilnost ovih područja može se tijekom vremena izdvojiti, ako bi religioznost bila priznata kao temeljno svojstvo koje pripada ljudskom biću. (vidi "Religija...")

Napomena uz pitanje Božjega "trojedinstva".

Kod crkvenih razmišljanja o trojstvu odnosno Božjem trojedinstvu (trinitetu) trebalo bi razlikovati da li onaj koji o tome podučava time objedinjuje neko doživljavanje, koje bi na neki način mogao posredovati, ili radi li se samo o čisto intelektualnom nauku (doktrini) o tri božanske osobe. „Putovi Isusa Krista“ opisuje između ostaloga Boga, Isusa i Duha Svetoga u njihovom značaju i doživljajnim odnosima umjesto da vodi polemike o pojmovima kao što je trojedinstvo.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“U početku bijaše riječ (grčki Logos) ... i riječ tijelom postade” (Iv. 1).

Ovakve predstave nisu usmjerene protiv Isusa kao ljudskog uzora ali nagovještavaju njegovu dublju povezanost s Bogom i tokom stvaranja. Prirodu ove povezanosti može se još uvijek različito zamišljati; nedozvoljen zahvat je međutim unaprijed ju odbaciti kao nerazumljivu i neautentičnu. Nešto slično se može naći u *evanđelju po Ivanu 1, Iv. 5, Iv. 6,69, Iv. 7 ...*, u *Mateju 16,16*, u *Poslanici Kološanima i Efežanima, itd.*; bilo je živo još kod starih crkvenih učitelja, kod mistika poput *Jakoba Böhmea*, kod *Rudolfa Steinera (Helsingfors 1912)* te ponovno oživljava u “ezoteričkim naucima” kršćanskih napjeva “*Daskalos*” kao i u knjigama američkog teologa *Matthewa Foxa* “*Veliki blagoslov*” i “*Vizija kozmičkog Krista*”, itd..(...)

U katoličkoj i dijelovima evangeličke crkve isčezlu približenost takvoj razini predaje pokušalo se konzervirati pomoću teoretskih vjerskih dogmi. Drugi dijelovi evangeličkih crkava, koji su više prepoznavali Isusovo socijalno djelovanje, mislili su da moraju napustiti Isusova božanska svojstva. S ovim se u naucima hinduističkog podrijetla uspoređuje pojam “avatare” različitih stupnjeva. Pod njim se podrazumijevaju ljudi, koji na zemlji ne postoje zbog vlastitog razvoja već zbog dragovoljnog doprinosa razvoju jednog naroda ili čovječanstva; kao kap “iz božanske potpunosti”. Razlike između ovakvih uzastopnih “avatare” često se u takvim shvaćanjima rasplinjuju dok židovsko i kršćansko shvaćanje “Boga povijesti” naglašuje aspekt daljeg razvoja te posebno s time povezanu ulogu “Mesije”.

Treba još upozoriti na to da Kur'an na mnogim mjestima Isusa Krista priznaje kao božanskog proroka i kao “riječ” Božju, “stvorenju poput Adama”. U dobro shvaćenom islamu vrijedi dakle više nego kod onih suvremenih kršćanskih teologa koji su ostavili samo socijalnog reformatora Isusa. U Kur'anu jedino nije prihvaćen nauk o Isusu Kristu kao Sinu Božjem u okviru kasnijeg nauka o presvetom trojstvu kojeg kršćani već u Muhamedovo vrijeme shvaćaju veoma zemaljski. Jedva da je i bilo kršćana koji su zamišljeno mogli protumačiti na takav autentičan način da to razumiju i ljudi drugačijih nazora. (vidi dodatnu stranicu “Isus i islam”).

Ovdje treba najprije zapamtiti da ovaj dio zagonetke Kristove u mnogo čemu ne izvire iz špekulativnog promišljanja već iz vizionarskih graničnih spoznaja, što se jasno opaža primjerice kod *Jakoba Böhmea* koji je imao rijetku sposobnost apstraktne obrade spoznatoga. Sva iskustva duhovne prirode iziskuju doduše (samo)kritičnu obradu; ocjena njihovih rezultata bez priznavanja egzistencije takvih razina opažanja kao neprikladna metoda odvodi u prazno.

Također ni ljudi s prepoznatljivo mističnom, odnosno spiritualnom zadaćom nisu stvarno shvaćeni ako se promatraju samo povijesno-kritički iz svoje vanjske socijalizacije, umjesto da se uzme u obzir njihov samostalni unutarnji, spiritualni razvitak.

*) Isus je kao čovjek koji postoji u povijesti dokazan relativno dobro. Pisci povijesti iz 1. stoljeća n.K. kao što su *Josef* i *Tacit* potvrđuju njegovo stvarno pojavljivanje. I u samim biblijskim Evanđeljima su tijekom više događanja imenovani vrijeme i mjesto. Na primjer, navedeno je više vladara i dužnosnika *Luk. 3:1, 2, 23*), preko kojih se može identificirati godina u kojoj je Isus započeo sa svojim učenjem. Isti su se mogli pronaći i u pisanju povijesti. Stoga biblijska izvješća nemaju karakter samo mitoloških priča. “Apokrifi” kojih nema u Bibliji, tj. ostala kršćanska Evanđelja, između ostalih tekstovi iz prvog stoljeća često ne polažu veliku vrijednost na točno izvješćivanje nego više na određene interpretacije pojedinih događanja preko određenih autora.

Uz ovo se na njemačkoj i engleskoj stranici nalazi izvod iz Evanđelja po Ivanu, početak 1. poglavlja.

Evangelička meditacija opisana je u uvodu pod “Metodičkim uputama”. Upravo ovaj tekst je upotrijebljen za suglasje s Kristom kao fino usklađenim primateljem umjesto da se dolazi u dodir s nekim tobožnjim kršćanskim snagama.

Isus Nazarećanin: njegovo rođenje.

U evanđeljima redosljedom dolazimo do više ljudskih događaja. Isusovo rođenje tradicionalno je povezano s Božićem – čak i kada se kod ovog blagdana ništa od toga ne prepoznaje – *Luk. 1, 26ff.; Mat. 1, 18ff.* Moramo se upitati zbog čega, s obzirom na činjenicu središnjeg značaja kasnijeg Isusovog “trogodišnjeg naukovanja”, teolozi danas toliko napora ulažu u pobijanje Isusova djevičanskog rođenja. Dok je rani izvanzemaljski gnosticizam potrebnom smatrao predstavu da je Isus imao samo jedno “prividno tijelo”, kod drugih struja se može ustanoviti jedinstvo u misli da je Isus morao proći kroz sve postaje ljudskog životnog oblika, čime je istovremeno izražavao određena mjerila. Ova diskusija bi – ako joj je motiv stvarno traganje za istinom – trebala svakako biti otvorenija. U vremenu kada se u svezi s transformacijom seksualnosti i ljubavi pojavljuju nova gledišta djelomočno istočnjačkog izvora i podsjećaju na stare običaje svetišta, usvajanje istinske srži u predaji ne treba dugo trajati. Budisti, koji Budi pripisuju neobične okolnosti rođenja, uopće nemaju poteškoća u prihvaćanju “djevičanskog rođenja” Isusa, a niti s djevičanstvom u pretežno duhovnom smislu kao što to primjerice tvrdi Steiner. Ku'ran govori o Isusu kao o poslaniku Boga kojega je Bog u Mariji „stvorio kao Adama” - kao što Biblija govori o anđelu, koji je najavio djevičansko rođenje Isusovo.

Može se istaknuti da se upravo ovdje nagovještava Isusova osobina nepripadanja ni jednoj ustaljenoj shemi razmišljanja. Specifične osobine ćemo dakako prepoznati u daljem tijeku njegova života. Pritom ćemo se susreti i sa značenjem mogućnosti da se tijekom života s Isusom “ponovno rodimo”^{*)}.

Od početka se život i djelovanje Isusa odigravaju povezano s tijekom svjetske povijesti. To se vidi već kod popisa stanovništva koje je naredio car rimskog svjetskog carstva, koji je bio povod za Isusove roditelje da putuju u Bethlehem, mjesto koje je bilo značajno za proroke, gdje je Isus rođen. To se imalo u vidu i u teološkoj književnosti kada se radilo o razmatranju značenja Isusa u cijelom svijetu.

Uz ovo se na njemačkoj i engleskoj stranici nalazi izvod iz Evanđelja po Ivanu 3,5-8... : Novo rođenje.

Ovo nije prispodoba. Radi se o jednom od onih “teško razumljivih” mjesta u Bibliji s preciznim i veoma važnim značenjem za one koji su imali iskustva i znanja da ih shvate. Isus pojedincima nije rekao nešto, što se unaprijed ne bi moglo dokučiti i iskoristiti. Slijedom odlomka našega glavnog teksta, na pr. “Krštenje”, “Tišina u pustinji” i “Preobraženje” i dr. opisuju se neke stvari koje temu “Novo rođenje” čine pristupačnijom.

Čak i za one, koji nisu toliko izravno istraživali u ovom smjeru, s tim je u ranija, mirnija vremena bio povezan **Božić**. Blagdani “crkvene godine”, u ovom slučaju došašće, također su uskladili općenitost s plastičnim produhovljenjem Kristova rođenja na sličan način kao što je post duhovno pripremao za blagovanje Uskrsa. Zato se tijekom godina moglo spoznati – ako ne i razumjeti ono što se u današnje zamršeno vrijeme može doživjeti gotovo jedino uz intenzivnu meditaciju odnosno dulja razdoblja molitve.

Božić je u širem smislu blagdan ljubavi, za sjećanje na to da je Isus bio poklonjen čovječanstvu. Time se ne mijenja dublji smisao, jer se mogu slijediti svi koraci u Isusovu životu. Usporedi osim toga poglavlje “I riječ tijelom postade” u glavnom tekstu.

Ponovno rođeni kršćani u duhu današnjih Slobodnih crkava i sl.

- i dalje su prisiljeni da svoju vjeru stalno jačaju i tako postanu savršeniji.

- Njima priliči da sva svoja područja života nanovo obuhvate; većina će kroz to dosta toga morati mijenjati.

- Kao i u onoj dolazećoj fazi „sve će se nanovo činiti” (Otkr. 21, 5), tako se i danas već traži da se o svemu nanovo razmišlja.

Pitanje:

Mogu li - ako to još nisam spoznao - željeti unutarnju obnovu iz Boga kao iskonu svega?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Nalazi li se nešto značajnoga u Isusovim mladenačkim godinama?

U mnogim suvremenim duhovnim spisima se i ovom području djelomično pripisuje nadproporcionalno značenje. Biblija izvještava samo o hvalospjevu mudraca Šimuna i čuđenje pismoznanaca dvanaestogodišnjem djetetu – *Luk. 2, 29 – 51*. Najautentičnije od nebiblijskih “dječjih evanđelja” koje postoji u fragmentima i novim pričama (Lorber-Verlag, na njemačkom jeziku) - “*Evanđelje po Jakovu*”, sadrži doduše znakovite događaje i susrete. Tamo ipak ne možemo opaziti da je – kao prema jednoj suvremenoj tezi – Isus sve naučio od Esena ili s njima djelomično srodne zajednice iz Kumrana, po jednoj drugoj u egipatskim odnosno grčkim svetištima, po sljedećoj u Indiji itd. Zapošljavanje kreativne mašte moglo bi biti plodonosno kada to ne bi dovelo do novih brzopletih dogmi. Time bi nastala još jedna slabija kontura Isusa koji se nije intenzivno susretao s ovom ili onom već sa svim značajnijim strujama ondašnjeg vremena i pri tome razvio ono što je morao razviti iznutra, a nije moralo biti istovjetno onome što su drugi pretpostavljali da se mora naučiti. To je temeljna spoznaja koja se može slijediti u malim koracima i koja je nekima veoma dobro poznata. Razbija jednostrane psihološke predstave o “oblikovanju” i ponašanju. Tipična je upravo za oblikovane pojedince i mistike. U načelu se može pokazati već i u ranom djetinjstvu. ...

R. Steiner u *takozvanom “Petom Evanđelju”* predstavlja scenu gdje je Isusu prije krštenja na rijeci Jordan postalo posve jasno da u novom vremenu način rada ezoteričkih redova izoliranih od vanjskog svijeta, kao što je na pr. onaj u Esena, može biti kontraproduktivan. Njihova revnost u zakonu – s mnogo tjelesnih i etičkih/duhovnih propisa o čišćenju – oslobađala ih je od negativnih utjecaja te istovremeno još više pogađala njihovu okolinu. U daljem tijeku Isusova života **susrećemo biblijski potvrđen osnovni impuls “bivanja na svijetu, ali ne od svijeta” i uključivanja svijeta u vlastiti razvoj. U to između ostalog možemo uključiti i činjenicu da Isus na koncu podučava ono, što je prije bilo skrivano;** to u biti nije u suprotnosti s time da se određeni nauci u razumljivom obliku najprije prenose bolje pripremljenim sljedbenicima.

Prema starim, na strogoj tajnovitosti osnovanim misterijskim tradicijama to se u biti naznačuje kao novi povijesni udar. Nešto slično se na svojstven način pokazalo i na pr. u novim usmjerenjima mahayana budizma, gdje se odjednom jako naglašava suosjećanje sa svim bićima. Tek u naše vrijeme postala je očita dostupnost duhovnih dubina svima. Nitko ne može reći da o tome ništa nije čuo. Kako je današnja ezoterika kioska u stvari još veoma površna, treba pretpostaviti da se ova tendencija još dulje vrijeme neće ostvariti. Jasno je da se na pr. praksa tajnovitosti vatikanske knjižnice utoliko čini “predkršćanskom”.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Napomena uz raspravu o “dva dječaka Isusa”.

Ovdje još treba spomenuti *Steinerovo* tumačenje različitih podataka o Isusovom porijeklu kod *Mateja* i *Luke* kao “dva dječaka Isusa”. Budući da se tamo nije osporavalo da je do manifestacije božanske naravi Kristove došlo samo u jednom čovjeku, u neku ruku razveseljava način na koji je intelekt antropozofe i teologe ovdje doveo do “glavne sporne

točke 1 ili 2". Radilo se pri tome o nečemu drugom, naime o pitanju pratnje Kristova postajanja čovjekom i njegove životne okoline kroz moći mudraca iz različitih kultura: (...) . Budući da duhovni predmeti istraživanja mogu biti višeslojniji nego što ga se može prelići u određene zemaljske predstave, konkretizirani podaci u literaturi nisu uvijek egzaktniji od općenitih gledišta.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Krštenje na rijeci Jordan preko Ivana Krstitelja.

Prvotni oblik krštenja vodom nije bio niti simbolički čin niti izražavanje pripadnosti vjerskoj zajednici. Potapljanje koje je obavljala u tome iskusna osoba, ovdje Ivan Krstitelj, dovelo je često gotovo do utapljanja, predstavljalo je dakle stvarno granično iskustvo. Utoliko je bilo slično antičkim "posvetama" odnosno "pokušajima posveta"; mogući psihički doživljaji nisu ovdje međutim sami sebi cilj ili metoda vladavanja straha od smrti nego je krštenje bilo pečat pozivu na "pokajanje"; točnije prevedeno kao "povratak" volji Stvoritelja, jer se navješćuje "približavanje" njegova "nebeskog kraljevstva", - *Mat. 3, Iv. 1.*

Kada Isus moli za krštenje Ivan se ne osjeća sposobnim pružati mu pomoć; pristaje ali nema nadzora nad događajem, već može samo promatrati kako se u Isusu događa veća promjena nego što bi ju on mogao posredovati. Već je predvidio mogućnost višeg stupnja krštenja vatrom duha, koje će dijeliti onaj, koji dolazi nakon njega. Tako sada vidi "Duha Božjega" kako silazi na Isusa. Kršćanski ezoterici su u tome vidjeli stvarno "rođenje Kristovo u Isusu"; za to u stvari nije potrebno ponekad prisutno predstavljanje Isusa i Krista kao bića, koja nemaju ništa zajedničkog.

Općenito se krštenje, prije svega "krštenje duhom" – pojam se na različit način upotrebljava na pr. u slobodnim crkvama – može pojmiti kao ulaz u "novo rođenje" čovjeka – *Iv. 3.* U kršćanskim težnjama upotrebljavaniji pojam "ponovno rođenje" zbog njegova brkanja s reinkarnacijom ovdje izbjegavamo; time ne želimo tvrditi da se u Bibliji ne pojavljuje pitanje reinkarnacije – glede toga bi trebalo pobliže istražiti na pr. *Mat. 11, 14.*

Umjesto da se odluka prepusti teološko-teoretskim raspravama o značaju krštenja trebalo bi se pozabaviti pitanjem značenja takvog "novog rođenja" za čovjeka. On iz dublje ravnine svoga bića može iznova započeti, osjećati i prosvijetliti svoj cijeli život; iz sloja bića, koji je okrenut Bogu. Bog u čovjeku može "preuzeti lik" koji mu je jasnije prepoznatljiv od vlastite "slike"; ili se, kao što to izražavaju mistici, "Kristova iskra" u srcu ispunjava životom te u čovjeku počinje rasti. Čovjek, koji o ovome razmišlja, može to također prepoznati u slici djeteta, koje se realno razvija ili djeteta s majkom kao sliku duše. Za razliku od prolazne, poput vježbe stvorene unutarne slike pokazuje se ovdje dalji razvoj, koji odražava nesamovoljno pobuđene unutarne razvoje u čovjeku. Ovo unutarne dijete može kasnije "odrasti te postati svjesno sadašnjosti.

Kod manje imaginativno nadarenih isti se fenomen može izraziti više preko unutarnjih osjećaja ili umnih utisaka ili jednostavno preko promjena u životu. Umjetnička djela poput "Sikstinske Madone" nastala su iz vizija te zbog toga mogu pomoći pri pronalaženju dostupa do unutarnjih realnosti. (...)

(...) *Vidi i meditativno opažanje evanđelja po Ivanu prema "metodičkim uputama" u uvodnom poglavlju.*

Ovdje se može pokazati sljedeća bitna osobina puta prema Isusu: razvoj i njegovo mjerilo se mijenja u svakom pojedinom čovjeku. Sve može razviti iz sebe ili u razmjeni

sa životom bez potrebe za posrednikom u ozdravljenju. Time se ne isključuje međusobno bratsko savjetovanje. Put je zamišljen za "potomstvo", za uživanje.

"Unutarnje" doživljavanje time nije bilo zamišljeno kao zamjena za molitvu "vanjskom" Bogu: "Ostanite u meni i ja u vama" – *Iv, 15*.

Nastavak krštenja vodom nakon početka Isusova naukovanja ili čak i nakon "krštenja duhom" nije predstavljao prisilnu nuždu. Već kod Isusa samog postao je vanjskim znakom u duši sazrele nove faze razvoja. Iako je pokret Ivana Krstitelja podučavao "pokajte se i krstite", Isusovi učenici su nakon stapanja s ovim pokretom podučavali "vjerujte", t.j. otvorite se za snagu vjere "i krstite se". To je između ostalog bilo priznanje pristašama Ivana Krstitelja. Počelo se u svakom slučaju od pozitivnog. Obojica su krstili odrasle koji su mogli svjesno donositi odluke. Ne isključujemo naravno da već 2000 godina postoji blagoslov za novorođene kao "pravo rođenja"; svrhovitije je takav blagoslov razlikovati od pravog krštenja te i od pitanja pripadnosti određenoj crkvi. Na takav način bi se s time povezane rasprave razriješile same od sebe.

U neizbježnom oslanjanju na posvuda prisutnu interpretaciju najavljenog mesije kao kralja krštenje se doživljavalo kao ulaz u novo kraljevstvo. Nije bilo previše uspjeha u objašnjavanju ondašnjim ljudima da se ipak neće raditi o vanjskom državnom kraljevstvu i vanjskoj crkvenoj organizaciji, već o zajednici svih koji Boga prihvaćaju kao svoga oca i sebe same u duši kao sina/kćer rođene od toga oca. Ova sigurnost, povezana s bratskim ponašanjem "sinova" i "kćeri" između sebe i s Isusom - Sinom Čovječjim i Božjim - kao starijim bratom, činila je jezgru nauka koji je ljudima bio ponuđen u nasljeđe. U starom Izraelu je doduše uz stare, udaljene predstave Boga postojala i predstava Boga kao oca. Doživljavali su ga više kao oca Abrahamova i naroda poteklog od njega. Bog je samo kroz narod bio otac pojedinca. Samo su neki tada mogli doprijeti do doživljavanja Boga kao izravnog Oca individue, kojega je tek Isus donio javnosti; individue, kojom utjecaj Boga upravlja u duši i koja u svako vrijeme može tražiti komunikaciju s Bogom; individue, koja kroz ovu svezu s vječnim Bogom može pojmiti i nadvremensko vlastitog bića. Ovo se još jasnije učvršćuje daljim tijekom Isusova puta. To se jasnije učvršćuje u daljem tijeku Isusova puta, a naznačuje se i ovdje.

(...)

Liberalni teolozi su Isusovo krštenje objasnili kao doživljaj predodređenosti. Tradicionalna teologija nasuprot tomu tematizira također kalendarsko i proročansko usađivanje u svjetsku povijest (*npr. Luk.3:1-4 pozivajući se na Izaiju 40:3-5*;): u proročanstvu se radi o Božjem djelovanju spasenja.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici dolazi izvadak iz Mateja 28, 18-20; s napomenama o krštenju u današnje vrijeme.

Danas se krštenje većinom obavlja škropljenjem vodom ili potapljanjem. Crkve među sobom u pravilu priznaju krštenje i time postojanje vjernika u Kristu. Slobodne crkve vrijednost većinom polažu na to da krštenju mogu pristupiti samo odrasle osobe ili da se obnovljeno krštenje može obavljati samo kod odraslih. Tamo se dodatno polaže vrijednost na dublje spoznaje krštenja Duhom Svetim . (Najprije su se stvarno krstile odrasle osobe. Time ipak nije bila isključena podjela blagoslova djeci. Imala je nešto drugačiji karakter od krštenja.) Krštenje u prvotnom obliku nije se još osnivalo na istovremenom preuzimanju članova u posve određenu konfesiju kao što to danas čine velike crkve. Crkve u pravilu dozvoljavaju da "u nuždi", kada u blizini nema dostupnog svećenika, krštenje može obavljati svaki kršćanin. "Krstim te u ime Oca, Sina (Isusa Krista) i Duha Svetoga . Amen".

Pitanje:

Mogu li - u slučaju da to još ne doživljavam - dati moj život u ruke Boga?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Tišina u pustinji.

Na početku djelovanja kao Krist*, odnosno Mesija – hebrejski “pomazanik” – stoji sam. Tu spadaju krštenje i 40 dana u pustinji – *na pr. Mark. 1, 12-13* – s kušnjama. Na zaključku se obavlja poziv učenika.

Pustinja izvana i iznutra predstavlja samoću koja omogućava da postanemo svjesni samih sebe te da se jače povežemo sa sveobuhvatnim Bogom. Ova priprava za sve ostalo nužna je za svaki ozbiljan put religije, obnovljenu vezu s božanskim prauzrokom čak i kada to nije cjelina puta. I Isus na svojoj razini doživljavanja prolazi takvu fazu koja znači više nego isto tako moguća svakodnevna razboritost.

Crkve, a posebno one koje često govore o “unutrašnjosti” – i to postavljaju kao tobožnju suprotnost vanjskim pokazivanjima mira – ne pridaju si truda ljudima istinski pokazati prakticirajući put do ovoga “unutarnjeg mira”. U bogoslužjima svih preko 30 različitih crkava ne može se niti u naznakama naći element tišine, tihog unutarnjeg pogleda na sebe, tihog čekanja nakon molitve. Pjesma, propovijed, molitve, pjesma s istovremenim skupljanjem novca bez prestanka – to je gotovo odraz hektike današnjeg društva, kroz koju se ljudi nesvjesno ili čak svjesno odvrću od svoje neistražene unutrašnjosti. Tek u novije vrijeme, s obzirom na potragu mnogih ljudi za bilo kakvim iskustvima, postoji mali napredak te se na pr. barem za neke održavaju odgovarajuće organizirani vikend-seminari ili slično odnosno u pitanja o mogućnostima upućuje se doma ili u biblijskim krugovima. Čak i tamo često nema izravne upute. Pri tome jedni prepoznaju da je za veću približenost Bogu potrebna i “tiha sobica”, a drugi da su njihove društvene vrijednosti kao na pr. samokritičnost, tolerancija odnosno sposobnost pomirenja kao ishodište preduvjet za povremeno isključivanje vanjske poduzetnosti. Ovo bi naravno bilo jedva dovoljno kada bi se tu i tamo događa u bogoslužju, no ipak se može smatrati pobudom za prepoznavanje u osnovi česte, potisnute potrebe.

Mistik Jakob Lorber pisao je o Kristovu savjetu ljudima o “*kratkom putu do preporoda*”, što se danas – da se izbjegnju nesporazumi – može označiti kao “*ново рођење*” kako je to bilo opisano u prethodnom članku. *Vidi i “O unutarnjoj riječi, glasu tišine” u izdanju Lorber Verlag (na njemačkom jeziku):*

‘Praksa je ovakva: Ukoliko se netko želi preporoditi u Kristu, mora priznati svoje grijehе – dakle sve što ga odvaja od Boga. To je nešto drugo od onoga što bi se moglo dokazati. Onda bi se morao duboko pokajati iznutra i izvana i ozbiljno napraviti obrat. Nakon toga bi se trebao latiti ‘posvemašnjeg prekida’ sa svijetom – misli se na njegove egoističke zaplete, a ne na aktivno življenje u njemu -, “i posve se predati Meni te u svojoj ljubavi čeznuti za mnom. U toj velikoj čežnji mora se svakodnevno od svijeta i poslova povući u sebe te najmanje tri sata uz zatvorena vrata i prozore niti moliti niti išta čitati, nego mora ovo vrijeme u potpunom miru proboraviti baveći se u svojoj duši sa mnom.” Nakon odgovarajućeg pozdravnog nagovora “pođite u miru i rastite u čežnji i ljubavi do mene! Kako ćete ovo činiti kratko vrijeme, kažem, uskoro ćete vidjeti munje i čuti gromove, ali ne plašite se i ne budite bojažljivi! Jer svakomu ću najprije doći kao sudac u oluji, munji i gromu, a tek onda u blagom svetom nanosu kao otac!... Vidite, ovo je najkraći i najdjelotvorniji put za čisti preporod u kojem se može dobiti samo vječni život. Svaki drugi put traje dulje i nesigurniji je, jer postoji veoma mnogo stranputica,... tko tamo nije ‘dobro oklopljen’ i ‘do zuba naoružan’, teško (jedva) će doći do cilja.”
Moguće je moliti za očišćenje i prosvjetljenje kroz svoj duh.

Yogiji na pr. znaju da ljudi misle kako “nemaju vremena”. Svoje upute onda na odgovarajući način smanjuju s nekoliko sati preko pola sata do 11 minuta, t.j. dok nitko više ne može reći da za to nema vremena. Čak i najkraće vrijeme tišine, gdje se ostale misli, čuvstva i osjećaji ne potiskuju nego samo promatraju bez sudjelovanja u njima, djelotvorno je posebno kada je povezano s priopćenjem Bogu. Dulju tišinu međutim ne nadomještava. U Istočnoj crkvi – na gori Athos – kao pomoć u koncentraciji upotrebljava se “Kyrie (udisaj) Eleison (izdisaj), t.j. Gospodine smiluj nam se”, uspor. na pr. *Kreichauf: Kao hodočasnik na gori Athos (na njemačkom jeziku).*

Jedan veliki izazov je također stalno šutjeti u jakoj približno šestodnevnoj Zen sjedećoj pozi – Zen meditaciji u sjedećem položaju, koja se je pomalo raširila i u kršćanskim samostanima – čak i izvan vremena meditacije, tijekom jela s drugima. Nakon približno tri dana mnogi neupućeni jedva izdrže da bi četvrtog dana – što se može usporediti s djelovanjem posta – udahnuli i shvatili korist koju se riječima ne može dovoljno opisati.

Tišna stvara otvorenost. Odnos do Boga pritom stvara zaštitu za ovu otvorenost. Nakon meditacije uvijek je svrhovito prilagođavanje samoga sebe idućim prilikama, gdje je ovisno o okolnostima bolje biti manje otvoren.

U svakom slučaju bi bilo važno i u svijet unijeti nešto od tišine da naučimo sve više održavati određenu jasnoću svijesti. To bi za pojedinca značilo da unutaranjem miru, koji uređuje i skuplja trenutke, treba dozvoliti useljenje u osjećajno stvorenim razmacima odnosno nakon kompliciranih doživljaja ili ako je to moguće tik nakon toga; t.j. u potpunosti preuzeti sadržaje bez daljeg razmišljanja o njima; umiriti osjećaje (te kasnije zabilježiti ono što će se dalje istraživati) i prema određenom redosljedu odmoriti dijelove tijela; svakako uz zadržavanje svijesti kao cjelokupan čovjek, a ne u smislu upuštanja u pojedina zadovoljstva.

Za susrete, rad, sastanke i dr. ovaj stav bi značilo da se tema za temom ne niže na zamoran način, već da se između svake umeću kratke stanke koje opet ne bi trebale služiti za razgovore nego u prvoj liniji za jednostavno promatranje događaja te ako je prikladno i moguće također i njegovu obradu, čime se omogućuje svjesna priprava za drugu temu. Pri prehrani je također svrhovito svjesno zapažanje pojedinih jela. Može se naći mnogo sveza između stajališta znanosti o prehrani i duhovne odnosno duševne “prehrane”.

Postupak, kojega bismo mogli nazvati “smirenje od događaja” i koji omogućava ponovni rast snage za sadašnjost i budućnost, nije dakle nesadržajan odraz problema. Stvara ishodište, iz kojeg obrada svega zapravo tek postaje plodonosna. I kod vanjskih prilika se time ne gubi vrijeme nego ga se u konačnici štedi, jer se sve odvija lakše i bolje. Mnogi produhovljeni ljudi jedva da i primjećuju što im sve prolazi bez tog unutarnjeg mira .

Već i ovo najjednostavnije duhovno iskustvo, tišina, u sebi zapravo skriva tajne većih duhovnih visina. Ta visina međutim ne pretpostavlja put do nje. Upravo Krist često naglašava slobodoumnu jednostavnost ljudi, njegov put dovodi onda do sve većih i time zamršenijih horizonata, i u toj zamršenosti ponovno se nazire osnovna jednostavnost.

U koncentriranoj tišini se primjerice može dublje učvrstiti upravo razrađeni odnosno poklonjeni unutarnji napredak u smislu sposobnosti koju ne mogu “izgristi moljci”, vidi na pr. Matej 4. Može se pravilno priključiti mozaiku drugih napredovanja. Tišina može ići toliko daleko da se počne osjećati “život” cjelokupnosti onoga što u nama smije rasti nasuprot božjoj praslici. To je način na koji u sebi doživljavamo “od Boga novorođenoga”. Dašak ove mogućnosti imamo kada kod svjesne smirenosti glave – što je vjerojatno povezano sa spoznajom – snage srca postaju vidljivije i noge opuštenije. Onda je nešto “ispunjeno” makar se radilo i o najmanjem djelomičnom aspektu života. Bez toga s druge strane ništa nije “ispunjeno”, najbitnije ostaje neobrađeno; ovo može uzrokovati ne samo probleme u snu – koji se tamo mogu samo ograničeno obraditi - , već i probleme zdravstvene ili druge vrste.

* **Krist** je u biti naslov. U ranom kršćanstvu bili su uobičajeni različiti zapisi naziva "Krist" koji su ujedno predstavljali i različita značenja. Najpoznatiji je grčki "Christos", koji odgovara hebrejskom pojmu "Messias" = "Pomazanik". Postojao je međutim i grčki "Chrestos" = dobar, svet; i rjeđe "Chrystos" iz grčkog "chrysos" = zlatan (sjajan).

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Kušnje i poziv učenika.

I Isus je morao učiti u svojim ljudskim osobinama i sve ih jače obraćati bogu. Nakon 40 dana posta u pustinji pojavio se “napasnik”* – *na pr. Mat. 4, 1-11.*

Na unutarnjim putevima i u životu se i u najmanjoj mjeri pojavljuju negativne snaga koje se – kao i sve snage – mogu doživjeti kao određeni lik. Ovdje najprije treba spomenuti zaostale, osamostaljene tendencije u čovjeku samom bez integrirajućeg srca i time bez Boga. Na ovo osamostaljenje najprije uma te nakon toga i volje odnosi se “jelo ploda sa stabla spoznaje”.

S jedne strane to su otvrdnule, sa silom stvari povezane osobine. Učvršćeno dublje u podsvjesti može im se nešto i suprotstaviti, mogu se prepoznati i u svome biću, a tek na kraju ih se može u dubini savladati. Svjesna sposobnost odricanja i posjedovanja umjesto zahtjeva za posjedovanjem te kreativno, etičko ophođenje s time trening je za svladavanje ovih snaga.

Izvrnute želje nasuprot tome dovode do bijega i do ravnodušnog zlobnog odvrćanja od materijalnih problema, te ovisno o okolnostima do duhovnih područja. Ponekad se ne zapaža da je to u biti samo druga strana iste “negativne” medalje povezane na drugoj strani prema “načelu udarca njihala”. Ovo drugo područje je danas otvorenije, te se može dakle lakše pročistiti. Sredstvo za ovaj preobrat je suosjećanje, oslobađajuće davanje ljubavi.

Druga osobina u svezi s time ima nešto zajedničko s pohlepom za vlašću. Pretvorba ove iluzije zahtjeva hrabrost bezuvjetne istinitosti i na njoj osnovane tolerancije te slobodne solidarnosti u ophođenju s drugima.

Na svim takvim područjima općenito nedostaju jake i unatoč tome istovremeno altruističke individualnosti dotičnih osoba, koje bi ova područja mogle nadopuniti umjesto tendencija prema negativnom.

Kod Mateja 4 Isus je izložen ovim odbojnim impulsima koje se nazivaju “sotona” odnosno “đavao”. Ne ukazuje jednostavno na dotičnu suprotnost nego posize za nečim višim što se nalazi s one strane odlaska i povratka negativnih snaga: na “riječ Božju”, na “Gospodina Boga” i na “Boga, kojemu se trebamo klanjati i jedinom mu služiti”. **Krist stoji izvan dualnosti tame i (prividnog) svjetla, te ih pobjeđuje svojim trećim, nadređenim putem,** kao što se to može opaziti kod mnogih daljih događaja.

(...) *Vidi i poglavlje “Zarathustra” u 4. dijelu te na pr. dio 2, tablicu “kršćanski stav...”*).

R. Steiner je opisao obje, u glavnom negativne snage kao odvojene bitnosti koje se mogu doživjeti u svijetu duševnog pregleda. Kao što je spomenuto, svrhovito je uvažiti oba načina djelovanja. Ali izvan svijeta duševnog pregleda nije posve opravdano, kada antropozofi kršćanskim predstavama jednog jedinog negativnog bića osporavaju sadržavanje obaju strana. Tendencije su često tako pomiješane da se u konačnici tendencije “protivne Bogu” mogu obrađivati kao cjelina – nasuprot kojoj opet ne stoji više bogova već samo Bog Krist sa svime što djeluje u njegovo ime.

Postoje međutim druga duhovna usmjerenja, koja u svezi s time zaista zatvaraju jedno oko i kao božansko promatraju sve što teži za duhovnim visinama.

Suvremene evangeličke teologije u konačnici, kao i mnoge druge duhovne težnje, istovremeno zatvaraju oba oka i osporavaju predstave o negativnim bićima s obrazloženjem

da se u Bibliji ionako pojavljuju samo na nekoliko mjesta. Pri tome ne zamjećuju da se zapravo ne radi o predstavama nego o moćnim iskustvima, do kojih nije dolazilo samo u srednjem vijeku.

Nekoliko manjih kršćanskih grupa prihvaćaju zbog pojma "Knez svijeta" - npr. Ivan 14:30-, da ovom "pripada" svijet do daljnjeg a ljudi bi se njega samo mogli kloniti; iako u stvarnosti NZ imenuje samo svoju zavodljivu i posesivnu ulogu.. *Ivan 12:31: "Sad je sud ovome svijetu: sad ce biti istjeran knez ovoga svijeta".*

Bez strahova i drugih negativnih osjećaja negativne snage nemaju izravnu moć; u tom smislu "necrtanje đavola na zid" može biti zaštitni mehanizam i protiv crkvenog zastrašivanja. Duševno promatranje danas može dokazati da **tobožnja "povećanja" negativnih krugova u konačnici predstavljaju uskomešane, dulje vrijeme prisutne, prije sakrivene potencijale.** Istinski pozitivne sposobnosti se naprotiv još stvarno mogu povećavati premda rastu nasuprot praslici koja je već tu.

Takve osobne "bolne točke" istovremeno dakle, ovisno o okolnostima, predstavljaju rezonancijske površine za srodne vanjske snage. Njihovi tragovi mogu se pronaći u svim društvima: na Zapadu otprilike u situacijama gdje su novac i egoizam najviše vrijednosti, a prije svega u starom jednostranom obliku bez socijalne sigurnosti; u jednostranosti nacionalizma i nacizma – posebno u slučaju oholosti i ravnodušnosti prema ostatku svijeta - , i u rušilačkim "regioznim" aktivnostima; kao i u ekstremnostima staljinizma, - možda njegovom brutalnom izjednačavanju. To ne znači paušalnu osudu svega i svakoga u takvim društvima.

Isus ne podučava toliko izravno "opiranje zlu"; isto tako ne brani nužnost zla "zbog ravnoteže" (kao što to misle istočnjački nauci) i nužnost istoga zbog prepoznavanja božanske dobrote u njezinoj suprotnosti. Na poslijetku nije za sve jednako važna – često nužna – izravna obrada "negativnoga". Barem za neke put može funkcionirati na način kako ga općenito preporučuje "kršćanska znanost" *Mary Baker-Eddy*. To još ipak nije dokaz postojanja suprotstavljenih snaga nego njihovih neizravnih promjena. Kod Krista također nema vječne osude, **u konačnici su sve destruktivne snage promjenjive** do vremena u zadnjem poglavlju otkrivenja po Ivanu gdje obećava da tama više neće postojati (vidi odgovarajuće poglavlje).

Nakon vremena provedena u pustinji slijedi **poziv učenika** – *Iv. 1, Mat. 4, 18 - 22, Mat. 10.*

* U teologiji se tradicionalno uzima u obzir i kod povijesti iskušenja povezanost puna simbolike sa ljudskom poviješću: pustinja s opasnim divljim životinjama kao suprotnost u predaji prikazanom svijetu Adamovog raja i time kao stanje koje se preko Isusa kao "novog Adama" trebalo svladati. Kod 1. iskušenja stvaranja kruha iz kamena se radi o tome je li materijalno treba voditi ili Bog. (Kad se kasnije radilo o hranjenju i obraćenju mnogih ljudi, u tome više ne vidimo iskušenje). Kod 2. iskušenja, skakanja s krova hrama, radi se o savladavanju oholosti prema opterećenjima ljudskog života. Isus je prolazio kroz sve što mu je nametnuto (, dok se nije riješilo uskrsnućem.) Kod 3. iskušenja se radi o moći postojećih zemaljskih carstava ili o "Nebeskom carstvu" danom od Boga. (U daljem razvoju je ipak i zemaljsko relevantno, predskazano "Carstvo mira" moglo kroz Boga donijeti preobrazbu zemaljske težnje za moći.)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Svadba u Kani.

Ovdje – *Iv. 2, 1-12* – nailazimo najprije na primjer koji prikazuje kako problemi izviru manje iz krivih prijevoda ili iz ranih, crkveno naloženih "korektura" evanđelja nego jednostavno iz jednostrano emocionalnih i patrijarhalno obojenih izlaganja. Kasnije su smatrane

otpadničkim Isusove riječi Mariji “Ženo, što ja imam s tobom”. Tko se udubi u tekst i vidi kako Isus na poslijetku čini sve što je Marija zaželjela, može lako zaključiti da rečenica ima značaj divljenja koji bi se mogao jasnije izraziti na sljedeći način: “Ženo, što sam sve morao stvarati zajedno s tobom!” Predajom nesačuvan prvotni izraz u djelomično posve jednostavno aramejskom jeziku mogao je, polazeći iz grčkog, glasiti ovako: “Ženo, ja s tobom” – točan smisao se bez uživljavanja u kontekst i u Isusovo vrijeme u mnogo čemu nije mogao prepoznati.

Odavde do križa pokazuje se povremna stvaralačka doživljajna povezanost između Isusa i Marije. Djeluje inspirirajuće, zajedno s njim proživljava najbitnije postaje njegova života i na takav način iskušava duhovni preobražaj.

Iako se u novije vrijeme pojam “zaručnica Kristova” za časne sestre upotrijebljava još samo u vanjskom značenju, na početku je ukazivao na stvaran način doživljavanja.

“Odras” Krista u čovjeku, kao što je već bilo spomenuto u poglavlju o krštenju na rijeci Jordan, **stapa se s ljudskim aspektom duše (animus)**. Pod božjim predznacima može pristupiti “unutarnjem vjenčanju” s našim “ženskim” dijelom duše. **Ovo može djelovati kao alkemistički preobražaj čak i na životne snage i tijelo. Slika Marije mogla bi se na srodan način dodirivati sa ženskim aspektom duše (anima)**.**

Muškarima se ponekad ukazivao put preko Marije*. Oba spola međutim mogu prolaziti putem preko Isusa ili Marije ili jednog i drugog, jer od duše do hormona nema čovjeka koji bi u potpunosti bio ili morao ostati vezan na reakcijske uzorke vlastita spola. Postoje ipak ljudi, koji pronalaze bolji pristup jednom ili drugom putu. Na kraju se u stvari navještava unutarnja cjelovitost. U katoličkoj crkvi postojala je danas gotovo zaboravljena praksa štovanja srca Isusova i “čistog srca Marijina”. Ovom unutarnjem razvoju nije važno da na pr. pisac ovog poglavlja nije katolik te da izvana u prvom redu neznatno shvaća Mariju te da zbog toga nema predrasuda koje je na sebe navukao marijanski kult kod mnogih koji ga prakticiraju.

Tko prolazi ovakvim promjenjivim putem može po njemu hodati “sam” bez potiskivanja. Ali i za njega to ne mora biti jedini put; iz veće nutarnje slobode moguća je potpuniji odnos do drugoga spola.

U svezi s tim se u osobnost žele integrirati od oca i majke nasljeđeni dijelovi duše.

Dubinskopsihološki elementi mogu se posve postaviti u svezu s vjerskim doživljajem. Na drugačiji način to pokušava Eugen Drewermann. Osnovna religijska iskustva se kod točnijeg promatranja pokazuju na odvojenoj ravnini, s koje djeluju na dubinskopsihološke procese. Danas postoje tendencije **promatranja regijskog traganja kao “cjelovitog, neograničenog vitalnog impulsa” koji je u osnovi svojstven svim ljudima**, vidi *Hubertus Mynarek: “Mogućnost ili granica slobode”, 1977*. Trebalo bi međutim razlikovati između neoblikovanog općenito duhovnog impulsa i religijskog impulsa u užem smislu povratne odnosno nove sveze ljudi s božanskom praosnovom, “ocem”, što je za kršćanske vjernike moguće kroz povezanost s Kristom.

Bog se kao najveća tajna svijeta sigurno u manjoj mjeri može objasniti ograničenjima na jednu jedinu znanost, spoznaju ili jedinu pojavu, koji u najboljem slučaju zahtijevaju pojedinačne aspekte; njega se može objasniti pokušajem priznavanja i sagledavanja većeg broja osnutaka. Do sada se je ovo dogodilo u veoma malom opsegu. Da su kroz ovaj započeti alchemijski proces i time između ostalog i kors zajedničku uporabu lijeve i desne polovice mozga (što se danas istražuje pomoću više metoda) na svoj način – s rezultatom “kreativne spoznaje ljubavi” – prolazili i kršćani, sukobi između teologija bi uskoro pripadali prošlosti. Čak i tada bi bila moguća specijalizacija pojedini aspekata, koju bi se prepoznalo

kao takvu i ne bi zahtijevala isključivu valjanost. S pravom bi se uvažavala dopuna među ljudima.

Tko može osjećati u smislu univerzalnog Isusovog načela "**Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga**", može tijekom vremena dosegnuti isto i više. Tko se trudi za ovu istovremenu ljubav do sebe samoga i bližnjega u stvari će primijetiti da to tek treba naučiti. Unutarnje "postajanje potpunijim" može sa svoje strane olakšati ovu ljubav.

Pitanje o "čudima", koje se može postaviti i u svezi sa svadbom u Kani, osvjetlit će se u posebnom poglavlju. O žensko-božanskim aspektima Marije-Sofije vidi poglavlje "Prvi Duhovi".

Tradicionalna teologija je ovaj događaj protumačila kao zamjenu grčkog kulta Dioniza ili kao simbolično nadovezivanje na susret Izraela s Bogom ("*trećeg dana...*", *2.Mojsije 19:16*), te kao posezanje za korizmom gdje vino zauzima dublje značenje.

*) Dok je Marija, majka Isusova, bila smatrana duhovnom majkom onih koji su željeli da ih vodi, Marija Magdalena je za one, koji je časte, više povezana sa zemaljskom ljubavi.

Marija Magdalena (Marija iz Magdale) je bila žena koja je slijedila Isusa. Mnogi zbog tradicije misle da je bila prostitutka kojoj je Isus promijenio život. Isus je međutim rekao: „Ona je mnogo ljubila". To ne znači obvezatno puno seksa, nego stvarnu sposobnost voljeti ljude, suosjećati s njima i biti dobar prema njima. Voljela je Isusa, t.j. poštovala ga je kao čovjeka i divila mu se kao duhovnom vođi. Prema mističkoj literaturi (Jakob Lorber) sve je više pročišćavala svoje osjećaje prema Isusu u smjeru duhovne ljubavi. Ljubav je bila dakle njezin put sve boljeg razumijevanja Isusa i Boga.

(Mogli bismo je usporediti s Klarom, ženom koja je oko 1100. godine voljela redovnika Franju Asiškog / Sv. Franju – koji ju je najprije odbio, a kasnije prihvatio budući da je njezina ljubav postala potpuno duhovna. (O tome postoji zanimljiv film na njemačkom i engleskom jeziku.)

Postoji posebna tradicija u svezi s Marijom Magdalenom: legenda o „Svetom gralu": Josip iz Arimateje i Marija Magdalena te još neki drugi Isusovi sljedbenici odnijeli su gral – prvotno kalež u kojem se nalazilo nešto Isusove krvi – u južnu Francusku ili Englesku. S gralom je povezano nekoliko čuda. (Gral je također simbol božje ljubavi).

Postoje i neke novije teorije o Mariji Magdaleni. Primjerice ideja da je s Isusom imala dijete koje je bilo začetnik nekadašnje europske kraljevske dinastije (merovinga). Takve teorije iz suvremenih, senzacionalističkih knjiga nitko međutim ne može dokazati.

**) Spomenuti pojmovi "Anima i Animus" nisu predmeti vjere. Osim toga postoji iskustvo velikog broja ljudi, kršćana ili nekršćana, da i muškarci i žene u svojoj psihi imaju tzv. "muške" i "ženske" dijelove, koji barem djelomice potječu od oca i majke, gdje su odrastali, i koje mogu naučiti integrirati u svoju osobnost. Koncept "Animus-a i Anime" možda i nije identičan sa tom realnošću, ali je pokušaj psihoanalitičara da ju razumiju u njenim temeljima.

Pitanje:

Mogu li s Bogom moj odnos prema drugom spolu bolje urediti?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Stajališta o seksualnosti, simpatiji, uživljanju i ljubavi.

Razvoj crkvene objave o seksualnosti kao i suprotna stajališta unutar i izvan crkve stvaraju dojam da je ljudima u ovom području veoma teško ustanoviti kakav bi trebao biti ljudski ili čak "kršćanski" odnos do toga. Vanjske moralne zabrane šezdesetih godina gube veći dio svoga djelovanja; crkve nisu kadre u tradicijama pronaći postojeću etički smislenu srž, koja bi se mogla domisliti u odnosu na današnje društvo. "Seksualna revolucija", koja je nastala kao protureakcija na potisnutu seksualnost, dovela je do drugog ekstrema nove ideologije sa seksualnim nagonima – razbacivanja životne energije – i neuvažavanja važne čežnje za duhovno odgovornim odnosima: neprestanih razdora sve do nesposobnosti za rad. Kasnije

je od toga u osamdesetim godinama u mnogo čemu ostala samo rezignacija; i ovdje je bilo jedva moguće održavati djelomično sadržajan glavni motiv za dalji društveni razvoj s one strane ovih ekstrema. Mogao bi se nalaziti u gledištu svladavanje "posjedničkog mišljenja". Iz ove stoljećima duge borbe može se zaključiti da odgovornost i sloboda upravo u ovakvim odnosima između muškaraca i žena nisu ostvarivi ili se ne mogu harmonički povezati bez zamisli cjelokupnog daljeg razvoja ljudi. Pojedina partnerstva, gdje je to navodno ili stvarno uspjelo, ukazuju na mogućnost pronalaženja takvih zamisli.

Krist se bezuvjetno obraća ljudima u njihovoj jezgri, cjelovitosti i potpunosti, što samo po sebi stvara temelj istinske slobode. **Ne govori na nerazumljiv način o daljnjem podvajanju već ionako podvojenih ljudskih misli, dakle ne o zanosnom proživljavanju svega već prije o njihovoj novoj integraciji u "mudrost srca".**

Također nije zastupnik "prisila", vanjskih oblika i njihovih precjenjivanja ili čak zloporabe pojmova odgovornosti, vjernosti i poštenja za skrivanje zavisti, ljubomore i pohlepe; brine se o duši iz koje se stvara sve ostalo. Za njega nije niti u braku automatski sve najbolje; što se izvana promatra kao nepovoljno.

Ljubiti Boga i svoga bližnjega kao samoga sebe, dakle i samoga sebe; ono pravilo dakle, s kojim je Krist zamijenio logiku zabrane Staroga zavjeta, opisuje najprije univerzalan stav koji se provlači kroz ova tri područja i povezuje ih. U skladu s tim je ljubav do bližnjega onda nešto drugo doli samo instinktivna skrb za rodbinu i.t.d. – ali ju može uključivati na slobodniji način. Na temelju ove uloge čovjeka kao pomoći u ljubavi, gdje god je prikladna, samoljubav nije ona egoistična, već je u konačnici usmjerena na ljubav do sebe samog – uključivši i tijelo kao alat kojim se služi drugima odnosno Bogu.

Najviši oblik ljubavi je bezuvjetan. Uspor. i ljubav do "neprijatelja", Mat. 5, 43-48 – što ne znači da se trebamo odreći mudrosti.

U skladu stime trebalo bi biti očigledno da su ponekad teze, koje jednostavno poistovjećuju seksualnost i ljubav ili pokušavaju samoljubav poistovijetiti sa samozadovoljavanjem i fantazijama, svijetovi udaljeni od ove Kristove zamisli. Ono što predstavlja nutarnju izolaciju pojedinih snaga i postavlja slike između ljudi i realnih drugih je samo jedna od mnogih nepotpunosti čovjeka, iz koje se nešto može naučiti, ali koja nikada ne može biti cilj.

Današnji Europljani mogu doživjeti nešto od preobražaja seksualnosti posebno kada dva čovjeka kod poduhvata stupe u duševnu i duhovnu vezu te pri tomu nauče postupati sa isijavanjima simpatije/antisimpatije – i njih moramo uzeti u obzir kod traganja za sadržajnim vanjskim vezama. Tek kasnije dolazi tjelesna ravnina; ne spada automatski u svako prijateljstvo ili svaki susret. Snage srca mogu onda uključivati osjetno seksualne energije, a njih se ne mora eksplozivno dovesti do nestanka kao što je to danas uobičajeno iz kulturne kondicionalnosti. Ovdje spada i osnovno raspoloženje puno ljubavi.

Mnoge duhovne tradicije umjesto potiskivanja i neprestanog proživljavanja podučavaju transformaciju seksualnosti koja može biti više od frejdovske "sublimacije". (...). Starija istočnjačka usmjerenja imala su između ostalog nedostatak djelomičnog izviranja iz seksualnosti umjesto da cijelo vrijeme dopuštaju susrete cjelovitim ljudima – čime bi se danas mogle uštedjeti tehnike; odnosno umjesto da se – kao što bi to danas bilo prikladno – počnu upoznavati tek duhovno, dakle "odozgor". Umjesno ostaje stanovište istočnjačkih pravaca da mirno zajedništvo, koje nije usmjereno na muške ili ženske orgazme, ovo područje može polako dovesti u sklad sa cjelokupnim bićem. I u kršćanstvu je bilo zamisli u ovom pravcu koje su danas iščezle, te ih upravo stoga treba ponovno oblikovati; dotična znanja pokazuju mnoga nasljeđa viteških pjesnika i trubadura.

Budući da kod seksualnosti može doći do podsvjesnih zapleta, u različitim religijama se kao opasna šetnja veže na partnerstvo, gdje se u biti može i zajedno općiti. Tko ovo iskustvo želi ograničiti na strogi smisao braka, može to ostvariti kada si oboje u prijašnjim prijateljstvima objasne što žele i što ne te se u tome podupiru.

Ova stara zamisao, koju Isus dopušta sve do negativne karakterizacije pohotnog pogleda na tuđu partnericu, ne bi trebala isključivati viši izvor neposrednog oduševljenog susreta dvaju stranaca – koji ima veći udio od očekivanog i kojega se ne razumije uvijek pravilno: “Kada se dvojica ili trojica sretnu u moje ime, ja sam među njima” (ili prema još jednom pravilnom prijevodu “u njima”). Time se ne zahtjeva najavljeno crkveno okupljanje, a ni posebna priprava. Ovo se može događati svugdje, gdje “Duh Kristov” združuje dva čovjeka za ostvarenje bilo kojeg mogućeg cilja. Ovo možda može i biti teško prihvatiti tamo gdje se radi o muškarcu i ženi, te također tamo gdje se simpatiziraju i pri tome održati posve jasnu ishodišnu svijest; radi se međutim o svjetovnoj nuždi. Pri tome se ne mora raditi niti o vezama niti o seksualnosti. Oni kojih se to tiče moraju valjano otkriti, o čemu se radi.

Isusa već i njegov zemaljski život pokazuje kao umno nekonvencionalnog. Moglo bi se ustanoviti da su konvencije najviše potrebne kada on “nije među njima”.

Pretpostavka za prikladne susrete među ljudima je naravno studij vlastite individualnosti uključivo s “aurom” odnosno isijavanjem. Čak i kao par ostaju individue. Isus ni u kojem slučaju ne teži stapanju obojice u paru.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“Sveta revnost” (i stajališta o emocijama).

U *Iv. 2, 13-25* se nakon svadbe u Kani opisuje “čišćenje hrama”. Isus u svojoj revnosti iz Hrama jasno istjeruje trgovce i mjenjače novca. Ovdje želi postaviti nepregledan znak protiv licemjernosti svijeta, koji Hram označuje kao kuću Božju, a sam tamo na umu nema ništa drugo osim vlastita plitkog cjenkanja. Dok je stanje takvo da od gradskih ili duhovnih službenika ne može ništa očekivati, pomaže sam kao pojedinac koji se u “kući oca svojega” još osjeća odgovornim; radi se o akciji socijalnog otpora bez ozlijeđivanja ljudi. “Bogu se pokoravati više nego ljudima” nije njegov ponizan stav. I tamo gdje kaže: “Dajte caru što je carevo” (a Bogu što je Božje), ne može se isčitati nikakav ponizan stav kao što se to mnogo puta pokušavalo, već prije nastojanje da se sljedbenicima uštede nekorisne vrste svađa s nestručnim društvenim snagama. Religija i politika imaju ionako svoje vlastite zakone. Služiti svome bližnjemu i “gradu željeti najbolje” također nije poniznost.**

U svezi s time bi se moglo postaviti pitanje o ophođenju čovjeka s emocionalnim kretanjima. Jer nema svatko svoje emocije na tako visokoj razini kao Isus, koji je neprestano živio u “pozitivnom strahu od Boga” i suosjećanjem s ljudima, i čija se revnost osnivala samo na svjesno dobroj namjeri. Kod običnih ljudi gotovo sve emocije su na početku pomješane s nesvjesnim mehanizmima reakcije na podražaj – koje se biološki i po jačini različito manifestiraju, ali u svojoj osnovnoj strukturi su posve slične. Već i samo vađenje drugih takvih mehanizama iz vlastitih reakcija, uvid u njih i u konačnici vladanje njima odnosno predaja Bogu je dug proces učenja.

Iako se ovdje radi o psihi, kod traganja za Bogom i istinom ne naziru se uobičajeni psihološki analitički odnosno terapijski postupci:

Tamo gdje se u podsvjesti nalaze ona jednostrana ogledna tumačenja, koja psihičke probleme reduciraju na seksualnost i rano dječje sazrijevanja, i tamo gdje “osnove” slabosti postaju “obrazloženja” za ostajanje takvim umjesto da se poput Ericha Fromma naglašavaju

razvojne sposobnosti ljudi, psihologija može biti čak i prepreka na duhovnom putu. Tamo gdje psihologija, "nauk o duši", pobuđuje promatranje duhovnih procesa i tamo gdje se u duši – što je veoma rijetko – vidi više od kemijsko-električne funkcije mozga, može se kod njezina proučavanja raditi o susretljivom mostu. Doživjela bi bolji razvoj kada bi bila spremna slijediti spoznaje odnosno tvrdnje alternativnih psiholoških pravaca. Mala je korist od pokušaja cjelovite obrade kompleksnih problema na uobičajeni način. Djelotvornije bi bilo najprije potražiti pojedinačne sastavne dijelove takvog kompleksa te pri tome svjesno razlikovati radi li se o "brvnu u vlastitom oku" ili o "trunu u oku drugoga" i tko je na takav način odgovoran. Mnoge kršćanske škole jače naglašavaju ovo prvo, jer je teže i tek se mora naučiti sagledavati vlastite problematične činove koji se tek tada mogu sami ispraviti. Crkvena ispovijed ima dakle uz duhovni aspekt i terapeutsko djelovanje. U psihološkoj praksi će se kao žrtva na prednjoj strani češće nalaziti druga perspektiva. Na koncu se može primijetiti da su unatoč tomu obje strane više ili manje u igri. Istočnjački spirituistički nauči primjerice naglašavaju povezanost obaju strana u životu kao izvor "karme"/sudbine.

Tamo gdje se radi o razrješenju posljedica težih svakodnevnih doživljaja mogla bi od pomoći biti i jedna ponovno izložena metoda R. Steinera: osvrt kod kojega se promatra od večeri prema jutru. Nakon toga je povratak u sadašnjost utoliko lakši.

Također bi se mogla zapisati "površina duše" poboljšanih svojstava vrijednih truda i češće prolaziti kroz nju, što je zapravo dokazana praksa iz mističkog područja.

Napretkom na duhovnom području može se primjerice poboljšati komunikacija između više ljudi. Mnoge predrasude i prebrze ocjene se smanjuju u tolikoj mjeri, u kojoj čovjek postaje providan samome sebi i odbacuje teret. Važnost, koju Isus pripisuje "neosuđivanju" i "onome što izlazi iz usta", nije neispunljiv moralan zahtjev već poziv da se započne s ovim procesom učenja. (Time se često pretpostavlja povlačenje u tišinu umjesto svađe i nakon toga miran međusobni razgovor. *Vidi i poglavlje „Tišina u pustinji“*).

U svezi s time postoje europski smjerovi školovanja, koji pod drugim imenima uključuju elemente kao što su na pr. u jogi poznati živčani centri ili centri svijesti – čakre - . Takva nastojanja nisu automatski "nekršćanska" kao što je to mislila crkva, nego su ti centri u čovjeku već bili poznati kršćanskim teozofima u Srednjem vijeku ([J. G. Gichtel](#)), te se u međuvremenu mogu prepoznati kao stvarne strukture energije prisutne u svakom čovjeku; jednako tako kao što vještina posebno u Kini poznate akupunkture nije automatski "taoistička" – jer ih se mjernim aparatima, a u najnovije vrijeme i pomoću histologije može pronaći u čovjekovu tkivu.

**) "Revnost" u tome smislu treba se razlikovati od "revnosti bez spoznaje" (*Rimljani 10,1-3*).

Glede drugih sveza vidi i posebnu stranicu "Osnove etičkih vrijednosti".

Pitanje:

Mogu li s Bogom svoje emocije svjesnije savladati?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

O besjedi na gori (s uputama za razumijevanje).

Mnogo je već napisano o promjeni vrijednosti starog (i današnjeg) društva kroz besjedu na gori. *Uspor. Mat. 5 – 7,29*. Jedni je pozdravljaju u svezi s društvenim aktivnostima. Drugi je bagateliziraju kao "etiku mišljenja" i daju prednost takozvanoj "etici odgovornosti" sa starozavjetnim prijetnjama kaznom, vojskom itd. A neki jednostavno pokušavaju živjeti prema njoj. Izvan kršćanskih područja se besjeda na gori nadasve cijeni (na pr. Gandhi).

I sa stanovišta istraživanja svijesti treba priznati da se Besjeda na gori tiče prije svega ljudi, za koje svijest može biti više od ljudske analize razuma i za koje se život ne mora ugasi na privatnom rubu tanjura. "Duhovne ruke", koje dakle "znaju da ništa (ili malo) znaju" i otvorene su za neprestano relativiziranje da Bog zna više od njih i da ih još puno može poučiti u svim stvarima, "blagoslovljene" su, "njihovo je kraljevstvo nebesko". Taj stav se može pokazati i kao neprestan snažan razvojni zamah, dakle više od bilo kojeg drugog nazora za kojega čovjek misli da je "dobar".

"Oni koji trpe" ne moraju uvijek nositi samo svoju vlastitu sudbinu, - i tako pridonositi svoj dio stanju cjelovitosti umjesto da nepromišljeno prijeđu preko svega - . Neki nose i teret koji se tiče njihove isprepletene osobnosti u kojoj žive, te u konačnici i sudbinu naroda i čovječanstva. Često su to danas umjesto državnika osnovni pokreti, a tko im daje potrebnu sućut, tko moli za njih umjesto za snažne, poznate i gospodarske velikane?

"Krotki" su krotki po vlastitoj volji (dakle ne jednostavno bojažljivi). Oni "će baštiniti zemlju", koja se može održati i razvijati samo pod njihovom rukom.

"Gladni i žedni pravednosti": - ne zavist, već pošteno traženje pravednosti za sebe i druge ljude otvara prema "gore", prije ili kasnije ne bez odgovora kojega si možda kao takvog i nisu predstavljali. "Milosrdni" dragovoljno nose svoje bližnje prema gore, te će ih tako i Bog nositi.

"Čisti srcem" i oni koji su na takav način prepoznali i odbacili svoje duhovne naočale odnosno predrasude, "gledati će Boga". To je opširnije značenje riječi "Ne sudite".

"Mirotvorci", dakle i oni koji stvaraju mir u smisul molitve za mir Franje Asiškog, daju i drugima na znanje da je ovdje na djelu drugačija snaga od onih koje inače određuju život. "Oni će se sinovima (i kćerima) Božjim zvati".

"Progonjeni zbog pravednosti (/poštenja)" i onima koje pogrde i prognaju "zbog mene", t.j. Isusa, smatrat će se sretnima, a u mnogo čemu je to bilo njihovo nutarnje stanje dok je njihovo vanjsko tijelo trpjelo. To ne znači da je trpljenje cilj samome sebi.

Spomenuti bi trebali obavljati i svoju ulogu "soli zemlje" i "svjetlosti svijeta". Upravo u ovom poglavlju osvrće se Isus na "zakone" i proroke Starog zavjeta. Višestruko prihvaća ono što je bilo pravilno prije njegova vremena te to isto na novi način oploduje za novo vrijeme, gdje se na prvom mjestu ne nalaze zakoni sami po sebi već njihov izvor i gdje svaki čovjek može nanovo stvoriti nutarnja životna načela.

Tko "traži Kraljevstvo Božje" sve će mu se ostalo "dodati". I ovdje je vidljivo **da razina zdravorazumnog razmišljanja doduše nije narušena već se otvara zbog prihvaćanja onoga što izvire iz više, duhovne logike. Ne govori se međutim o tome da bi se zemaljske sile stvari trebale napustiti u korist uživanja u odjeljenim duhovnim stanjima svijesti. Više spoznaje se štoviše trebanju u potpunosti uhvatiti u koštac sa zemaljskom svijesti dok ne dođe do promjene svijeta.** Jasnoća se zadržava ili nastaje tek kada se čovjek glede određenih pitanja nalazi u skali od neznanja preko špekulacija, naslućivanja, teorije, uvjerenja do znanja, a to je jedan važan temelj razvoja. Radi se dakle o razlikovanju na pr. onih čistih stremjenja prema blaženstvu koja se mogu naći kod nekih starih sprituističkih pravaca.

Ova Viša misao u besjedi na gori (vidi sljedeće poglavlje) je već svojim sadržajem u prvoj liniji usmjerena prema ljudima, koji je ne žele uporabiti za novo uređenje vlastitih individualnih duhovnih aktivnosti. Put se najprije usmjerava prema individualnom životu, gdje se traži partner ili "svoj bližnji" kao što je to opisano u poglavlju "Krštenje" i "Tišina u pustinji. Dalje se posebno gradi na ravnini muško-ženskih odnosa, te se između više ljudi osjetljivo ispituju dodatna djelovanja duhovne promjene . To je opisano u poglavljima "Svadba u Kani" i "...

ljubav". Kod besjede na gori se ponovno gradi na toj duhovnoj i etičkoj ravnini, te ju se istovremeno otvara prema obuhvatnijem duhovnom cilju koji se može oblikovati iz odnosa među ljudima jednoga društva. To u praslici odgovara odnosu od zvuka do intervala do trozvučja do tonskih ljestvica – do cjelovitosti.

U teologiji je razrađena nadovezanost na iskaze iz Starog zavjeta: npr. *Psalam 1 i Jer. 17:7 i dalje*. Nakon *4. Mojsija 12:3* u vezi s *Mt. 11:20* Isus je viđen kao Novi Mojsije. Na temelju proročanstva u *Zah. 9:9 i dalje* "...njegova vlast je od mora do mora" spomenulo se svjetsko značenje objavljenog Božjeg Kraljevstva. Nije moglo promaći da je u svojem Govoru na gori više puta preinačio starozavjetne zakone u nešto novo: "...ali ja vam kažem...". Što znači da on ne govori kao rabin koji objašnjava spise nego svjestan Božje misije. Upravo to proročansko i mesijsko svojstvo je bilo osporavano od onih koji su dolazili od Starog zavjeta.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici dolazi izvadak iz besjede na gori, Matej 5: Blaženstva i sol zemlje.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Isusovo preobraženje na gori Tabor (Mat. 17).

Mnoga Isusova djela, od razgovora s Nikodemom – Iv. 3 – preko besjede na gori do ozdravljenja slijepca i hranjenja 5000 ljudi na gori tvore u svojoj simbolici vanjsko okružje onoga što se u "preobražaju" izražava iznutra. To preobraženje je srodno s istočnjačkim pojmom velikog rasvjetljenja. Rasvjetljuje se duh. Kod Isusa se i kod čovjeka, koji pokušava slijediti ove mogućnosti, to odnosi na užu povezanost s Bogom, koji se ovdje ne shvaća samo kao opća neograničenost nego i biće.

Samo "pozitivno razmišljanje" moglo bi doduše, kada bi se prakticiralo bez egoizma, umišljenosti u veličinu i tehničkih manipulacija, razmišljanje dovesti do stanja srodnog onome što dolazi od Boga; moglo bi se otvoriti prema njemu. U većem dijelu literature ovog pravca takve zabrinutosti nema, a često može završavati i samozavaravanjem.

To još uvijek nije "preobraženje". Kod njega se ne množini duhovnih "programa", koji su svojstveni svim ljudima, ne dodaju pozitivni programi, čime bi se stvorio višak pozitivnih programa – radi se naime o posve mogućoj duhovnoj vježbi - . Sve se razjašnjava sposobnošću sagledavanja duhovnih izvora oslobođenih od izobličavanja i zavodljivih postavljanja vrijednosti. Viši božji red je vidljiv u svemu. Kada se promatra kako sazrijevanje čovjeka može teći i u tom pravcu, možemo si ga predstaviti kao produbljenje psihičkih procesa čišćenja kao što je to naznačeno u poglavlju "Sveta revnost". Sve se prosvijetljava iz najosnovnijeg sloja spoznaje. Spoznaje nisu razmišljanje, mogu se pojaviti s razmišljanjem ili bez njega, ne prisiljavaju nego oslobađaju. Svijet misli ovdje se više ne treba potiskivati kao što su to pokušavali drugi putevi.

Um se oslobađa instinktivnih reakcija, a kontrolirani analitički i sintetički um lakše postaje oruđem nadređene zdravorazumske svijesti. Nastavlja se diferencijacija u mišljenju, koje pri tome ne postaje "mlako". Tada se na pr. razumije u kojim situacijama se treba nešto napraviti.

Kod Krista samog se može reći da nije morao odstraniti sva ona pomućenja koja su obične ljude dijelila od ove razine. I za njega je ipak postojala sve veća jasnoća. Kasnije je u takozvanoj svećeničkoj molitvi zamolio za jasnoću koju je kod Boga imao prije stvaranja. (Iv. 17)

Neki teolozi tumače Petrovo preobraženje i priznanje Isusa s pozadinom istodobnog židovskog Dana pomirenja, odnosno dolazećeg Blagdana sjenica. (Na Dan pomirenja svećenik je izgovarao jednom u godini ime Božje u abatonu hrama.) Drugi su vidjeli povezanost s dolaskom Mojsija na brdo Sinai (2. Mojsije 24:16).

Uz ovo se na njemačkoj i engleskoj stranici nalazi poglavlje 17, 1-13 iz evanđelja po Mateju: Preobraženje Isusovo.

Pitanje:

Mogu li uz Božju pomoć nanovo rasporediti svoje misli u smislu razumnosti?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Pitanje o “čudima”.

Isus nije djelovao da zadovolji pohlepu mnogih ljudi za senzacijom ili da ljude vanjskim događajima prisili na vjerovanje. Njegov cijeli put je protkan nutarnjom jasnoćom onoga što mu je činiti – nije mu dakle bila namjera “zbog ovog ili onog razloga postići ovaj ili onaj efekt”. Ozdravljenja su često bila “znakovi”, djela u malom koja su zastupala veće, temeljitije. Kod ozdravljenja slijepca na subotu odgovorio je Isus da razlog nisu grijesi, “nego se u njemu očituju djela Božja”. *usp. Iv. 5, 6-9; Iv. 6; Iv. 9, 3 i dr. Vidi poglavlje “Isus i ozdravljenje” u dijelu 3.*

Zasigurno je ovdje poželjna posljedica potres zastarjelih nazora i razmišljanje do dubljem značenju takvih djela. Isus u slučaju Tome, kojega među sljedbenicima možemo promatrati kao “prirodoslovca”, priznaje da postoje ljudi koji za to trebaju mogućnost vanjskog promatranja, brojanja, mjerenja, vaganja (...). (*Vidi poglavlje “Prirodne znanosti i vjera u Boga” u dijelu 3*) Isus na nikoga nije želio vršiti prisilu, što bi u biti bila značajka suda. Isto tako se ne može pronaći namjera da se kod bilo koga tko nije zreo za odluku izazove odbijanje.

Valja pročitati i “evanđelje po Tomi”, apokrifnu preciznu zbirku Isusovih izreka bez obzira na to pisao ih li je Tomo ili ne. Ovaj tekst su priznavali spirituistički kršćani u Egiptu i drugdje.

U skladu s time Isusova “čuda” nisu bila težište njegovih djela. Često je pomagao nakon što bi ga netko zamolio bez okupljanja velikoga mnoštva. Također je “prijetio” ljudima da ništa ne kazuju.

Kada danas teolozi iz Bultmannove škole “etimološke teologije” smatraju da ta čudesa mogu uopće razjasniti odnosno objasniti kao simbolički opis, treba im potvrditi da se jednostavno prilagođavaju mehanističkoj slici svijeta i čovjeka 19. stoljeća te da se nisu upoznali s novijim znanstvenim strujama. Ti novi smjerovi u kvantnoj fizici, biologiji i biofizici, prirodnomedicinskom i parapsihološkom istraživanju, astrofizici i.t.d. su otišli tako daleko da se u njima može naći barem pomoć pri shvaćanju kojom se uklanja “nepredočivost” biblijskih događaja. To ne mora biti novo traženje “božjega dokaza” za kojega su nadležne druge ravnine, a ne prirodoslovna.

Kod ovog teološkog usmjerenja dobro je jedino to da znanstvenu objektivnost ne smatra potrebnom kao preduvjet vjere.

Vrijeme jednostranosti starog prosvjedenja je prošlo. Danas čak i znanstveni duhovi mogu vjerovati bez bojazni da će postati šizofreničari. U vrijeme kada ljudi bez zadržki vjeruju u činjenice poznate iz parapsihologije kao što je sposobnost pojedinaca da žice savijaju iz određene udaljenosti – unatoč tolikim prevarama preostaje dovoljno nedvojbenoga -, bilo bi jednostavno apsurdno kada bismo većem Isusu Kristu zaniijekali takve mogućnosti. Isus je

djelovao iz drugačijeg duha od puke zabave pri savijanju žlica, no danas se iz različitih doživljaja može nagađati da je Isus stvarno mogao prodrijeti z sve snage prirode – i da je upravo danas veoma važno spoznati taj fenomen; za našu sadašnju sliku čovjeka, za cjelovito odnosno kršćansko ozdravljenje i.t.d. Takav spiritualni pogled na Isusa nije suprotnost spoznavanju Isusa “sina čovječjega” koji je pojedincima i njihovim socijalnim odnosima odnosno zajednici želio dati vanjski primjer. Tek priznavanje takve prividne suprotnosti višestruko dovodi do nijekanja “čudesa”, jer sudionici dobronamjerno misle da se moraju zaštititi od krivih tendencija koje udaljuju od ljudskog i socijalnokritičkog kršćanstva. U stvarnosti bi tek oboje stvorilo približnu sliku istinske Isusove radikalnosti i njegove povezanosti s voljom te time i snagom stvaratelja.

(...) **Energija ovdje nije bezlična snaga; istovremeno je djelovanje Kristova bića.** U istočnjačkoj jogi se energija primjerice promatra na višestruko izoliran način. I danas postoje ozdravljenja, koja se u prvotnom smislu izvršavaju molitvom i s obzirom na čovjekovu dušu povezanu s Kristom. Krist želi ozdravljenje i potpunost čovjeka, koji prema njemu može “činiti veća djela” od njega.

Duhovno ozdravljenje samo i s njim povezan duhovno-duševni napredak svakako nisu iznuđena milost koliko god se čovjek pripremao na nju.

O “darovima Duha Svetoga” kao što su dar liječenja, “različiti jezici” i prorokovanje vidi i 1. Kor. 12, 7-11; Djela apostolska 2, 17-20; i poglavlje “Duhovi” u ovom članku.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Lazarevo uskrsnuće.

Do tog trenutka je Isus ponovno obnovio sve dijelove ljudskog bića s kojima su se tisućljećima mučile stare misterijske škole. Na takav način može doći do pojave nutarnjeg “nadsvesnog” čovjekovog “ja” u prihvaćanju tjelesnog života, duhovnoga i mentalnoga. Pri tome se razvija sposobnost svjesnog razjašnjavanja, integriranja i proširivanja sve dubljih i starijih dijelova podsvjesti na drugoj strani.

U staroegipatskim misterijima je postojao put od duševno-duhovnog do snaga za tjelesnom životnom voljom.

Kod Lazarevog uskrsnuća – *Iv. 10:39-11** - postoje naznake daljeg produbljenja. U prvom redu su mnoge prividno sporedne pojedinosti čudnovato slične spomenutom staroegipatskom znanju. U njemu je sadržana spoznaja gdje čovjek proživljava tri dana u stanju, koje moderna parapsihologija poznaje kao izvantjelesni doživljaj kao u svjesnom lebedćem snu. Tijelo se nalazilo u prividnoj smrti. Čovjek je nakon toga posjedovao nutarnju sigurnost da će nakon smrti i dalje živjeti kao duhovno biće. “Hijeropanti” su trebali paziti da se testirani najkasnije nakon 3 dana ponovno probudi u zemaljskoj svijesti, jer buđenja više ne bi bilo moguće i tjelesna supstancija bi se počela raspadati. Upravo ovo doznajemo o Lazaru, nakon četiri dana je “već zaudarao”. Snaga koja ga je “vratila natrag” **morala je djelovati dublje sve do psihičke supstancije.** Kroz biblijski događaj provlači se tendencija demonstriranja da je kršćanska duhovnost prepoznatljiva posebno u materijalnome i u vanjskim djelima; - tendencija kojom su se počeli baviti tek u naše vrijeme nakon što je mistika prijašnjih tisućljeća primjerice tek jednom tumačenjima prodrla u duhovne slojeve.

U svim religijama bi nauk o životu nakon smrti trebao proizlaziti prije iz spoznaja postojanja izvan fizičkog tijela nego iz filozofskih špekulacija, koje nisu posebno odgovarale svijesti ljudi iz pra-, rane i antičke povijesti. Primjerenija predstava može se naći u djelu *Jeana Gebsera “Porijeklo i sadašnjost”*. Razlikuje arhaički, magični i mistički stupanj svijesti od stupnja svijesti apstraktnog mišljenja i integralne svijesti. Drugo je pitanje trebaju li postojati lomovi

između ovih stupnjeva; danas bi ih se u svakom slučaju moglo obnoviti. I R. Steiner naglašava neusporedivost starijih vrsta svijesti. U različitim starosnim dobima se kod danas odrastajućih pojedinaca mog naći jedino odazivi na to.

Usporedbom s antičkim ritualima posvećivanja se uostalom ne želi tvrditi da je Lazarevo uskrsnuće kao u Egiptu bila ritualna radnja dogovorena posebno između svih sudionika. **Isus je svoja djelovanja u životu višestruko razrješio od kultskih propisa uvjetovanih vremenom –na pr. subota, prostorom –na pr. Hram ili situacijom. Tek iz ove slobode je pozitivno iskoristio takve okolnosti kao na pr. blagovanje pashve, hram... Danas može biti uzor za ophođenje s mnogim trendovima kao što su na pr. prihvaćanje astroloških nazora, “mjestu snage”, običaji.** (Vidi i knjige Marka Pogačnika: “Putevi ozdravljenja svijeta”, “Zemaljski sustavi i Kristova moć”, ...).

U svezi s Lazarevim uskrišenjem Isus i njegova okolina, koja se još oblikuje, postaju vidljiviji izvana. U tomu se pokazuje Isusova proširena svijest koja obuhvaća i krug sljedbenika te na takav način oplođuje veću socijalnu okolinu. Srodno proširenje svijesti može se danas za ljude pokazati u slijedenju Isusa kada se njihove grupne aktivnosti iskazuju prema van.

Slijedi put muke. Svojim riječima visoki svećenik postavlja odnos između onoga što se treba dogoditi s Isusom i sudbine naroda (Iv. 11). U svom proročanskom pogledu istinski spoznaje da će Isus umrijeti za sve. Međutim krivo interpretira da će Isus narodu donijeti štetu ako ostane na životu. Za to je potrebna svijest koja može obuhvaćati procese i sveze iznad mišljenja, sposobnost koje se u većini slučajeva mora zaslužiti. Nije istovjetna sa instinktivno izraženim slikama. Mogu se otkriti, razriješiti i stvoriti najdublji razlozi. Polusvjesno se ne spremaju negativne ili druge misli, ne mogu se više skupiti u dublje strukture problema koje djeluju iz tjelesnih slojeva. Ova problematika razrješava i retroaktivno kada čovjek slijedi ove zakone. Put u slobodnu, stvaralačku budućnost postaje slobodan.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici dolazi izvadak iz evanđelja po Ivanu 11: Uskrišenje Lazarevo.

Pisac Clemens od Aleksandrije je još posjedovao prošireno, “tajno” izdanje Evanđelja po Marku. To je po njegovim riječima bilo “duhovno evanđelje dano na uporabu onima koji su već bili upotpunjeni”, i služilo je “njihovu napredovanju u spoznaji”. Ovdje su se nalazila mjesta iz Markovih i Petrovih zapisa, koja su sadržavali Lazarevo uskrišenje, dok su u evanđeljima za opću uporabu bila ispuštena. Samo su Ivan odnosno njegovi učenici takve događaje otvoreno objavili u evanđelju. Clemens označava Krista “mistagogom” odnosno “hijerofantom”, t.j. onim koji – za razliku od starih “misterijskih kultova” – uvodi u nove misterije (tajne vjere. (Usp. prof. Morton Smith, “Tajno evanđelje...”; koji je svakako izvukao i nesigurne zaključke).

Pitanje:

Mogu li naslutiti da Bog pomaže da se život i smrt kao i dnevna svijest i san premoste?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“Ovce”.

Neko vrijeme prije pranja nogu Kristovi sljedbenici se nazivaju “ovcima” – Iv. 10, 11-18, kao što će i Krist sebe na drugom mjestu nazvati “jaganjcem”. Ovdje se naglašuje prisutna odnosno ponovno postignuta otvorenost učenika – posebno za ono što izlazi iz Krista – kao i isto takav odnos između Krista i Boga. Iako je već saznao čovjek se može na jednoj razini ponovno osjećati kao neispisani listi, kao dijete. Stvaran napredak – čak i kada treba poraditi na ponosu – dovodi do skromnosti; razvija se spoznaja da svi ljudi u usporedbi s Bogom imaju doduše značajnu, ali u konačnici ipak malu ulogu. Ovdje se također može govoriti o

“poniznosti” u slobodnom i duhovnom smislu, a ne u smislu puzavog odnosa prema zemaljskim autoritetima, koji često dovode do nesporazuma. Ne kaže Krist u istom poglavlju slučajno “Ja sam vrata”. Tko Kristu otvori svoje biće odnosno srce, njemu je i on otvoren kao vrata koje vode Bogu, a to je pretpostavka za sve ostalo.

„Ovce” se uspoređuju i s „jaganjcima” (na pr. Mt. 25:32-33).

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Krist i “pranje nogu”, pomazanje Marije iz Betanije.

U ostatku evangeličkih izvješća se sve više prikazuju simbolički događaji kod kojih manjkaju iscrpnije popratne pouke. Tek ovdje možemo mirno staviti na stranu komercijalno uporabljive “priče koje otkrivaju sve o Isusu”, na koncu kojih se još uvijek ništa ne zna. Mnoge vanjske spoznaje mogu doista i ovdje biti od pomoći, ali odlučnošću se ovdje može pristupiti jedino meditacijskom opažanju. To za druge svakako može biti samo pobuda za spoznavanje samoga sebe, što nam ne može oduzeti niti jedan župnik ili povjesničar.

Pranje nogu se u biblijskom tekstu – *Iv. 13, 1-20* – opisuje kao čišćenje. Budući da su takva “ezoterička” mjesta kasnije bila gotovo nerazumljiva, nisu bila cenzurirana. Spomenuti je “posve čist”, ne radi se dakle o nogama nego o njihovu simboličkom značenju u cjelovitom čovjeku. Ta misao je kod različitih kultura bila raširena u analogijama: Slične funkcije se mogu naći u čovječjem organizmu, dakle u mikro- ili mezokozmosu, i u vanjskoj prirodi, dakle makrokozmosu. Noge su okrenute prema zemaljskom, volja upravlja njihovim kretnjama. Za odluku hoće li čovjek izvana “prolaziti” ovim ili onim putem potrebna je volja. Kao sadržaj pranja nogu pokazuje se čišćenje te volje i njezinih proturječnih ludorija. Uspor. također da Isus u *Mat. 25. 31ff.* dobrom djelu pripisuje veću vrijednost od kršćanskih usmenih priznanja.

Taj čin, kao i svi ostali događaji, ne predstavlja puko ponavljanje već godinama prisutnih impulsa za čišćenje različitih područja čovječjeg bića. Sve se nalazi pod novim predznakom da Isus u dubini duše zna da je “došlo njegovo vrijeme” i da će njegovi sljedbenici sazrijeti za prijenos “određene stvari” u šire krugove. Sve do ove točke cilj više nisu samo njihove osobne kvalitete, ovdje njihova dobra volja, pod nadzorom njihova nutarnjeg “ja”. **Taj veći neegoistični ja – sada sjedinjen s “osobom”, može se sve jače stapati s onim “Kristom, koji se oblikovao u nama”; kao “ja svih ja”.**

To iskustvo možemo u prvom redu opisati kao da kod nutarnjeg doživljavanja ovoga čina nastaje takva čistoća da se svime može upravljati izravno iz nutarnjeg izvora različitih slojeva bića. Najprije ipak postoji volja. Osjećanje i spoznaja će se u daljem tijeku upotpuniti u tolikoj mjeri da će čovjek moći točnije objasniti razloge svojih poriva. I Bog u nama slijedi niz koji pokazuje odrastanje djeteta na višoj razini. To ne znači da ovaj novi odsječak razvoja protječe “bez glave”. Već prije je ljudski razvoj etičkog osjećanja i jasne spoznaje bio osjetno narušen. Ovdje nedostaje samo dalje upotpunjavanja istoga u Kristu kao što se to već dogodilo na području volje.

Drugi način doživljavanja ove teško opisljive faze mogao bi se sagledati u odnosu do primjećivanja vlastite svijesti, t.j. pogleda kojim se može promatrati “anđele” odnosno vlastito ja. Viši (anđeoski) ja može se sada pokazati u jačoj združenosti s Kristom te tako prolazi kroz promjenu. Danas su u dijelovima novih duhovnih pokreta doživljaji anđela posve uobičajeni; dok kršćani unatoč Bibliji dvoje u njihovo postojanje, a da ne spominjemo pitanje što bi stvarnoga moglo biti kod “vlastitog anđela” odnosno “anđela čuvara” iz narodne predaje i kako bi takva sveza mogla izgledati. Krist zastupa oblikovanu, osobnu bit čovjeka i održavanje postignjca ljudskog života kod otvaranja za neosobne svijetove “anđeoskih”

snaga. Čovjek koji je doživio takvo iskustvo za Krista još nije upotpunjen. Već u *Iv. 1* svojim sljedbenicima daje prve uvide u to. Mnogi spiritualno orijentirani misle da se u biti radi samo o spoznaji anđela i da se nakon toga mogu izolirati od zemaljskog života. Istraživanje na ovim područjima pretpostavlja međutim već oblikovanu stabilnost kada ne želi završiti u zabludama iluzija. Ovom fazom zapravo započinje mogućnost obuhvatnijeg prodora zemaljskog kroz duh. Ovdje ćemo kao uporište spomenuti da primjerice R. Steiner kao intelektualni istraživač evoluciji čovjeka na zemlji pripisuje dugo vremensko razdoblje kao uostalom i različite pravce. Ovdje ne treba posebno naglašavati da druge prakse kao na pr. hipnotičko-spiritistička "prizivanja duhova" nemaju ništa zajedničkog s ovdje zamišljenom arhetipskom osnovnom spoznajom anđela. Postoje međutim mnoga ozbiljna nastojanja ljudi da u svom svakodnevnom životu stupe u kontakt s anđelima.

Kod pranja nogu se do sada gotovi i nije uočilo da ono mjesto – na pr. *Iv. 12* – stoji u nutarnjoj svezi s tim nastojanjima, kada **Marija iz Betanije simbolički pomazuje Isusa i njegove noge briše svojom kosom**. Zastupa li samo sebe kao čovjeka ili i ženske aspekte Boga kao što bi se to na drugim mjestima moglo pripisati Mariji majci Isusovoj i Mariji Magdaleni koju vjerojatno ne treba poistovjećivati s Marijom iz Betanije? Zbog čega to proizlazi iz poznatoga pranja nogu? Za – doduše proturječne – pokušaje feminističke spoznajne teologije sigurno postoje još neiskopana ili samo djelomično iskopana blaga. "Posljednju pomast" katoličke crkve može se shvatiti kao sjećanje na ovaj događaj.

Nadalje se može primijetiti da pranje nogu ne predstavlja jedinstven Isusov čin nego da se i sljedbenici među sobom ohrabruju na međusobno pranje nogu slično kao što se zadnja večera jednostavno polaže u ruke zajednice u nastajanju – u smislu svećenstva svih. Kod pranja nogu profinjena volja odnosno životna volja se **iznad vlastite biti proširuje na okolinu**, najprije na osobe kojima spomenuti pere noge, a onda i na suodgovornost za ostale i sljedbenike.

Pranje nogu se može razumjeti i kao služenje drugima. Samo kroz pranje nogu imaju "udio u njemu" kao što to kaže Isus. To u mnogom pogledu naglašava dalekožežno značenje ovog koraka. U prvom redu se posebno spominje ono područje, koje mladi ljudi nazivaju ovako: on/ona "ide sa mnom". Tu se onda dakako ne radi više o "postojanju sveze" nego o "boravku u (živoj) svezi". Pranje nogu je razumljivo samo kao "korak naprijed". Manje je ovisno o vanjskom obliku takvoga čina. Takav čin je svrhovit u smislu alkemijske prakse iskorištavanja vanjskih radnji kao pomoći u shvaćanju nutarnjih stavova i procesa u čovjeku ali samo s odgovarajućim nutarnjim stavom. Nije dovoljan pravilan stav aktivnog svećenika, za to su potrebne osobe kojih se taj čin tiče, jer se upravo o njima radi. To također vrijedi za posljednju večeru – teolozi se ne mogu složiti o njezinim različitim aspektima. Iako su možda na određeni nači u pravu, taj aspekt svjesne promjene pogođenih osoba, o kojem se u biti i radi, nedovoljno cijene kako katoličke tako i evangeličke crkve.

Ako je kod jednostavnijih nauka još postojalo 5000, a kasnije 500 ili 70 ljudi koji su ih mogli slijediti, u pranju nogu je sudjelovalo samo jedanaest sljedbenika koji su od Isusa puno naučili i na takva način bili pripremljeni za shvaćanje događaja. Juda to ovdje još nije mogao. I Isus ne predaje sve nauke svima, već u koracima. Napredovanje je moguće dakako i pojedincima ako njihovo dublje promatranje počinje upravo kod ovih događaja koji se bliže raspeću. To su pokušali kršćanski rosenkreuzovci. Pranje nogu, bičevanje, krunidba trnovom krunom, raspeće i polaganje u grob, uskrsnuće, uzašašće su nazivali "kršćanskim posvetama". Preneseno u novije vrijeme iz toga su proizašle maštarije sedmodnevnog "*kimskog vjenčanja Christiana Rosenkreutza*", koje je 1616 kao satiru objavio luteranski teolog J.V. Andreae.

Takav korak sigurno nije isključen u prvom doživljavanju spomenutih pojava u vanjskom svijetu, u meditaciji ili u snu. Bit čovjeka se sa svim njegovim sposobnostima može razviti u mnogo pravaca, mogu slijediti drugi koraci, prekrivati se s prijašnjima, nove kvalitete se

međutim zaokružuju na određeni način tek kada je zaokruženo ono prošlo iz čega se oblikuju.

Nakon pomazanja u Betaniji u *Iv. 12* slijedi Isusov mesijanski ulazak u Jeruzalem. Nakon pranja nogu se primjerice u *Iv. 13-17* navještava se izdaja Jude Iškariotskog, te prenose pozdravni govori i Isusova svećenička molitva.

Teolozi su u pranju nogu često vidjeli simboličnu radnju koja upućuje na približavajuće raspinjanje ili primjer služenja s Božjom ljubavlju koja čisti. Ali je najavljeno i kao izravno djelujući čin.

Uz ovo se na njemačkoj i engleskoj stranici nalaze izvodi iz Evandjelja po Ivanu 13, 3-15: Isus pere noge učenicima.

Pitanje:

Želim li moliti Boga za to* - u slučaju da još nisam spreman - da dobra volja u odnosu prema osobi nasuprot pređe u moje meso i krv - i ako je to naporno?

*Kasnije - umjesto zamoliti (moliti) - vjerovati, to jest biti ubijeđen u to. A kasnije spoznati Božje djelovanje (milost).

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Posljednja večera; mesijanski dolazak; uhićenje i bičevanje.

Isus je u Jeruzalem došao proslavljen kao obećani Mesija – *Iv. 12, 12-19*. Otvrđnuli svećenički staleži su znali ciljano pritiskati na “psihičke gumbе” ljudi te tako raspoloženje mase djelomično okrenuti u negativnom pravcu. Pojedinci koji paze na svoju negativnost i ravnodušnost te ju žele promijeniti mogli su postići stabilnost i povezanost s Bogom, zbog koje ih se više ne bi moglo manipulirati masovnom sugestijom – i vanjskim negativnim snagama, realnost kojih se u pojavama 20. stoljeća pokušavalo različito utvrditi.

Pri uhićenju u *Iv. 18*, koje vojnike najprije doslovno obara, pokazuje Isus da se ne nalazi pod njihovim nadzorom. Nakon toga ipak svojevrijedno dopušta da se sve zbude.

Isusovo se “bičevanje” – *Iv. 19, 1* – događa na njegovim leđima. Srednje područje čovjeka, njegovo osjećanje, njegova snaga pobjeđivanja boli u emocijama su kvalitete koje se mogu pojaviti kod meditacijskog uživanja, a ne pasivno malodušna bol. Svi kršćanski mistici, koji su to u duši doživjeli dragovoljno ili pod prisilom, unatoč tome izvještavaju o boli. Krist dakle ne bježi bojažljivo od onoga što će mu se – kao jednom indijskom majstoru koji vlada potiskivanjem osjetila - sigurno dogoditi. I ovdje se štoviše može napipati proširenje svijesti na patnju drugih.

Ovdje treba primijetiti da nije bilo posve istinito kada je, kao što je spomenuto, iz Isusova bičevanja napravljen simbol određenog “stupnja posvećenja”, dakle razvojnog stupnja današnjeg čovjeka na putu do veće potpunosti. Stvaran korak će oživotvoriti Isus već na **posljednjoj večeri** koja slijedi nakon pomazanja u Betaniji (*Matej 26, 26-29*). Ta posljednja večera je bolji simbol za ono što Isus daje izmučenom čovječanstvu. Kruh ovdje prije svega predstavlja supstanciju (na pr. dušu) Isusa Krista, “riječi”. Vino simbolizira božanski duh Kristov, koji tu riječ oživotvoruje za altruističko djelovanje. Katolička crkva je naglašavala preobrazbu supstancije kruha i vina u tijelo i krv Kristovu; evangeličke crkve su naglašavale proslavu sjećanja na Krista. Obje su doduše u pravu – znanstvena istraživanja su već kod najjednostavnije “svete vode” pokazala preobrazbu kuta molekula vode. Stvarno važna točka je u biti preobrazba u sudioniku samom time da se koncentrirano pripremi na preobrazbu kroz ono što isijava iz preobraženog “tijela i krvi” Kristove. Pri tome su kruh i vino

istovremeno pomoć u shvaćanju. Neki su se čak bez kruha i vina duhovno pokušavali prilagoditi preobraženom "tijelu i krvi Kristovoj" – i osjetili su djelovanje. Ovo je u neku ruku ipak teže. "Ljubavnim obrokom" nazivamo pojavu kada netko želi prakticirati blagoslovljeni obrok bez zahtjeva za crkvenim "sakramentom".

Bičevanje možemo shvatiti kao vrstu vanjskog, karikiranog odgovora neukih snaga na ono što se zapravo događalo te zbog toga ne mora toliko biti u središtu naknadne spoznaje. To vrijedi i za krunidbu vijencem od trnja. Ponekad jednostrano naglašavanje patnje u staroj kršćanskoj ezoterici odnosi se prema takvim novim spoznajama kao stari način predstavljanja Ivana Krstitelja prema načinu na koji podučavaju Isus i njegovi učenici. Čovjek slobodno može izabrati koji od ovih puteva će najprije slijediti.

Također je teološki diskutirano je li Posljednja večera vlastiti oblik židovske pashalne gozbe ili je Isus sam kao ovdje najavljujuće stvarno "žrtveno janje" zamijenio stari blagdan. Novi Božji savez s ljudima (Novi zavjet) preko Isusa (*Luk.22:20*) viđen je kao nadovezivanje na *2.Mojsija 24:8; Jer.31:31-33; Jes.53:12*. U kruhu je svakako viđena Isusova osoba, u krvi potpuna iscjeliteljska predanost. Drugi su sumnjali u autentičnost predanja (tzv. umetnute riječi) - što s obzirom na njegovu privrženost najranijim spisima upravo nije vjerojatno.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici slijedi citat iz Mateja 26, 26-29 o posljednjoj večeri (sveta pričest, eukaristija).

Pitanje:

Želim li - u slučaju da to još nije dio mogega iskustva - moliti Boga za sposobnost za suradnju punu ljubavi s drugima* - i ako to zahtijeva duševne preinake?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Krunidba vijencem od trnja i pozdravni govori.

Budući da je kod Rimljana bičevanje bila najmanja kaznena mjera, u pozadini se ovdje nalazi obrazloženje toga pojma u smislu predkršćanskih misterijskih kultova. Krunidba vijencem od trnja – *Iv. 19, 2-3*, sljedeći pojam ovih misterija, nasuprot tome nije sastavni dio normalnog rimskog repertoara.** Ovdje se sigurno prepoznaje kao ironija: trnje umjesto zlata. Ipak ostaje pitanje kako su se to vojnici točno nadovezali na misterijske tradicije iako toga tada nisu bili svjesni. Čak i kada bi – a mnogi rimski vojnici su bili sljedbenici takvih kultova – bili svjesni vanjske sličnosti, Krista ne bi mogli reducirati na sebi poznat način spoznavanja.

Dok bi zlatna kruna bila simbol svjetovne vlasti – ne nužno u negativnom smislu - , kruna od trnja je kod Isusa bila simbol prvenstva koje u svijetu nije ništa značilo. Pritom se trnje zabadalo u glavu. I ovdje ne treba tražiti samo bol nego snagu za prevladavanje umne zdvojnosti od koje Krist ne pokazuje niti jednog znaka. Nalazimo ih u trenutku prije konačne Isusove odluke da ne želi otkloniti "pehar". S bičevanjem i krunidbom od trnja nailazimo na naznake onoga što se nadovezuje na pranje nogu; osjećaji i spoznaja izgledaju "zdravi" usprkos svim proturječnostima.

Spomenuta stalna tendencija u događaju da se nadržate samoga sebe ima za snagu i odnos do novih pokreta kao što su mirovni pokret, ekološki pokret, duhovna nastojanja koja žele "izliječiti svijet".

Kao kod "bičevanja" i kod "krunidbe trnjem" se radi o reakciji, o otisku onoga što im je prethodilo. Stvarna točka u kojoj dolazi do izražaja ona duhovna otvorenost za pozitivno nadržavanje samoga sebe nalazi se u Isusovim "**pozdravnim govorima**", na pr. *Iv. 13,31 – 17*, i u susretima s Pilatom, *na pr. Iv. 19,5** ("Evo čovjeka", što se meditativno može pokazati

poput naslućivanja Isusa Krista kao praslike oslobođenog čovjeka.) Djela nisu bila samo pranje nogu i posljednja večera, već i Isusove riječi.

U skladu s tim spoznajama bilo bi presudno uzeti u obzir pozitivne temelje tamo gdje se danas govori o "kršćanskim posvetama ili koracima u razvoju".

***) U povijesti religija se svakako pojavljivala osoba za ruganje ili kralj rugla na kojemu se kao zamjeni istresao gnjev naroda. U Starom zavjetu je bilo uvijek žrtvenog jarca koji je trebao ispaštati za grijehe naroda (3.Mojsije 16:15). U oba slučaja je to djelovalo više kao simbolični ritual. Stoga se tradicionalna teologija trudila da predstavi da je tek Isus mogao donijeti stvarno učinkovitu žrtvu za sve. Neki kritički teolozi su mislili na temelju ovih podudarnosti na stare kultove žrtvovanja koji su zapravo doveli u pitanje misli o žrtvi. To je možda bilo lakomisljeno - ali kako je gore već opisano u događaju je još više skrivenoga nego što je aspekt samožrtvovanja. Također se radi i o njegovom cilju.

Pitanje:

Želim li moliti Boga - ako toga još nisam svjestan - za mudro ophođenje sa skupinama*, kojima pripadam - i ako to zahtijeva da teško radim na mojima starim uzorcima mišljenja?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Raspeće i polaganje u grob.

Stajališta o Isusovu raspeću i smrti su različitija nego o drugim postajama njegova razvoja; tome je s jedne strane uzrok uloga koju im pripisuje crkva, a s druge da izlagači žele sve uvrstiti u svoj sustav svjetonazora. *Na pr. Iv. 19, 12-37.*

Tako su se gnostička nastojanja na rubu ranog kršćanstva bila voljna baviti Kristom. Sa svoje starogrčke pozadine nisu mogli pojmiti da je tako veliko biće svjetla mogla roditi žena te da je umrlo. Morao se je dakle kao anđeo odnosno kako su to kasnije pripisivali mnogim istočnjačkim majstorima napraviti vidljivim samo kroz prividno tijelo, koje nije bilo smrtno nego se jednostavno rastopilo. Budući da su u njihovu nauku zemaljski svijet i materija smatrali vječnim zlom niti izdaleka nisu mogli prihvatiti da je takvo tijelo moglo proći kroz sve postaje zemaljskog života ili da je svojim svjetlom moglo prodrijeti u njega. Pojam "gnostički" ovdje se upotrebljava u različitom značenju od apostolske gnoze, što je dopustio i kritičar sekta F. W. Haack. Ipak su postojali različiti prijelazi u takvim naucima. Gnostičko "evanđelje istine" priznaje na pr. da je Isus bio pribijen na križ.

Ljudi s materijalnim ili odbojnim nazorima ne šire samo legende da je Isus bio vanbračni sin jednog rimskog vojnika, što je u ondašnjim predstavama morala bilo nešto posve diskvalificirajuće. Špekuliralo se također da Isus nije umro već da se oporavio. I danas postoje istovrsni pokušaji da se primjerice grob jednog vjerojatno starog muškarca po imenu Isus u Kašmiru poveže s biblijskim Isusom. U suvremenoj literaturi se pojavljuje barem još jedan neotkriveni europski Isusov grob. Uz ovo se mora reći da Isus ili Jehošua, Ješua, Jesat nije bilo jedinstveno ime. I u apokrifima (spisima koji nisu preuzeti u biblijski "kanon") se pojavljuje više Isusa: Isus Sirah, Isus ben Pandira; bez obzira na to da se i pravi Isus prema R. Steinerovu tumačenju drukčijih podataka o porijeklu kod Mateja i Luke shvaća kao dva različita međusobno povezana dječaka Isusa.

Djelomično su se u svezi s takvim tezama pojavili proturječni istraživački nalazi o Isusovom pokrovu iz Torina. Jednom je taj pokrov sadržavao pelud iz Isusova vremena i domovine, a onda je opet potjecao "iz srednjeg vijeka". Jednom se do slikovnog otiska moglo doći nenadanim visokoenergetskim zračenjem, t.j. nenadanim raspadanjem, a drugi put su tragovi krvi navodno ukazivali na to da je Isus kod skidanja s križa još bio živ. Priznavanjem novih

rezultata u istraživanju ponovno se zastupa autentičnost ovog mrtvačkog pokrova i neobičan razlog nastanka slike. To ljudima može pomoći da svojim zemaljskim razumom prodru u Kristovu realnost (uspor. napomene o putu apostola Tome u dijelu 3, poglavlje "Prirodoslovlje i vjera u boga"). Lorber jedino "ograč iz Trier" smatra neautentičnim s očitom namjerom da u duši potraži vjeru koja neće biti ovisna o promjenjivosti nalaza i teorija o vanjskim predmetima.

Takvim istraživanjima se u svakom slučaju mogu pobuditi meditacijska istraživanja. Pri tomu se nagovještava postojanje nečega što se ne može smjestiti u poznate sheme. *Uspor. i Grönbold "Isus u Indiji- kraj jedne legende" (na njemačkom jeziku). (...).*

Kao što smo već ustanovili, svjedočanstva mistika su često od velike pomoći kod rasvjetljavanja pitanja o značenju prijašnjih događaja za sadašnji razvoj čovjeka i njihovim obilježjima. Ako netko ima više duhovnog iskustva u tom pravcu, više će razumjeti. Opažanja kršćanskih mistika i stigmatika – nositelja Kristovih rana – djelomično su srodna bez ikakve međusobne veze. Sadržavaju mnoge pojedinosti o doživljavanju Isusa koje u Bibliji nisu poznate. Slična su si i u tome od Franje Asiškoga do oca Pia i Therese od Konnersreutha. Svi su suglasni da je Kristovo raspeće i smrt realno i duboko utisnuto u ovaj svijet te da neočekivana ili svjesna sveza s tim događajem omogućava doživljavanje neopisive patnje i snage koja sve povlači prema gore. Egzistencijalnom obilježju raspeća, kojim je u potpunosti prožeto cijelo biće, razumljiviji je život takvih neobičnih osoba od prilaženja koje se služi samo intelektom. Kod teme "smrt i život" radi se o nečemu većem od pojedinačnih slojeva bića koji ovdje sudjeluju zajedno s "kauzalnom" ravninom stvaranja principa i sudbine. I ljudi kod kojih mistična povezanost s Bogom nije tako izražena mogu događaje meditativno iskoristiti kao most do stvarnosti bez obzira na njenu nepotpunost. Kroz riječ prijestupniku koji je raspet s njim da će uskoro biti "u raju" Krist naznačava mogućnost brzog doživljavanja njegova puta.

Svjesno prožimanje ovih najdubljih zbivanja u ljudskoj egzistenciji, koja su povezana s ugnjetavanjem, patnjom i degeneracijom, može se pokazati kao sada realna mogućnost. Uskrs olakšava spoznaju iako ta mogućnost nije vezana na godišnje doba ili na zemljopisna mjesta događaja. **Izgleda kao da se starom, o godišnjem dobu ovisnom i tradicionalno uvjetovanom ritmu nestanka i postanka kroz Krista utisnula dodatna "oktava".**

Već u Lazarevom primjeru se pokazalo da Isus više ne priznaje dogovor prema kojem psihička materija duhu postavlja nepremostive prepreke. Za njegov pogled ništa – bilo sporo ili negativno - nije vječno osim Boga, a sve je u konačnici promjenjivo. Koliko je ta promjenjivost dublja odnosno nesvjesnija, toliko se teže utječe na nju.

I kod raspeća se kao kod nedavnih događaja uz moć svladavanja nagovještava univerzalna svijest na pr. u riječima na križu koje svoj vrhunac postižu u rečenici "Dovršeno je!" I u starim, gotovo pravnim formulama* "otkupa čovjeka kroz Isusovu žrtvu" nije dovoljno izražena dotična osjetljiva, univerzalna "požrtvovna ljubav". *Danas ona može vrijediti kao pokušaj doživljavanja intelektualne svijesti; prvotno je ipak mogla biti prilagodba predodžbenog svijeta tadašnjih Izraelaca, gdje se ritualnom (životinjskom, itd.) žrtvom pokušalo umilostiviti božanstvo – nešto što sami Isus nije poučavao.

Druge teologije, koje težište polažu na to da je Isus svoja stajališta zastupao do smrti, nedovoljno objašnjavaju mistička iskustva i njihove psihičke popratne pojave kao što su stigme, neuzimanje hrane i.t.d; uspor. na pr. *Thurston "Tjelesne popratne pojave mistike", i Höcht "Od Franje do oca Pia i Therese Neumann" kao i sljedeće poglavlje.*

Biolog *Rupert Sheldrake*, koji je zbog svojih cjelovitih umnih nazora između ostalog poznat i kod novih duhovnih pokreta, razvio je teoriju "morfogenetskog polja". Kada su primati na jednom otoku razvili novu vještinu, na udaljenim otocima su primati iste vrste mogli bez

vanjskog kontakta ubrzo razviti istu vještinu. Na to je moralo utjecati polje sila, koje međusobno povezuje životinje iste vrste. Kada se pisac Rupert Sheldrake upitao može li si predstaviti da je Isusov razvoj do raspeća odnosno uskrsnuća preko takvog polja prešao na čitavo čovječanstvo, nakon razmišljanja rekao je "Da; ali za to ne treba pretpostaviti morfogenesko već duhovno polje."

Čak i to nije "dokaz o Bogu", mnoge nove znanstvene struje daju međutim bolje mogućnosti približavanja tim teško razumljivim odnosima nego teologije, koje se ili dogmatski čvrsto drže starih nauka ili jednostavno zanemaruju teško razumljive stvari.

I kod raspeća se naziru sličnosti – ali ne i identitet – sa starim inicijacijskim ritualima. Križ odnosno stablo na kojeg vješaju čovjeka može se naći i na sjeveru – uspor. mitove o Odinu, koji je devet dana visio na stablu i tijekom toga doživio viša iskustva. U prapovijesti i u keltsko doba bio je rasprostranjen motiv groba kao mjesta posvete. Posebno je došao do izražaja u egipatskoj kulturi piramida. Piramide su poput keltskih humaka iskorištavane u kultne svrhe bez obzira na to jesu li stvarno bile grobovi – što nije dokazano, jer natpisi veoma malo govore. Ovim se nećemo detaljnije baviti, jer bi nam za osporavanje bio potreban uvid u veoma mnogo čimbenika. R. Steiner je uočio da se kod Krista u obnovljenom obliku spajaju obje duhovne razvojne struje, motiv križa i groba.

Uživljavanje u raspeće odnosno "ponoć duše", "mističku smrt", prolaza kroz napuštenost svega što je čovjeku moglo biti oslonac osjetili su svi poznati kršćanski mistici na ovaj ili onaj način. Sve to je u neku ruku slično vrhunskom doživljaju joge, pojavi nirvikalpa samadhi odnosno spoznaji praznine u "nirvani". Kršćanska mistika je ipak pružala spoznaju da se u odnosno iza te praznine ipak "nešto" krije, naime Krist odnosno Bog. Aurobindo je pokazao da je i na indijskom putu moguće prelaženje nirvane u ono što se krije iza nje. U kršćanstvu može od prvog trenutka regioznog puta u svakom slučaju biti prisutno nešto od te punoće koja se nalazi iza svega, jer je prijemnica Kristovo biće koje prožima zemlju.

Utisak teškog prolaska uz ponor se stvara kada se netko kao Aurobindo sučeljava sa snagama koje se bez pozadine pokušavaju povezati s Kristovim razvojem. To ni u kojem slučaju nije nemoguće; podsjetit ćemo samo na slučaj hinduskog dječaka Sadhu Sundar Singha koji o kršćanstvu ništa nije znao, a ipak je kroz intenzivno nutarnje ispitivanje o Bogu odjednom spoznao Krista i o tome kasnije napisao knjigu. I kod ljudi, koji su prije računali s pojavom indijskih božanstava, je usljed hinduističkih, tantričkih vježbi do viđenja Krista. "Vjetar puše gdje želi".

Pobuda R. Steinera da se u Kristu vidi sunčano biće, što je mnogim velikim mudracima bilo poznato već u predkršćansko doba, mogla bi biti teško iskoristiva za teologiju utemeljenu na kršćanstvu kao religijskoj zajednici, a ipak zanimljivija za druge kultove. *Vidi poglavlje "U početku bijaše riječ..." u ovom tekstu i u dijelu 3 poglavlje "Stari zavjet i predkršćanske religije".*

Kasnije, prije 2000 godina, stupa na scenu utjelovljenje Krista na zemlji kao mjerilo u preokretu svjetskog razvoja s istovremenim preuzimanjem čovječanstva na sebe, u svoj život. Stari kultovi su djelomično degenerirani kao što je i kršćanstvo kasnije postalo površno. Istraživanje u tom pravcu bi svejedno bilo od značaja. Krist bi se pokazao kao nešto što ne odgovara pripisanoj mu ulozi jamstva moći odvojene religijske zajednice. Biće dakle, koje utjelovljuje obnovljenu ljudskost, "novi Adam" sa Golgote.

Ovdje se s teološkog vidika radi o oprostima grijeha (Iv. 1:29). Ono što stvarno možemo doživjeti je da "oprost" poput početne mogućnosti za stvarno izražavanje u životu treba "nasljednu djelatnost". Stvarno se može doživjeti da kod prilagodbe za vođenje života kroz Kristovo posredovanje Boga taj život protječe organskije od prilagodbe na mehanički djelotvorne izjednačavajuće zakone sudbine ili karme. I **Krist govori o obnavljanju "do zadnjeg novčića" ali ne kaže da se to mora događati kao i prije "oko za oko, zub za zub". U središtu se nalazi nova zadaća čovjeka – njegovim mogućnostima se obuhvaća i**

preobražava ono što je plodonosno za njega i njegovu okolinu. Više se ne nagovještava svladavanje prošlosti kao samosvrhovitost ili motiv razvoja. Danas se može uočiti pomoć “odozgor” kod zajedničke igre različitih mogućnosti čovjeka.

Dok kod ove teme studija R. Steinera može ostaviti dojam da se Krist bavi samo ljudskom sudbinom i da pojedinac sam mora oblikovati svoju sudbinu, jasno je i upečatljivo iskustvo mnogih kršćana da Krist i kao individua može pomoći kod oblikovanja vlastite sudbine. Može ju dovesti do promjene umjesto do stopostotnog proživljavanja svega zanimljivoga – uzimajući naravno u obzir ostalo čovječanstvo oko dotičnog čovjeka. I **snaga opraštanja** među ljudima je veoma stvarno iskustvo koje spada u specifično kršćansku osobinu. **Time se sa šarki skida vječno kruženje nasilja i reakcije na nasilje. Ne postoji međutim samo jedan nauk o oslobađanju od zemaljskih zapleta odnosno o neidentificiranju s istim – tu se mogu ustanoviti na pr. sličnosti s naucima budizma. Kod dubljih prilagodbi se naime radi o snazi koja omogućava da se zapleti na bilo koji način razrješe bez odustajanja iznutra; radi se istovremeno o posjedovanju snage da se kao “radnik u vinogradu” ostane “na svijetu” u najširem smislu.**

Čovjek se i na ovoj zahtjevnoj razvini očigledno ne razlijeva kao kap u oceanu. Nije dovoljno opisano nenadanim napuštanjem osobe koja isparava u tisuću dijelova uključno s psihičkim i mentalnim dijelovima kao što je primjerice u teozofskom području opisano “raspeće” i kao što je nešto slično iz šamanističkog područja opisao *Castaneda* bez spominjanja raspeća – a i to su stvarni doživljaji.

Stanica u cjelini, koja zadržava odgovornost za sve što pripada njezinom prirodnom skladu, i u ovom stadiju je bolji opis čovjeka, koji je “svoj križ preuzeo na sebe” i prijašnja nastojanja kojega se produbljuju povezana savladavanjem egzistencijalnoga u životu.

Kod svih težnji za oblikovanjem događaja i simbolike raspeća u duhovne svrhe današnjeg vremena ne bi se smjelo zaboraviti da se ovdje poklapa više toga:

- da je Isus morao proći kroz sve stadije čovjekova života, od rođenja do smrti, mijenjajući sve svojim novim stavom;
- raspeće koje je – neovisno od drugih starih značenja križa – jednostavno prepoznatljivo kao tadašnja svjetovna osuda i do kojega je u ovom slučaju došlo zbog očigledno izdajničke, protupravne i materijalističke prakse njegovih protivnika. Zbilo se kako se moralo zbiti i nije se moglo završiti drugačije, te se time ne može utemeljiti fetišizam križa. To je bila posljednja, pobunjena reakcija ukočenih, negativnih nesvjesnih snaga ondašnjeg vremena, dakle ponovno karikatura Isusove stvarne svijesti u preobražaju. Blagotvorni učinak događaja nije u konačnici ovisio o tom nasilnom djelovanju protiv njega, a povezan je i s uskrsnućem. To je Božansko djelo.
- Križ kao simbol uključuje ondašnji kontekst, čak i kada kasnije općenito postaje simbolom požrtvovne ljubavi u smislu kojega se i danas može upotrebljavati – kao protutežu ravnodušnosti, mržnji i.t.d.
- Neutralnija slika nutarnjih procesa u Isusu s one strane vremensko uvjetovanog ozračja bile bi Isusove posljednje riječi na križu: “U tvoje ruke predajem duh svoj” kao i grob, koji za razliku od starijih predstava ne predstavlja poseban “stupanj” nego je sastvani dio raspeća. Smisao Isusove smrti ne nalazi se u smrti samoj nego u savladavanju smrtonosnih programa u čovjeku.

Iskrpna obrada “posljednjih stvari u Isusovu životu” u ovom članku povezana je s činjenicom da su te stvari duhovno prožete u manjoj mjeri od prijašnjih, za razumijevanje jednostavnijih događaja; i da su zbog toga nastale utoliko zamršenije teorije koje za svoje otpetljavanje i probijanje do neposrednijeg doživljavanja trebaju više pokušaja. Smrt naprotiv ne bi trebalo shvaćati kao najvažnije u Isusovu životu kako su to činili određeni teološki pravci koji su križ uzimali za centar svih stvari.

Tradicionalna teologija je prepoznala kao što su to uradili i Isusovi prvi apostoli poslije raspinjanja i uskrsnuća, da se više starozavjetnih tekstova do u pojedinosti mogu čitati kao aluzije na kasnije muke Kristove (pasije) i njen spasiteljski obrat (*Luk.24:27; Psalam 22; Psalam 40:7 i dalje.; Psalam 69:22; Izaija 52:13-14 i 53; Zah. 12:10 i 13:1; mudrost 2:10-20; i dr.*) i u predanju o Isusovim godinama naukovanja je nađeno više podudarnosti s kasnijim raspinjanjem i uskrsnućem - koji su djelomice teško prepoznatljivi te upravo stoga se ne mogu jednostavno objasniti da ih nema kao kasnije dodavanje. Uostalom grčki filozof Platon koji je živio u vremenu prije Krista, je naslutio da će njegova idealna slika savršenog Pravednika na ovome svijetu okončati u raspinjanju (*u Politeji II*). Zapaženo je, da je ovaj događaj morao ostaviti izvanredan dojam i kod Rimljana (*npr. Mk. 15:38*). Usprkos uočljivo velikom značenju ovog žrtvenog puta u biblijskoj sveukupnoj vezi neki kritički teolozi s time nisu mogli otpočeti nešto više. Još u ranom kršćanstvu išle su različite skupine onim koracima koje su ljudi iz njihovih redova doživjeli ili koje su osobno mogli shvatiti - što je vodilo k različitim težištima.

Pitanje:

Želim li moliti Boga* da mi pomogne pri traženju savlađivanja starih duševnih programa starosti, bolesti i smrti?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Pitanje praznoga groba, “odlaska u pakao ili raj”.

Možemo se pozabaviti i mnogim drugim pitanjima u svezi s raspećem. To je u prvom redu pitanje o praznu Isusovom grobu – *Iv. 19, 38 – Iv. 20, 10*. Već je spomenuto da se nije radilo o normalnom njegovanju žive osobe ljekovitim biljem. Nikodem je koristio i očigledne stvari za balzamiranje i mumificiranje. Na temelju nalaza o “uskrsnuću”, koje ćemo opisati u sljedećem poglavlju, pokazat će se da se za materijalistički neograničeno viđenje praktički isključuje jednostavno otmica tijela – s pokopom drugdje. Ostalo se može razabrati kod rada na manje korisnim pitanjima:

Tako bismo na pr. mogli ići za pitanjem što se obično događa s čovjekom kod ili nakon njegove smrti te postoje li pri tomu razlike. To se višestruko dogodilo na osnovi religijskih otkrivenja i predaja kao i na temelju filozofskih špekulacija, pomoću parapsiholoških istraživanja, humanističke i transpersonalne psihologije kao i kliničkih i individualnih iskustava. (*Na pr. Elisabeth Kübler-Ross, ...*)

Sve religije praktično polaze od toga da čovjek ne “nastavlja živjeti” samo u svojim nasljednicima i kroz kulturno djelovanje nego da nastavlja duhovno postojati kao individua. I kultovi predaka kod neciviliziranih naroda nisu usmjereni samo na “nastavak života” u nasljednicima nego u pravilu polaze od realnog nastavka duhovnog postojanja predaka, pa čak i od njihove moguće iskustvene prisutnosti u kutlnom ili u svjetovnom životu nasljednika. I tamo gdje su nastale predodžbe da čovjek može prijeći u drugi životni oblik – čak u stijene ili drugo – priznalo se pravilo daljeg postojanja u obliku duhovnog bića. Novije velike religije također naglašavaju nastavak postojanja; vide ga jasnije na višim razinama postojanja od tjelesne; djelomično govore o mogućnostima kontaktiranja između tih razina egzistencije ali i o njihovoj problematici. Za svjesan uspon u više sfere razvijene su djelomično dotjerane ceremonije, uspor. na pr. “*Tibetansku knjigu mrtvih*” kojom se bavio i C.G. Jung. U svezi s pitanjima kao što je ponovno utjelovljenje izvještavalo se o različitim iskustvima i predstavama.

Kršćani se s drugim religijama slažu u tome da nakon smrti slijedi nastavak života. U pojedinostima su već u ranom kršćanstvu postojala različita shvaćanja; na pr. o pitanju “preegzistencije” duše prije začeca, odnosno reinkarnacije... . Danas postoji nekoliko teologa koji više ne vjeruju u život nakon smrti odnosno “vječni život” kroz Krista*; prilagodili su se prirodoslovnom istraživanju, koji u biti potječe iz 19. stoljeća i već je zastarjelo. Do praktičnih doživljaja dovodi stalno pitanje ljudi „što se krije iza toga (iza vanjske površine svijeta)?”

*Život vječni u kršćanskom smislu kao obećanje „pravednicima” (na pr. *Mt. 25:46*) odn. onima koji

slijede Isusa (*na pr. Lk. 18:29-30*) i vjeruju u njega (*na pr. Iv. 3*) nema nužno samo „onostrano” značenje. Iz onoga što je u nama s Kristom postalo slično „nebu” mijenja se i život u „budućem svijetu” koji se spominje na tim mjestima u Bibliji.

U području medicine ne postoje samo izvješća o narkotiziranim ili prividno mrtvim osobama koje su se povratile u život i izvijestile o svojim doživljajima u drugim područjima svijesti. Postoje i pojedina znanstvena saznanja o tome da u trenutku smrti uvijek dolazi do smanjenja težine u visini od ca. 21g. U antropozofiji i teozofiji govorilo bi se o odvajanju našega “ja” odnosno duhovnog “bića” i “astralnog odnosno emocionalnog tijela” te “nebeskog odnosno energetskog tijela” nakon kojega slijedi dalje povlačenje na emocionalnu odnosno mentalnu ravninu i u kauzalni svijet.

U medijima i na granici znanosti se izvještavalo da su samoubojice dulje vrijeme vezane za svoju zemaljsku okolinu. Njihova neugodna sjećanja se nisu ugasila onako kako su željeli.

Današnje znanje bi moglo u mnogo čemu pomoći da se tijekom života pozabavimo preostalim vrijednostima u vlastitoj duši, što je Biblija gotovo uvijek preporučavala. Onaj koji je živio pretežno destruktivno, sebično i pohlepno dobit će na osnovi tog tereta probleme i ljutiti će se na propušteno. Tko je umjesto toga obzirno postupao s bližnjima i naučio cijeniti stvaranje kao dio sebe samog te pomagati, doživjet će na osnovi ove svijetle osobine dobra iskustva.

Moglo bi se postaviti i pitanje na koji način se biće u čovjeku kod smrti bavi svojim različitim vještinama, iskustvima i supstancijama zacrtanim u različitim slojevima njegova bića uključivši i živo fizičko tijelo te što je u tom pogledu s razlikama. U literaturi postoje izvješća i o ovom pitanju, na pr. *otac Roesermüller*. Ukazuju na manje ili više izraženo “uzimanje” esencijalnog iz svih članova bića kao i na pokop koji se zbog spomenutog procesa ovisno o okolnostima preferira nasuprot kremiranju. Tamo je bilo govora i o neočekivano opaženom, nenadanom raspadanju supstancije u grobu.

Iz mnogih tisućljeća pa sve do danas postoje crkveno provjerena izvješća o “neraspadljivim mrtvacima”, na pr. Bernadette Soubirius u Lourdesu. Postoje i mnoga izvješća o “praznim grobovima”. U takvim slučajevima moglo se ustanoviti da su ti ljudi vodili posebno pobožan život.

Na početku se očito nije pomislilo na povezanost s praznim Isusovim grobom, ta misao se pojavila tek kasnije u ezoteričkoj šumi novina. Može se nabrojiti niz drugih čudnih događaja od kojih se svi ne mogu provjeriti, te ih se zbog toga ne bi smjelo paušalno obrađivati kao neozbiljne. Sigurno je da fizička materija u svakom slučaju skriva važne tajne. Istraživanja na području kemije i fizike dodatno narušavaju sliku navodno relativno nepromjenjivih atoma u tijelu. Ovo navodimo samo usput, jer je za detaljan prikaz potrebno posebno poglavlje.

Osim toga trebalo bi pomisliti i na apokrifne ranokršćanske spise koje crkve nisu obrađivale kao “heretičke” ali ih nisu smatrale stopostotno točnima te ih zbog toga nisu preuzele u Bibliju. Dio takozvanog “evanđelja po Nikodemu” opisuje “Isusov odlazak u pakao” nakon smrti te njegov utjecaj na bića koja tamo prolaze kroz – najvjerojatnije emocionalno – čišćenje. Nadalje se opisuje njegov susret s – vjerojatno višim i duhovno zamišljenim – likovima iz Starog zavjeta u Raju. S jedne strane su se ovakvi prikazi mogli pretpostaviti. Mogu međutim veoma dobro opisivati i stvarna, djelomično izravna odnosno simbolička viđenja.

Kao slika grob na Kristovu putu prikazuje posljednju preobrazbu već za života produhovljenog tijela Isusova s jedne strane i odgovarajućih događanja s duhovnim bićem odvojenim od tjelesne svijesti. Nagovještava se nastajanje ponovno cjelovitog “**novog**

Adama". Puno simbolike je također da su prema određenim predajama "Adam i Eva" navodno pokopani pod onim mjestom na Golgoti ("Iubanja").

Još nije iscrpljeno značenje izvješća u *Iv. 20, 11-18*, prema kojem Marija iz Magdale, nazvana Marija Magdalena, prva otkriva prazan grob i Krista prepoznaje u međustadiju*. Čini se da u duhovnom odnosu simbolizira ulogu Eve. - * "ne zadržavaj se sa mnom, jer još ne uziđoh Ocu." Radi se dakle o razlici prema kasnijem ukazanju u uskrsnom liku, kada Tomi na pr. izričito dozvoljava da ga se dotakne. Činilo se da je mrtvo tijelo na novi način oživjelo u duhu. Predaje međutim uopeće nisu suglasne sa špekulacijama o Isusu kao izliječenom ranjeniku. Njegov izgled se osjetno promijenio, a reakcije Marije Magdalene ni u kojem slučaju ne upućuju na to da je do tih promjena došlo zbog puno rana i krasta koje bi inače udarale u oči. Pa i oba su ekstrakta ljekovitog bilja, koje koristi Nikodem, u takvom sastavu bila posebno prikladna i uobičajena za balzamiranje mrtvih. Ono što se ovdje dogodilo ne pristaje u shemu smrti i života u klasičnom smislu, a niti u shemu već od prije poznatih graničnih iskustava između života i smrti. Tu je također značenje za budućnost, uspor. "otkrivenje sv. Ivana".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Uskrsnuće.

Prazan grob i uskrsnuće Kristovo izlažu svijest mnogih ljudi maksimalnom izazovu – na pr. *Iv. 20, 11- Iv. 21*. Njihovo iskustvo da čovjek mora umrijeti i razumljiva tendencija potiskivanja neobjašnjivog kao i zastarjeli – u školama međutim još uobičajeni - , jednostrano materijalni načini razmišljanja o životu jesu neki od površnih razloga za to.

Usprkos tome upravo u redovima djelomično materijalno mislećih povijesno-kritičkih izalagača postoje glasovi koji tvrde da su izvješća o uskrsnuću praksičanska svjedočanstva dokazana bolje od svih drugih izvješća o Isusovu životu; izvješća dakle koja dokazuju Kristovo ukazanje na različitim mjestima u ne uvijek jasno prepoznatljivom liku s nekim novim osobinama, a ipak biće vidljivo prostim okom.

Iz toga bi zapravo moralo slijediti postavljanje biblijskog prikaza koji pretpostavlja realan preobražaj u Isusovu životom produhovljenom i/ili posmrtnom "tijelu (takozvani "duhovi" su obično nevidljivi.) Neobična stanja svijesti mogu u redosljedu ljudskog razvoja izgubiti odvojenost: "Odvajanje" je doslovno značenje riječi "griješ". Odvajanje je također bilo odvajanje čovjeka od Boga, svoga postanka. "Najdonji dio", dakle tijelo, moglo se preuzeti u ostala područja Kristove biti. Uspor. prethodno poglavlje: "i grob bijaše prazan".

"'Novi hram sagradit ću za 3 dana.' Govorio je međutim o hramu svoga tijela": Budući da se zbog manjka razlučivih osobina sve pokorava nutarnjosti, mogla bi nakon ulaska bića u druge ravnine odnosno u svoju nutarnjost (uspoređujući posljednje poglavlje) prihvatljiva za sve umrle slijediti obnova osobnih slojeva zajedno s fizičkim tijelom – bez "nesvjesnih" područja.

I po antropozofskom nazoru (R. Steiner) uskrsnuto tijelo Krista kao "novog Adama" - *1. Kor. 15:45-47* – je nanovo stvoreno i od tada je kod svih ljudi prisutna i ta mogućnost razvitka (- tzv. fizičko „prividno tijelo“, u duhovnom utemeljeno, ali potencijalno djelujući do psihičkog. Ovdje postoji povezanost s iskustvom unutarnjega Krista mističara koji se povezuje s razvitkom čovjeka). U teozofskim (A. Bailey) krugovima uskrsnuće se također promatra kao realna obnova. Koliko god je teozofski pogled u pojedinostima djelomično netočan, kršćanski teolozi bi se morali u svakom slučaju zapitati zbog čega sami ne mogu razviti takve – eventualno pravilnije – prikaze koji bi udovoljavali današnjoj širokoj općoj naobrazbi.

Oklijevanje mnogih teologa da uskrsnuće u bilo kojem obliku uzmu za ozbiljno danas ne zadovoljava kriterij dobre opće naobrazbe.

Ovdje još treba spomenuti da se “uskrslo mrtvo tijelo” kao sastavni dio bića ne može bez ustručavanja poistovijetiti s prividnim tijelom (mayavirupa) ezoteričke literature kojim se neki majstori navodno mogu napraviti vidljivim kao kroz haljinu. Zajedničko je u svakom slučaju da se ovdje pokazuje vlast duha nad materijom.

U tom kontekstu možemo promatrati i nejasno formulirane nauke o “svjetlosnom tijelu”. Kod toga se između ostaloga radi o onome što nastaje kada se viši slojevi čovječjeg bića odražavaju u fizičkome. Time se stvara most preko kojega čovjek bez odlaganja tijela može uroniti u realnosti iznad fizičkoga, što se na hebrejskom zove još i “merkabah”. Mnoge temelje ovakvim naukama dao je *prof. J.J. Hurtak/SAD: “Ključ enocha” i “Sinoptičko evanđelje”*. Centar za jedinstvo Schweibental, CH-3855 Brienz. Razvio je organizacijski nejedinstven pokret koji “**djelovanjem svjetla**” u ovom prijelaznom vremenu želi na različite načine pomoći duhovnim snagama. Veliko je iskušenje za pomisli da će ova ili ona tehnika vježbi sama dovesti do zelenih rezultata – do “**uspona**”. U stvarnosti duhovnom napretku uvijek pripada cjelovit razvoj na pr. karakterne zrelosti. Vidi i sljedeće poglavlje.

Prikazi reinkarnacije, t.j. ponovnog utjelovljenja duše u novom tijelu, koji se kod različitih religija mogu naći u ovom ili onom obliku, bili bi dublja, nepotpunija “oktava” novog uskrsnuća. Nauci o preegzistenciji duše prije začeca i o ponovnom utjelovljenju bili su prema Rufiniju rasprostranjeni i u ranom kršćanstvu. Zanimljivo je međutim da im se nije davala posebna težina. To se ne može pripisati samo okolnosti da su se ljudi jedno vrijeme više usredotočili na zemaljski život, - kao što to piše R. Steiner - ; pa ni eventualnim nastojanjima za vlašću pohlepnih papa da ljude naprave ovisnima kroz ograničenost jednog života kao što nagađaju drugi spiritualni autori. Ovdje se mogu naći još neke izražajne pojave. Najvažnije je učvršćenje motiva uskrsnuća u ljudima. Čak i kada bi se u praksi pojavilo kao glazba budućnosti, time reinkarnacija ne bi dobila osobinu procesa kojega je Krist u konačnici pretekao. Uskrsli Krist se nije morao ponovno utjeloviti da se ukaže ljudima. Kada mnoge – ne sve – kršćanske grupe kritiziraju nauke o reinkarnaciji, treba priznati da prikaz krutih “duhovno-mehaničkih” zakona o sudbini, smrti i reinkarnaciji kao samosvrhovitost ne odgovara onome što je proživio Krist. To međutim ne znači da reinkarnacije nikada nije bilo ili da je neće biti. Ne treba zanemarivati mnoge prijašnje i sadašnje takozvane “doživljaje reinkarnacije” – iako svi ne moraju počivati na stvarnoj reinkarnaciji nego često na određenim drugim čimbenicima. Jedino se u kršćanstvu pojavljuju – tamo gdje se pojavljuju – kao posebni slučajevi na pr. kod Ivana Krstitelja. Umjesto preuzimanja Ilijine funkcije – kao što se tumačilo u većini slučajeva – Isus je jednostavno rekao “ja jesam”. To je doduše uloga bića poslanog za posebnu pomoć ljudima, a ne prisilni krug uhvaćenih u kotač rođenja. Na području kršćanske mistike se nadalje naglašava veće značenje novih onostranih tečajeva čak i tamo gdje se reinkarnacija potvrđuje kao činjenica (na pr. kod Lorbera). Tijekom ljudskoga života danas se može naučiti strašno puno. Reinkarnacija u normalno oplemenjivanje/dalji razvoj, eventualno s novim zadaćama glede okoline, prema odgovarajućim iskustvima više ne mora – tamo gdje se pojavljuje – imati stari automatski karakter. Ti stari prikazi su mogli biti povod da nauci o reinkarnaciji sa stajališta kršćana postanu posebno sumnjivi; k tome Bog i Isus u naucima o reinkarnaciji drugačijeg izvora nisu uzimani u obzir. To ne znači da je objektivno dopustivo sve fenomene, o kojima svjedoče pretežno druge religije, unaprijed promatirati kao nerelevantne za kršćane. Tjelesno-duhovno-duševna narav čovjeka je u prvu ruku posvuda ista, te stoga svi mogu kroz prisposode nešto i naučiti – bez padanja u izjednačavanje.

U poglavlju “Raspeće” već je bilo pisano o djelovanju mehaničkih prikaza karme i reinkarnacije.

Danas kod izrazitih ličnosti možemo štoviše ustvrditi da nakon odrastanja uopće nisu slične biološkim roditeljima. Ponekad izgledaju kao da su liku svoga sadašnjeg tijela dali pečat drugih odnosno ranijih kultura nego što je to stvarno slučaj. To bi moglo biti povezano s

većim značenjem duhovno-duševnoga bića nasuprot svezama predaka i nasljeđa. R. Steiner misli na vezu s Kristovim djelovanjem.

Unatoč ovom fenomenu ne postoji povod za to da u Kristovu djelovanju vidimo jednostranu naglašenost duhovno-duševnoga nego dugotrajniji **impuls za oplemenjivanje i novo usklađivanje obaju područja. Duh, duša i tijelo međusobno se moraju prožimati (što danas i nije posvuda slučaj).** Upravo se put ka uskrsnuću ne može razumjeti ili slijediti samo kroz tzv. "bestjelesni" duhovni rad, nego će tjelesno postati i duhovno i duhovno tjelesno - on počinje tek s druge strane svih površnih intelektualnih raspoređivanja. Usporedi npr. *Luk. 24:36-43*.

Ideologija utapanja množine naroda i.t.d. u jedinstvenom čovječanstvu ovome impulsu je strana kao i ideologija više vrijedne rase koja diskriminira sve ostale. Postoje dijelovi i cjelina što može zvučati razumljivo samo po sebi. Danas međutim ništa nije razumljivo samo po sebi, sve se mora svjesno izraditi.

Kristov moto je "Vidi, obnavljam sve stvari". Čak i kada se u konačnici obraća srži individualnosti u kojoj čovjek nije "nit Židov niti Grk..." već samo čovjek, ne misli pri tome na puku jedinstvenu ljudsku nadvijest nego na misao koju Bog promišlja odnosno ostvaruje kroz individualnog čovjeka. Iz individualnosti čovjek može stvoriti nove zajednice, koje ne potječu iz starih obiteljski odnosno plemenskih veza. Pod novim odnosima iz duha mogu to biti i "stare" veze koje su od starih nesvjesnih prisila postale slobodno sklopljenim vezama.

U svezi s napomenama o djelovanju čovječanstva kroz polja moći, koje su bile spomenute u poglavlju o raspeću, treba razmisliti da **su svi koraci kojima je prošao Krist u svojoj ukupnosti istovremeno "ovdje"**. Čak i kada se u tome sadržavaju Kristovi koraci, nakon pojave impulsa uskrsnuća je "uživljavanje u raspeće" nešto drugo. Nije očito da fizička smrt i kod najozbiljnijeg uživljavanja mora nastupiti prije nego "moć uskrsnuća" počne djelovati. Mistička iskustva potvrđuju da se moć uskrsnuća može doživjeti poput suvremene privlačne sile koja se nalazi iza svih najjednostavnijih koraka. R. Steiner je na drugoj osnovi smatrao da uskrsnuće danas djeluje kao cjelina; dodavali su se novi nalazi poput "eterizacije krvi". Danas igra ulogu i ono što su „sljedbenici Isusa Krista" razvili zajedno s njime.

U tom je kontekstu zanimljivo da postoje nova nastojanja koja poput Krista ne dijele opću pretpostavku očite, prisilne smrtnosti tijela.

Indijski filozof i jogi *Aurobindo* djelovao je nakon prolaska kroz iskustvo nirvane u srodnom pravcu i pokušao "supramentalne, t.j. nadmentalne snage spustiti do zemaljskog života". Njegova duhovna suputnica, "majka" Mira Alfassa mogla je time prodrijeti u slojeve fizičkog tijela pune sjećanja, koji imaju posla sa starim programima smrti. Ovo je istovremeno doživljavala kao "rad na tijelu čovječanstva".

Na drugi način govorio je *Rudolf Steiner* o novostvorenim višim dijelovima bića odnosno "tijelima" u područjima iznad razuma, koja omogućavaju da se starije emocionalne, eteričke životne snage i područja fizičkog bića preoblikuju jedni za drugim. Nabroja više dijelove bića: "duh sam, životni duh, duhovni čovjek". Kod njega se dobiva utisak da će se ovo proročanstvo obistinuti tek nakon jednog duljeg vremenskog perioda. Usporedba sa suvremenim razvojem ipak pokazuje da to u načelu može već i sada biti relevantno.

U ezoteričkom budizmu ta su se viša "tijela" nagovještavala barem kao mogućnost za Budinu bit – "dharmakaya, sambhogyakaya, nirmanakaya". Kod ovih različitih pravaca nema doduše jasnih jedinstvenih ciljeva, metoda ili rezultata. Jasno je međutim da se različiti ljudi neovisno jedni o drugima odazivaju na slična područja rada, koja zbog toga realnije ocjenjujemo.

Ovdje ćemo dodati još jedno iskustvo iz našeg stoljeća: *Carl Welkisch*, "U duhovnoj vatri Boga". Uz potvrdu vizija je kao tjelesno neobično senzibilan mistik osjećao da Bog sada kroz njega može preobraziti i tjelesnu materiju. Često kao "sanjare" odbijamo ljude s izvanrednim "odozgo podarenim zadaćama" unatoč kompliciranoj Božjoj podjeli zadaća misle da su jedini. Tko je upoznat s vrstom

mističkih doživljaja može spoznati da ti doživljaji unatoč mogućim subjektivnim potezima imaju realno značenje. To svakako vrijedi i za Welkisha.

Specijalne nove duhovno-terapeutske grupe besmrtnost propovijedaju posebno u Americi. Pokušavaju se odstraniti "predstavljanja smrtnosti", a tehnikama disanja kao na pr. "rebirthing" – za obradu roditeljske traume - , zdravom prehranom i dr. se želi doprinijeti produljenju života punog pozitivne energije. Iako se u tim krugovima Krist pojavljuje tek na rubu, i tamo su poznati kršćani kao na pr. mormonka *Annalee Skarin*, koje je pisalo o vlastitim iskustvima glede dematerijalizacije i rematerijalizacije tijela u pozadini svoje povezanosti s Bogom.

Drugi na medicinskom području istražuju hormonalne metode pomlađivanja. U takvom razvoju se mogu naći sadržajni motivi. Ne smijemo ih paušalno osumnjčiti za umišljenost.

Svakako treba razmisliti da se ovdje u Kristovu smislu radi o cjelokupnom ljudskom biću, a ne o nekom kultu tjelesnosti koji fizički život promatra kao naveću i izoliranu vrijednost. Ne upušta se u izolirano oživljavanje stanice nego u združeno ozdravljenje tijela – organa, stanica i.t.d – i duhovnih područja čovjeka. Kristu je također važna sloboda života, a ne prisila na život. Sve ovo se ne bi smjelo paušalno podrediti takvim nastojanjima. Moramo ih međutim spomenuti kao moguće izvore opasnosti kod tog teškog hodanja uz ponor.

Čini se da moć uskrsnuća oživljena s Kristom, koji ju je vidljivo i u potpunosti ostvario, predstavlja stvaran "ferment" harmoničkog razvoja u tom pravcu. Još se nije otvorilo mnogo toga što nam je usadio kao klicu. Zbog toga je svrhovito u tome se pozvati na njega.

"Uskrsnuće" u tom slučaju nije samo duhovno iskustvo. Može obnoviti sve živo, za što je manje poznata grupa novog otkrivenja po imenu "*Svjetlosni centar Betanija*" u *CH-Sigriswilu*, u svom časopisu "*Vjesnik svjetla*" skovala pojam "život u uskrsnuću". **Nakon "uskog prolaza" kroz križ dolazi obilje. Isus je naglašavao da njegov put postaje jasan samo kroz djelovanje.** Napredak na osobnom putu "Kristovih nasljednika" samih može u načelu razjasniti taj dalekosežni korak. Kao što smo vidjeli, taj put nema uvijek isti oblik, ne uspinje se uvijek na isti način i ne završava se jednim jedinim vrhuncem nego se u nama pokazuje **kao Božja postava ogromne zgrade kod koje se svaki kamen nadovezuje na prethodni. Kamenje su vještine u čovjekovom postojanju**, koje traju dulje od njegove izvane sagrađene zgrade. Isus obećava čovjeku da kao što je prema otkrivenjima različitih Svetih pisama prvi čovjek stvoren u svojoj potpunosti, tako će i on nakon prolaza kroz slobodne igre odnosno drame svijeta nepotpunosti polako ponovno "postati potpun kao i Otac na nebu". To ne vrijedi samo za najjednostavnije korake na putu nego i za korak uskrsnuća – nije postavio granice i mjerilom proglasio dotičnu ljudsku sposobnost shvaćanja. On sam postavlja nova mjerila, uspor. riječi "Ja sam..." u evanđeljima: "Ja sam kruh života", "Ja sam svjetlo svijeta..."; "Ja sam vrata"; "Ja sam dobri pastir" i "Ja sam uskrsnuće i život", tko vjeruje "ima život vječni" t.j. ne nakon općeg "Sudnjeg dana", kao što to tvrde određeni crkveni krugovi; "Ja sam put, istina i život"; "Ja sam istinski trs, a Otac moj – vinogradar ... vi ste loze..."; "... ja sam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu". Krist je pravi JA u čovjeku, kojega treba razlikovati od egoističkog svakodnevnog *ja*.

U židovskoj vjeri postojali su uskrsnuće ili oživljavanje, no samo na kraju vremena. U tradicionalnoj kršćanskoj teologiji uskrsnuće se gledalo kao nova mogućnost kroz vjeru u Isusa - a da se ipak, neovisno o Posljednjoj večeri . nije radilo na njegovom shvaćanju. Unutar modernih, kritičkih razmišljanja se to može gledati kao napredak - nasuprot više materijalističkom pravcu teologije koji je sve ono što je teško zamisliti jednostavno objašnjavao da ne postoji -, da se uskrsnuće kao "metafora" = opet objasni u jednom prenesenom, alegoričnom smislu. (*Hans Kessler, Zbornik "Uskrsnuće mrtvih"*). Neki možda trebaju takvo približavanje onome što je teško zamislivo; ali ne bezuvjetno oni koji su u stanju da izravno vjeruju u uskrsnuće kao unutarnju i vanjsku stvarnost. Ova vjera prostih kršćana odgovara u nečemu više današnjem stanju istraživanja i spoznaje mnogih područja kako je objašnjeno u našim analizama. Tko sve vidi samo "metaforički", kod njega se to odražava, po našim ispitivanjima, više samo u smislu duševne izgradnje; iscjeliteljski učinak koji i danas može dosezati do u nutrinu našeg fizičkog tijela, može se tako barem usporiti, odnosno smanjiti.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici dolazi izvod iz Evanđelja po Ivanu 20: Dva ukazanja uskrsnuloga.

Pitanje:

Pokušavam li s Bogom dokučiti kako snaga uskrsnuća danas može biti strašna?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“Uzašašće”.

Prethodna napomena: U engleskom jeziku su pojmovi “uzašašće” i “uspon” identični: ascension. “Uspon” je, kako tu riječ upotrebljavaju suvremene duhovne struje odnosno “djelatnici svjetla”, svakako povezan s poglavljem o uskrsnuću; vidi tamo.

Kako Isus Krist neposredno prije početka svoga djelovanja 40 dana povlači u pustinju, tako i svoje poslanje na zemlji završava 40 dana nakon uskrsa tijekom kojih se ljudima ukazuje na različito udaljenim mjestima.

Nakon posljednje večere i govora “izvede ih do Betanije, podiže ruke pa ih blagoslovi. I dok ih blagoslivljaše, rasta se od njih i uznesen bi na nebo” – *Luk. 24, Marko 16*. “... bi uzdignut njima naočigled i oblak ga otme njihovim očima... Dva čovjeka stadoše kraj njih u bijeloj odjeći i rekoše im ‘...Ovaj Isus koji je od vas uznesen na nebo isto će tako doći kao što ste vidjeli da odlazi na nebo.’ ” (*Djela apostolska 1*). Očito su apostoli veoma jasno razlikovali između onih 40 dana kada se Isus nenadano pojavljivao među njima i ponovno nestajao te vremena nakon toga, kada su se čutili združeni u njegovu duhu bez njegove osobne prisutnosti.

Krist je nagovijestio da ide ocu. Tek su nakon uzašašća govorili da “sjedi zdesna Ocu”, dakle s Bogom na ravnini izvan “onoga svijeta” dostupnog čovjeku. Ovdje se ukazuje točka, **kod koje Isus djeluje univerzalno s Bogom. Bog je:** “Ja sam koji jesam”; on je svemoguć, a istovremeno oslobađa; živo ishodište svih snaga i bića pa i za sebe; on je izvan prostora i sveprisutan; on je vječan i stvarnost skrivena u svakom vremenu. To ne znači da se Krist rasplinuo u ništa, on je štoviše svuda. U životu se moglo iskusiti i onu prijemnicu između čovjeka i Boga kroz prilagođavanje Kristu – “Molite Ocu u moje ime” (*Iv. 15, 16*). Neovisno o dotičnim predstavama događaja prije 2000 godina radi se o realnosti posebne vrste.

Dvanaestorica su bila svjesna samo svoje veličine kao apostoli koji na zemlji zastupaju Krista. **Krist se dakle jače pojavljuje u njima i preko njih.** Bilo bi posve nekorektno ocjenjivati samo vanjštinu toga stanja kao da se ništa više nije zbivalo bez učitelja, te da su stvar morali sami prenositi dalje. Ako se u to uključi moguća samostalna uloga uzašašća, možemo je opisati kao sveukupnost Kristova djelovanja. Slika toga bio bi hologram, kod kojega svaki isječak opet sadržava cijelu sliku. Sporedna napomena: Ovom usporedbom ne želimo ciljati na onaj holografski nazor o svijetu, prema kojem je čovjek istovjetan Bogu te se stoga ne mora truditi da mu postane istovjetan – što je u biti srodno s predstavom spasenja koja zaboravlja da se do spasenja poput klice može doći tek individualnom odlukom i slijeđenjem.

Uz vlastite ljudske odnose sadrži i odnose do Krista. U osnovi bi se upravo uzašašćem kao **impuls za dvanaesticu i u konačnici za sve trebalo zapečatiti ono što se tijekom Isusova života postavljalo kao mogućnost** – tako se u poglavlju o krštenju na rijeci Jordan ukazivalo na mogućnost oblikovanja Krista u čovjeku. To znači da ono što je Krist donio odnosno oblikovao ime proširenu osobinu nasuprot učinka na čovječanstvo koji je proizvod nekog čovjeka. Učvršćeno je u Bogu, a ne samo u “morfogenetskom” polju – vidi

poglavlje “Raspeće”. Drugačije izražavanje takvog zblizavanja bilo bi da “Bog time sve vuče prema sebi”.

Pavao je danas često poznat zbog posvemašnje tradicije. Njegovi vizionarski doživljaji mogu se prepoznati kao istiniti bez obzira na to da su u nekim jednostranim izlaganjima bili precjenjivani. Tako je na svoj način mogao spoznati da značenje Krista proizlazi iz uloge za Židove, da su upravo Židovi bili odabrani da univerzalnom Kristu postanu ishodište njegova doprinosa za ljude. Sve ovo dolazi do izražaja i u evanđelju po Ivanu i.t.d. To je razumljivo bilo jedno od prvih razmimoilaženja među učenicima.

Crkvene izjave teže k poistovjećivanju crkve i “tijela Kristova” iako se u širem smislu u to konačno ubraja i preostalo čovječanstvo. Antropozofske izjave čovječanstvo jasno promatraju kao tijelo Kristovo. I teozofski pravci, koji nisu rasli isključivo na kršćanskim temeljima, također opažaju značenje Krista za cijelo čovječanstvo čak i kada ga isključivo vide u ulozi učitelja.

Suvremene kršćanske grupe novog otkrivenja, posebno “Univerzalni život”, danas vide ulogu Krista i za neljudska živa bića – pa sve do posljedice da se dalja sudbina svijeta uskraćuje vladavini ljudi. Ali oni koji u prvom redu nisu dio problema nego rješenja sigurno će imati ulogu koja je spomenuta u besjedi na gori.

Kad netko nešto istinski čini “u Kristu”, učinio je to za Krista i prema tome za svijet.

Tko se pak istinski želi povezati s Kristom i njegovim pravcem kojeg ljudi ne mogu svojevotjno promijeniti, to jednostavno ne bi bio u stanju zbog mnoštva teorija, načina izražavanja i djela koja su u crkvi bila stoljećima posve uobičajena. Krist se prema svjedočenju mistike **ne može svjesno ili nesvjesno “pretočiti” u njemu suprotstavljene težnje.**

Crkve si mogu iz svoje terminologije same protumačiti odakle su – većinom u službi svjetovnih sila – crpile snagu za rat, protjerivanje i mržnju. Prema općenito poznatim iskustvima duhovnih krugova upravo svjetlo može uzbuniti “sjene”. Kršćanske zahtjeve izvrgava poruzi nastojanje da se postane oruđem sjena – kao što se često događalo u prošlosti – a ne pridonese radu na tim sjenama.

U novim se svjedočanstvima, na pr. u *zaključnom dokumentu europske ekumenske skupštine “Mir u pravednosti za cjelovito stvaranje” 1989, može prepoznati pokušaj nadoknađivanja. Prijevod se može dobiti kod EKD Hannover.*

I “uzašašće” može dobiti stvaran značaj u okviru Kristova nasljeđa. Rosenkreuzovci su na pr. u slikama i snovima doživljavali da se na njih s nebesa spušta oblak. Jednokratno ili čak i višekratno doživljavanje takve vrste u svakom slučaju ne znači da je taj čovjek u životu takav korak u potpunosti ostvario, kao i kod drugih koraka jednostavno znači da je ta kvaliteta u njemu jače počela djelovati.

“Uzašašće”, kojemu je pretpostavljeno dublje uživanje u duhovni razvitak, ne smije se pobrkati s “otmicama pomoću NLO-a (neidentificirani leteći objekt). Kod starijih predajom sačuvanih vrsta “odlaženja” biblijskih proroka to, uzevši u obzir druge duhovne mogućnosti, nije previše vjerojatno (vidi u poglavlju “Uskrsnuće”). S obzirom na obilje međunarodno pregledanih materiala o NLO-ima ne želimo osporavati da “NLO-i” postoje kao način pojavljivanja djelomično izvanzemaljskih astronauta*; i da se može polaziti od toga da se neke priče iz prošlosti odnose na srodne pojave kako pozitivne tako i negativne vrste; i da bi i u budućnosti mogle imati određenu ulogu Pokušaj određenih krugova da se svaki spiritualni crteži krugova na stijenama poistovjete sa svemirskim brodovima ipak je potpuno pretjeran i izvire iz jednostrano prema našoj tehničko-materijalističkoj civilizaciji orijentirane sposobnosti prikazivanja. Čak i ako je čovječanstvu potrebna božja pomoć različite vrste, spasonosni

prodor mora u konačnici izvršiti samo. Ljudi na zemlji mogu preživjeti kroz napredak u životu, djelima i svijesti te u tome naći i ispuniti svoju zadaću. **Urastanje u dalja područja svijesti ne može nadomjestiti niti vlastito vanjsko postignuće.** Ona težnja koja je na pr. dovela do svemirkog broda Challenger i njegove upozoravajuće nesreće djelomično se pojavljuje kao vanjski, preusmjeravajući otisak stvarno potrebnoga.

* Napomena: o tome se od strane crkve više puta odgovarajuće izjasnio, primjerice teolog Msgr. *Corrado Balducci* (Vatikan). Inače se u tome od strane crkve naslućivao često samo psihički, odnosno sociološki fenomen. Ipak je u službenim novinama Vatikana "Osservatore Romano" u svibnju 2008. stajalo: "Svemir se sastoji iz milijardi galaksija od kojih je svaka sastavljena od sto milijardi zvijezda. Kako se može isključiti da se život razvio i negdje drugdje? Mi ne možemo postaviti granice stvarateljskoj slobodi Božjoj. Ako s Franjom Asiškim stvorenja na Zemlji gledamo kao braću i sestre, zašto ne bismo onda govorili i o izvanzemaljskom bratu? Možda druga inteligentna bića još uvijek žive u potpunoj harmoniji s našim stvarateljem."

Time naravno ne želimo prijeći preko toga da su nam također potrebni tehnički radovi primjerice za zamjenu po život opasne atomske energije, nekih drugih vrsta elektromagnetskog zračenja, genetičke tehnike i drugih tehnologija. Ovo se može dogoditi jedino preko jednog drugog duha. Ako se spomenuto urastanje u obuhvatniju svijest događa u Kristovu smislu, to bi dakako trebao biti organski rast, a ne opet neka tehnička manipulacija. "Spas" se ne može iznuditi niti jednom duhovnom "tehnikom". Različite vježbe se u konačnici napuštaju kada ispune svoju ulogu; na kraju se broji samo ono što je postalo svoje. Boga je posve nemoguće pasivno i djelomočno podsvjesno "konzimirati" pomoću današnjih problematičnih elektronskih "mozgova" – u stvarnosti: naprava za manipulaciju mozga.

Krist je sačuvan predajom u svojoj posebnoj ulozi na zemlji; treba međutim zamisliti i manifestacije na drugim razinama i područjima svemira: usp. malo fantastični spis "*The Urantia Book*" / *SAD*; koji se spominje ne kao izvor, nego samo kao poticaj; ovdje u svakom slučaju nećemo ispitivati njenu nezamjenjivu ulogu na veoma gustoj fizičkoj zemlji. *Vidi još i knjige "Analekta" 1 i 2.* "Analektu" možete iz pričuve dobiti kod: mag. Alois thurner, Staudach 103, A-8230 Hartberg, Austrija.

Teolozi su doček Isusa u "oblaku" zajednički sagledali sa starozavjetnim odlomcima (*2. Mojsije 13:21 i 40:34*). Oni su radost apostola nakon toga preradili na znatno doživljeni novi način nazočnosti Isusa, jedni kao nešto krajnje stvarno a neki kao nešto subjektivno.

Uz ovo na njemačkoj i engleskoj stranici dolazi isječak iz evanđelja po Luki 24 s napomenama: Uzašašće.

Pitanje:

Je li za mene sadašnje ili dolazeće značenje Uznesenja pitanje koje me pokreće u ophođenju s Bogom?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Prvi Duhovi.

Isus je prije raspeća nagovijestio da će njegovim odlaskom Ocu Duh Sveti, "Branitelj", "Duh Istine" izlaziti od Oca – *Iv. 14, 15, 16.*

Približno deset dana nakon uzašašća u Jeruzalemu se na molitvi sastala prvotna zajednica. "I eto iznenada šuma s neba, kao kad se digne silan vjetar. Ispuni svu kuću u kojoj su bili. I pokažu im se kao neki ognjeni razdijeljeni jezici te siđe po jedan na svakoga od njih. Svi se napuniše Duha Svetoga i počеше govoriti drugim jezicima..." - *Djela apostolska 2.* Takvim

riječima onaj koga nema opisuje uobičajenu ispunjenost nakon molitve. Odobravanja toga nalazimo prije u praksi zajednica Duhova i kvekeri. Kao izvana vidljiv fenomen Duhovi se nadovezuju na ono što je ovdje napisano u poglavlju o uzašašću – širenje Kristova djelovanja na Dvanaesticu i njihovo okruženje. Na putu **“poslanja” Duha Istine** ponovno se nagovještava nešto od zajedničkog djelovanja Boga i Krista. U tom se pogledu prvi Duhovi mogu promatrati kao prvi **znak započeto “povratka Kristova”** ili barem približavanja. I s ovog vidika možemo očekivati da je u ovom proročanstvu sadržan “povratak Kristov” zamišljen drugačije nego drugo utjelovljenje u čovjeku.

Napomena: “Branitelj” odnosno “Duh Istine” se u strogom smislu ne smije poistovijetiti s “Duhom Svetim”, vidi: “Sofija”.

- “Duh Istine” ukazuje se kao dio Krista samoga koji podsjeća na zajedništvo s njim i njegove riječi, i Dvanaestici omogućava nastavljanje njegova djelovanja na zemlji. Obrađivanje religijskih i filozofskih pitanja u smislu povijesti literarne recepcije i mentalnog zaključivanja otada više u biti nije ozbiljno. O tome je puno toga napisano. Ovdje su i u ljudima na djelu drugi čimbenici, a u ovom spisu upravo njih nastojimo napipati.

Nasljeđe Boga stvoritelja, oca u čovjeku, ukoliko je “...rođen od Boga” – *ev. po Ivanu 1* – se u Isusovu životu općenito svjesno produbljuje; a od Duhova se Kristovo nasljeđe učvršćuje uz one koji su prihvaćajući ga ostali na zemlji.

- Duh Sveti kao “ženska, majčinska” duhovno-inteligentna božanska osobina i energija se na različitim razinama i u različitim pojavnim oblicima može naći i prije Isusovog zemaljskog života izvan čovjeka i u njegovom inspirirajućem djelovanju na čovjeka.

Postoji šest poziva na “nebesku manu” (*Izlazak, Deuteronomij, Brojevi, Psalmi, Nehemija, Jošua, Ivan, Poslanica Hebrejima, Otkrivenje*).

Nije međutim potupuno pogrešno pojmove “Duh Istine” i “Duh Sveti” poistovjećivati s obzirom na praktična iskustva kao što se to često zbiva. Sve češća je pojava da Božje snage djeluju zajedno i u konačnici kao cjelina; kao i čovjek koji je prvotno “stvoren na sliku Božju”, i koji može doživjeti diferencijaciju svijesti te nakon toga ponovnu integraciju svoga bića.

Time će se zajednički život čovječanstva i zemlje istinski pojaviti na danas jedva ustanovljiv način kao što se to odmah vidi u svezi s apokalipsom sv. Ivana; bez primisli da se budućnost može neprestano prilagođavati današnjim mogućnostima predstavljanja.

“Duh Sveti” nije jednostavno duh ili dah života, životna snaga. Slijeđenje njegova prividno stupnjevitog pojavljivanja na Kristovu putu može poslužiti svrsi. Spominje se u svezi s Marijinim začecem, dakle barem u smislu djelovanja koje se tiče jednog jedinog događaja.

Može ga se naći na onom mjestu gdje osobno prisutan Krist u uskrsnom tijelu “dahne” u učenike i kaže “Primiti Duha Svetoga” (*Iv. 20, 22*) – koji dakle ovdje djeluje kroz njega. Pročišćavanje njihove sposobnosti zapažanja odnosno u dubljem smislu njihove savjesti može se promatrati kao preduvjet odgovornosti koja im se prenosi odnosno razjašnjava: “oprašati grijeha ili ne (činiti ništa)”. Ta savjest, koju i mistici poput J. Lorbera promatraju kao djelovanje Duha Svetoga, nije ona mješavina biografski obilježenih strahova koju često pogrešno brkamo sa savjesti i iza koje se ponekad ipak skriva komadić prave savjesti. Savjest u čistom smislu je svjesno unutarnje vođenje pojedinog čovjeka.

U prvom doživljaju Duhova Duh Sveti više ne djeluje osobno, izravno “kozmički” već na višestruk način sukladno različitim mogućnostima preobrazbe onih koji su njime prožeti ili sukladno različitim preduvjetima pozvanih odnosno svijeta – precizno pogađanje bolnih točaka, njihovo otklanjanje pomoću bezuvjetnog sagledavanja i sve bolje prepoznavanje

bitnih razlika i istina značajke su svijesti s kojom se sudara Duh Sveti. Tamo gdje se manje radi o otklanjanju nejasnoga, ista snaga je kreativna, stvara zajednicu, upotpunjuje – dakle vodi Bogu.

I 19. stoljeće sa svojim različitim pokretima buđenja i novog otkrivenja kao i 20. stoljeće može uz točnije promatranje prepoznati nove zamahe Duha Svetoga i njegova posljedična djelovanja. Zapravo se nagoviještava da kršćanski impulsi i Duh Sveti izdaleka mogu stvoriti prijelaze na ono područje s kojim se bavi apokalipsa po Ivanu većinom se obraćajući razvoju.

U ovim dijelovima Djela apostolskih s učenicima su “u molitvi sjedinjeni” Marija i druge žene odnosno učenice. Ovdje se uloga žene – u govoru ili kao kod Pavla “u šutnji” – iz različitih razloga nije mogla zamijeniti. Utjecaje su radije primale prema osjećanju pa su ih stoga sigurno mogle verbalno ili neverbalno unijeti u krug. I danas na svim skupovima duhovne prirode mogu bez razlike sudjelovati ne samo muškarci nego i žene. Priredba može uz pretpostavku unutarnjeg sudjelovanja pri događaju teći na inspirirajući i prijateljski način tamo gdje se ne radi o muškom šepirenju. U antropozofskim i rosenkreuzovskim krugovima Mariju, majku Isusovu, se promatra kao istinski izvor kroz kojega je Duh Sveti mogao djelovati na učenike.

Ovdje nailazimo na tajnu “**Sofije**”, “mudrosti” Starog zavjeta, ženskog izražavanja Božje snage. Na području istočnih pravoslavnih crkava Mariju se višestruko poistovjećuje sa Sofijom. Sofiolog i vizionar *Solovjev* doživio ju je – kao što to pretpostavlja Krist – poput bitnosti koja se u svojoj kozmičkoj veličini najavljuje tek u naše vrijeme (kao što to opet pretpostavlja Krist, na pr. Steinerov “eterički povratak Krista” oko 1909. godine ili sl.) “Kozmički Krist” i Sofija kao nebeska majka u velikom se mistički mogu doživjeti poput Isusa i Marije u malom. *Vidi i Hildegunde Wöller “Jedan Kristov san” (“Ein Traum von Christus”).* Kontekst bi se mogao izraziti i ovako: „majčinski” aspekt Boga pomaže rastu stvaranja prema Stvoritelju kao što Stvoritelj pristupa svojem stvaranju.

Feminističke teologinje su ukazivale na to da se u ondašnjem jeziku Duh Sveti u biti zvao “sveti ženski duh”. Marija odnosno Sofija mogle bi se eventualno točnije promatrati kao oblik izražavanja u kojega utječe Duh Sveti i uzima njegov lik kao na pr. u simbolu goluba.

I u različitim nastojanjima feminističkih pokreta na zapadu i istoku se mogu naći “sličnosti sa Sofijom”, uspor. *dr. Susanne Schaup u zapisniku evangeličke akademije Bad Boll sa sjednice “New Age 3: Sophia”*. I “sličnosti s Kristom” se ne mogu naći samo u novim svjetskim kršćanskim težnjama s projektima kao “univerzalni život” ili u težnjama za obnovu crkve nego i u drugim, svjetovnim pokretima. Komentar Novoga zavjeta: “Vjetar puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide. Tako je sa svakim koji je rođen od Duha” (Iv. 3).

Ono što dolazi u svakom slučaju ima muško-ženski karakter, nije više patrijarhalno a niti matrijarhalno.

Dok se nešto od Kristova djelovanja nalazi u svakom čovjeku, kao što je to objašnjeno u prethodnim poglavljima, može se iznova ojačati pomoću vanjskog Krista i Duhom Svetim te njegovim riječima, ali ne samo njima.

Vitezovi sv. grala na drugačiji su način polazili od toga da je prije 2000 godina od Isusova djelovanja na zemlji ostalo nešto što ljudi mogu potražiti i pronaći, t.j. “gral”. Prema toj legendi je nešto Isusove krvi, koja je s križa kapala na zemlju, palo u jednu posudu. Josip iz Arimateje i njegovi pratitelji su tu posudu odnijeli u Francusku ili Englesku te su se za molitvu i dobivanje inspiracija uvijek sakupljali oko tog “čudesnog grala”. Uspor. na pr. *de Boron “Povijest Svetoga grala”*, napisano oko 1200. godine. Iako temelj legende može biti vanjska stvarnost, pada u oči da zlatna zdjelica grala sa svojim peharom iznad, zadebljanjem u

sredini i proširenjem odnosno otvorom prema dolje simbolizira čovjeka*; čovjeka koji se iz svoje sredine odnosno srca prema gore otvara Duhu Svetome, a prema dolje za spas svijeta; "spašenog čovjeka" na kojega "čeka stvorenje" (*Poslanica Rimljanima 8, 18-28*). Općenito ju možemo promatrati i kao simbol zemlje otvorene Bogu. Oko ove struje grupirali su se od svijeta djelomično napušteni Katari, čitaj: heretici, i albigenzeri, viteški pjevači, trubaduri. Papinska vlast je kao navodne heretike (nevjernike) istrijebila više milijuna takvih ezoteričkih kršćana. Dublje značenje grala još nije iscrpljeno u drugoj legendi prema kojoj su gral navodni fizički nasljednici Isusa u kraljevskim naraštajima.

Iv. 4: „... Vjeruj mi, ženo, dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu... Ali dolazi čas – sada je! – kad će se istinski klanatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanatelje traži Otac. Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju.” Institucije bi ovo samosvjesno, slobodno držanje pravaca duševnog kršćanstva mogle svladati samo kada bi imale hrabrost da se obnove na osnovi slobodnoga kršćanskog čovjeka. Budući su takvi pravci duhovnog kršćanstva decimirani u tolikoj mjeri da se i njihov sadržaj teško može rekonstruirati, Crkva je na kraju sama otkopala supstanciju vlastite duhovne tradicije koju danas polagano prepoznaje kao vakuum. Nakon što su taj vakuum pokušale ispuniti mnoge, djelomično posve sumnjive ponude iz drugih kultura, crkve se trude potražiti isčezlu kršćansku duhovnu praksu.

Poznati opat *Joachim di Fiore* (oko 1100) govorio je o vremenu oca – vremenu zakonske religije Staroga zavjeta - , kao i vremenu Sina s crkvenim posredovanjem, i prorokovao treće "vrijeme Duha Svetoga" – naslov knjige *Turmverlag* - , gdje se u čovjeku samom razvija njegova individualna veza s Bogom. Elementi su ovog proročanstva važnost kojeg možemo više ili manje prepoznati, izravno ili neizravno prodrli u različite težnje, od Luthera preko Marxa – do Hitlera, gdje su bile krivo shvaćenje odnosno zloporabljene. I ova iskrivljavanja većinom imaju sadržajnu prasluku.

Ovdje smatramo potrebnom napomenu o razlikovanju između spiritualnosti Duha Svetoga i spiritističke prakse. "Obuzetost Duhom Svetim", u idealnom slučaju svjesno preuzimanje Duha Svetoga, provodi se preko unutarnjega čovjekovog bića. Pri tome ne dolazi do hipnoze odnosno ekstatičkog transa i "opsjednutosti" onostranim "duhovima" umrlih, a pogotovo ne do njihovog "prizivanja". To iskustvo niti pogođenim ljudima niti drugima u krugu ne oduzima snagu kao u spiritističkoj seansi. Svijest se ne sužava nego produljuje. Zbog toga su moguća posve neobična opažanja u okolini, i to svjesna i bez gubitka pamćenja.

Način djelovanja Duha svetoga mogao bi se združiti kako s meditativnom tišinom – čega u zapadnim crkvama itekako manjka – tako i s pokušajima da se isto u suprotnosti postigne boljom komunikacijom kao što je to razvijeno posebno na Zapadu odnosno Americi. **Kada bi tišina i komunikacija odnosno sadržaji bili povezani – šansa prije svega mentaliteta u srednjoj Europi - , posve jasno bi se moglo prepoznati što žele Krist odnosno Duh Sveti. Višestruko utjelovljuje treću mogućnost s one strane istočnih ili zapadnih ekstrema; svakako samo onda kada to nastojanje nije egoistično, t.j. neetično. Krista možemo predstaviti samo s pravilno shvaćenom skromnosti, etikom i smislom kojega je dao svijetu u obliku spasenja.**

Duha Svetoga ne možemo u potpunosti promatrati odvojeno od Krista odnosno od njegovih želja. Za Duha Svetoga Krist tvrdi da će učenicima "dozivati u pamet sve što vam ja rekoh". Osim toga kaže: "Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu."

Sve što se pročisti u pravcu istine može se s Duhom Svetim sjediniti u cjelovitost onih snaga koje žele spasiti zemlju.

U Kristovim naucima postoji čovjek sa svojom subjektivnošću, - ali ne ona neograničena relativizacija koja prema mnogim suvremenim filozofskim prikazima ne dopušta objektivne istine.

[* Uz to se na njemačkoj i engleskoj stranici nalazi simbolička skica Svetoga Grala.](#)

Pitanje:

Što se s Bogom u meni već razvilo i što danas dolazi od Boga?

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Isusov portret.

Onoga koji si želi jasnije predstaviti kako je Isus izgledao upućujemo na opis pri kraju evanđelja, koji se smatra najtočnijim – iako doduše ne postoji opće prihvaćen portret: takozvanu jedino stvarnu "sliku našega Spasitelja", koju možete dobiti preko Lorber-Verlaga. Prema predaji je po naredbi cara Tiberija s jednog portreta preslikana na smargd. Iz riznice u Carigradu ga je turski sultan predao papi Inocencu VIII. za otkup svoga brata. S time je povezan opis Isusova lika kojega je za senat i rimski narod napravio Publij Lentulij, u ono vrijeme namjesnik u Judeji:

"Ovih dana se pojavio veoma častan čovjek po imenu Isus Krist, koji i sada živi među nama i kojega pogani časte kao proroka istine, a njegovi ga učenici nazivaju Sinom Božjim. Budi iz smrti i liječi sve vrste bolesti. Muškarac srednje visine, naočita stasa i izgleda dostojnog poštovanja, tako da ga oni koji ga vide moraju istovremeno ljubiti ali ga se i bojati. Njegova kosa ima boju zrelog lješnjaka, do ušiju je gotovo glatka, a od tamo kovrčava i pada mu preko ramena. Više orijentalnog tipa, prema običaju Nazarenaca na sredini s razdjeljkom. Njegovo čelo je otvoreno i glatko, njegovo lice bez madeža i bora, lijepo, ugodno rumeno. Nos i usta su tako oblikovani da im nema prigovora. Brada je nešto jača, boja odgovara kosi, nije predugačka. Njegove oči su tamnoplave, sjajne i živahne. Njegovo tijelo je dobro oblikovano i uspravno, šake i ruke su proporcionirane. U poruzi je strašan, u opominjanju ljubazan i mio, u govoru umjeren, mudar i promišljen, s primjesom dostojanstva. Nitko se ne može sjetiti da ga je vidio kako se smije, ali mnogi su ga vidjeli da plače. Muškarac, koji ljude nadvisuje osobitom ljepotom."

Slika se je dodana u njemačkom tekstu – s dozvolom naklade od 1992. godine.

O otisku Isusova tijela na pokrovu iz Torina vidi između ostalog naše poglavlje „Raspeće i polaganje u grob“. Od 1979. godine p. prof. dr. Heinrich Pfeiffer i sestra Blandina Paschalis Schlömer znastveno istražuju "pokrov iz Manoppella". Za razliku od pokrova iz Torina tamo se nalazi samo lice, doduše s otvorenim očima: <http://voltosanto.com>. I na ovom platnu se razlog uskrsnuća znastveno može teško ili uopće ne može razjasniti: sedef se naime ne može bojiti. Dimenzije lica su kod oba pokrova potpuno iste. Uspor. Iv. 20:5-7. Ove slike su od prvih stoljeća odlučujuće utjecale na umjetničke prikaze Isusa. Na razmotanom pokrovu izgleda lice sprijeda s kosom ovalno; postoje i sličnosti s prije spomenutom slikom koja prikazuje živoga Isusa s profila.

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

Dio 2: 12 poglavlja o Otkrivenju po Ivanu i zaključno poglavlje "Kršćanske osobine"

Otkrivenje po Ivanu.

U evanđelju po Ivanu se kod intenzivnijeg meditativnog tumačenja može naslutiti da njegovo postavljanje težišta izvire iz evanđelistovog sagledavanja onoga što je sam doživio u životu.

Kod Otkrivenja po Ivanu je međutim očito da se svodi na viđenja. Ovdje nisu na djelu misaona opisivanja vanjskih životnih iskustava u budućnosti. Oblik tih viđenja također pokazuje – uz pretpostavku iskustava u borbi za moć raspoznavanja kod nekih unutarnjih slika itd. – , da potječu s viših ravnina od onih gdje se vanjska očekivanja mogu preoblikovati u imaginativne slike; nije dakle prepoznatljivo miješanje s osobnim. Izvor je također jasno poznat iako to samo po sebi kod takvih doživljaja ne može biti jamstvo. “Otkrivenje Isusa Krista: njemu ga daje Bog da on pokaže slugama svojim ono što se ima dogoditi ubrzo. I on to označi poslavši svog anđela sluzi svomu Ivanu...”

Suvremena evangelička teologija se većim dijelom posebno ne zanima za ovaj apokaliptički spis. Svojim vanjskim metodama može ga dešifrirati samo u dijelovima ili uopće ne, jer iz vlastitih iskustava ne može stvoriti “metodu” njegova nastanka i s time povezanu simboliku. U katoličkoj crkvi postoje određene predstave o apokalipsi, ali ih ljudi tamo gotovo i ne čitaju; previše su udaljene od samozadovoljstva mnogih ljudi i crkava današnjice. Slobodne crkve i sekte se nasuprot tome izravno pozivaju na apokalipsu*. Iz proročanskog viđenja često prema shvaćanju – dakle pomoću jedne neprikladne metode – isčitavaju jedinstveno vanjsko razdoblje katastrofa; u svakom slučaju se smatraju izabranima ili barem najdirektnije izabranima. *Apokalipsa je riječ grčkoga izvora i znači otkrivenje, objava, a ne katastrofa.

U poglavlju o prvim Duhovima već se ukazivalo na prijelaza s individualnog djelovanja Isusova u svome okružju na razvoje u velikom.

Kada se nakon evanđelja i Otkrivenje po Ivanu razrađuje na cjelovit način kao što je to potaknuto u “Proslovu...”, dolazi do nečeg neočekivanog što se u literaturi ne može naći.

Otkrivenje pokazuje redoslijed sličan onome u Isusovu životu. Ovdje se dakako jasno govori o razvoju čovječanstva odnosno zemlje i kozmosa; i jedna još uvijek unutarnja, mistična obrada potvrđuje da to nisu puke slike za potporu razvoja ili “posvećenja” pojedinog čovjeka iako s obzirom na spomenute paralele prema evanđeljima pojedincima mogu i na takav način individualno priskočiti u pomoć. **Stvaran stupanj apokaliptike je tek svijest koja uzorno događanje oko Isusa Krista prije dvije tisuće godina proširuje na isto tako uzornim koracima prožet razvoj čovječanstva i zemlje ispred zaleđa kozmosa. Ovdje je sadržani i univerzalan aspekt Krista nasuprot njegovu djelovanju u ulozi Sina Čovječjega.** S toga vidika ponovno su mogući zaključci o događanju u malom prije 2000 godina.

Otkrivenje svakako posjeduje nedostižno veću kompleksnost od opisa u evanđeljima. Nije dakle puka projekcija onoga što je Ivan doživio u Isusovu životu na događaje u svijetu.

Otkrivenje u vlastitom “elementu” opisuje događaj u više dimenzija odnosno s više razina postojanja. U koracima se samo sporedno može naći vremenski redoslijed. Tu je već jasno da se mnoga ukazivanja na povijesne događaje u najboljem slučaju mogu jednim dijelom promatrati kao odrazi viđenoga, a da drugim dijelom moraju odvoditi na stranputice.

S drugog, isto tako dopustivog stajališta R. Steiner vidi uočena buduća stanja svijesti čovječanstva kao nešto što su neki suvremeni duhovnici već predvidjeli. *R. Steiner, za pročitati u: “Apokalipsa po Ivanu”, ciklus predavanja 1908.*

U skladu s *Ottom Hanishom*, utemeljiteljem zaratustrijansko usmjerenog “mazdaznan” – pokreta za reformu života, pronašao je Oberdörffer sličnost s psihološkim razvojem na pr. živčanih pruga u čovjeku. „*Die Apokalypse*“, *Dt. Mazdaznan Bewegung, Gablonzer Str.7, D-76185 Karlsruhe.*

Kapitalno ezoteričko tumačenje pokušao je na pr. *Artur Schult*. "Evanđelje po Ivanu kao otkrivenje kozmičkoga Krista" i "Stvaranje svijeta i Apokalipsa po Ivanu". To su naravno spoznajni pokušaji približavanja uz koje bi se moglo spomenuti još mnogo toga.

Slijedi još jedna napomena uz starije proroke: Od male je pomoći miješanje tumačenja apokalipse po Ivanu s proroštvom Staroga zavjeta. Čak i kada se na nekim mjestima upotrebljavaju srodne prispodobe, morali bismo izjave starih proroka najprije usporediti s povijesnim događajima predkršćanskog doba i odgovarajućim vremenskim tablicama. Tek se tada može vidjeti da su ti proroci gotovo bez iznimke govorili o tadašnjim nadolazećim događajima u predkršćansko doba i u vrijeme Isusa Krista. npr. o zatočeništvu u Babilonu i tadašnjem povratku Židova kao i o budućim ratovima u zemlji, tadašnjoj pobjedi Židova itd., a također i o dolasku Mesije odn. Krista (*o Mesiji uspor. poglavlje o Starome zavjetu*). Na veoma malo mjesta se naznačuje nešto što bi moglo ukazivati na naše doba odn. na opise u Ivanovom otkrivenju (*npr. Ješua 24; 25; 27; 66:15, Danijel 7:9-28*).

Ivan. otkr. 5:6 je u tradicionalnoj (kršćanskoj) teologiji obrađeno kao temeljna vizija: janje koje se kolje i usprkos tomu stoji uspravno pred prijestoljem Božjim. S crkvenog gledišta gledalo se na crkvu kao na prvo mjesto gdje je dolazilo do provedbe novoga. Teolozi inače obrađuju Ivanovo otkrivenje u vezi s "apokaliptičnim" (ešatološkim) vjerovanjem u dolazeće "Kraljevstvo" Božje, posebice u vezi s odgovarajućim govorima iz Isusovih godina naukovanja. Što je Bog počeo ali što nije završeno razvija se dalje do završetka: usp. *Filipijci 1:6*. Pritom se desilo da je početak "novog neba i nove zemlje" (*Ivan. otkr. 21*) prihvaćen s raspinjanjem i uskrsnućem Isusa - i onda je odatle prihvaćen neprekidni razvitak. Ivanovo otkrivenje govori svakako o obratu koji samo kod još uvijek simboličnog objašnjavanja ne da naslutiti razmjeru koja nikada nije bila tu. Prividna oprečnost između onoga koje je zapravo već prisutno i kasnijeg ostvarenja stvarno će se riješiti samo kad se rudimentarno meditativno shvati ona svijest koju pokazuje Isus kad više puta smisleno kaže: "Dolazi vrijeme i već sad je..." (*Ivan. otkr. 4 i 5*): Ono kazuje da nešto na duhovnoj razini već stvarno dano na vidljivoj razini kasnije dolazi do izražaja.

Dodatan: naše [njemačke](#) / [engleske](#) stranice "Otkrivenja po Mat. 24-25".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

O pristupu proročanstvima.

Ovdje su prikladne još neke opće misli o pristupu proročanstvima ne samo apokalipse po Ivanu nego i drugih, većinom kraćih "apokalipsa" iz apokrifne literature prvih stoljeća, ili suvremenih apokaliptičnih viđenja suvremenih vidioca koja većinom imaju "mješovit" karakter; osim toga i drugih, individualnih "prognoza" različite naravi. Uzorni koraci otkrivenja po Ivanu ne mogu se izbjeći kao ni različiti stadiji razvoja jednog embrija odnosno živog biža, ili određeni koraci u razvoju nekog mistika itd. Ljudi u svojim rukama drže način pristupanja ovim koracima bez obzira na to hoće li se i uz najmanji povod mnogo toga naučiti i na takav način izbjeći premnoga krutost u vanjskome, ili se moraju dogodite velike katastrofe. Tko neovisno od proroka istražuje vanjsko događanje u svijetu može prepoznati iste zakonitosti bez obzira promatra li se sudbina pojedinog čovjeka ili većih suodnosa.

Neuzorne i time manje temeljite pojedinosti u viđenjima budućnosti programi su koji na temelju prošloga do određenog razdoblja toliko napreduju da iz njih u budućnosti proizlaze određeni događaji ograničavajući se sve više prema prirodi, prostoru i vremenu. Ako se međutim kroz ljudska nastojanja u pojedincu ili u ljudskim skupinama mijenjaju uzročni duhovni programi, onda se u budućnosti mijenjaju i pojedinosti ukoliko nadilaze potrebe prauzora. Time se tijekom vremena mijenjaju i viđenja. To napose vrijedi za viđenja ljudi koji ne motre s one dalekosežne ravnine kao Ivan; njihova viđenja mogu pod određenim okolnostima u kratko vrijeme zastarjeti. S obzirom na ljudsku tromost ograničeno je dakako i polje rada čovječanstva.

Vidioci mogu zapaziti neodređene impulse koji su onda pod određenim okolnostima najpravičniji, ili naziru već jasnije mogućnosti u simboličkom obliku, ili i egzaktne fizičke događaje, pojedinostima kojih ponekad – budući da su učvršćeni u niskom stupnju – pripomaže podsvijest; ne obazirući se na druga često varljiva zapažanja ili potpuno pogrešna tumačenja.

Druga proturiječja u takvim “zapažanjima budućnosti” očitno odražavaju ustaljene, međusobno djelomično oprečne scenarije budućnosti (*vidi i uputu na kraju poglavlja o “posljednjih 7 muka” na web-stranici). To su na psihičkoj ravnini čovječanstva “realne, još nejasno određene mogućnosti” kojima pridonose različite ljudske predstave. Svaki čovjek svjesno ili nesvjesno sudjeluje u takvom naprednom odlučivanju o budućnosti.

S jedne strane Zemlja je svjestan, slobodan organizam, kojemu nitko neće reći na koji način će Bog obuhvatiti taj dio svoga bića odnosno stvorenja. S druge strane i čovjek se u svom dijelu može odlučiti za sve bolje modele rješenja, slično kao što bi se i njegovim stanicama mogao dodijeliti znatan raspon promjena u njegovu ponašanju; - ne diktiraju se izravno iz ljudske svijesti koja na njih može reagirati pozitivnim mislima itd.

Promjenjivim mislima i molitvama, ljubavlju i ufanjem u boga, spasonosnim djelima i milošću se može utjecati na puno toga nego što to nagoviještavaju fatalistički stavovi.

Također su pravilna zapažanja nekih mistika prema kojima već sve postoji na višim ravninama s one strane prostora i vremena, i zemljske ravnine zapažanja borbe oko pravilnih odluka itd. Njihovo raskrinkavanje uz filozofsku ocjenu ne odgovara u potpunosti različitom karakteru tih ravnina i krivotvori rezultat mišljenja.

[Nadahnuća.](#)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

O sadržajima Apokalipse po Ivanu: Sedam crkava.

U *1. poglavlju Otkrivenja* Ivan opisuje prvo viđenje Krista nakon uzašašća. “Okrenuh se”, ili jasnije u *4. poglavlju* “Uziđi ovamo...”, “i odmah se u duhu zanih” znače da se ne “spušta” Krist Ivanu nego da Ivan povremeno svjesno “uzlazi” na ravninu s koje mu se govori. Ovo je veoma važno i nema karakter simbolike. Obraća mu se Krist sjedinjen s Bogom, “Prvi i Posljednji – Živi”, koji “bijaše mrtav”, “...te ima ključe Smrti i Podzemlja”. Time naznačuje **opću, višestruko promijenjenu temu koja se poput crvene niti provlači apokalipsom: Prožimanje različitih zaostalih odnosno “potamnjenih” ravnina života – ne bilo kakvim svjetlom nego “svjetlom istinskim” u smislu evanđelja po Ivanu, dakle Kristom. Sve se na početku postavlja u kontekst ponovljenog proročanstva o povratku Kristovu “u oblacima”.**

Krist se u svojoj osobini slikoviti pokazuje kao centar “sedam zajednica u Aziji donoseći svjetlo i moć raspoznavanja. „Odjeven u dugu haljinu” – t.j. njegov duh prodire kroz sve, dakle i kroz volju koja do izražaja dolazi u nogama;- „oko prsiju opasan zlatnim pojasom” – ljubav srca je povezana i s mudročću-. „Glava mu i vlasi bijele...” - kroz ovu usporedbu s ljubavlju glava je ponovno blistava -; „noge mu nalik mjedi uglađenoj” – njegovi koraci imaju pročišćavajuće djelovanje prema van -; „a glas mu kao šum voda mnogih” – i u njegovu glasu se odražava duh - „U desnici mu sedam zvijezda” – sve snage, sve karaktere vuče prema sebi svojom desnicom, koja simbolizira budućnosti, svi ga slijede -; „iz usta mu izlazi mač dvosječan, oštar” – donosi stvarnu moć raspoznavanja i diferencijacije.

To viđenje pojavljuje se kao analogija onom viđenju Ivana Krstitelja na početku evanđelja po

Ivanu, golubu istinskoga duha; sedam zajednica podudaraju se s pozivom učenika – *na pr. Iv. 1., Mat. 4, 18-22.*

“Sedam zajednica” – sedam crkava, *Otkr. 2-3* – stvarno postoji. Utjelovljuju različite kulturne probleme, kvalitete i mogućnosti o kojima Isus prijekorno piše “anđelima” tih zajednica. Čini se da se “anđeo” ovdje odnosi na zemaljske vođe tih zajednica, pisma ovdje nisu posve nedokučiva stvar. Pored toga sigurno se smatralo da se za te crkve stvarno skrbi anđeo. Pojam anđeo može dodatno ukazivati na to da se kršćanskim zajednicama u sedam gradova obraća kao zastupnicima onih snaga koje utjelovljuju i koje i drugdje dolaze do izražaja.

Stoga nešto istinitosti mižemo naći i kada struje rosenkreuzovske, teozofske, antropozofske prirode bez većeg objašnjenja polaze od toga da te zajednice predstavljaju kulture. Opisuju se jedna za drugom. Današnji promjena zapadnjačke kulture na blažu kulturu koja se pojavljuje u vidokrugu poistovjećuje se s prijelazom od 5. na 6. odnosno od 6. na 7. zajednicu. Ponekad se pokušava stvoriti odnos do predstava o nadolazećem “razdoblju vodenjaka” koji prema različitim astrološkim i new-age pravicima počinje između 1961. i 2000. ili čak 2242. godine odnosno prema R. Steineru postaje djelotvoran tek oko 3500. godine. Pritom se još djelomično pretpostavljaju podrazdoblja od 300-400 godina. Čak i kada se ti kozmički ciklusi temelje na stvarnosti, ipak se nešto ovdje zaboravlja.

Apokalipsa prema svome karakteru nije usmjerena na cikličko događanje “vječnog povratka sličnih dvanaest kvaliteta životinjskog kruga”. Bolja bi bila slika spirale gdje se sva razvija na sve višim ravninama. Veoma principijelni “kvantni skokovi” razvoja čovječanstva i svijeta u apokalipsi se ipak ne mogu promatrati samo na osnovi kontinuiranog kružnog gibanja, preciznosti Zemljine osi i popratnih duhovnih pojava. U suvremenoj povijesti dolazi primjerice do sve bržeg razvoja. Ovdje se može napipati zahvaćanje nečeg nadređenog. S obzirom na cikluse morali bismo za apokaliptičke promjene pretpostaviti jedan dodatni, veći ciklus. To mogu biti i oni utjecaji o kojima govori apokalipsa.

Ako prema *H.J. Andersenu* i drugima u obzir uzmemo manje ozbiljna istraživanja o kozmičkim promjenama u ranopovijesno doba kao na pr. kalendar, arheološke iskopine, pismene zabilješke, mitove, opazit ćemo da nebeska mehanika, a time i ritmovi vremenskih razdoblja više nisu nepromjenjivi. Pomoću prevrtljivih utjecaja očito ih možemo staviti izvan snage odnosno promijeniti. Vremenski ciklusi bi tada imali ograničenije značenje nego kod prvih pet “zajednica” – upravo se tu u teozofskom području itd. vide kulture Indije, Perzije, Egipta i Kaledeje, Grčke i Rima te dosadašnje zapadnjačke kulture.

Dodatak: “*Razjašnjenje apokalipse*” (iz “*Spisa arkandjela Rafaela*” autorice *Helene Möller – 1884-1969, Radona-Verlag, Am Buchstein 14/15, D-61250 Usingen - njemački / engleski*) povezuje “7 zajednica” s vremenima u razvoju crkve – dakle neovisno o kozmičkim ciklusima:

1. 33- 333 nakon Krista: borbe za pravilno slijeđenje Isusova učenja... .
2. 333- 633 nakon Krista: problemi i vjernost rane crkve .
3. 633- 933 nakon Krista: prosvjetljenje kroz pismo... .
4. 933- - 1233 nakon Krista: opasnosti zbog “taštine, težnje za raskoši, pohlepe, putenosti” u crkvi.
(Napomena: u ovom razdoblju dolazi do ratnih i inkvizicijskih zapleta u crkvi.)
5. 1233 – 1533 nakon Krista: “Nečistoća i sebičnost u crkvi” popraćena masovnim “istupanjem iz crkve”.
(Katolička i evangelička crkva se u daljem tekstu spomenute knjige unatoč tome prema *Otkr. 11* spominju kao “dva svjedoka”, t.j. kao skupni partneri.)
6. 1533 – 1833 nakon Krista: površno kršćanstvo.
(Napomena: U to vrijeme nastaju racionalizam te starije, mehanističke prirodne znanosti.)
7. 1833 – 2000 nakon Krista: ravnodušnost mnogih u svezi s crkvama i Bogom.
(Tada u spomenutoj knjizi dolazi do velikog preokreta sa skorašnjim povratkom Kristovim,

koji je opisan u ostatku Otkrivenja po Ivanu.) To je tumačeno kao s mnogih strana osvjetljeni kozmički događaj. Pritom doduše prevladava onaj stari scenarij s velikim ratovima ljudi otuđenih od Boga, kojem se suprotstavlja misao da se isti može promijeniti “molitvom naroda Bogu”; i posebice da se ozbiljni vjernici “priključuju” Bogu i njegovom nadahnuću te se tako uzdižu u njegovu blizinu.

U odnosu do sljedećih koraka otkrivenja “zajednice” u svakom slučaju predstavljaju ravninu do koje se može doći pomoću snaga svijesti vanjskoga života samog.

“7 zajednica” i današnje crkve –
(na njemačkoj i engleskoj stranici s daljim izvodima iz Otkrivenja po Ivanu 1 – 3).

a.) 7 ranih crkava u Maloj Aziji.

Tablica

Rana crkva	Krist govori kao:	Priznanje	Pokuda	Cilj za pobjednika
u Efezu	“Onaj koji drži sedam zvijezda u desnici, Onaj koji stupa posred sedam zlatnih svjećjaka”	djela, trud, postojanost, opakih se ne podnosi, “mrska su ti djela nikolaitska kao što su i meni mrska”****, prepoznani lažni apostoli, postojanost, podnio za Krista, nije smalaksao	ostavio je svoju prvu ljubav; treba se obratiti i činiti prva djela; inače će se njegov svjećnjak ukloniti sa svoga mjesta	“...Pobjedniku ću dati jesti od stabla života koje je u raju Božjem.”
u Smirni	“Prvi i Posljednji, Onaj koji bijaše mrtav i oživje”	nevolja, siromaštvo – “ali ti si bogat”, “pogrde od onih koji se nazivaju Židovima, a nisu, nego su sinagoga Sotonina.”	“Ne boj se onoga što ti je trpjeti! Evo, Sotona će neke od vas baciti u tamnicu da budete iskušani. Bit ćete u nevolji deset dana.”	“Budi vjeran do smrti i dat ću ti vijenac života. Pobjedniku neće nauditi druga smrt.”
u Pergamu	“Onaj u koga je mač dvosjek, oštar”	“čvrsto se držiš moga imena te nisi zanijekao moje vjere ni u one dane kad je Antipa, moj svjedok, vjerni moj, ubijen kod vas”	između ostaloga sljedbenici Bileamovi: idolopoklonstvo Balakovo s bludničanjem (u hramu); oni koji drže nauk nikolaitski. “Obrati se dakle! Inače dolazim ubrzo k tebi da ratujem s njima mačem usta svojih”	“Pobjedniku ću dati mané sakrivene i bijel ću mu kamen dati, a na kamenu napisano ime novo koje nitko ne zna doli onaj koji ga prima.”

u Tijatiri	“Sin Božji, Onaj u koga su oči kao plamen ognjeni, a noge mu nalik na mjed uglađenu”	Znam tvoja djela: tvoju ljubav, i vjeru, i služenje, i postojanost – i tvoja posljednja djela obilatija od prvašnjih.	podnosi lažnu proročicu Jezabelu: prinošenje žrtava idolima s prostitucijom u hramu. Prijetnja: velika nevolja, njezina djeca mrtva; svim se daja po djelima njihovim. Drugima: nema drugoga bremena, “što imate, čvrsto držite dok ne dođem.”	“Pobjedniku, onomu što do kraja bude vršio moja djela, dat ću vlast nad poganima (/narodima) vladat će njima palicom gvozdеноm, kao posuđe glineno satirati ih”, “...I dat ću mu zvijezdu Danicu.”
u Sardu	“Onaj koji ima sedam duhova Božjih i sedam zvijezda”	“Znam tvoja djela”. nekolicina što ne okaljaše svojih haljina.	“Imaš ime da živiš, a mrtav si. Budan budi i utvrdi ostatak koji tek što ne umre”; nesavršena djela. čuvanje poslušane i primljene riječi, obraćenje. Inače “ću doći kao tat...”.	“Tako će pobjednik biti odjeven u bijele haljine i neću izbrisati imena njegova iz knjige života i priznat ću ime njegovo pred Ocem svojim i anđelima njegovim.”
u Filadelfiji	“Sveti, Istiniti, Onaj koji ima ključ Davidov i kad otvori, nitko neće zatvoriti; kad zatvori, nitko neće otvoriti”	djela; malena snaga, očuvana Isusova riječ, Isusovo ime nije zatajeno. “Budući da si očuvao moju riječ o postojanosti, i ja ću očuvati tebe od časa kušnje koji ima doći na sav svijet...”	“dovest ću neke iz sinagoge Sotonine – koji sebe zovu Židovi, a nisu...”; trebaju “da ti se do nogu poklone te upoznaju da te ja ljubim.”... “Čvrsto drži što imaš da ti nitko ne ugrabi vijenca.”	“...“Pobjednika ću postaviti stupom u hramu Boga moga i odande on više neće izići i napisat ću na njemu ime Boga svoga i ime grada Boga svoga, novog Jeruzalema koji siđe s neba od Boga mojega, i ime moje novo.”
u Laodiceji	“Amen, Svjedok vjerni i istiniti, Početak Božjeg stvorenja”	(“Znam tvoja djela”; ovdje međutim nema jasne pozitivne potvrde)	“...Ali jer si mlak****, ni vruć ni studen, povratit ću te iz usta”. “...A ne znaš da si nevolja i bijeda, i ubog, i slijep, i gol. Savjetujem ti: kupi od mene zlata u vatri žežena...”, “i bijele haljine...”, “i pōmāsti...” “Ja korim i odgajam one koje ljubim. Revan budi i obrati se!”	“Poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom. Pobjednika ću posjesti sa sobom na prijestolje svoje, kao što i ja, pobijedivši, sjedoh s Ocem svojim na prijestolje njegovo.”

*** ubičajeniji prijevod “mrzi” i “mrzim” (Krist nikoga ne mrzi!); vidi i Pavlovu poslanicu Efežanima 4-6; ****“mlak” ovdje ne znači jasno diferencirano stajalište nego odsustvo jasnoga stava.

Već i samo Kristovo opetovano obraćanje crkvama u drugačijoj osobini nagoviještava da crkve i u pozitivnome moraju naučiti različite stvari.

b.) Današnje crkve.

Ovih sedam ranih zajednica / crkava stvarno postoji. U glavnom tekstu stranice Christuswege.net upućuje se na općenitije značenje za različite skupine ljudi / kultura. **Trebalo bi dakako ispitati mogu li se slične osobine kao kod “sedam zajednica” naći i kod današnjih crkvi odnosno unutarcrkvenih pravaca i kršćanskih pokreta. Takve spoznaje ovdje nećemo navoditi jer ne želimo pridonijeti prebrzom poistovijećivanju i shematizaciji; u sljedećem dijelu posebno će se skicirati različite strane današnjih crkava tako da svatko može donijeti vlastite zaključke. Još jednom naglašavamo da se ovdje ne osuđuje niti jedna crkva – to može jedino Krist sam. Na takav način se dapače može opaziti skriveni smisao ekumenskoga “jedinstva u mnoštvu” pri čemu se daje naslutiti podudarnost s osnovnim univerzalnim modelima kao što je “sedam zvukova” itd.**

Tablica

Današnje crkve*/ pravci	Snage	S čime se zainteresirani tamo najprije moraju pomiriti
<p>sirijska pravoslavna crkva i neki sljedbenici staroga keltskog kršćanstva; armenska crkva; egipatsko-koptska i etiopska crkva;</p> <p>grčke, ruske, srpske pravoslavne crkve</p> <p>(i istrijebljene grane arijskog kršćanstva</p> <p>“crkva sv. Tome” u Indiji; nepalska crkva;...</p>	<p>Često duboka vjera, djelomično jaka duhovna težnja kod redovnika itd., izdržljivost, dosljednost. Dašak izvornosti. Djelomično grobnica ispod crkve kao ostatak starih kršćansko-ezoteričkih tradicija. nauk o mudrosti (Marija-Sofija). ...</p>	<p>Većinom lijep ali strog tradicionalan ritual – na pr. 3 sata u stajanju – (osim primjerice kod crkve sv Tome). Mala sposobnost prilagodbe na raznoliko traganje suvremenih odnosno mladih ljudi upravo u ranom estetskom okružju – koji se stoga višestruko nalaze na rubu crkve i razmišljaju svjetovno. Kod nekih od spomenutih crkava komunistički su prisilni sustavi ili nacionalne sklonosti doveli do ograničavanja rada ili zahtijevali neprijateljstvo do drugih crkava ili naroda. ...</p>
<p>slobodne crkve, evangelikalne i pentikostalne crkve, kvekeri</p> <p>Ostale zajednice koje su ponekad uz dvojbeno obrazloženje označavane “sektama”***: adventisti, novoapostolska crkva, mormoni i dr.</p>	<p>jednostavnost i beskompromisnost u skladu s vlastitim shvaćanjem vjere i morala Ovaj nekomplirani odnos do Isusa Krista posebno pripremljenima daje izravan pristup do njegove moći: jaka vjerska iskustva kao neobično uslišanje molitve, vjerska ozdravljenja itd.; intenzivno proučavanje Biblije bez ispuštanja teško razumljivih mjesta; jaka međusobna potpora pripadnika zajednice – nema samo nedjeljnog ili božićnog kršćanstva...</p>	<p>Osim višestrukog jačanja u vjeri nema izravnih metoda za pripremu na duhovna odnosno vjerska iskustva. Većinom dakle premalo tišine ili na njoj utemeljenih metoda poput kršćanske meditacije (koja manjka i kod drugih crkava.) Dobro zamišljena moralna snaga u međuljudskim stvarima često se sastoji od zabrana i rijetko je popraćena zadovoljavajućim uputama kako na pr. danas u stvarnosti sklopiti prijateljstva. Djelomično ograničena volja za razumijevanje mnoštva kršćanskih iskustava zastupljenih u tom spektru. Često mišljenje da je za sa poslanje svih ostalih dovoljno isto što i za jednoga. Djelomično prevelik osjećaj izabranosti u odnosu do vlastite crkve (napose novoapostolska crkva itd.)</p> <p>Politička načela ponekad suprotna predstavnici samoga sebe. ...</p>

<p>većina u protestantskim/evangeličkim crkvama</p> <p>i progresivne Otvorene crkve itd.</p>	<p>Na pr. Lutherovo jače vraćanje Bibliji kao izvoru vjere. Mnogo socijalnih službi. Dijelom otvorenost za ozbiljno shvaćanje vjere kod vlastitih političkih odluka, razmišljanje i upozoravanje – i izvan “moralnih tema” Otvorenost za međusobni ekumenski odnos crkava. ...</p>	<p>Povijesno-kritički studij teologije danas nažalost često uzima vjeru u mnoštvo, a na propovjedničkom seminaru se uči kako to prenijeti župljanima. Od nekih se zahtijevaju putevi do duhovnog produbljenje vjere, ali se rijetko nude. I u crkvenim priredbama previše su rašireni razvodnjavanje i prevelika prilagodba na društvo. Crkve su ponekad bile suuzročnici problematičnih razvoja natjecateljskog društva (kod kalvinizma). ...</p>
<p>ljevičarski katolicizam, feministička teologija, oslobodilačke teologije u 3. svijetu</p>	<p>Veoma blizu čovjekovu životu, jaka, kršćanski motiviran trud za socijalna i ljudska prava itd. S time u svezi i unutarcrkvena budnost. nastojanja i za žene pronaći odgovarajuću duhovnu i ljudsku ulogu. Već neko vrijeme najmanja mjera otvorenosti za mističke iskustvene puteve. ...</p>	<p>Kod nekih razvodnjena vjera. Djelomično ograničenje na mjerila dubinskopsihološke ili socijalne naravi, (za sve koji se smatraju humanistima.) Unutar feminističke teologije ponekad vjera inspirirana starim kultovima kod kojih se uvijek ne provjerava u kojoj se mjeri poklapaju s kršćanstvom. ...</p>
<p>Katolička crkvena tradicija</p> <p>i jača katolička nastojanja oko marijanskog proroštva i mistike</p>	<p>Održavanje onoge čime se u toj crkvi učvrstila vjera i ritual. Unutar čašćenja Marije i drugih tradicija također elementi koji manjkaju u nekim drugim crkvama. Mnogo karitativnog rada i socijalna budnost diljem svijeta. Djelomično kočnica opće etičke propasti društva. Stalno novi pokušaji posredovanja metoda (egzerciti, jednostavne meditacije) malome broju župljana. Kod mistika – koji se u toj crkvi češće pojavljuju – dijelom doživljavanje tajni u ozračju raspeća Isusova. (I poznati teolog Rahner je primjerice prepoznao da crkva budućnosti mora njegovati mistiku). ...</p>	<p>Mnogo se polagalo na dogme i vanjsku provedbenu moć crkvenoga vodstva unutar crkve same umjesto na uživljavanje i razumljive nauke prema današnjem samostalnom čovjeku. S moralnog vidika većinom zapovijedi i zabrane. Malo truda oko jezika kojega crkve u današnje vrijeme moraju naći da živu vjeru poserduju različitim ljudima. Moralna kočnica nije dovoljna za stvarnu preobrazbu i obnovu. Započeta obnova teška je zbog prijašnje inkvizicijske i ratoborne prakse te nekadašnjeg zajedničkog rada s određenim svjetskim vlastodršcima. Nauk da je samo vlastita crkva potpuno dobra. Mistike se u najboljem slučaju podnosilo umjesto da se prepozna njihova usmjerivačka funkcija. ...</p>

<p>kršćanska zajednica i kristologija Rudolfa Steinera; i kršćanski rozenkreuzovci;</p> <p>posebne zajednice poput pokreta novoga otkrivenja****;</p> <p>ostali pravci, između ostalog na osnovi nauka prof. J. Hurtaka.</p>	<p>Takvi pristupi Kristu srodni su sa zanemarenim, djelomično zbog progona istrijebljenim osnucima spoznajnog kršćanstva*** na pr. na osnovi evanđelja po Ivanu – nije istovjetno “gnosticizmu”-. (Njihovo pomanjkanje dovelo je u današnjim crkvama do pojava vrijednih poboljšanja.)</p> <p>Različiti obrazovni putovi za otvaranje na putu do Boga. U Hurtakovu slučaju između ostalog rad s biblijskim “Imenom Božjim”.</p>	<p>U antropozofiji često samo “rad u smislu Krista”, umjesto da ga se izravno uključi u molitvu i drugdje. (Kršćanska zajednica inspirirana nazorima R. Steinera ne ubraja se izravno u antropozofiju). (Kršćanski odnos nije jednako vidljiv kod svih suvremenih rosenkreuzovskih skupina.)</p> <p>Skupine novoga otkrivenja poput onih koje se temelje na spisima mistika Jakoba Lorbera pretežno se uz Bibliju pozivaju i na oblike “proroštva”. Tko želi stvoriti mišljenje o njihovom smislu i problemima trebao bi za to pronaći odgovarajuća razlikovna mjerila. ****</p>
<p>neki od organizacijskih gotovo neshvatljivih krugova na rubu kršćanstva na pr. u blizini new-age skupina</p>	<p>Djelomično težnje za novim vremenom s one strane nepotpunosti današnjih materijalističkih društava, u tome srodni s nagovještajima otkrivenja. Sagledavanje vlastitih osobina i iskustava umjesto osuđivanja drugih. Težnje za dijalogom između različitih pravaca. ...</p>	<p>Ne uvijek jasno razlikovanje između Krista i navodnih Kristova, kao i “svjesnosti Krista” nekih pravaca. Budući da se sveobuhvatne zajedničke osobine između religija nalaze samo u etičkim pitanjima, a manje u vjeri, razlike su se djelomično odstranjivale umjetnim potezima.</p> <p>Ponekad se ne može razumjeti da su na zemlji potrebne etičke odluke između konstruktivnih i destruktivnih snaga, jer se Bog nalazi iznad svega. Stoga djelomična tolerancija prema problematičnim pojavama i pomanjkanje onog etičkog podnašanja teškoća koje je oblikovalo organizirano kršćanstvo. Kao pokreti veoma malo društvenog angažmana. ...</p>

* Moguće je ispitivanje srodstva dotičnih crkava s izvornim apostolima. Različiti ljudi u različitim crkvama imaju djelić onoga što im pomaže na daljem putu.

** Kada se zanimete za određenu skupinu, a ona: a.) dopušta vašu vlastitu slobodu i veze s obitelji i prijateljima; b.) vas ne uvodi u neetičke aktivnosti; c.) ne nastoji Vam oduzeti vaše vlasništvo (osim crkvenog doprinosa odnosno crkvenog poreza i dragovoljnih uplata); d.) se poziva na Bibliju ili Novi zavjet odnosno na Isusa Krista u smislu Biblije; e.) priznaje da nije jedina istinska kršćanska skupina; - onda nije primjeren odbijajući pojam sekta bez obzira na izgled njezinih teoloških interpretacija i na ocjenu njezinih dodatnih tradicija koje se mogu naći gotovo kod svih crkava (izuzevši naravno slobodne evangeličke crkve).

*** na pr. Ivan osobno, Clemens od Aleksandrije, Origenes, Pavlijanci, Joachim de Fiore, Majstor Eckehart, Tauler, Seuse, Nicolaus voj Kues (Cusanus), Jakob Boehme, Angleus Silesius, Paracelsus, Novalis itd. Takvi krugovi mogu isto tako imati svoja ograničenja kao štiti i sve crkve imaju svoja. Oni su svejedno sastavni dio cjelokupnog kršćanstva. Bogumili i katari su s time djelomično bili srodni, ali su se pomalo jednostrano udaljavali od svijeta.

**** Vidi i poglavlje “O pristupu proročanstvima” – i općenito o “proročanskim riječima” i sličnom – u glavnom tekstu na Christuswege.net. Ne promatraju se sve skupine novoga otkrivenja kao konkurencija crkvama zbog čega ih se onda i ne poziva na izlazak odnosno prijelaz u crkvu (na pr. Lorber). Ostale skupine naprotiv veoma kritično nasutpaju do crkve, jer velike crkve još i danas smatraju svojim progoniteljima.

c.) Pokušaji rješavanja konflikata među ekumenskim crkvama.

Pune mogućnosti kršćanstva vidljive su tek akda se promatra ekumensko mnoštvo crkava. Tko i najmanji zajednički nazivnik poznatih nauka dotičnih velikih crkava priznaje za kršćanske ljudima i crkvama uskraćuje upravo one pobude koje trebaju za stupanje u potrebnu obnovu razvodnjene kršćanstva u smislu rane crkve. Potrebno je učiti od drugih kršćana. Pritom svi zadržavaju svoj identitet. Jača svijest o povezanosti unutar mnoštva crkava ne znači da treba težiti jedinstvenom kršćanstvu. To nije naglasio niti Krist u svojim poslanicama sedmorim crkvama u Aziji; znao je da postoje različiti ljudi. I kod proricanja vremena u kojem će postojati jedan pastir i jedno stado nije rečeno da to stado više neće imati unutarnje mnoštvo. Najveći "pastir" je u konačnici Krist. On je jedini koji bi na pravilan način mogao provesti direktno sjedinjenje crkava. Koga bi se onda inače slušalo? Mogu se dakako napraviti koraci u tom pravcu. Sada ćemo se pozabaviti točkama koje vodstva velikih crkava trenutno smatraju glavnim smetnjama u ovoj diskusiji. (Većina ljudi u crkvama nije zainteresirana za održavanje "zapreka".)

0. Na 2. Vatikanskom koncilu 1962. godine došlo je do određenog otvaranja prema ekumeni: katolička crkva je priznala da elementi poput riječi Božje, žive milosti, nade, ljubavi, i darova Duha Svetoga – vidljivi i nevidljivi elementi – ostoje i izvan katoličke crkve; i da je 'posvećenje' i spas na takav način mogući i tamo. Katolička crkva je i dalje označavana kao jedina cjelovita crkva.

1. Katolička crkva protestantima osporava neprekinutu "**apostolsku sukcesiju**" (nasljedstvo) polaganjem ruku od vremena izvornih apostola i s time povezano pomazanje župnika i svećenika. Stoga one nisu u potpunosti sestrinske crkve. Neke su evangeličke crkve ipak nastale djelomičnim konvertiranjem uz pomoć određenih zemaljskih glavara pri čemu su na protestantizam morali prijeći i posvećeni katolički svećenici. Ti su onda sudjelovali u uvođenju drugih župljanja u odgovarajuće radnje pri bogoslužju. Sasvim biblijski je potvrđeno polaganje ruku u različite svrhe (ozdravljenje, blagoslov ...). Kada bi se na katolički način objasnilo – što Biblija izričito ne pretpisuje – da to do današnjega dana mora biti neprekinuti lanac, onda bi još uvijek postojala mogućnost da evangeličke crkve ponovno uvedu to polaganje ruku – zbog čega im ne bi pala krunica s glave; i uz to u vlastitim redovima ili izvan njih nađu nekoga tko je dio toga "neprekinutog lanca" – čime bi se prema tome dirnulo u samosvijest evangeličkih crkava.

Postojala bi također mogućnost međusobnog priznanja da treba direktno moliti za vezu s onim Duhom Svetim koji se posreduje polaganjem ruku. (To bi mogao čak i svaki vjernik. Radi toga postoje ljudi koji su očito posebno sposobni za kršćanska ozdravljenja polaganjem ruku bez primitka crkvenoga pomazanja; sposobnijih od mnogih pomazanika.) Iz toga slijedi da bi pastor na klasičan način polaganjem ruku mogao podijeljivati dar Duha Svetoga. Ta varijanta je međutim strana samosvijesti katoličke crkve. (Ni evangeličke crkve ju ne prakticiraju tako da nitko nije u prednosti. Strogo uzveši katolička bi crkva kao mogućnost mogla priznati i s ograničenjem reći da se pomoću normalnih sredstava ne može provjeravati da li Duh Sveti na takav način pravilno djeluje. Pritom bi ipak u svako vrijeme imala pri ruci ljude koji bi joj mogli reći izgleda li rezultat pravilno ili nepravilno (na pr. ljudi poput oca Pia itd.). Treba još dodati da ograničenje vjerojatno postoji i za dosadašnje katoličko pomazanje. Što se događa s takvim pomazanikom koji je drastičnim prijestupima vjerojatno narušio protok Duha Svetoga? Je li još sposoban podijeljivati Duh Sveti? I to su pitanja na koja se bez istraživanja odnosno bez ljudi poput oca Pia ne može vjerodostojno odgovoriti.

2. Pitanje uloge Petrove službe, dakle **pape** za druge crkve nalazi se za katoličku crkvu u svezi s njenim konceptom vidljivog, punog jedinstva crkve pod njegovim vodstvom Isus je Petru naložio da "pase" njegove "jaganjce" i "ovce" (Iv. 21). Isus time u svakom slučaju nije Petru podredio ostale apostole i njihove učeničke krugove nego postojeće kršćane u svoj njihovoj širini: na pr. za "7 starih crkava u Aziji" (vidi gore) skrbi se Ivan, a ne Petar; za mnoge se zajednice skrbi Pavao itd. Pitanje je dakle što u današnjim uvjetima znači ona "paša" o kojoj se skrbi Petrov nasljednik. Zastupnici pravoslavnih crkava su prije nekoliko godina naznačili da bi se mogli složiti s "časnim primatom" pape bez izravne funkcije vlasti nad drugim crkvama kao što su u ranim crkvama rimskoga biskupa općenito priznavali za prvog među jednakima. O tome su razmišljale čak i neke protestantske teologije. Vatikan se tada u to nije upuštao. Papa je sa svoje strane kasnije ipak izjavio da druge crkve u pogledu jedinstva crkava moraju razmisliti kakvu bi ulogu po njihovu mišljenju trebao imati pontifikat. Razmišljanja naime ne štete nikome. Da su crkve složne sigurno bi izabrale zajednički vrh.

3. Dopuštanje **zaređivanja žena za svećenice** protestantskim crkvama nedostaje u katoličkoj crkvi. Doduše pravoslavne pa i dijelovi anglikanskih i protestantskih crkava u mnogim zemljama imaju teškoće s tim pitanjem. S druge strane i unutar katoličke crkve postoji "crkveni referendum 'Mi smo crkva' koji između ostalog postavlja takav zahtjev. Koliko god je takvo pitanje važno ne može se uvidjeti zbog čega bi trebalo riješiti posebno u suvislosti puta do jedinstva crkava. To je zapravo zahtjev kojega moraju riješiti pojedine crkve same onako kako to odgovara dotičnoj svijesti. Vatikan tada evengeličkim crkvama u prvom redu ne bi smio osporavati da sa zaređivanjem žena smiju i dalje postupati na dosadašnji način čak i uz napredak približavanja. Drugačija praksa može u pojedinim crkvama dakako biti pozitivan izazov za rad na tome.

S biblijskog vidika je Pavao najprije uočio djelomično različitu tradicionalnu funkciju muškaraca i žena u zajednici. U ono vrijeme nije se raspravljalo o tome trebaju li žene općenito imati manje prava, jer je skupina apostola još znala i spoznala kako važna je bila uloga Marije odnosno žena samih uoči pedesetodnevnice. "Žena u zajednici šuti" sigurno je imalo drugačije značenje no što se to kasnije interpretirali i sa spomenutim današnjim pitanjima ima veoma malo zajedničkog. Pritom ostaje samo argument neprimjerenosti toga pitanja kao prijelomna točka u težnjama prema crkvenom jedinstvu, jer je dvojbeno hoće li se to jednoglasno razumjeti. Tko misli da stapanjem toga pitanja s diskusijom o jedinstvu može ubrzati zaređivanje žena u crkvi osjećat će se jednako razočarano. Dvije teme je bolje obrađivati kao dvije teme. Kada se bude približavalo jedinstvo crkava, pokazat će se koliko je daleko koja crkva napredovala.

4. **Štovanje Marije** poput onog u katoličkim odnosno pravoslavnim crkvama u takvom obliku doduše nije prisutno u protestantskim crkvama; to se očigledno ne smatra centralnom spornom točkom na putu do većeg jedinstva. 2. Vatikanski koncil je također priznao da u liturgiji mogu postojati razlike u skladu s duhovnom naravi vjernika, pa čak i takve koje obostrano mogu obogaćivati. Iz evengeličkih crkava su nam poznati pojedinačni pokušaji uvođenja štovanja Marije u primjerenom obliku 50-ih/60-ih godina prošlog stoljeća.

5. S jedne strane je razumljivo da je **crkveno pravo (CIC)**, rani oblici kojega su bili povod za raznorazne zloporabe, osjetljiva stvar. Biblijski neuvjetovana uloga tradicionalnog crkvenog prava u katoličkoj crkvi ne bi trebala biti pitanje koje koči trud crkava za jače jedinstvo kao što se to misli u EKD. To se najprije tiče svake pojedine crkve. Svaka crkva može imati vlastita pravila te time i na bilo koji način oblikovano crkveno pravo; mora ga imati u određenoj mjeri dokle god postoji kao razvrstana cjelina ili podcjelina. Promjena ovih unutarcrkvenih normi je isto tako stvar pojedinih crkava dok nitko ne zahtjeva da se bez posvemašnjeg pregleda preuzmu njegova pravila. Čak i kad bi netko želio raspravu o takvom preuzimanju i katoličkoj crkvi bi bilo jasno da to pretpostavlja novi zajednički koncil koji stvara ili podupire novo zajedničko crkveno pravo – jednako tako kao što ga je sama 1983. godine prilagodila novoj teologiji naroda Božjeg svoga 2. vatikanskog koncila od 1962. godine. Neumjesno je dakle ovu temu predstavljati kao kočnicu jedinstva.

6. Možemo reći da je druga sporna točka, pitanje **opravdanja čovjeka pred Bogom** pomoću njegovih djela ili otkupljenja u Isusu Kristu, dovoljno objašnjena na temelju u međuvremenu postojećeg zajedničkog stava evengeličke i katoličke crkve.

Zbog toga je svakako moguće da će se crkve i dalje međusobno približavati u smislu ekumenizma umejsto da Krista muče svojim međusobnim udaljavanjem.*) Ono što neovisno od toga već danas možemo doživjeti jest "opća crkva" u duhu Isusa Krista, članovi koje su svi koji na svoj način slijede Isusa Krista i trude se "ispunjavati volju Očevu" – bez obzira u kojim krugovima se nalaze; čak i kada se tamo nalaze i oni koji nisu članovi niti jedne crkve ili religijske zajednice ili koji sa sobom ne donose pojam kršćanstva. Na ovome u odnosu do teme crkve počiva web-stranica "Putevi Isusa Krista". Unatoč ovom iskustvu stremljenja k vidljivom jedinstvu su još uvijek zadaća, a ne suprotnost. Treba ga istinski željeti iz duše; do njega neće doći vanjskim potpisom.

*) vidi [Krštenje na rijeci Jordan preko Ivana Krstitelja](#): bilješka.

Crkve poput katoličke bi pri tomu mogle potaknuti Kristove poruke pravoslavne kršćanke Vassule Ryden, "Istinski život u Bogu" svezak 1. Katolička crkva takve spise smatra "privatnim otkrivenjima" ([Nadahnuća](#)), ne spominje ništa protiv njihova objavljivanja, kritički ih provjerava i zadržava pravo do kasnije konačne ocjene. Sadržaj često proizlazi iz takvih inspiracija koje su bile značajne samo za osobni život dotičnih osoba. (Podaci o literature se na ovoj web-stranici daju samo kao dodatne upute, a naše spoznaje su neovisne o njima.)

Zašto trebam crkvu ili zajednicu?

S jedne strane se može pronaći posve individualna, unutarnja veza s Isusom Kristom i Bogom. To je srž. Bog nekoga može dovesti čak i do potrebnih vanjskih pobuda kada pazi na finije znakove.

Postoji ipak druga ravnina te veze koja se razvija tek u zajednici s drugima: “Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima” (Matej 18, 19-20). To je najprije doslovno ono što piše. Ovo bi u biti bilo moguće i iz daljine kada se ljudi na pr. dogovaraju za određeni rok. Mistik bi takvu povezanost mogao doživjeti čak i bez dogovora. Za većinu bi to bio ipak prevelik zahtjev. Čovjek većinom nije rođen za pustinjaka.

Ovaj oblik molitvene zajednice može se primjerice prelići u redovit kućni krug. Može štoviše zaživjeti u crkvenoj zajednici ili u drugoj individualno primjerenoj vjerskoj zajednici. Čak i kada bi ova ili ona crkva pri tomu previše naglašavala svoju tradicijsku ulogu za vjernike, u značenju stvari ništa se ne bi bitnije promijenilo.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Nadahnuća i crkve.

Novi zavjet opisuje izravno nadahnuće pojedinih vjernika i ostale darove Duha Svetog kao općenito važan dio kršćanstva (*uspor. npr. 1. Kor 14, 26; Mark. 16, 17*). Putevi su do tamo očigledno bili otežani.

Uz crkve Duhova i katolička crkva doduše priznaje ovu mogućnost izrazitih poslanica. Razlikuje međutim između “općeg otkrivenja” za sve kroz Bibliju, tradiciju i crkvenu učiteljsku službu s jedne strane – i “privatnih otkrivenja” s druge strane. Privatna otkrivenja se, ukoliko u sebi sadržavaju smisao za život pogođenih osoba ili njihovo neposredno okruženje, pod određenim okolnostima priznaju ako već i ne potpomažu kao otkrivenje Duha Svetoga. Do kritičke reakcije iz ove crkve je došlo napose kada se izvještavalo o poslanicama koja se prema svojem sadržaju preko privatnog usmjeravaju na crkvu ili čovječanstvu, na pr. u Marijinim i Kristovim poslanicama. Već od pape Pavla VI. tiskanje takvis spisa kod izdavača sklonim crkvi se službeno ne ometaju. Takva svjedočanstva se djelomično ipak nisu izražavala kao na pr. desetljećima 3. fatimska tajna. Crkva pridržava pravo do kasnije konačne presude. Svi, čak i vjerske kongregacije obvezuju se da će pri možebitnoj detaljnijoj provjeri u *Can. 844 §3* uvažavati pravo na saslušanje odnosno pravedan postupak. *Can. 220* zabranjuje dalja neopravdana oštećivanja ugleda s bilo čije strane (koji mogu nastati zbog prebrzih javnih osuda).

Ovo područje u mnogim drugim crkvama ne igra veliku ulogu, odnosno kod njih nije razvijena posebna praksa za ophođenje s takvim pojavama. S druge strane i izvan crkava postoje slične pojave. Ukupno se stječe dojam da Bog ljude na tom putu želi uvijek iznova poticati, pravilno podučavati pa čak i upozoravati. To je ipak jedan doživotni, teški proces učenja; i širenje takvih poruka pretpostavlja zapravo posebnu misiju kao i osobitu povezanost sa Bogom i dogovarajuću pripremu.

Prvi apostoli – ljudi koji su zbog svojih posebnih darova mogli zastupati Isusa Krista – podučavali su prema *1. Kor 14, 26* izravna otkrivenja i njihovo tumačenje kao sastavni dio skupova. *1. Kor, 12, 4-7*: “Svakomu se daje očitovanje duha na korist”. Prema *1. Kor. 12, 28* ulogu se “proroka” *) može promatrati kao podređenu apostolima, a tek na trećem mjestu dolaze učitelji. U *1. Kor. 14* razlikuje se između govorenja drugim jezicima za izgradnju

samoga sebe i prorokovanja za izgrađivanje crkve; izričito su se cijenili ljudi s darima proricanja, jer drugi apostoli nisu automatski mogli ispuniti ovu zadaću (*na pr. Mat. 10, 41*).

Razlikovne značajke:

- Ovdje se ne radi toliko o pitanju postoje li uopće inspiracije koje ne treba pripisivati autosugestiji odn. masovnoj sugestiji, shizofreniji ili drugih fizičkim pojavama**. Tko takve fenomene u kršćanstvu proučava bez predrasuda, brzo će primijetiti, da takvi suženi čisto psihološki pokušaju objašnjenja u većini slučajeva nisu dostatni. Tek nakon te spoznaje počinju stvarno zanimljiva pitanja.

- Svrhovito je spoznati što dolazi od duha istine a što ne; uspor *1. Iv. 4, 1*. To se međutim mora događati s potrebnim oprezom i pozornošću. Već i s gledišta same Biblije svećenici nisu uvijek pomoću teoretskih teoloških ocjena mogli automatski odlučivati o otkrivenjima duha. Nekolicina ih je neposredno mogla spoznati od kojeg duha dolazi poslanstvo; zbog toga dare proricanja prema *Mat. 7, 15-20* treba suditi napose prema njihovim "plodovima". To znači tamo gdje dovode do Krista – na pr. do tzv. "obraćenja" s pozitivnom promjenom u životu; ili čak i do duhovnog odnosno tjelesnog ozdravljanja i dr., bilo bi nadasve dvojbeno odbijati ih kao neistinite ili kao "došle do đavla", jer se događaju po milosti – *Iv. 15,5*: "bez mene ne možete učiniti ništa". Pozitivan je znak ako time nastane na pr. veća ljubav do Krista i bližnjih. Uspor. i upozorenje na presude u *Mat. 7, 1; Mat. 12, 24-30* i *Djela apostolska 5, 38-39*. Moralnoteološki i prema svjetovnim pravnim temeljima krivo bi bilo u dvojbi djelovati osuđivajuće.

- Druga razlikovna značajka može biti skromnost nastupa takvih ljudi; jer tamo gdje je čovjek "tih" može čuti Duh Božji. Teološka znanja ovdje uopće nisu značajna; često se izabiru upravo jednostavni ljudi ("karizme laika"). Obrazovani to mogu samo kada nisu umišljeni odnosno nisu okorjeli te na takav način prema *Mat. 5, 3* sveudilj pripadaju "siromasima duhom". (Na pr. saduceji – racionalisti i materijalisti – i farizeji – ukoliko so u većoj mjeri okorjeli u religijskim tumačenjima – nisu pripadali "siromasima duhom".)

- Ponašanje puno ljubavi u smislu Isusove etike – v. *Mat. 7, 12* – je također jedna od takvih značajki. Čovjek preko svoje osobnosti povezane s Kristom dobiva više kontakta s dušom – koja se nalazi iznad razuma. To se može jasnije dogoditi, što se on više nalazi u skladu s božanskim svojstvima poput ljubavi. Etika ovdje međutim ne znači automatski stvaranje slike o postojećim tradicionalnim predodžbama pobožnih osoba u pogledu odjeće, posjećivanja crkve itd.

- „Živite svoj život dostojanstveno kao ljudi i ispunjavajte svoje svakodnevne obveze, a Bogu ocu svemogućemu dajte odgovarajuće mjesto u svojem životu" (iz Marijinih poslanica vidjelicama iz Garabandala i drugdje.)

- Npr. tamo gdje bi netko pozivajući se na Isusove inspiracije, agresivno širio priučene priproste, klevetničke sudove o sukršćanima, stvarajući time nemir, bila bi dakle posebno velika vjerojatnost da se ne radi niti o opravdanoj aktivnosti niti o pravoj poruci Krista ili Svetoga Duha.

- Sloboda od vanjskog duhovnog ugnjetavanja kao značajka igra dodatnu ulogu. Duh je Sveti oslobođen ljudskih podjela i za svoj procvat treba slobodu. *Djela apostolska 5, 29*: "Trebalo se većma pokoravati Bogu nego ljudima." Ovdje se time naravno ne želi poreći da duhovnička pratnja na tom putu i dalje ima svoj smisao. Svaki naraštaj ne mora baš uvijek počinjati posve iz početka.

- Kriteriji „nadnaravnosti" doduše su se često istraživali: npr. popratne pojave u nekim slučajevima tzv. „ekstaze" (nema treperenje očima, frekvencija udaraca srca izmijenjena, bilo usporeno, krvni tlak povećan – i ukazivanja na manipulacije ili droge); ili da osoba priopćeno nije mogla znati itd. To međutim nije odlučujuće jer se duh može poslužiti i "prirodnim" svojstvima čovjeka.

Postoji mnogo oblika preko kojih se može izraziti poslanstvo duha. Na pr. "Unutarnja riječ iz srca" pri punoj svijesti - dakle ne miješajući ju sa šizofrenim ili hipnotičkim pojavama. U nekim praksama postaje i jasno da ona ima i drugačiji karakter od telepatskih pojava.. (usporedi: "O unutarnjoj riječi", odabir iz *Johannes Tennyhardt-a, i sl., Lorber-Verlag*). Rijeđe u obzir dolazi stanje transa gdje se čovjek nalazi u pozadini, i tada međutim pod određenim

okolnostima (na pr. način usklađivanja odnosno povezanosti s Bogom) valja shvatiti da se ne radi o običnom transu, t.z. čistom sužavanju svijesti – kod koje u smislu spiritizma može doći do veoma problematičnih inspiracija zbog kojih sudionici postaju slabi. Događa se i da netko u unutrašnjosti nešto doživljava kao viđenje, svjetlo ili ideju te onda to može pretočiti u riječi i zapisati. Dolazi i do izravnog zapisivanja u svjesnom stanju, što treba razlikovati od automatskog spiritističkog zapisivanja koje se događa u transu.

Da je u poruci na djelu "Duh Sveti" vrijedi samo kod direktnog obraćanja iz duhovnog izvora (: "..."). I misao, razgovor između ljudi ili sastavak ili knjiga mogu u konačnici potjecati od istog nadahnutog izvora, jer ljudsku kreativnost može potaknuti onako kako želi.

Općenito o Duho Svetome uspor. *Iv. 3, 8; Iv. 14, 26* i *glavni tekst stranice Putevi Isusa Krista, dio 1, poglavlje "Prvi Duhovi"*.

O proročanstvima u užem smislu viđenja budućnosti vidi odgovarajuće poglavlje u *glavnom tekstu stranice Putevi Isusa Krista, dio 2, na pr. poglavlje "O pristupu proročanstvima"*

Ovdje želimo još uputiti na neka starozavjetna mjesta o značaju proroštva – uz ograničenje da su se preduvjeti od tada promijenili (stari je način proricanja do Isusova vremena bio praktički uspavan te se iznova probudio: *Joel 3, 1-2; Amos 3, 7-8*)

**) U nekim slučajevima mogu čak i ljudi sa pravim inspirativnim sposobnostima povremeno doći u stanja koja sliče poznatim psihičkim smetnjama - sa prisilno nastavljanim tokom unutarnjih dijaloga i trajnoj nesposobnosti ophođenja sa zemaljskim potrebama. Da bi se izbjegli takvi ekscesi mogla bi se pored gornjih stajališta obratiti pozornost na sljedeće vanjske uvjete: dovoljno sna, ishrana bogata vitaminom B, npr sa dosta vitamina B - t.j. u ovoj svezi paziti sa postovima, ako nema dovoljne prehrane; zadržati jasno stajalište prema željenom izvoru, t.j. Isusu; nikakvi dugi sastanci koji bi dali priliku za zastranjivanje i za "prenapetost"; dovoljno napora da se izvan intenzivnijih unutarnjih doživljaja stigne opet i u zemaljsku sadašnjost; sama svjesna obrada onog što se čulo, samom sebi svjesna obrada onog što se čulo. Pomoćnici, duhovni pratioci, terapeuti i sl. mogli bi se u takvim slučajevima ponašati svrsishodno, ako imaju specifična iskustva/znanja, u što spada da se ozbiljno shvati ne samo trenutno poremećeno stanje nego i neporemećeni osnovni fenomen.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Sedam pečata.

Sljedeće viđenje najprije opisuje kako "24 starješine", "sedam duhova pre prijestoljem Božjim", i "četiri bića" slave boga – čime se izražavaju različite prakvalitete i stvorenje. Nakon toga se opisuje kako samo "jaganjac" – s atributima Krista – može otvoriti knjigu sa sedam pečata – *Otkr. 4-8, 1*. Ovo viđenje odigrava se na "nebu" – u ovom kontekstu Božje ozemlje. Sadržaji pečata se nakon toga opisuju na ravnini, čije snage označuju simboli – četiri konja različitih boja odnosno jahači. Iz promjena na ovoj ravnini usporedivoj sa slikovitom ravninom sna proizlaze neizravni utjecaji na događanja na zemlji.

Unatoč osobini ovih odlomaka primarno usmjerenoj na općeniti razvoj spomenutih psihičkih ravnina na početku se kaže "pokazat ću ti što se ima dogoditi nakon ovoga", t.j. nakon sedam zajednica. U skladu s tim pokušali su R. Steiner i Arthur Schult naznačiti daljih sedam "kultura pečata" na zemlji koje su povezane s pročišćenjem dotičnih razina svijesti. "Knjiga istinskoga života" nastala u Meksiku iz inspiracija Kristom polaže u 7 pečata cjelokupnu povijest od vremena "Kaina i Abela" do nadolazećeg svršetka svijeta.

Ovaj tekst u svakom slučaju omogućava jasno poistovjećivanje sa fizičkom zemljom današnjice. Da se u stilu mnogih slobodnih crkava razmišljalo u tom pravcu mogli su se naslutiti odrazi prvih četiriju pečata u oba svjetska rata, nakon toga ravnoteža strahota između Istoka i Zapada kao i glad, i bolesti; tu bi se još mogli dodati vjerski progoni i

katastrofe kozmičkog porijekla: meteori, potresi, pod određenim okolnostima promjena polova; vidi poglavlje “Posljednjih sedam zala”.

Već i one scene u *Evandjelju po Ivanu 2* – svadba u Kani i Isusov izgon trgovaca i mjenjača novca iz hrama – vidi odgovarajuće poglavlje – svojim zajedničarskim odnosno borbenim duhom podsjećaju na ove odlomke.

Iako je Isus u 5. poglavlju *Evandjelja po Ivanu* prorokovao lučenje dobrih od zlih duzova, opis između 6. i 7. pečata prelazi u duhovno “opečaćenje izabranika iz dvanaest plemena, i “slavodobiće izabranika na nebu”.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Sedam trubalja.

Na “nebu” se također odvijaju viđenja anđela sa sedam trubalja – Otkr. 8, 2-11, 19. Uzlazne “molitve svetaca”, a također i na zemlju poslan “oganj s prijestolja” kao i trublje same u svojstvu instrumenata korištenih u gornjem dijelu odražavaju višu duhovnu razinu kao što bi to sa sličnim simbolima bilo u snovima. Ovdje je ta razina ishodište promjena koje dijelom mogu dosizati do zemaljskog gdje se dižu sve moguće sjene.

Unatoč ovog primarno duhovnog, nefizičkog karakter pokušalo ih se prema pečatima vremenski uvrstiti kao na pr. zemaljske “kulture trubalja”. Na odobravanje se može teško naići i u suvremenoj povijesti: Nije isključeno promatranje izumiranja šuma i otrova u svezi s kvalitetom 1./2. trublje. Kod 3. trublje više se puta uočilo da se ona zublja koja je pala na 1/3 rijeka zove Pelin = Černobil. 4. bi trublja mogla isticati konstelaciju zvijezda poput one koja se dogodila sredinom kolovoza 1987. godine u kozmičkom trokutu svih planeta. Dijelovi new-age krugova tada su bez pozivanja na apokalipsu ali s upozorenjem na apokaliptički broj 144000 ljudi – indijanski “dugini ratnici” - meditirali o navodnom početku odnosno novoj postaji na putu do Novoga vijeka. (1991) Peta trublja – dim iz zjala Bezdanova, željezni skakvci, pet mjeseci muke... - mogla bi ostaviti dojam da je Zaljevski rat barem vanjski odraz snage te trublje i njezina nastavka kod šeste trublje. Sedma trublja dovodi u “hram Božji” ponovno popraćena munjama, i glasovima, i gromovima itd. što također može imati unutarnje, mističko značenje.

Kod sedme trublje prisutni su glasovi, prema kojima je u ovom stadiju uspostavljeno “nad svijetom kraljevstvo Gospodara našega i Pomazanika njegov”; na duhovnoj razini odlučeno je nešto što na zemlji još nije u potpunosti oblikovano. Snaga “trubalja” može se usporediti sa snagom “preobraženja” (Mat. 17, i odgovarajuće poglavlje ovdje) i naucima u njenom okružju te sa snagom besjede na gori (Mat. 5-7) itd.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“Sedam gromova” i dva proroka.

Nakon šeste trublje “oglasio se sedam gromova”, sadržaj kojih Ivan mora “zapečatiti” a ne napisati. Nakon toga se “mjeri hram Božji”. Dva proroka će biti ubijena i uskrišena. *Otkr. 10 – Otkr. 11, 14. Ovdje se može ustanoviti srodnost s Lazarevim uskrišenjem u evandjelju – naše poglavlje i Iv. 11.*

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Žena i Zmaj.

U svim fazama događaja sudjeluju duhovne i njima na različit način suprotstavljene snage. U tekstu se jednom šire izvodi jedna strana, a drugi puta druga. Znak na nebu, "žena odjevena suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijesta" – Otkrivenje 12 – nesumnjivo prikazuje "Sofiju", nebesku odnosnu svjetovnu majku, a manje aspekt zemaljske majke; - vidi poglavlje "Prvi Duhovi" u ovom djelu. Već je bila spomenuta njena djelomično prihvaćena povezanost s Marijom. Marija je u starosti simbolički živjela u pećini u kojoj su častili božicu majku Kibelu za donošenje novoga. Njezino "dijete" u otkrivenju – dijete nebeskog bića treba ponajprije promatrati kao nebesko biće –, koje će ljude do njihove iskrene, individualne jezgre kasnije voditi "žezlom gvozdenim", t.j između ostaloga uz stalno opominjanje, odnosit će se na određen način djelovanja kozmičkog Krista; može se prevesti i sa "palicom gvozdenom" što na takav način nije samo kraljevski simbol nego i simbol "pomazanika", a ima nešto zajedničkog i s "nebeskom vojskom". Više u poglavlju "Posljednjih 7 čaša gnjeva".

Ovdje se djelomično prepoznaje odnos do karaktera pranja nogu i prethodnog pomazanja Marije iz Betanije – vidi poglavlje "*Krist i pranje nogu*" i ev. po Iv. 12, 13. U tome je također sadržano preuzimanje motive novoga rođenja na sve više razine razvoja.

"Zmaj" sa svojim negativnim anđelima je obrnuta strana. "Mihael i njegovi anđeli" ih pobjeđuju na nebu i zbace na zemlju. Ženu od njih sada štite nebo i zemlja.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Sedmoglava zvijer iz mora.

U ovom viđenju se pojavljuju druge dvije negativne snage; usmjerene više na želje i lakomislenost – Otkr. 13, 1-10; uspor. naše poglavlje "*Kušnje*" i Iv. 13, 1-10 i Mat. 4, 5-11. Sedam glava se u Otkrivenju kasnije tumači kao "sedam brijegova na kojima sjedi bludnica Babilon", a brijegovi opet kao "sedam kraljeva". Deset rogova se u Otkrivenju tumače kao "deset kraljeva" koji su jedne misli i svu svoju silu predaju Zvjeri.

Zbog "sedam brijegova", koji između ostalog podsjećaju na grad na sedam brijegova Rim, postoje slobodne kršćanske crkve koje u "bludnici Babilonu" vide papinsku vlast. To ipak izgleda malo pretjerano i unatoč povijesnoj problematici katoličke crkve nije jasno pokriveno ostalom simbolikom. U Otkrivenju 18: 11-23 se jednoznačno naglašava veza sa globalnom svjetskom trgovinom. (Vidi poglavlje "*Sedam posljednjih muka i propast Babilona...*".) Prema sljedećem poglavlju Otkrivenje 14 „slika“ zivotinje bi mogla povezana sa pogrešnim slikama (predstavama) o Isusu. Može se također dovesti u vezu i s ovisnostima o multimedijским uređajima.

Osnovne zavodničke snage ove "zvjeri" mogu se promijeniti posebno pomoću snage koja je opisana u našem poglavlju "*Bičevanje*" – Iv. 19, 1.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Zvijer s dva roga iz zemlje.

Ovdje imamo onu negativnu snagu koja se usmjerava prema materijalističkoj sili stvar – *Otkr. 13, 11-18; uspor. naše poglavlje “Kušnje” i Mat. 4, 1-4.*

Kontekst udaranja žiga ljudima na čelo i ruku kao i broj 666 u ovim poglavljima veoma se jasno odražava i u događanjima na svijetu ka pretpostavka mogućnosti kupovine i prodaje. Razvoj mogućnosti elektroničkog umrežavanja, bankovne kartice, crtasti kodovi s tri duple crte kao granicom = 666 u tom kodu, u Kanadi razvijeni odnosno u Maleziji prilikom opširnijeg pokusa testirani uređaji za obilježavanje osoba na čelu ili ruci, oznaka “La bête” = zvijer za staru EU-obračunsku centralu u Briselu, međunarodni bankovni kod 666 itd. pokazuju kako određene oznake mogu nastati nesvjesno ili čak svjesno i eventualno iz vica. Biblijska “Zvijer na zemlji” je također istovjetna “idolu Mamonu”.

Druga, ne posve prevaziđena tendencija je da se sve dramatičnijim problemima okoline najprije pristupa nedjelotvornom tehničkom kozmetikom, a nakon toga još više varljivom tehnokratskom ekološkom diktaturom umjesto da se dozvoli da do izražaja dođu djelotvorni demokratski odnosno od ljudstva potaknuti masivni impulsi promjena. Nestajanje mogućih manipulacijskih mehanizama približit će se pomoću jasne spoznaje njihovih osobina. Ovaj proces povezan je sa snagom koja je *spomenuta u svezi s krunidbom trnjem – naše poglavlje i Iv. 2 - 3.*

I u poglavljima o zmaju i obje zvijeri eventualne potvrde u pojavama sadašnjice još nisu nisu cjelokupan sadržaj. Sve se, kao što je spomenuto, ne odigrava samo na fizičkoj zemlji. U sljedećem obnovljenom viđenju 144000 ljudi (Otkrivenje 14) uzastopce se pojavljuje više bića odnosno anđela koji na zemlji “žanju” dvije različite skupine ljudi. Saveznici Zvijeri bacit će se u “kacu gnjeva Božjega”, t.j. prepustiti djelovanjima prirodnih zakona. Još želimo napomenuti da otkrivenje u stvarnosti ne poznaje “vječnoga prokletstva” nego da se u konačnici sve može pronaći u Bogu; i da je u višem smislu sve okruženo njime. *Uspor. Otkr. 22 i s time povezano poglavlje o “novoj zemlji” u ovom spisu.*

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“**Sedam posljednjih zala**” i propast “**Babilona**”; ... **Povratak Krista.**

Oni koji su ostali postojani nasuprot Zvijeri i njezinoj slici pojavljuju se u sljedećem viđenju, na razini koja se opisuje kao “more od prozirca pomiješano s ognjem”. Iz “hrama na nebu” opet izlazi sedam anđela sa “sedam zala posljednjih” koje iz “čaša gnjeva” izljevaju na zemlju, na “more”, na “rijeke”, na sunce, na “prijestolje Zvijeri”, na “Euftrat” i na “zrak” (*Otkr. 15,5 – Otkr. 21*).

Ovdje na djelu s jedne strane vidimo jednu još višu razinu svijesti; s druge pak strane može djelovati na još dublju i egzistencijalniju uskomešanost svih elemenata zemlji i vidljivog dijela okružujućeg svemira: čirevi, otrovi, patnja, oganj, tama, negativni “duhovi” i katastrofa svjetskih razmjera s premiještanjem kontinenata, potonuća ili poplave, padovi meteora uključno s trodiobom odnosno uništenjem materijalističke civilizacije “Babilona” – *Otkr. 17 – 18,24*. Mogućnost odnosno “vremenski prozor” za događanje u ovom pravcu pokazala se već kod šestog pečata.

I ovdje je u konačnici moguće odrediti dulja vremenska razdoblja. *Isusovi pozdravni govori (na pr. Marko 13)* i mnoga proročanstva, nastala u nastavku na Ivanovu apokalipsu, jedinstveno ukazuju na centralni preokret oko 2000. godine koji iznova postavlja sve

skretnice. (Vidi gore: O pristupu proročanstvima). Znanstveni, u svom značenju još nedovoljno prepoznati nalazi upućuju u istom smjeru. Masivno smanjenje zemaljskog magnetskog polja i u međuvremenu neobičan porast potresa i vulkanske aktivnosti, "svjetlije" sunce neovisno od klasičnih ciklusa sunčane aktivnosti kao i tijekom vrhunca sunčane aktivnosti 2000... budnim ljudima pokazuju da je na potezu nešto neobično.

Ako se magnetski polovi odjednom osjetno premjesti ili ako čak i magnetsko polje otpadne samo po sebi te se nakon toga ponovno oblikuje u obrnutom smjeru kao što se to u povijesti Zemlje više puta dogodilo, došlo bi do geološkog obrata. Taj obrat za čovječanstvo ne bi uveo samo novu situaciju nego i novo razdoblje u povijesti Zemlje. Ako bi magnetski "Van Allenov pojas" u okružju Zemlje s vremenom primjerice izgubio svoju najvjerojatnije zaštitnu funkciju protiv čestica i "kozmičke prašine", i proročanski bi najavljeni padovi meteora mogli postati stvarnost.

Vlastite spoznaje između ostalog doduše upućuju na to da sveobuhvatnog uništenja, kojeg se boje mnogi autori, (više) neće biti niti u obliku trećeg svjetskog atomskog rata, niti u obliku cjelokupne ekološke katastrofe, niti u smislu teorije skoka polova rotacijske osi ili njene promjene u kozmičkom zaleđu. Mnogo toga se promijenilo u osnovama takvih viđenja.

Budući da s jedne strane stvarno napreduju apokaliptički procesi u božanskom smjeru, a s druge strane preostali egoistički dijelovi čovječanstva i njihova "elita" manipuliraju mnogim prirodnim procesima, **pored promjena u čovječanstvu i u njegovoj svijesti ograničene bi promjene na Zemlji s astronomskim "novim poravnanjima" mogle postati neizbježne.**

Često su se proricala "antikršćanska" nastojanja onih koji žele zadržati svoju vlast kao i skraćivanje odnosno završetak starog vremena kroz obrat pa sve do tri dana tame. Stoga ovu promjenu jednostavno ne možemo odbiti kao glupost.

U tom kontekstu se iz **marijanskog ukazanja u Garabandalu proriče „Veliko upozorenje” koje svim ljudima u duši bez milosti pokazuje što moraju što moraju promijeniti na sebi – uspor. Iv. 16:8; Otkr. 14:6-20 -, ako žele stvoriti prolaz do svjetla** (uspor. Iv. 16:13). **To je povezano s vidljivom pojavom na nebu. Jednu godinu nakon toga će se dogoditi „Veliko čudo (ozdravljenja)” i u Garabandalu ostati jedan znak. Ako se čovječanstvo niti nakon toga ne obrati, kasnije će kroz „vatru s neba” doći do višestruko najavljivanog velikog „kaznenog suda” („čaša gnjeva”)** (vidi osim toga Mt. 24:28). (Franz Speckbacher, „Garabandal” -njemački- str. 120... Komentari sa čisto katoličkog stajališta, koji se često nalaze u literaturi o marijanskim ukazanjima, ne bi smjeli zavaravati da su proročanske najave mišljene za cijelo čovječanstvo.) Prema tome bi se o svemu trebalo ponovno razmisliti.

Moguća priprema bi mogla biti, - uz pročišćenje vlastita života – molitva za jače (pročišćavajuće i prosvjetiteljsko) djelovanje Svetoga duha.

U novijim "izvješćima" itd. govori se o "nultoj zoni" prema kojoj oni koji su zreli za to na Zemlji uranjaju u kozmičko-duhovno polje snaga – često ne posve točno pod imenom "fotonski prsten" – i u fizičkom stanju mogu voditi život sa sposobnostima "svjetlosnih tijela" viših dimenzija (vidi poglavlja "Uskrsnuće" i "Kraljevstvo mira").

Nagoviještavaju se i pomoćne akcije poput povremenih Kristovih "povlačenja" ili ljudi koje su pripremili anđeli, ili prolazne evakuacije i druge vrste pomoći pozitivnih vanzemaljaca. Svatko na osnovi religije ili nazora o svijetu mora sam znati odakle se može nadati pomoći. Budući da i u svemiru postoje svjetlo i sjene, dobro je zbog vjerojatne kompliciranosti događaja u svemu zamoliti za vodstvo Kristovo i **upotrijebiti vlastitu sposobnost raspoznavanja, - jer je ona specifično zemaljski put u pravcu jedinstva, u svezi s onim snagama koje dolaze odozgor.**

U ovoj fazi se radi u biti o posljednjim šansama odluke i svih ljudi pojedinačno u njihovoj duši, žele li dalje učestvovati u razvitku sve do „Carstva mira“ kojega Bog predviđa za Zemlju. **Na kraju tog događaja dešava se na poslijetku Kristov ponovni dolazak** (I.O. 19,usp. I.O. 12, Matej. 24:30; Apost.pr. 1:6-8): Isus ne dolazi opet jednostavno kao Zemljanin, nego kao jezgro jednog sveobuhvatnijeg događaja približavanja Božjih "nebesa" (i „onoga života“) i zemlje ; kao i duha (i duše) i tijela. A ipak je ponovni dolazak Krista opisan i kao realnog bića., dakle ne samo kroz promjene u čovječanstvu, koje je prouzročio, kako to misle neke moderne skupine. Ovo događanje ima direktno ili indirektno značenje za sve ljude, ne samo za kršćane. Ponovni dolazak Isusa kao svjedoka za svoje na Božjem sudu priznato je i u Kuranu. Nadalje se može zaključiti iz proročanstava drugih religija da će njihovi proroci i iznova igrati ulogu i svojim pristalicama pomagati uputama. [Molitva](#).

Ovom koraku otkrivenja također ne pristaje razmišljanje o kazni. Pojavljuje se napose kao dio u sebi logičnog koncepta usmjerenog prema daljem evolucijskom stupnju života na Zemlji. Izazov je doživjeti ga kao zajednički prolaz do više razine, pri čemu će u konačnici svi pronaći pravilno mjesto odnosno razinu za vlastiti razvoj. **Tko uz dobru volju u stanovito vrijeme na sebe preuzme i prenese potrebne obnoviteljske snage, u tome može doživjeti pozitivno uz osjećanje patnji svijeta. Tko nasuprot tomu u sebe ne želi pustiti novo, doživljava ga kao nešto što pada izvana. To je stvarna osobina “suda” odnosno “Sudnjeg dana” u smislu apokalipse. Čovjek ima veliku slobodu odlučivanja ali se, kao i inače u životu, do jednog određenog vremena mora odlučiti, jer u suprotnom slučaju nijedna odluka je također odluka – “mlaki” u kontekstu otkrivenja nisu posebno rado viđeni (vidi poglavlje “7 crkava” s dodatkom). Lučenje duhova i na putu do konačnog jedinstva spada u srž događaja u apokalipsi.**

“Sedam zala” – sedmo završava glasom s prijestolja “Svršeno je” – odgovaraju raspeću i tamo izjavljenom “Dovršeno je”, *vidi između ostalog Iv. 19, i naše poglavlje*.

Mistički/ uživljavanjem se danas može spoznati kako Zemlja trpi i vapi u pomoć, kako se pripravlja na one “porođajne bolove”. Raspeće odnosno “grob” kao prolaz do uskrsnuća odnosi se ovdje na cijelu Zemlju i u djelovanju seže iznad nje. I ovdje se može naslutiti, kao što je spomenuto pri koracima evanđelja, da prolaz od raspeća preko stanja s one strane života i smrti do uskrsnuća danas djeluje kao cjelina tako da se, promatrano s te točke, koraci “posljednjih zala” mogu odvijati bez katastrofe u obliku “propasti svijeta”.

Pošto Otkrivenje ne skreće pozornost na film koji se odvija mehanički, nego na višeslojni razvitak (v. *uvodno poglavlje „Otkrivenje po Ivanu“*), može biti da je stvarni vanjski događaj još više napredovao nego što se to možda čini onima, koji možda ukočeno gledaju u ovu ili onu sitnicu, koja se (još) ne bi niti desila. U drugim područjima su prisutne poneke patnje koje u ovakvom dalekosežnome obliku nisu bile niti započete u Otkrivenju.

Dodatak: I *nove knjige Wladimira Megre o sibirskoj proročici Anastaziji* (Wega-Verlag, Neufelderstr. 1, D-67468 Frankeneck) sadržavaju unutarnju spoznaju da su stari programi svjetske katastrofe promjenjivi; cilj je sve optimirati pomoću ljudi i u skladu s Bogom. To međutim ne znači da se sve može odvijati kao i prije. (Naša web-stranica nije odgovorna za web-stranice... drugih osoba i ne podupire automatski njihov promjenjiv sadržaj.)

Pitanje:

Želim li da se Isus Krist opet jasno pojavi kako je predskazano, mijenjajući ljudski život i svijet?

*Scenariji (samo na njemačkom ili engleskom jeziku).

[Povratak na sadržaj ove stranice](#).

(Stvarno) “tisućgodišnje kraljevstvo mira”.

Nakon prolaza kroz vrijeme “sedam zala” slijedi kozmičko viđenje na nebo vraćenog Krista – “zvani Vjerni i Istiniti” – s “vojskom nebeskom” u bijeloj odjeći Time se ne misli današnji ljudski Pseudokrist. “Lažni prorok” (s lažnim / jednostranim predodžbama o Isusu...) je zbačen. Nastupajuće “tisućgodišnje kraljevstvo” – *Otkr. 20, 1-6* zapravo nije imperij. Protjeravaju se upravo “veliki društveni stroj”, vanjske negativne snage i njihove manifestacije.

Ovdje nalazimo i duhovni sud. Ovdje se mora korigirati i rašireni zbunjujući prijevod: *O. 20:4*: "I vidjeh duše onih kojima su glave sječene zbog svjedočenja Isusa i zbog riječi Božje, i koji se ne pokloniše niti životinji niti slici njoj, koji ne primiše njegov znak na svoje čelo i na svoje ruke, ti oživješe i vladaše sa Kristom tisuću godina. Ustvari se doslovno ovdje govori o „živjeli su" umjesto „oživješe" (usp. npr. fusnote kod Elberfelderove Biblije). To doduše može značiti – ako se radi o „duševnom" – ponovno oživljavanje, ali kod takvih „koji životinju ne prihvatiše" i dalji život na Zemlji. T. j. ovi zadnji ne moraju ni u kojem slučaju svi izginuti.

Ovaj stadij srodan je uskrsnuću Kristovu (*Iv. 20-21; i naše poglavlje*). I u tekstu se samom naziva “prvim uskrsnućem”.

Negativne snage se ipak na rastapaju u potpunosti; i dalje se mora obrađivati nesavršenost pojedinih ljudi što je sada svakako lakše.

Nakon “1000 godina” skupljaju se ostaci negativnih snaga da bi potom ponovno bile razbijene (*Otkr. 20, 7-10*). *Vidi i sljedeće poglavlje*.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

“Novo nebo, Nova zemlja i Novi Jeruzalem”.

Nakon „1000-godišnjeg kraljevstva" "otvaraju se knjige" za „posljednji sud" mrtvih – prikazujući događaje, „i ... knjigu života" - koja je temelj i jedina mjerodavna za ocjenu života odn. stanja razvoja.

Tek nakon razorne vatre na novu zavedenu vojsku i bacanja „đavla u ognjeno jezero što gori sumprom“ – *prema Otkr. 19, 19 – Otkr. 20,3 sada u Otkr. 20:11-15* – približava se Novo nebo i Nova zemlja – *Otkr. 21-22*. Ostaje otvoreno o kojim se razdobljima ovdje radi.

Kristov moto je “Evo, sve činim novo” – bez iznimke – *Otkr. 21 5* – I ovo “novo stvorenje” ima sličnosti s onim što se već prije razvilu u pojedinaca i općenito u smislu neprolaznih vrijednost. Zato je sadašnji čin važan i za one koji danas očekuju približavanje apokaliptičkih događaja.

Na novom je nebu – u tekstu spomenutom prije zemlje i Novog Jeruzalema – nagoviješteno nešto poput kozmičkog uzašašća. (Uspor. uzašašće u evanđeljima, *Luk. 24, Mark. 16, i naše poglavlje o uzašašću*). Ako se do sada težište opisivanja nalazilo na zemlji, sada u prvi red dolazi značenje događaja za vidljivo i nevidljivo “nebo”. Ovdje se ne misli na vječno nebo Božje s one strane prostora i vremena – to nebo ostaje nepromjenjivo – nego na stvorene svijetove. Moglo bi se ustanoviti da mali planet Zemlja ni u kozmičkim mjerilima nije samo “zemlja u razvoju” nego da u rješavanju svoje problematike ima dalekosežnu visokospecifičnu zadaću. Prema Lorberu i drugim izjavama problematiku se na temelju velike ljudske slobode i velikih zapleta u materijalnom ne bi na takav način moglo naći u svim

eventualno "naseljenim" svijetovima; pa čak ni negativne snage koje su prema Ivanovim viđenjima bile "bačene na zemlju" i u njeno "ognjeno jezero". Odgovarajući prolaz cjelokupnog čovječanstva odnosno zemlje s Isusom bi sigurno imao obnovljen, proširen učinak sličan Isusovome učinku na čovječanstvo.

Obnovljena "nova zemlja" i s time povezano spuštanje "novog nebeskog Jeruzalema" na tu zemlju može se, dakako u kozmičkom mjerilu, usporediti s prvim Duhovima (*Djela apostolska*). To nije zemljopisni Jeruzalem. Zemlja se na različitim razinama nalazi u zamjeni s okolnim svemirom.

"I prognanih više neće biti – drugi prijevodi: ni tame itd. - , ...i prijestolje će Božje i Jaganjčevo u gradu biti" (*Iv. 22:3*). To dosljedno znači **da se ovdje spašavaju i negativne odnosno smrtonosne snage, dokinuta je razdvojenost svijeta. Svijet se tek ovdje pojavljuje kao svjesna cjelina**, „u Božjoj blizini" u viđenjima doduše naslutivo, ali neopisivo stanje. Slaba preslika ovoga stanja bilo bi kada **bi se sa bilo koje točke u unutarnjem životu mogle oživjeti sve ostale točke, iskustvo koje se može pojaviti na putu; "Sve u Svemu"**. U Bogu je već prisutno više jedinstvo svega.

Božanski model stvaranja – A – i novo stvaranje s bićem ponovno svjesno združenim sa svime u Bogu – O – sukladni su, a ipak postoje i jedan i drugi. "Kraj" je dakle više od početka, iako je već sve sadržano u početku. Taj pravac događnja je već prepoznatljiv kao tendencija usklađivanja u malim djelomičnim područjima ljudi koja prolazi kroz sve.

Želimo još spomenuti da se primjerice u viđenju R. Steinera događaj "nove zemlje" odnosi na jedno od triju "inkarnacija Zemlje" koja se usporedno događaju u ogromnim vremenskim razdobljima. Ne želeći ovdje zauzeti određeni stav o karakteru "nove zemlje" ćemo u svakom slučaju spomenuti da prema opisanom proizlazi još iz jednog drugačijeg procesa od primjerice inkarnacijskog ritma koji je u hinduškoj kozmologiji izračunan za planete i cijeli svemir. Ako ga se jednom uzme ozbiljno, preko do sada poznatih odnosno naslućivanih načina postajanja i nestanka ulazi u sve više "oktave" odnosno "spirale".

Već i nasuprot danas mogućim spoznajama u potpunosti blijedi mišljenje nekih teologa koji apokalipsu uzimaju kao upozoravajuće prispodobe bez stvarnih osobina.

Isusove prispodobe u evanđeljima uzete su iz života ljudi zbog zornog prikazivanja stajališta. Kasnije, još tijekom svojeg zemaljskog života, Isus je učenicima naglašavao da im više ne priča u prispodobama nego da im otvoreno govori. Otkrivenje ne potječe iz ljudskog života; svuda gdje su u tekstu dana tumačenja radi se o izravnim "podudarnostima"; t.j. na dotičnoj razini svijesti viđeno je nešto "zbijsko" kao u današnjem duhovnom istraživanju R. Steinera. **Apokalipsa svakako i upozorava na pr. na prijelaz s teologije na "teo-praksu"; na motrenje onoga što će se dogoditi i na "na pojavljivanje Boga u stanovitoj sadašnjosti". Bog djeluje i kroz ljude – ali to nema ništa zajedničkoga sa svojevoluminarnim ljudskim djelovanjima: čovjek se ne treba igrati Boga ili propasti svijeta. Ljudski razvitak može se ustvari u globalu odvijati zajedno sa Božjim planom (program stvaranja).**

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Zaključno poglavlje: Kršćanske osobine.

Stvarna kršćanska osobina je Isus Krist sam i time samostalno traganje za svezmo s današnjim Kristom u duši – "Tražite i naći ćete"- . Izravni put za njegovo razumijevanje pokazuje se u ozbiljnom shvaćanju razgovora s njim i premiještanje impulsa iz njega. Neka ovi članci zainteresirane potaknu na to.

Drugi put, koji se može združiti s već spomenutim “izravnim” putem, napipavanje je i preuzimanje u vlastiti život onih specifičnih kvaliteta koje je unio Isus Krist. Tomu mogu pripomoći iznova obrađeni odlomci ovih članaka tiskani debljim slovima.

Ove različite osobine sposobne za širenje imaju u sebi zajedničko da se Krist očigledno nalazi s one strane suprotnih parova (dihotomija) ovoga svijeta. Ne miješa jednostavno obje strane, njegovi su nazori “treći put” koji je uz promjenu svega okorjelog u stanju s jedne druge razine uključiti plodonosno, neposrnulo sa svih strana. *Vidi i tablicu na kraju.*

Iz pojedinačno promatranih osobina proizlaze dalje posljedice za današnja društvena razilaženja starijih i novijih nastojanja. Mnoge do ovih skupina barem u jednoj točki i jednom pogledu izražavaju nešto nužnoga na što druge skupine na pr. zbog zapletenosti u stare lijevo-desne suprotnosti ne obraćaju pozornost. Razilaženja između starog i novog – barem u dogledno vrijeme – neće isčeznuti; na mjesto krutih bojišnica s prividnim suprotnostima stupit će međutim dijalog; i onda će suprotstavljene linije doći na pravilna mjesta; npr. netko može služiti Bogu ili obožavati novac. Lakše će se sastati oni prikladni ljudi koji zajedno mogu stvoriti nove projekte, - koji neće ponovno završiti u jednostranosti. Neprikladno će se iznova grupirati.

I sva ostala opažanje ovih članaka mogu preko proučavanja odgovarajućeg individualnog intenziteta i razvoja dobiti praktični karakter; čak i kada su mnoga prolazna stajališta o tome razbacana i ne ponavljaju se u svakom poglavlju.

Ovakav način istraživanja udaljuje dakle od navika mnogih teoloških i drugih pravaca da se Isusa neprestano “iskorištava” za njihove dobrohotne ali ipak jednostrane poglede; usto naglašavaju ona mjesta koja odgovaraju njihovoj svakidašnjoj slici a ostalo odbacuju ili drugačije interpretiraju ili ignoriraju. Već su i pisci evanđelja u prvim stoljećima barem u načelu spoznali da se Isusova mnogostranost može bolje prikazati ako upotrijebe više izvora. Nisu bili tako glupi da u tome ne primijete razliku u mišljenju. Neki su suvremeni teolozi nasuprot tomu smatrali velikim otkrićem da u predajom sačuvanim evanđeljima mogu pronaći različite izvore s različitim pogledima, na pr. “izvor Q”; što je jednako povezano s prebrzim odgovorom na pitanje tko je od začetnika stvarno bio u “pravu”. Prepoznaje se dakle da su gotovo svi na svoj način bili u “pravu”, naravno uz udaljavanje njihovih jednostranosti. To “ekumeni” može dati nove impulse.

Ljudi, koji se pozivaju na drugačije religijsko odnosno svjetonazorno zaleđe i ne stoje pozitivno zainteresirani nasuprot crkveno okorjelom, razvodnjenom kršćanskom načinu prilaženja ili u njemu svakako mogu prepoznati nešto sadržajnoga, iz toga sigurno nešto mogu i naučiti jednako kao što je pisac ovog poglavlja upoznao i naučio cijeniti različite pravce. Mnogi zastupnici drugih religija danas više od mnogih povijesno-kritičkih kršćanskih teologija priznaju one strane Isusa Krista koje se s materijalnog stanovišta teško mogu objasniti. Tu bi dakle trebali biti oprezni.

Osim toga **Krista se nemože unajmiti “kršćanskim” religijskim skupinama.** Njegov način približavanja ljudima može dati snagu za jedinstvo u mnoštvu: ljubav i duboko razumijevanje, jednu harmoničnu snagu. Ta snaga ne nivelira sve razlike nego združeno ljubavlju održava jedno pored drugoga i otkriva stvarno nezdrživo. Kršćani su svijetu u mnogu čemu uskraćivali tu Kristovu snagu koja pridonosi konvergenciji/približavanju različitih struja. Vrijeme je da se kršćani u interesu spašavanja Zemlje iz temelja prisjete svojih stvarnih zadaća – uz pretpostavku da se istinski žele smatrati kršćanima.

[Engleski](#): Table: "Archetypes" (models, symbols) from the earliest history -elucidated by the bible- to Jesus, and to the future.

Tablica: Kršćanski stav – “Na svijetu” ali “ne od svijeta”*, jedan “Treći put”.

Tko - s Isusom kao **mjerilom** i kao pomoć - traži napretke vlastite nesavršenosti sve do perspektivnih svojstava (usp. stranice "[...ozdravljenje](#)", "[...etika](#)", i "[...obrada...](#)"), možda se.

- više istinski ophodi sa samim sobom, i tek na toj osnovi razmišlja o drugima, (umjesto da odmah sve projicira na druge), *usp. Mt. 5,3 „Blago siromašnima duhom, jer je njihovo carstvo nebesko“;*
- podržava poticaje savjesti, a usprkos tomu „izlazi iz sebe“, (umjesto da sve jednostavno potisne), *usp. Mt. 5,5 i 5,9 ...;*
- uočava, da je on/ona u smislu duše tu i za druge, iako vlastita dobrobit može biti uvjet da bi se moglo pomoći drugima (*usp. Mt. 5,7*);
- traga za živim duhom Božjim, i ako vanjski oblici mogu biti smisleni, (umjesto da otvrdne u samim oblicima), *usp. Mt. 6,5-8... i Iv. 4,21-24;*
- (religiozan) je, i ponaša se u skladu, (umjesto da samo tako izgleda), *usp. Mt. 5,8;*
- usuđuje se živjeti po novim spoznajama, i ako su u ponašanju prema drugima vjerojatno nužni obziri (umjesto da se uvijek uzima o obzir ono što u ovom svijetu nešto vrijedi), *usp. Mt. 5,15;*
- vidi se, unatoč novim spoznajama, u skromnoj, služničkoj ulozi, (umjesto da postane uobražen), *usp. Mt. 5,19 i Luk. 9,48...*

Tko kroz ovakvo mudrije usmjerenje puno ljubavi više ne stoji samome sebi na putu, spoznat će da kršćanstvo nije samo način života nego i stvaran duhovni put. Isusa na tom putu može doživjeti kao **kompas** koji omogućava pronalaženje nove ravnoteže s onu stranu jednostranih stranputica.

Tablica

Ne biti uzdignut u vanjskome nego izvana aktivan	niti rasplinut u nutranjosti - i iznutra utemeljen
Umjesto praznog razmišljanja	- ili puka meditacijska praznina
promatrati sadržaje, probleme, nejasnoće	- u svjesnoj meditacijskoj tišini
Naslutiti "vanjskoga Boga na nebu"	- i dozvoliti mu da se uobliči u nutranjosti
Tragove nepromjenjivog stvoritelja	- vidjeti u promjenjivom (slobodnom) životu
Proučavati zakonitosti u vanjskome svijetu	- i napipati središnjost stvaranja koja se krije iza njih
Nagone ne proživjeti u potpunosti nego ih integrirati	- ne potiskivati, - i mijenjati
Iskoristiti vrijeme, prostor, okolnosti, tragati za skladom	- umjesto osobne slobode od njih
Raditi izvana	- i moliti se iznutra (benediktinsko pravilo: " <i>ora et labora</i> ")
Htjeti razumjeti pozitivan doprinos drugih (aktivna tolerancija)	- i sebe razviti iz vlastitog temelja vjere
Ozbiljo shvaćati racionalno-analitičku	- i "mitsko"-sintetičku polovicu mozga odn. most između polovica mozga

Poznavati subjektivno opažanje	- a iza subjektivnih načina promatranja tragati za diferenciranom istinom
Učiti od (konstruktivnih) tradicija	- i u sebi probuditi vlastiti duhovni život
Raditi pripremne vježbe	- i prihvatiti milosrđe (<i>kršćanska mistika, vježbe, ...</i>)
Osobno razgovarati s Bogom	- i u njegovoj snazi
Ljubiti bližnjega	- kao samoga sebe
Zadržati razum	- i gledati izvan njega
Nerastočiti se u svemiru nego u cjelini	- niti okorjelost ega - biti poput svjesne stanice
Poštivati tijelo, materiju kao instrument	- i rasti u duhovno-duševnom smislu
Prihvatiti punoću, odgovornost	- prema "uskim vratima"
Borba za pravilne odluke u zemaljskoj svijesti	- i naslućivanje Božjeg plana na drugoj ravnini
Predavanje spoznaja	- i prilagodba onomu što je primjereno
mijenjati u okolini / društvu	- ono što se poboljšalo u nutrini
Suosjećanje s patnjama svijeta	- i veseliti se Božjemu vodstvu
biti u duhovnim zajednicama	- i kao pojedinac težiti Bogu
Poštovati raznolikost naroda	- i dozvoliti da u svemu sazri općeljudska jezgra

...Tako se put Isusa Krista prikazuje kao Treći put s one strane tobožnjih suprotnosti svijeta – put koji vodi prema ispunjenom životu i prema stvarnoj duhovnoj slobodi u Bogu. Vidi o tome i masno otisnuta poglavlja glavnoga teksta te na pr. *Iv. 17*, i "*Apokrifna evanđelja iz Naq Hammadija*": *Evanđelje po Tomi 22*. **To nije neodlučnost - koja bi suprotnosti vidjela kao problem pa stoga nije ni „razglabanje u afektu"**. (Bolje od neodlučnosti bilo bi ponekad ili se ne miješati u temu ili se odlučiti za jednu od dvije mogućnosti - sa znanjem da se netko drugi također može odlučiti za drugo.) **Umjesto svega toga, kod trećeg puta misli, radi se o potrazi za nadređenim gledištem s druge strane obaju suprotnosti, koje omogućuje nove, slobodne konstatacije (postulate, afirmacije, teze, odluke) i na taj način rješava određeni problem. Tko savlada hod uz ponor života može se u evanđeljima odn. u priči o mucu i djelima apostolskim (Duhovi) uz više dobitka udubiti u dalje Isusove korake. Ova sposobnost čovjeka da se sve više približava „s t v a r n o m e svjetlu“ Božjem skrivenom iza svjetlosti svijeta - *Iv. 1:9*, je ujedno ishodište i cilj toga hodanja uz ponor. (Vidi naš glavni tekst, dio 1).**

Postoji povezanost između onoga što je utemeljeno u evanđeljima i onoga što u većem opsegu dolazi do izražaja u Ivanovu otkrivenju, *vidi naš glavni tekst, dio 2*.

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

Dio 3: Poglavlja o različitim temama i životnim pitanjima

Molitva za mir, život i zemlju

Sastavljena je tako da se u prvom dijelu bez puno objašnjenja daje stav potreban za djelotvornu molitvu. Može se mijenjati prema vlastitim osjećajima. Umjesto trećeg dijela Bogu se mogu predati i druge stvari. Preporučujemo da molite polagano i sa sposobnošću predočavanja.

Bože, moj izvore, moja pomoći i moja nado!
Sjedinjen s Isusom Kristom zahvaljujem Ti za sve što dolazi od tebe.
Oprosti mi na onome što me je udaljilo od tebe.
Dozvoli mi da u ovoj tišini postanem kreativan kroz Tvoj duh.

Vodi me tako da drugima ne naškodim na njihovu putu do Tebe.
Vodi me da drugima pomognem u Tvome duhu.
štiti me na mojem putu*.

Inspiriraj ljude da odluke o životu i smrti ostave u Tvojim rukama **.
Pomozi onima koji rade za Tvoje stvaranje***.
Odvedi ovaj svijet do prolaza prema Tvom nagovještenom novom vremenu.****

*) Ovdje se mogu uključiti i drugi.

***) *ovdje se mogu uključiti i pojedini ili ih se nakon toga može obraditi u meditacijskom promatranju, ka na pr. 'prekinuti rast nasilja i reakcije na nasilje', 'nasilju oduzeti temelj rješavanjem problema', poduzimati samo takve sigurnosne mjere koje miroljubivim građanima ne narušavaju njihova ljudska prava', 'voditi miroljubiv dijalog između dobronamjernih pripadnika različitih religija', Matej 5:9; 26:52. "Churches' declarations", engleski.*

****) Izmučena priroda vapi za pomoć. Već je krajnje vrijeme da Boga odn. Krista molimo za zaštitu od probuđenih prirodnih sila. To međutim nije zamjena za potrebnu promjenu ljudskog ponašanja prema stvaranju.

*****)Luka 11:2; 21:31. Otkrivenje 11:16; ... vidi i Oče naš, Matej 6, 7-15.

Sveta pisma različitih religija prvotno su naglašavala borbu čovjeka s njegovim vlastitim zlim stranama – kako Biblija tako i Kur'an, Zend Avesta ili Bhagavadgita, ... a ne vanjske ratove. Ovo se kasnije u mnogo čemu previdjelo ili krivo interpretiralo. Danas postoje nastojanja da se time stvoreno etičko zajedništvo religija suprotstavi propadanju vrijednosti naše egoističke civilizacije. Pritom religije zadržavaju svoje razlike.

V. Ev. po Marku 12:30 "...I ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom.". Usp. 5 Mojsije 6, 4,5. U molitvu spada duboko osjetna vjera u ostvarenje u smislu Boga i odgovarajuća zahvala. Ivan 16:23 „Ako zamolite Oca za nešto u moje ime, dat će vam.“ sadržavao je prvotno i: „...pustite da vas odgovor okruži“ (usp. Neil Douglas-Klotz: Prayers of the Cosmos. Meditations on the Aramaic Words of Jesus). Molitva i život i rad u istom duhu spadaju skupa, oboje se međusobno podupire. (Ovdje prikazani, djelomice novi, poticaji ne predstavljaju suprotnost od raznolike molitvene prakse u crkvama itd.) Bog može podijeliti ljubav koja mu se daje, ma u kojoj crkvi.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Osnove etičkih vrijednosti.

Isus Krist je polagao vrijednost na to da mjerilo etičkog, moralnog ponašanja živi u svakom pojedinom čovjeku umjesto da djeluje samo na osnovi pritiska neke vanjske zakonske norme. Do te produhovljenosti isto tako ne dolazi "ukucavanjem" izvana nego kroz život u kojem se može razviti "ljubav prema Bogu, prema bližnjima kao prema sebi samome". "Ljubite jedni druge" (Iv. 13, 34) je snaga koja omogućuje djelovanje u skladu s istinskom

savjesti. Ljubav prema Bogu daje naslutiti njezine više ciljeve. Razlika će biti vidljiva tamo gdje pojedinci, parovi, skupine itd. uključuju tu univerzalnu ljubav. Što više ta pojava više živi u svima, to će vanjski, detaljni propisi biti nevažniji.

Time sadržaji dani u "10 zapovijedi" kao takvi ipak nisu zastarjeli nego su potvrđeni. Kulturnoj promjeni nisu podložni u osnovama nego u detaljima. To već potvrđuje i izvješće samog Mojsija kojemu je najprije posredovan viši oblik etike, a koji je za to prividno nezrelome narodu onda donio jednostavniju verziju. U tom pogledu su te etičke osnove iste u kršćanstvu, judaizmu i islamu, a gotovo i u svim drugim religijama može se naći nešto slično poput onoga što se pokazalo u "Deklaraciji parlamenta svjetskih religija o svjetskom etosu" (vidi našu stranicu s poveznicama : naše njemačke/ engleske stranice). Čak i etika koja se vidi kao "nereligiozna" ili humanistička pokazuje povezanost s vrijednostima religioznih kultura. Etika u svojoj biti nastoji s drugima postupati tako ljudski kako bi i netko sam želio da se s njim postupi; dakle ne štetiti drugima nego im štoviše pomoći. Upravo je to bitno za sudbinu, jer "tko što sije, to će i žeti" (*Gal. 6,7; 2.Kor. 9,6*). Nužno je kao najmanji uvjet za preživljavanje u društvu koje se dalje razvija. U konačnici je to i glavni kriterij za sudjelovanje u onom novom vremenu, o kojem se u **molitvi "Oče naš"** kaže: "Dođi kraljevstvo tvoje!" (Matej 6), a u besjedi na gori "Krotki će baštiniti kraljevstvo zemaljsko".

U daljem smislu iz toga proizlaze nazori koji su od životne važnosti za najrazličitije razine ljudske egzistencije. Etiku besjede na gori i danas neki kršćanski krugovi pogrešno označuju kao "etiku uvjerenja" koju se ne može izravno primijeniti. Ustvari doista ne pruža automatski uputstvo za djelovanje npr. za sve teže političke odluke. U konačnici bi međutim bila dobra mjerna letva i za njih. Tamo gdje takozvana ljudski odvagana "etika odgovornosti" u društvo dovodi do suprotnih odluka nego što ih "etika uvjerenja" od pojedinca očekuje u njegovu privatnom životu, ne smije se odmah automatski očekivati da bi i Isus odlučivao na jednak način. Pojedinac je odgovoran za svoj udio u događaju i ne može ga izjednačavati propustima drugih. Takvo jednostrano pripisivanje krivice, kao što se to često radi kod pravnih sporova, nije uvijek pravilno. Skupine su suodgovorne i zbog prisile koju provode odnosno zbog pozitivnog odnosno negativnog "obrazovnog polja" koje predstavljaju. Zbog toga sve trebaju etički kodeks (kao što ga na pr. već imaju neki zanimanja). Osim individualne etike prema tomu bila bi tražena i "strukturalna etika" društva odnosno njegovih dijelova. To zakoni sa svojom samovoljom ne mogu sami nadomjestiti.

Tablica

<u>Mojsijeve zapovijedi (2. Mojsije = Izlazak 20)</u>	<u>Etika u Kur'anu</u>	<u>"Svjetski etos"</u>
1. Ja sam Gospodin, Bog tvoj. ...Ne moj imati drugih bogova osim mene. (Ne pravi sebi urezana lika...)	Tvoj Gospod je propisao da ne obožavate nikog osim njega ... (sura 17,22*)	(Razumijevanja o "svjetskom etosu" nije se odnosio na pojam boga različitih religija. Jedino što je svima bilo zajedničko, npr. zbog budista da priznaju „posljednju stvarnost” – t.j. nešto s druge strane materijalne stvarnosti.
2. Ne izgovaraj uzalud ime Gospodina, Boga svoga (jer Gospodin ne oprašta onome koji uzalud izgovara ime njegovo.)		
3. Sjeti se da svetkuješ dan subotnji...	...Kad vas se pozove na molitvu petkom, požurite na pozivanje Boga ... (sura 62,9*)	
4. Poštuj oca svoga i majku svoju (, da imadeš dug život na zemlji koju ti da Gospodin, Bog tvoj.)	Roditeljima moraš biti dobar..., upućuj im riječi štovanja ...; daj svojoj bližjoj rodbini ono što im treba ... (sura 17,23-26*)	

5. Ne ubij	Ne ubijte čovjeka kojeg vam je bog zabranio ubiti... (sure 17,33 i 5,32*).	obvezivanje na kulturu nenasilja i poštovanje cjelokupnoga života...
6. Ne učini preljuba **	Izbjegavajte preljubu! (sura 17,32)	obvezivanje na kulturu jednakopravnosti i partnerstva muža i žene, (protiv destruktivnog ophođenja prema seksualnosti...)
7. Ne ukradi 9. Ne poželi kuće bližnjega svoga. 10. Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegov, ni sluškinje njegove, ni vola njegov, ni magarca njegov, niti išta što pripada bližnjemu tvome.	Odsijecite ruku kradljivcu i kradljivici ... Bog će se sigurno vratiti onome koji se vrati k njemu nakon svoje greške i koji se popravi ... (sura 5,38-41*)	obvezivanje na kulturu solidarnosti i pravedno gospodarsko uređenje...
8. Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga/ ne laži	Postojano primjenjujte pravdu kao svjedočenje vjernosti Bogu, čak i na svoju vlastitu štetu ili štetu svojeg oca i majke i svojih bližnjih... sura 4, 135* (u svezi s prevarom v. suru 2, 188*)	obvezivanje na kulturu tolerancije i život u istinitosti...

*) egipatsko brojanje stihova koje se najviše upotrebljava u islamskim državama, u drugim brojanjima stihova neki stih može npr. stajati iza drugog stiha.

**) Ovdje se kod različitih religija nadovezuje mnogo raznih detalja. Ovo bi moglo probuditi razumijevanje za to da iste pojedinosti ne moraju više biti pravilne za sve. I prije se u današnje namjene nije dovoljno razlikovalo između vjerskih principa i detaljnih svjetovnih zakona; to međutim ne znači da bi bilo poželjno da vjera i zakoni pokazuju sve veće sadržajne suprotnosti.

Već nakon potopa je bilo – dakle prije gore spomenutih Zapovijedi – prema biblijskom predanju nekoliko temeljnih etičkih zahtjeva prema cjelokupnom novom čovječanstvu za njegov opstanak, dakle osim kasnijih Izraelićana:

- Život cijeniti odn. ne ubijati. („jer Bog je stvorio čovjeka prema svojem liku“: Post. 9:6) i ne jesti meso još živih životinja. U rabinskom hebrejstvu izvedeno je kasnije 7 „**Noinih zapovijedi**“ za nežidove gdje je bilo različitih načina čitanja:

- zabrana ubijanja;
- zabrana okrutnosti prema životinjama;
- zabrana pljačkanja;
- zabrana preljuba odn. bluda;
- zabrana službi za božanstva (t. j. po ovoj predstavi nežidovi se dakle i nisu morali klanjati Bogu kao židovi, ali isto tako nisu trebali obožavati nikakva konkurentna božanstva);
- zabrana huljenja Boga;
- zapovijed pravnoga poretka sa sudovima.

Bilježenje vlastitih utvrđenih nesavršenstava i pozitivnih osobina u tablicu i svjesno praćenje napretka ovdje može biti od pomoći Za rad na tome postoji više mogućnosti:

1. Izravan rad na vlastitim problematičnim osobinama pomoću događaja u životu. Dobre nakane itd. Ovo ostaje važno i za Isusa: "najprije brvno u vlastitom oku...". I u Kur'anu se rad na samome sebi smatra "Velikim Džihadom", "Velikim Svetim ratom", t.j. kao nešto presudnije od svih vanjskih rasprava.

2. Izravno popravljavanje i 3. izravan međusobni oprost ukoliko je još moguć. U suprotnom slučaju probleme u molitvi predati Bogu za dalje razrješenje i u duši oprostiti. Isusu je i ovo važno – i on govori o nadoknadi "do posljednjeg novčića" (*Luk. 12, 59, vidi i 5.*)
4. Gdje nije drugačije moguće postoji mogućnost odgovarajućih dobrih djela za druge kojima se zadavaju štete. Bog neizravno pročišćuje puno toga kada na pr. netko preuzme zadaće korisne za zajednicu. (Ovdje se opaža tekući prijelaz sa čistog obnavljanja dosadašnjeg u slobodna, susretljiva djela, a onda se obistinjuje izreka 'jedan sije, drugi žanje', *uspor. na pr. Iv. 4, 37.*) Uz to prema *Mat. 7, 20-21* vrijedi: "...po plodovima ćete ih njihovim prepoznati. Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine!, nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima!".
5. "Molite Boga u mojem imenu", ovdje za njegov oprost i milost u daljem razvoju života. Ovo je najbitnija pomoć koju čisto humanistička etika ne može pružiti. Sudbina tada ne mora više imati mehanički tijek nego se čovjek doživljava kao vođen od Boga, sve se obnavlja i razvija u tom smislu kao što je iz njegove više mudrosti najbolje za pojedinca i njegovo okruženje.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Dodatak: kratak ispravak suvremenih "priča koje otkrivaju sve o Isusu"

U tekstu web-stranice su uz pomoć novih spoznaja i metoda već izravno ili neizravno ispravljene neke od otežavajućih jednostranosti nekih teoloških pravaca. Ovdje ćemo se pozabaviti s zapletenim procvatom suvremenih „senzacijskih pisaca“. Ne podržavamo dodatno publicitet tih bestselera. Sljedeći je prilog usmjeren prema onima, koji tu literaturu poznaju te ih stoga iritira.

1. S obzirom na svitke iz Qumrana ti su pisci pokušali prikazati da su mnogi opisi Isusa u Novom zavjetu netočni. Isus i učenici itd. su u stvarnosti bili jednostavni militantni pobunjenici protiv rimskoga režima. * Zbog veće vjerodostojnosti se ovo tumačenje umotava u neku vrstu teorije zavjere: Svitci zajednice iz Qumrana, otkriveni 1947-1956, su do 75% bili prikrivani, pri čemu su kontrolu nad njima imali učenjaci Katoličke crkve. Već to je jednostavno krivo – što se utvrđuje i ovdje iako ova web-stranica ne mora opravdavati niti jednu crkvu, a pogotovu prihvatiti prikriivanje kršćanskih spisa. Tim znanstvenika je štoviše bio sastavljen od katoličkih, protestantskih, anglikanskih, židovskih, pa čak i ateističkih znanstvenika. Zbog mnoštva mišljenja o mnogim malim oštećenim komadićima trajalo je doduše zaista dugo dok se sve nije objavilo. Kada je originalno englesko izdanje dotične literature o „tajnom gradivu“ izašlo iz tiska, već je bilo objavljeno 80% tekstova iz Qumrana. 1992. godine, 12 mjeseci nakon izdavanja dotične senzacijske džepne knjige, koja u tekstu na stražnjim koricama kao i prije spominje 75% neobjavljenih tekstova, bili su objavljeni i ostali dešifrirani tekstovi.

O tumačenju sadržaja morali su autori postaviti čitav niz čak i za njih vratolomnih teorija kako bi pri njihovom nizanju došli do gore spomenutih rezultata. Ti svitci prema tvrdnjama iz spomenute literature nisu pretkršćanski, nego iz Isusova vremena.**)

Ti spisi međutim očigledno potječu iz različitih vremena i u svojem izričaju nisu jedinstveni. Zajednica iz Qumrana postojala je dulje vrijeme. Ne može se je poistovjetiti s Esenima, a niti s militantnim Zelotima koji su kasnije na priličnoj udaljenosti imali utvrdu Massada. Qumran bi se mogao usporediti s današnjim duhovnim eko-selom. Posvuda su morali imati kontakte; od Esena su vjerojatno imali neke običaje u promijenjenom obliku, od pismoznana iz Hrama u Jeruzalemu su dobili na čuvanje zapise o blagu – što govori da su ih ocijenili kao sigurnije mjesto koje nije bilo izloženo neposrednim borbama s Rimljanima -; a mogli su postojati i kontakti s pojedinim Zelotima.

Autori također tvrde, da Eseni nisu bili asketski redovnici, nego militantni pobunjenici. Sve, što znamo o Esenima, upućuje na pacifistički, vegetarijanski, strogi židovsko-ezoterični red, koji je zbog svojih gotovo zaratustrijanskih propisa o čistoći stremio prema izolaciji od ostatka svijeta čak i jače nego današnji redovnici. U spomenutoj ocjeni Esena kao militantata isti se bacaju u isti koš sa Zelotima bez ikakva zadovoljavajućeg obrazloženja.

Ivan Krstitelj, Isus i Jakob, Isusov (polu)brat, imali su iste militantne motive „kao Eseni“. Čak i ova – o prijašnjim pretpostavkama ovisna – ocjena prikazana kao činjenica ne može se dokazati pomoću svitaka iz Qumrana. Isus, Jakov i Ivan se tamo skoro nigdje ne mogu identificirati na takav način. „Učitelj pravednosti“, očigledno vodeća osoba te zajednice, morala se primjerice identificirati s Jakovom, što je ponovno teorija koja se ne može dokazati. Nije dokazano, a i nije vjerojatno da je taj „učitelj pravednosti“ bio radikalni Zelot; zajednica ga je međutim mogla priznavati kao viši – duhovni – autoritet od svećenika iz Hrama koji su se nalazili u rasulu. Čak i ono, što je predajom sačuvano o samom Jakovu, ne odgovara ovoj militantnoj slici. Jakov – ne apostol Jakov nego spomenuti Isusov brat, koji je nakon njegova raspeća vodio prvu kršćansku zajednicu u Jeruzalemu – imao je izgleda izričito tolerantan, izjednačavajući karakter. Morao se tako reći postaviti između Petra i Pavla, odn. posredovati između posvađanih apostola kako bi održao zajednicu.

Kako bi se nadalje moglo tvrditi da je Pavao bio rimski agent koji je sve krivotvorio, morala se pružiti druga umjetna konstrukcija, koja se ponovno ničim ne može dokazati, naime da su Rimljani njegovo uhićenje inscenirali kao obmanu.

(U našem tekstu "Putovi Isusa Krista..." opširnije se bavimo Pavlom, između ostalog – bez obzira na to kakvo stajalište bi netko mogao zauzeti prema takvoj tradiciji, na pr. prema njegovu stavu do žena - i time da se njegovi vizionarski doživljaji i spoznaje mogu prepoznati kao autentične; naravno samo ako se potrudimo temeljito i praktično se pozabaviti s mističnim doživljajima, što senzacijski autori očigledno nisu učinili.)

Svitci iz Qumrana su jednostavni neki od mnogih drugih spisa tadašnjeg vremena, koji nam kamenčić poput kamenčića u mozaiku mogu dati informacije o nekim od tadašnjih običaja. Neki drugi spisi iz toga tisućljeća su već dulje vrijeme poznati ako apokrifi, a drugi su bili otkriveni tek u novije vrijeme (primjerice nalazi iz Naq Hammadija, koji govore o vjeri ranih kršćana u Egiptu.) Sigurno je da su ljudi u Qumranu vjerovali u Boga i da su u mnogim stavovima i običajima bili u srodstvu s Isusovim naucima - onima koji se nalaze u Bibliji, a ne navodno militantnim Isusovim naucima senzacijskih autora. Osim toga je posve moguće da je Ivan Krstitelj podrijetlo vukao iz tih vjerskih povezanosti Esena odn. Qumranaca ili da je tamo u svakom slučaju bio općepriznati gost. Također se može pretpostaviti da je i Isusu susretao te ljude. (Na našoj web-stranici „Putovi Isusa Krista“ objašnjavamo također, da se susretao s mnogim krugovima i da nije automatski potjecao iz pojedine škole s čijim sljedbenicima se susretao.)

2. I drugi autori su se priključili spomenutim nagađanjima o Isusu, sa mnogim detaljima o židovskoj povijesti, ali se nisu uspjele razriješiti navedene oprečnosti. Tako što se u jednom dijelu ove literature i uskrsnuće Isusa umanjuje na jedan povijesno dodirljivi vanjski ritual uskrsnuća kasnih Egipćana i možda Esena i na tradicije temeljene na tome, čitatelju se uskraćuje upravo obnova, koju je Isus doveo u tu vezu. Pri tome ne bi bio nikakav gubitak za tamo predstavljane veze između povijesnih skupina kao što su to Eseni ili Templari ako bi se isključila ova protudogma uskrsnuća. Samo mistički shvatljivi dio onoga što je Isus uradio prevazilazilo je već u ranokršćansko doba razumijevanje nekih židovsko-kršćanskih i gnostičkih zajednica pa je stoga beskorisno putem njihovog shvaćanja željeti dokazati da je ono što su razumijeli sve bilo već ranije. Drugi su razumijeli druge dijelove istine, što pokazuju i mnogi rani kršćani koji su vjerovali u jedno opsežnije značenje uskrsnuća ali i oni koji su koristili dotični polemički spis Evanđelja po Filipu- Pavle koji je imao iznimno svojstvo žrtvenog jarca ni u kom slučaju nije bio jedini izvor onih tradicija koje su se držale i spiritualno

i materijalno prebražavajućeg uskrsnuća Ljudi koji su donekle cijenili stanje predanja koje je u crkvenoj povijesti naširoko prihvaćeno, mogu prije doći do istine nego oni koji sve što ne spada u njihov koncept lakomisleno uklanjaju objašnjenjima.

Tamo gdje se takve aktivnosti izrađaju u stalno klevetanje Isusa Krista, može imati i duševne posljedice koje nadilaze čisto ljudsko djelo.

3. Nagađalo se i o više navodnih „grobova sa kostima Isusa“, više njih u Izraelu i negdje drugdje. U jednom okruženju kao što je Bliski Istok, gdje djeluju pljačkaši grobova – npr. jedna od takvih nađenih posuda sa kostima je „izgubljena“ -; i gdje su tisuće takvih posuda pohranjene u muzejima i gdje su nasumice odabrane kosti uklonjene i prosljeđene za ponovni pokop, itd, gotovo je nemoguće dobiti pouzdana saznanja o osobama. Tu ništa ne dokazuju niti uklesana česta imena. Ni izračun vjerojatnosti ne može isključiti sličnosti između imena u raličitim obiteljima. Cjelovito povijesno istraživanje ne bi nikad krenulo od preduvjeta da nije moglo biti uskrsnuća u predanjem sačuvanom smislu. To bi također prije odgovaralo današnjem mogućem stanju spoznaje, objave, koja se može odnositi na Isusa, da se ne shvaća samo kao jedan izvor subjektivnih nadanja Isusa prije 2000 godina, nego uzeti u obzir da može upućivati i na nešto sasvim realno što djelomično još čeka na pronicanje dok se ne desi.

Dodatne informacije o tome (na engleskom jeziku):

<http://dukereligion.blogspot.com/2008/01/talpiot-tomb-controversy-revisited.html>

* 4. Postoji još čitav niz takvih špekulacija o Isusu, koje su dovele do različitih rezultata. Na primjer, Isus je pristaša kiničke grčke filozofske škole... Osim ovoga drugi su željeli Isusa izjednačiti čak sa Mojsijem ili sa egipatskim faraonom, ili sa Julijem Cezarom ili sa militantnim bizantskim carom.

** U oči pada također da se u takvim knjigama ne spominje činjenica da su u Qumranu otkriveni i posebice stari tekstovi evanđelja iz 1. stoljeća, čija usporedba s današnjim tekstovima pokazuje da je posredovanje bilo vjerno originalu.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Prirodne znanosti i vjera u Boga.

O ispravnosti prirodoznanstvenih priloga.

Isus u slučaju Tome, kojeg možemo promatrati kao "pridodoznanstvenog tipa" među učenicima i koji je uzor mnogim ljudima upravo u naše vrijeme, priznaje da postoje ljudi kojima je i u vjerskim pitanjima potrebna potpora vanjskog opažanja, brojenja, mjerenja, vaganja. Kada je dobio izvanrednu priliku za vanjsko provjeravanje da li se pred njim stvarno nalazi Isus Krist, Isus kaže: "ne budi nevjeran nego vjeran". Novo doživljeno iskustvo Toma treba istinskim i dubokim razmišljanje primijeniti tako da nestane korijen njegove dvojbe, da mu nešto "postane jasno": - To što Isus ovo mora spomenuti znači da Toma nije skeptik "zapanjen" samo vanjskom stvarnošću i vjerojatno zbog straha od kazne "ponukan na vjeru" nego da je i nakon toga zadržao svoju sposobnost dolaženja do novih uvjerenja iz vlastite duše. Unatoč tome trebao bi naslutiti da osim vanjskog opažanje postoje i druge mogućnost samouvjeravanja. Isus je znao što je primjereno za Tomu. Nikoga nije želio prisiljavati – što bi imalo karakter suda; isto tako se ne može pronaći namjera da se kod nekoga, koji još nije zreo za odluku, izazove odbijanje.

Znanost, koja empiriju = nakupljena iskustva isključuje ako nešto ne odgovara staroj slici, ne može se označavati znanošću. Istinski geniji poput Einsteina nisu se bavili takvim upravljanjem znanja nego su u svojim istraživanjima započinjali upravo tamo gdje su

postojale nejasnoće. I takvo traganje može biti jedan od mnogih puteva do Boga – dokle god su motivi časni, a znanost nije korumpirana gospodarskim ili drugim problematičnim interesima.

Vanjski prirodosnanstveni rad – s opažanjima, postavljanjem hipoteza i teorija te njihovom verifikacijom – u humanističkim i vjerskim pitanjima većinom nije dostatan. Ne postoji uvijek biće koje višu stvarnost pred nama prikazuje na nedvojbenu i po mogućnosti reproducirajući način (kao kod Isusovih učenika) ili nam otvara spoznaju za to (kao kod Ivana 1, 51). Ipak ima puno naznaka da postoje slojevi na pr. u ljudskom biću i iznad njega koji ne izvire iz poznatog fizičkog spektra snaga i tvari nego se pokazuju samo u njihovim posljedicama: životne snage, duhovni osjećaji, razmišljanje, svijest... (neki od primjera nalaze se na različitim mjestima u glavnom tekstu stranice Christuswege.net). Kao stariji oblik iskustva i znanstvenosti višestruko se raskrivaju stare "predznanstvene" tradicije različitih kultura. I danas se za takva područja mogu razviti posebno prilagođeni postupci zapažanja i ocjenjivanja kao što to pokazuje primjer Goetheovih prirodosnanstvenih opažanja ili na njima utemeljeni spoznajnoteoretski radovi Rudolfa Steinera. U tom pravcu se kreću i novi znanstveni nazori od kvantne teorije do onih znanstvenika koji razrađuju novu biologiju, novu geo- i astrofiziku itd. i u konačnici novu znanstvenu "paradigmu" odnosno sliku svijeta; doduše bez traganja za novom metodikom koja bolje odgovara novim sadržajima kao što to ne traži niti Steiner.

Tako najprije proizlazi da dosadašnje znanstvene spoznaje a.) pokazuju samo sićušan presjek stvarnosti;

b.) da su temelji prirodoslovlja sve relevantniji: materija se pojavljuje kao zgusnuta energija ili čak kao zgusnuti duh; oblici energije mogu doseći brzine veće od svjetlosti (tahioni...); pritom se mogu "pomladiti", vrijeme postaje relativnijim kao i u teoriji relativiteta; iz našeg prostora mogu isčeznuti da bi se pojavili iz neke vrste onostranosti/transcendencije – tako da je i prostor apsolutan u manjoj mjeri nego što se to činilo zbog tzv. "zakrivljenosti" prostora. Preostaje jedino neopipljiva "informacija" kibernetike, koja nije sastavljena od materije i energije te se zbog toga postojećim sredstvima ne može opisati. Ovdje bi se dakle moglo govoriti o "svijesti".

c.) Strogo uzevši, taj raspad stare slike svijeta još nije "Božji dokaz" nego u krajnjem slučaju priprema. Za mnoge je ovo dovoljno, jer ih je zastarjela materijalistička slika svijeta kočila te sada mogu napraviti izravnije korake do Boga. Još međutim nije kraj: što je dakle ta "informacija" ili drugi, već spomenuti neopipljivi događaji u svemiru? Što/Tko neprestano stvara i raspušta novu materiju i energiju? Što/Tko ovdje kao i u životu upravlja granicama života i smrti odnosno budnosti i sna i dozvoljava njihovo prekoračenje? Što/Tko ovdje u svemiru dolazi do izražaja djelujući iznad vremena i prostora? Je li čovjek, koji u svojoj svijesti može "izvana" spoznati energiju, vrijeme i prostor u biti zametak "odraza" Onog koji to može u velikome (uspor. Geneza 1, 26)?

d.) Osim toga možemo dodati da se ovdje kao odgovori u manjoj ili većoj mjeri isključuju kaos i slučaj. Jer taj svijet i ta bića, i taj svijet čestica, i događaji u životu pokazuju nevjerojatno visok stupanj reda u kaosu, ustrajnosti i smisla unutar cjeline kao u cjelovitom umjetničkom djelu; pomanjkanja vezanih članaka potrebnih za slučajnu evoluciju itd. Već kod ovog spoznajnog koraka postaje jasno da je teže ne vjerovati nego vjerovati – u centralnu prainteligenciju koja postavlja početak i cilj "stvaralačkog programa" i oblikuje put s promjenjivim zakonitostima. Postalo je moguće nešto što preko razuma može dovesti do istog rezultata kao i nekadašnja mistička svijest starih naroda 800. godina prije Krista koji su ovdje svojom "desnom, mističkom polovicom mozga" vidjeli Boga na djelu. ("Bogovi" drugih naroda su prvotno bili oznaka određenih osobona jednoga Boga; tek nakon iščezavanja te mudrosti promatrali su ih kao jedinstvene "bogove" i brkali s razvijenijim ljudskim bićima kojih je također bilo.) *Sličnim putevima su do vjere u Boga došli ateistički znanstvenici poput Maxa Thürkaufa, Georga Todoroffa i mnogih drugih.*

e.) Vjera u smislu nastalog dubokog uvjerenja je veća od pukog intelektualnog smatranja stvarnošću.

f.) Osim toga tu spadaju i oni ljudi koji kao mistici itd. i kao normalni vjernici svjedoče o izravnijim, promjenjivim iskustvima s Bogom i Kristom; i koji su tim kontaktom u sebi samima

doživjeli visoko realna iskustva s kreativnim duhom Božjim. Ovi putevi mogu na samostalan način prije ili kasnije dovesti do svladavanja i do spoznaja o prirodi iskustava. Ovdje se od "Putevi Isusa Krista" nastavlja glavni tekst.

U katoličkoj crkvi postoji enciklika „Fides et Ratio" (vjera i razum) iz 1998 i papa Benedikt XVI je nastavio temu u svom regensburškom govoru 2006: vjera bez razuma i razum bez vjere su pojedinačno bezvrijedni, jer promašuju čovjeka u svojoj cjelokupnosti. Nasuprot tomu Michael Springer argumentira u „Spektru znanosti" siječanj 2007, da ne mora svaka rupa u znanju automatski upućivati na racionalno neobjašnjivo odn. na Boga – što se npr. nas manje tiče, radi se o sasvim konkretnim zaključcima, vidi gore. Ali on priznaje da je vjera u to, da bi znanost jednog dana mogla objasniti velike rupe, upravo jednostavno opet vjera. Stanje je takovo da se danas ovdje moralo uložiti prilično truda da bi se uopće otvorila mogućnost pojedinom znanstveniku, da još ne mora vjerovati u Boga (što ne mora bezuvjetno biti ateistički, nego može biti agnostički, t. j. odsustvo vjere bez krajnjeg utvrđivanja da Bog ne postoji.) I neko drugo shvaćanje, koje priznaje vjeru u Boga samo kao potporu etičkoj zaštiti materijalne kulture, samo po sebi nije dovoljno gornjim gledištima.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Svijest, znanost o mozgu i sloboda volje.

Kod pokušaja donošenja odluka budni su ljudi iz svih kultura i epoha*) i prije današnjih istraživanja sakupili opsežna iskustva o podrijetlu njihovih različitih emocija. Spiritualni odnosno religijski razvojni putevi su svjedočanstvo za sposobnost čovjeka da se i dalje realno razvija pri donošenju etičkih odluka umjesto da sve promatra kao da je od početka utvrđeno. Međutim, u religijskom području bilo je i onih koji su naginjali fatalizmu, dakle vjeri u manje ili više veliku predodređenost (determiniranje) sudbine.

Čak i današnja sposobnost razmišljanja je većinom samo djelomice svjesna. Ako netko želi biti i ostati svjestan samo osjećanja koja na to utječu, tada se svakako mora dugo vremena intenzivno posvetiti tome kako bi postao senzibilniji. Malo se manje svjesno odvijaju emocije volje i potrebni su još veći naponi da bi svjesnost o njima postala potpuna odnosno da bi se potpuno slobodno oblikovala. Ovu nesvjesnost volje poznao je, primjerice, već i Rudolf Steiner neovisno o modernom istraživanju mozga. On je međutim i znao ono što prirodna znanost još čak nije ni istražila, naime, da se ta vlastita kontrola čak i volje može vježbati. Mnogi kršćani doživljavaju sasvim konkretno da je čak moguće i više, naime, da se čovjekova volja sve više i više „preda Bogu". To u nekoj mjeri ide čak i na svakom stupnju vlastitog razvoja, t. j. sve dok čovjek ne prodre dovoljno duboko u svoju nutrinu. Ovdje se radi o slučaju koji pomažući prati taj put. Taj put prije ili kasnije svakako vodi do sve svjesnijeg života. (Ova praksa nema ništa sa zahtjevima o poslušnosti crkve prema svojim članovima.)

U tom kontekstu, otkrića nekih suvremenih neurologa daju druge zaključke od onih koja su prikazana u nekim znanstvenim časopisima. Kod eksperimentalnih mjerenja kretnji ruku se pokazalo da se spremnost za kretnju u živčanom sustavu već izgradila dok je subjektivno tek nastala svjesna namjera za kretnju ruke. Na kraju je osoba vjerovala da je počela s radnjom koja je stvarno počela tek 1/100 milisekundi kasnije.**)

To ponajprije samo potvrđuje, da - kako je gore spomenuto - svjesno mišljenje čovjeka nije jedini temelj njegovoga djelovanja već kompliciranost njegovog bića utječe na njegove odluke. Utvrđeni „potencijal za spremnost" uopće ne govori da je čovjek potpuno automatski određen svakom tom nesvjesnom emocijom da je i slijedi. To bi bio nedopušteni dokaz iz suprotnosti. Sloboda volje tako nije ni u kom slučaju opovrgnuta kako su neki mislili. Međutim, prema navedenim iskustvima („Istraživanja polja" tijekom milenija) bilo bi ispravno prihvatiti da čisti intelekt nije dostatan da bi se obavljala „slobodna volja". Mišljenje i dobre nakane mogu biti samo prvi korak ka odgovornijoj vlastitoj ulozi; usto onda mora doći i

razračunavanje s do tada podsvjesnim osjećanjima i naviknutim, nesvjesnim impulsima volje. Tada „neuralni potencijal spremnosti" postaje kao takav brže svjestan. Dakle, stvarno je moguće težiti odgovornijem životu.

Osim toga, treba imati na umu da se govori samo s klasičnog prirodnoznanstvenog gledišta o „uzrocima" ako se mjere, na primjer, električni potencijali završetaka živaca. Promatrano s gledišta duhovnih znanosti, stvarno je moguće vidjeti „djelovanje", naime klavir na kojemu psihičko-duhovno biće svira zajedno sa svojom voljom. To se na čisto prirodnoznanstvenoj, biološkoj razini ne može odlučiti. Također ni biologija ne može odlučiti o tomu je li i na koji način je u tom kompliciranom čovječjem organizmu prisutno Božje djelovanje***). Ali ona se može približiti sa svojega vidikovca takovim pitanjima. Ona može, primjerice, mjerenjima ispitati što se u čovjeku može drugačije odvijati ako netko molitvom npr. krene protiv neželjenog impulsa volje****). Samo tako sama ne može procijeniti što „jeste" molitva za vjernike.

*) Vidi i razlike u arhaičnom, magičnom, mističnom i interkulturalnom... Razvojni stupnjevi ljudske svijesti - kako su prikazani u našim Općim stajalištima o prirodnim religijama i „Religija kao povratna veza čovjeka s Bogom...". Izvori ljudskih emocija su u određenim epohama bili jače spoznati izvan čovjeka, a neki drugi put jače u njegovoj nutрини. Današnje mogućnosti razvitka svijesti obrađene su na temelju koraka u životu Isusa u našem Glavnom tekstu, dio 1. Danas čovjek može svjesno - za razliku od ranijeg načina, više sličnom instinktu - na primjer, učiti da opet jače prepozna povezanosti sa svojim okruženjem i okolišom kao i Zemljom. Na taj način i društvo pored socijalnih i ekoloških spoznaja dobiva i opća etička i religiozno filozofska gledišta.

***) Primjer u „*Spektar znanosti*", travanj 2005. g.

****) Vidi također našu stranicu „Prirodne znanosti i vjera u Boga".

*****) Vidi također naš prikaz koji se odnosi na „Sagledavanje svakodnevnog života".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Informacije o Isusu Kristu i pitanjima prehrane.

Prapovijest: U 1. *Knjizi Mojsijevoj (Postanak)*, 29, kaže se: I doda Bog: "Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu!" To odgovara spoznajama da čovjek u prvom redu ima organe za žvakanje i probavu poput frugivora (biljojeda) (a ne svejeda kako bi se moglo pomisliti kada se sjetimo kategorija grabežljivci, svejedi i biljojedi, koje na prikladan način opisuju većinu životinja.) Nasuprot tome nakon (arheološki na pr. u prednjoj Aziji dokazanog) potopa *Postanak* 9, 3 Noi: "Sve što se kreće i živi neka vam budu za hranu;... Ne smijete jesti samo meso u kojem je još krv." Do ovog mjesta sve se odnosi na vrijeme prije nastanka današnjih naroda, ticalo se dakle – ako je predajom pravilno preneseno – ne samo kasnijih Židova. Nakon izlaska iz Egipta isto se potvrđuje u 5. *Knjizi Mojsijevoj (Deuteronomiju)*, 14, 3-21, a dodaju se i drugi detalji. Od potopa se zbog neprilika očigledno radilo o tome da se u načelu dozvoljava sve, a izbjegavaju stvari najneprimjerenije za prehranu.** U nekim slučajevima mole su se naći suvremene prehrambenotehnološke spoznaje. Svakako su i nadalje postojali slučajevi kod koji se ukazuje na posebno značenje biljne prehrane bez obvezujućeg propisivanja za sve, vidi *Danijel* 1, 8.

Višestruko se može opaziti povezanost s opširnijim, danas gotovo zaboravljenim propisima o žrtvovanju životinja i konzumiranju žrtvovanog mesa. *Prorok Hošea* (6.6.) poručuje: "Ljubav mi je mila, ne žrtve, poznavanje Boga, ne paljenice". Nadovezujući se na to Isus kaže: "Hajdete i proučite što znači: 'Milosrđe mi je milo, a ne žrtva?'" (*Mat.* 9, 13 i 12, 7). Uz Luku

22, 11 kada Isus pita gdje može blagovati pashalno janje – koje se nakon toga kod posljednje večere više uopće ne pojavljuje -, postoje ranokršćanski "apokrifni" spisi (koji oko 400. godine nisu preuzeti u biblijski kanon), na pr. "*ebionersko evanđelje*". Tamo se to čita ovako: "Zahtjevam li možda da na blagdan pashe s vama jedem meso jaganjčevo?". Za takve rečenice je aramejski jezik upotrebljavao manje riječi i time zbog izgubljenog načina naglašavanja omogućavao različite načine čitanja. To je dovelo do različitih prijevoda koji su bili izvanredno prikladni za uzajamne prigovore. (Praktički iščezle – naime kasnije zamašno islamizirane – židovskokršćanske zajednice su bile pravi i bitni dio ranog kršćanstva, iako se one u nekim stajalištima kao u gornjem primjeru razlikuju od ostalih crkvi koje se razvijaju.)

Djela apostolska 15, 19 izvještava o izjavi vođe zajednice Jakoba u prvotnoj zajednici da ne valja dodijavati onima (koje je pridobio Pavao) "koji se s poganstva obraćaju bogu. Valja im poručiti da se uzdržavaju od mesa okaljano idolima, od bludništva, od udavljenoga i od krvi." Nasuprot tome postoji kod ranog crkvenog povjesničara Euzebija, u apokrifnim (vidi gore) apostolskim spisima itd. slika da se Isus, Ivan, Pear, Jakob itd. sami u normalnim prilikama nisu jeli meso.

Mat. 15, 11-20 / Mark. 7, 17-21 doduše pokazuje da je Isus više vrijednosti polagao "na ono što izlazi iz usta" nego na ono "što na usta ulazi"; to se ipak odnosilo na pitanja farizeja o pranju ruku prije jela. To je isti red vrijednosti koji se pokazuje u rečenici o brvnu u vlastitom oku i trunu u oku drugoga. Treba, znači, početi kod sebe sama a ne kod straha od vanjskih utjecaja. To nije propis protiv konzumacije mesa.

Prema *Luk. 10, 8* svojim je učenicima Isus preporučivao da na svojim pohodima jedu od onoga što im ponude njihovi domaćini. To nije automatski u potpunosti nemarno. I danas na pr. u arapskom svijetu može doći do neuračunljivih reakcija kada netko odbije dobronamjerno jelo ili pići, i to napravi nedovoljno spretno. Tadašnjim je učenicima osim toga dana sposobnost da im izričito štetne stvari ne škode (*Marko 16, 18.*). Nema dakle nikakvog smisla takve biblijske riječi izvlačiti iz konteksta i neograničeno ih uopćavati.

U još većoj mjeri nego što su biblijska gledišta o ishrani obrazložena je religijski post u čišćenju tijela, kroz koji raste otvorenost za dublje duševne, duhovne spoznaje. Ovo je bilo i posebno učvršćeno u katoličkoj Crkvi – u vrijeme blagdana, uzimajući u obzir Veliki petak i u vrijeme posta između „pokladne noći” i Uskrsa. Ali i izvan crkve je opet porastao značaj posta, nakon što dugo vremena nije bio osobito cijenjen. Preko ishrane se tim putem na jedan drugi način dragovoljno prakticira sposobnost odricanja. Također se misli i na to da mnogi ljudi na svijetu gladuju. Koliko duboko sve to može ići pokazuje i nejedenje – „inedia”, koju se promatra od strane i srednjovjekovnih mistika pa do novog doba, daleko duže nego što je post od nekoliko tjedana. To nalazimo kako u kršćanskim tako i u drugim pozadinama - danas to neki nazivaju „svjetlosna hrana” – i nagoviještava da duh može puno jače gospodariti materijom nego što je to do sada znanstveno bilo shvaćeno. Uvjet je da se dotična/dotični u tomu zna „voditi” od Boga, odn. da ga se stručno prati da bi se izbjegle opasnosti. (Ovo ne treba razumijeti kao preporuku da se krene tim putem.)

Tijelo je alat, a takvome treba odgovoran odnos.

Uostalom i životinje su biblijski gledano od Boga stvorena živa bića, stvorenja; dakle nisu „stvari” sa kojima se postupa po trenutnoj volji kako se danas sa njima dijelom postupa. (zakonima o zaštiti životinja barem su ograničeni)

U konačnici svatko sam mora odlučiti kakva prehrana je za njega najbolja.

Ako tražite informacije o današnjoj oblicima vegetarijanske prehrane naći ćete ih na pr. pod: <http://www.ivu.org> (Web-stranica "Putevi Isusa Krista" nije odgovorna za web-stranice drugih osoba i ne podupira automatski njihov promjenjiv sadržaj.) Začeto u zdravstvenim, etičkim, ekološkim i ostalim temeljima razvitka svijesti je u svakom slučaju jače širenje punovrijedne prehrane kakva je razrađena u određenim nastojanjima već dulje od 100 godina i koju preporučuju savjetnici za prehranu (integralni proizvodi, ako je moguće iz ekološke poljoprivrede, udio svježih namirnica, neprerađena ulja)

***) Takve propise primjenjuju i danas, primjerice, ortodoksni Židovi za „košer“ namirnice: npr. bez svinjskog mesa, bez krvi i stoga se za druge životinje primjenjuju posebni oblici klanja. Na sličan način se izbjegava posebice svinjsko meso kod „halal“ prehrane u islamu.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Isus Krist i liječenje - danas.

Isusa su s njegovim učenicima i ostalim sljedbenicima mnogi svojevremeno doživljavali kao pokret za ozdravljenje tijela i duše. Na tome se danas treba puno raditi, jer to više nije razumljivo samo po sebi.

Volja za ozdravljenjem.

Isus je nepripremljenom čovjeku najprije postavio važno pitanje: "Želiš li ozdraviti?" (Iv. 5, 6). Isus se obraća duši. Bolesnik opisuje svoje vanjske zapreke kod traganja za ozdravljenjem. Pitanjem ga se također priprema na osvješćenje da **zaista želi** ozdraviti. To je prva pretpostavka pravilno shvaćenog ozdravljenja. Dokle god podsvijest zbog bilo kojeg razloga blokira put do ozdravljenja i potrage za pomoći i primanje te pomoći će biti otežano. Onda će se eventualno bez obzira na vrstu puta omogućiti posezanje za medicinskom mjerom prve pomoći ili za mjerom utjecaja na simptom. Ozdravljenje je međutim nešto više što funkcionira samo kada ga bolesnik prisvoji, dakle poveže sa svojim snagama samoozdravljenja. U to područje se ne uključuju samo oni pripadnici zdravstvenih zanimanja i životni savjetnici pripravnici na suradnju s pacijentom nego i ozbiljni "ozdravitelji" i ljudi koji podupiru ozdravljenje vjerom odnosno molitvom.

Moć vjere.

Mat. 9, 22: Bolesnica dodiruje skute Isusovih haljina i ozdravi. Isus: "**Vjera te tvoja spasila**". Tko je doživio vjersko iskustvo pod moći vjere pojmit će nešto veoma stvarno u svojoj svezi s Bogom što omogućava proces ozdravljenja. I takozvani placebo efekt u medicini pokazuje nešto od moći ljudskog uvjerenja (kada se na pr. uzima šećer misleći da se radi o lijeku). Pri tomu se međutim ne događaju duboke preobrazbe patoloških procesa poput onih kod ozdravljenja vjerom. Isus je također prasluka u najopširnijem smislu tjelesno, duhovno i duševno zdravog čovjeka.

Izvadci iz poglavlja "Pitanje o čudesima" našega glavnog teksta):* Isus Krist za razliku od mnogih ozdravitelja sadašnjice ne ukazuje na "kozmičku energiju" koju osjećaju kako protječe kroz njih nego na vjeru u mogućnost ozdravljenja kroz njega, u konačnici kroz Boga i izvana vidljivom osobom Isusovom.

I danas postoje ozdravljenja, koja se u prvotnom smislu izvršavaju molitvom i s obzirom na čovjekovu dušu povezanu s Kristom. Krist želi ozdravljenje i potpunost čovjeka, koji prema njemu može "činiti veća djela" od njega (Iv. 14, 12-13).

Samo duhovno ozdravljenje i s njime povezan duhovno-duševni napredak svakako nisu iznuđena milost koliko god se čovjek pripremao na nju.

Ozdravljenja su često bila "znakovi", djela u malom koja su zastupala veće, temeljitije. Kod ozdravljenja slijepoga od rođenja na subotu odgovorio je Isus da razlog nisu grijesi, "nego se u njemu očituju djela Božja". *Uspor. Iv. 5, 6-9; Iv. 6; Iv. 9, 3 i dr.*

Danas se iz različitih doživljaja spoznaja na granici sa znanošću može nagađati da je Isus stvarno mogao prodrijeti u sve snage prirode. Upravo je za našu sadašnju sliku čovjeka, za cjelovito odnosno kršćansko ozdravljenje i.t.d. danas veoma važno spoznati taj fenomen.

Polaganje ruku.

Ne uvijek, ali često su Isus i učenici za ozdravljenje polagali ruke. Ta praksa i danas postoji u pojedinim slučajevima. Osoba koja polaže ruke na bolesnikovu glavu ili ramena pritom govori molitvu po mogućnosti uz pratnju zajednice. Time se podupire uživanje i svijest o kanalu za Božju pomoć. To se može razumjeti i simbolički. Na osnovi spoznaja iz suvremenih stremljenja duševnih ozdravljenja – i među njima se nalaze svjesni kršćani – znamo da je to realnost. Ovdje se u ranom kršćanstvu govorilo o "pneumi", dahu života ili posredovanom Duhu Svetome*). Djelomično povezana s drugim nastojanjima ta praksa se primijenjivala kako kod zagovora za ozdravljenje tako i za blagoslov. *Vidi na pr. Mat. 19, 13; Mark. 8, 23; Mark. 10, 16 (blagoslov djece); Luk. 4, 40-41 (ozdravljenje i izgon zlođuha); Luk. 24, 50 (blagoslov apostola); Djela apostolska 6, 6 i 19, 12 te 28, 8.* Zagovor za ozdravljenje dakako nije bezuvjetno ovisan o polaganju ruku. Može se uostalom obavljati i iz daljine – što se naravno teže može osjetiti.

Duhovno uvjetovane patnje.

Usko su povezana ozdravljenja psihe, životnih snaga odnosno tijela. Već i dobro "dušebrižničko" ili životno savjetovanje može stoga utjecati na psihosomatske patnje – kada se umjesto ponavljanja pogrešaka u vođenju života primijene pametni savjeti.

Izvadci iz poglavlja "Sveta revnost i ... emocije" (glavnoga teksta):* Isus je neprestano živio u "pozitivnom strahu od Boga" i suosjećanjem s ljudima... Kod običnih ljudi gotovo sve emocije su na početku pomješane s nesvjesnim mehanizmima reakcije na podražaj – koje se biološki i po jačini različito manifestiraju, ali u svojoj osnovnoj strukturi su posve slične. Već...vađenje drugih takvih mehanizama iz vlastitih reakcija, **uvid u njih** i u konačnici vladanje njima odnosno **predaja Bogu** dug je proces učenja.

Mala je korist od pokušaja cjelovite obrade kompleksnih problema na uobičajeni način. Djelotvornije bi bilo najprije potražiti pojedinačne sastavne dijelove takvog kompleksa te pri tome svjesno razlikovati radi li se o "brvnu u vlastitom oku" ili o "trunu u oku drugoga" (*Mat. 7, 1-5*) i tko je na takav način odgovoran. Mnoge kršćanske škole jače naglašavaju ovo prvo, jer je teže i tek se mora naučiti sagledavati vlastite problematične činove koji se tek tada mogu sami ispraviti. U psihološkoj praksi će se kao žrtva na prednjoj strani češće nalaziti druga perspektiva. Na koncu se može primijetiti da su unatoč tomu obje strane više ili manje u igri.

Moguća praksa za to je: 1. Na pr. unutarnje praćenje dotičnog negativnog uzbuđenja prema njegovoj konkretnoj pojavi (na pr. strah, mržnja i bijes, ravnodušnost i oholost, pretjerana sumnja, ...). 2. umjesto mozganja mirno pričekati jedan trenutak da postanemo svjesni o čemu se radi. Nakon toga 3. Takav spoznat, upravo tjelesno osjetljiv problem u molitvi**) predati Bopu. 4. mirno pričekati dok ne bude vidljiv trag olakšanja.

To se kod nekih meditacijskih vježbi*** može na pr. osjetiti poput struje koja istječe prema gore i nakon toga struje obnovljenih snaga koja utječe odozgor. S druge se strane negativnu emociju itd. može "izdahnuti" pomoću daha, stava da ju se preda Bogu; i pri udisaju omogućiti da u nas uđe pozitivno iz božjega milosrđa (*mijenjanje stalne molitve kršćanskih redovnika na gori Atos, koje je u našem glavnom tekstu spomenuto u poglavlju "Tišina u pustinji".*)

Mentalni problemi.

Izvadak iz poglavlja "Preobraženje" u glavnom tekstu:* Postoji "pozitivno mišljenje" i pozitivne "afirmacije" (načela). Moglo bi doduše, kada bi se prakticiralo bez egoizma, umišljenosti u veličinu i tehničkih manipulacija, razmišljanje dovesti do stanja srodnog onome što dolazi od Boga; moglo bi se otvoriti prema njemu. U većem dijelu literature ovog pravca takve zabrinutosti nema, a često može završavati i samozavaravanjem.

"Sudbinski problemi".

Iz suvremenih nastojanja ozdravljenja duha postoji spoznaja o slučajevima kada se dobiva dojam da ozdravljenje (još) nije moguće odnosno "dozvoljeno". To je nešto poput ravnine

"programa". Vjerojatno bolesnik na pr. "želi" ili treba nešto naučiti iz bolesti. I ovdje se u zajedništvu s Bogom može dakako doći do rješenja. Vidi i gorni dio "Volja za ozdravljenjem".

Pravna pitanja.

Čisto kršćansko ozdravljenje molitvom uz polaganje ruku u Njemačkoj je primjerice zaštićeno Temeljnim zakonom o slobodi vjeroispovijesti. Onaj koji bi se time kao uslužnom djelatnošću želio baviti izvan kućnoga praga ili crkve trebao bi se najprije točno informirati o pravnom položaju. Ako bi se pritom obavljale aktivnosti koje drugi mogu protumačiti kao dijagnozu ili izravnu terapiju – čak i kada se vrše besplatno ili na dobrovoljnoj osnovi -, u Njemačkoj bi se trebao položiti ljekarnički ispit ili proći kroz osposobljavanje za obavljanje liječničkog zanimanja (duhovni ozdravitelji na pr. – praksa kojih se većinom razlikuje od klasičnog prakršćanskog liječenja ali ima i neke sličnosti s njim – bolesti često mogu osjetiti rukama itd.). Iako je poželjno da zakoni na nebirokratski način vode računa o posebnoj osobini ovih aktivnosti, pod danim okolnostima polaganje ljekarničkog ispita preporučuje i "Krovno društvo Duhovno ozdravljenje"****). Teoretski se dozvoljava pojednostavljen oblik spomenutog ispita kada se obavlja psihološko savjetovanje ili duševno ozdravljenje. Drugo je pitanje može li se taj pojednostavljeni oblik posvuda ostvariti.

U Engleskoj se na pr. "spiritualni ozdravitelji" općenito prihvaćaju i dozvoljava im se rad u bolnicama.

Neovisno o pravnim pitanjima onaj koji traži iscijeljenje postupa osobno ispravno tako što uvažava i vlastita nastojanja kao što su –zdrava- prehrana odn. dijeta ili medicinska tjelovježba, i ukoliko je moguće uz to dovoljno sna: i tako što moli.*****

*) 'Glavni tekst' ove i druge točke obrađuje sa šireg zornog kuta, - naime u svezi s mogućnostima ljudskog razvoja uopće, dakle iznad "ozdravljenja" u užem smislu.

**) Općenito o najboljem unutarnjem stavu kod molitve uspor. i našu stranicu "*Molitva za mir...*".

***) Vidi stranicu "*Kršćanska meditacija*".

****) World Federation of Healing – različite grupe diljem svijeta.

<http://www.wfh.org.uk> .

Između različitih udruga nije nam poznata nijedna u koju su udruženi samo kršćanski ozdravitelji. To se moglo razumjeti dok je takva kršćanska tradicija u većoj mjeri bila razlivena. Danas polako postaje kuriozitet. Jednostavnu, djelotvornu biblijsku praksu intenzivnog zagovora za ozdravljenje možemo međutim tu i tamo naći u evangeličkim slobodnim crkvama poput baptista ili crkvama Duhova; izvanredna ozdravljenja molitvom i vjerom događaju se i na nekim katoličkim mjestima hodočaća kao na pr. Lourdes. (Naša web-stranica nije odgovorna za web-stranice drugih osoba i ne podupire automatski njihov promjenjiv sadržaj.)

*****) (...) Današnja saznanja odnose se na mnogostruko zauzete regulacijske sustave u čovjeku, izvan jednostranih molekularno bioloških gledišta i temelj su za razumijevanje nastojanja liječenja duha prirodnim putem. Ako bi se svuda više primjenjivalo, mogla bi se olakšati suradnja različitih medicinskih pravaca.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

O kršćanskom blagoslivljanju.

Kao religiozan kršćanin možete blagoslovite sve i svakoga ukoliko osjećate da je to u skladu s vjerom i ako se za to obratite Bogu. Ne postoji samo uobičajeni blagoslov preko svećenika odn. župnika iz 4. Mojsije (*Knjiga brojeva*) 6:23 – 7:1.

VI – kao laik – možete dijeliti blagoslov. Za to Vam nije potrebna nikakva formula i ne morate glasno govoriti; potreban je samo pravilan nutarnji stav u ovom smislu: „Blagoslov Gospodina bio vazda s Vama". Bog iz Vašeg blagoslova neće napraviti ništa pogrešno. Ovaj običaj je doduše postao rijedak, ali može biti od pomoći.

Postoji mnogo mjesta u Bibliji na temu blagoslova. Neka tipična o različitim aspektima blagoslova: *Zaharija 8:13; Djela apostolska 3:26; Efežanima 1:3; 1. Petrova poslanica 3:9-12; Hebrejima 6:7.* Druga mjesta u Bibliji o tome *Matej 5:44 odn. Luka 6:28; Rimljanima 12:14; 1. Mojsije (Postanak) 9:1; 5. Mojsije (Ljetopis) 11:26; Psalmi 115:13; Mudre izreke 11:25.*

*) Samo je po sebi razumljivo: gdje se primjerice blagoslivlja oružje, s takvim „blagoslovima" bi probleme imali i anđeli

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Jadikovanje kao mogući sastavni dio kršćanske prakse.

Neki strogi kršćanski krugovi daju jednostrani utisak da je za kršćane najbolje podrediti se vlastitoj sudbini i ne previše angažirano kritizirati razvoj u svijetu: mogu doduše moliti za poboljšanje ili čak nešto i sami učiniti zanj. „Gorko tuženje" Bogu – vidi *Tužaljke* u Starom testamentu – se osim u književnom obliku ("Don Camillo i Peppone") se veoma rijetko pojavljuje i poučava u crkvama. Može se pojaviti tek u privatnoj molitvi. Iako ne preporučujemo da kršćani kopiraju židovsku praksu pri Zidu plača u Jeruzalemu, ta praksa pokazuje da tuženje Bogu može biti veoma važan dio kršćanskog života.

Ako specifično kršćanske vrijednosti i obećanja – na pr. u Besjedi na gori *Mt. 5:5* „*Krotki će baštiniti zemlju*" – usporedimo s tendencijama koje još uvijek dominiraju na svijetu, mogli bismo pomisliti da se kršćani ne mogu nositi s takvim obećanjima. Biblijsko obećanje nije neobvezujuća milost do koje može ili ne mora doći - i koja također postoji. Obećanje je obećanje. Vrijeme njegova ispunjenja može ovisiti o zrelosti ljudi, odn. molitve. („Kraljevstvo nebesko silom se probija". *Mt. 11:12.*)

Više nije bilo jasno zbog koga ili čega bi se trebalo tužiti. Zbog drugih ljudi? Ili prema objašnjenjima nekih teologa zbog đavolskih sila koje sudjeluju u zavođenju ljudi? Moguće je zamisliti da oboje nosi svoj dio odgovornosti. Ili bismo mogli naglasiti slutnju „to je bilo dopušteno" (s mnogim ljudskim pomislima „jer..."). Je li međutim sam Bog ta „režija" koja nešto može ili ne mora "dopustiti" i koja stvara pravila? Bilo bi prejednostavno zlo na svijetu ili svako „dopuštenje" pripisati Bogu. U prvim stoljećima su prvi očevi – koje crkve i danas poštuju zbog drugih učenja – govorili i pisali o tradicionalnoj hijerarhiji anđela koji stoje između Boga i čovjeka itd. Gnostici su osim toga govorili i o tzv. „arhontima" s često problematičnim svojstvima. I druge kulture su se na svoj način bavile takvim iskustvima. Tibetanska Knjiga mrtvih je primjerice puna preporuka kako se staviti u koštac s takvim bićima nakon smrti. Što se posebice tiče osnovnih stvari koje nadilaze karikirana međusobna ljudska predbacivanja mogli bismo jednog dana utvrditi da je ovdje sudjelovala ne posve nepogrešiva „režija" niža od Boga – koja je uz usporedbu s ljudima ili negativnim silama još uvijek na „visokoj" razini. Ovaj pristup je i doprinos starom pitanju filozofa o „teodizeji" odn. o odnosu Boga prema zalima svijeta (njegovom „pravdanju").

Zaključak: Moguće je doduše tužiti se Bogu jer je on prava osoba za kontakt; nema međutim smisla tužiti se zbog njega. Tom tužbom bismo mogli Bogu pružiti uvide s pripadajućim ljudskim osjećajima čak i ako ti osjećaji umjesto tuge primjerice sadrže gorčanje zbog nepravde (*Mt. 5:6*). Budući da se rješenje tada prepušta Bogu, ova tužba u biti predstavlja posebnu vrstu intenzivne molitve. Dio toga je međutim i ljubav odn. poštovanje prema Bogu

odn. Isusu Kristu; time se štitimo od pada u čistu negativnost koja ne bi dovela do Boga nego do nečeg posve drugog.

Drugi put je da najprije umirimo te osjećaje te time omogućimo klasičnu, čistu molitvu u kojoj se Bogu sve iznosi u obliku zahvale i molbe. Obično moliti na takav način je sigurno prikladan stav prema Bogu. Dozvoljeno je međutim tužiti se na spomenuti način ukoliko je to potrebno i iskreno (autentično).

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Kršćanski put obrade događaja u životu

– Tko - s Isusom kao **mjerilom** i pomoći - traži napredak od vlastitih nepotpunosti do obećavajućih osobina (usp. stranicu "...Etika": ne štetiti, nego pomoći...), trebao bi najprije **postati svjestan vlastitih nedostataka karaktera, počinjenih pogrešaka i prijestupa umjesto da sva raspoloženja, probleme i štete prebaci na druge** (usp. Mt. 7:1 *Ne sudite da ne budete suđeni! 2 Jer sudom kojim sudite bit ćete suđeni. I mjerom kojom mjerite mjerit će vam se. 3 Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš?...*). To se, čim je moguće i sa što više nutarnjeg mira (usp. naše poglavlje glavnog teksta "Tišina u pustinji") i tako savjesno kao kod gotovog 'proizvoda' bilježi u nutrini ili na papiru te se nakon mogućnosti poboljšanja istražuje i promatra uspjeh. Ispituje se dakle vlastiti trud: **pritom se može raditi o prikladnim molitvama, a pomoć može doći prema vjeri; to će međutim kod ozbiljnije i stoga cjelovitije prakse biti povezano s korekturama u stavovima i mišljenju, s više pozornosti na negativne osjećaje i u konačnici s promjenama ponašanja.** Sve se odvija jednostavnije ukoliko se najfiniji dijelovi svakodneвно promatranog promatraju na takav način i onda pojedinačno prelaze u molitvu Bogu... (Usp. poglavlje "Sveta revnost i stajališta o emocijama".) Duboko zakopane životne navike se veoma teško mijenjaju jer su usidrene u nesvjesnom sloju osobnosti. Stoga je na putu često potrebno znatno iskustvo u prepoznavanju podsvjesnih i nesvjesnih izvora (može se doduše uspjeti i direktno kao kod pušača koji iz jedne minute u drugu s jakom snagom volje zauvijek prestane pušiti. Usp. poglavlje "Idealiziranje Krista".) Ovo "sagledavanje i svjesna obrada uz pomoć molitve" sama po sebi bi već bila duhovni put, koji može odvesti veoma daleko i nekoga pratiti tijekom cijelog života; ali i koji kod odgovarajuće intenzivne prakse već u kratko vrijeme može donijeti bitan napredak. Za razradu ostaju "dublji slojevi" stvari, koje valja raščistiti, iako su se u velikoj mjeri poboljšale.

Naposlijetku može se svakako obraditi i „krhotina“ onog drugoga odnosno što se nekome učinilo.

Tamo gdje se čini da je potrebna procjena - a odnosi se na vlastita djela ili na djela drugih - radi se o tome da se ona ne poduzimaju prema vanjskom sjaju nego „pravo“ / „pravedno“-dakle diferencirano i što je moguće konstruktivnije (usp. Ivan 7:24)

(...)

Pojavit će se i pobude **savjesti** ... (usp. Mt. 5,5 i 5,9 ...).

(Ova praksa se u prvom redu može primijeniti ako se radi o poboljšanju načina ponašanja, koja se psihološki gledano već i prije nalaze u okviru "normalnog". Ako se radi o poboljšanju stanja, koja se danas u određenoj mjeri smatraju bolesnima, sve više bi put trebala aktivno pratiti odgovarajući iskusan, možda i psihološki obrazovan pomoćnik, jer je u tom slučaju samostalnost u ophođenju s vlastitim problemima još više ograničena nego što je to kod svih ljudi kada žele sagledati vlastite slabosti. Ako bi netko u tomu bio tako ograničen da to ne bi išlo niti s podrškom, takav pomoćnik bi kao dodatak odgovarajućoj terapiji još uvijek mogao

moliti za dotičnu osobu. Preduvjet je traženje pomoći, jer je već i kod Isusa poznato važno pitanje "Želiš li ozdraviti?" *Usp. našu stranicu "...Ozdravljenje".*)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Kršćanska stajališta glede gospodarstva i socijalnih pitanja.

Najprije želimo spomenuti da čovjek i prema najnovijim gospodarskim istraživanjima *) nije ono posve egoističko biće koje je pretpostavljala dosadašnja teorija gospodarstva. Samo je manjina u potpunosti djelovala zbog vlastitih interesa. Druge vrijednosti poput dragovoljne međusobne suradnje za većinu imaju najmanje isto tako veliku i često odlučujuću ulogu. Taj "obostrani altruizam" doduše poput egoizma dovodi automatski ne samo do boljitka cjelokupnog društva nego može djelovati i u smislu stvaranja klika. Tu su od pomoći samo svjesne, konzekventne etičke odluke.

Ovdje se mogu nadovezati psihološka i regijsko-etička stajališta. Čovjek je ravnomjerno osnovan kao individualni i socijalno biće. Uz odgovarajuću otvorenost mogu se izvježbati zdrava – ne previsoka – svijest i solidaran stav prema bližnjima. Tamo gdje se čini da je prisutna egoistična strana, altruistička strana ili nije jako razvijena ili propada kroz tvrdo "školovanje" zapadnjačkog društva. Socijalistička društva jednostrano su naglašavala solidarnost i nasuprot tome dopustila da slobodumna individualistička čovjekova strana višestruko propadne – i u tom pogledu nisu odgovarala onome za što je čovjek stvoren. Tamo gdje ljudi ne zateknu izjednačene odnose izrazit će to prije ili kasnije kroz kritiku itd. Ili će se tada nešto pravovremeno naučiti ili će sve prije ili kasnije krenuti nizbrdo. To vrijedi i za danas prevladavajući oblik gospodarstva, značajke kojeg su globalno djelotvorna velika poduzeća. Isus preporučava da se najprije razjasne određeni domaći problemi (*Mat. 7*).

Vrijednosti besjede na gori (*Mat. 5-7*) ** itd. ne mogu se doduše neposredno prevesti na društvena uputstva za rad. A ipak bi bilo šizofrenično suprotno Isusovu tumačenju na pr. u privatnom životu raditi prema zapovijedi ljubavi do bližnjih, a na poslovnim i društvenim funkcijama primijenjivati upravo suprotne principe. Ozbiljna se etika *** mora dokazati na svim ravninama i u konačnici vrijediti za svijet u cjelini. Vrijednost milosrđa i da se Isus u svojoj praksi obraćao upravo siromašnima društveno je nesumnjivo relevantno iznad poznatih crkvenih socijalnih usluga – čak i za ljudski odnos unutar poduzeća. I *Mat. 22, 21* ima veoma praktično značenje budući da Isus tamo uz milosrđe potvrđuje izručenu "desetinu", t.j. 10% priloga u religijske odnosno dobrotvorne svrhe koji je postojao uz rimski porez. Volja za pomaganjem u Isusovom smislu počiva ipak na dragovoljnim odlukama; nije moguće neposredno iz toga izvući koncepte prisilne preraspodjele. Vrijede i dalje kao i ranije zapovijedi 9 i 10 „Ne trebaš žudjeti...što tvoj bližnji ima.“ I uz sva nastojanja da se poboljša socijalni položaj mnogih, ipak ostaju različite sudbine u Božjim rukama. Prispodoba u *Mat. 25, 14-30 / Luka 19* uzima poznata materijalna stanja. Kontekst (kod Luke na pr. etički stav carinika, kod Mateja na pr. u prethodnoj prispodobi o snažnoj vjeri djevojaka) pokazuje da se time treba predožiti nešto opširnije od povećavanja materijalnih dobara odnosno financija. To jasnije dolazi do izražaja *na pr. kod Luk. 12 / 33* gdje se duhovne vrijednosti postavljaju iznad zemaljskih. Unatoč tome odogovorno se postupanje s povjerenim dobrima u potpunosti odnosi i na materijalno. I tamo gdje se na pr. savjetuje pomaganje siromašnima i zapostavljenima ta materijalna ili financijska pomoć dobiva vrijednost umjesto da se materijalno općenito smatra nevrijednim. Stvar je onda u tome je li Bog ili posjed cilj samome sebi ili se određuje za nešto svrhovitije – *Mat. 6, 24*: nemogućnost istovremenog *služenja* Bogu i bogatstvu.

Na pr. laganje i varanje, bavljenje mafijaštvom i provođenje projekata, neškodljivost kojih za (nekriminalne) bližnje i druga bića nije dovoljno dokazana nije u smislu odgovornog suživota

kojeg je Isus demonstrirao na svakom koraku. Isus također nije poučavao da se u prvi plan uvijek treba staviti tzv. "sile stvari".

Iz Islama je poznata zabrana kamata. Židovi i kršćani mogu u Bibliji i sami pronaći slične savjete (to su u Starom zavjetu zabrane):

Ezekiel 18:8 i 9: „Tko ne posuđuje uz dobit i ne uzima (drugi prijevod: pretjeranog) pridavka, ruku usteže od nedjela, po istini presuđuje, po mojim naredbama hodi i čuva moje zakone, postupajući po istini - taj je zaista pravedan i taj će živjeti, riječ je Jahve Gospoda." Vidi i *Ezra 7:24* (zabrana ubiranja danka, poreza i carine od određenih zanimanja); u *Mudrim izrekama 28:8* se ponekad na udoban način tumači da se nagomilano blago ne smije koristiti nepravedno jer se ono na koncu vraća siromasima. Tamo gdje se novac danas višestruko upotrebljava upravo protiv interesa siromaha odn. javnog dobra nisu ispunjene pretpostavke stiha. Kako bi se ispunila struktura vrijednosti u ovom stihu, bitno je za što se troši novac.

U Novom zavjetu glede kamata pogledajte i *Mt. 23:23* te *Mt. 17:24*.

Za ovaj elaborat najviše je zanimljivo, što čak i tada može biti vrijedno razmišljanja, kada se napušta referentni okvir u kojem je nastao Stari zavjet. Stoga se ovdje nećemo pobliže baviti *Ljetopisom 23:20*.

Biblija ustrajava u tome da ne pravi nepotrebne krivnje (*pouke 22:7*), i da dalekosežno planira (*pouke 21:5*), kao i da uz to u mudrosti i razumu trajno uči (*npr. pouke 4:5-8*) Ustrajalo se na štednji, već spomenuti „deseti dio“ treba se svake godine sačuvati da bi se s tim moglo putovati na religijske proslave i da bi se za to imali spremni darovi (*5. Mojsije 14:22-27*) Pavle je tražio od kršćana da svaki tjedan ostave nešto po strani da bi to po potrebi imali na raspolaganju za sukršćane koji su zapali u bijedu (*1. Korinćanima 16:1,2*), i savjetuje umjereno držanje u ophođenju sa zemaljskim dobrima (*1. Timotej 6:8*) Isus polazi od toga da se mora proračunati ima li dovoljno novca prije nego se npr. otpočne neki građevinski projekt (*Luka 14:28*). Održiva ekonomičnost bi i danas bila tražena kao terapija i prevencija: privatna, gospodarska i javna prezaduženost je uzrok globalne financijske nestabilnosti. Web-stranice Putevi Isusa ne slijedi nikakve političke ciljeve; stoga se ovdje daju samo uopćena gledišta.

*) Tako tvrdi Ernst Fehr, direktor Instituta za empiričko istraživanje gospodarstva na Sveučilištu u Zürichu, tal. intervju u "Spektru znanosti" ožujak 2002., "Recipročni altruizam...".

***) Ove vrijednosti se u duhovnijem pogledu objašnjavaju u *poglavlju o besjedi na gori našega glavnog teksta – dio 1*.

****) Vidi i naše poglavlje "Osnove etike".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Opća kršćanska stajališta prema društvu i politici *).

Mat. 22, 21; Mark. 12, 13-17; Luk. 20,20-26: "Dajte caru što je carevo, a Bogu što je Božje" realističan je stav glede plaćanja poreza rimskoj vlasti. U njemu se pokazuje i jasna razlika između državnih i religijskih funkcija. Ovdje se naprotiv ne misli na načelnu poniznost prema vlasti; *Djela apostolska 5, 29:* "...Trebalo se većma pokoravati Bogu nego ljudima." U skladu s tim Isus svako zatajenje ne opravdava automatski pomoću "sile stvari".

S jedne strane se skala općih vrijednosti besjede na gori (Mat. 5-7) itd. ne može neposredno prenijeti u društvena uputstva za rad. Suprotno Isusovu tumačenju bi bilo u privatnom životu raditi prema zapovijedi ljubavi do bližnjih, a u udruinama ili na političkim funkcijama primijenjivati suprotne principe. Ozbiljna se etika *** mora dokazati na svim ravninama i u konačnici vrijediti za svijet u cjelini.

U smislu istinitosti i odgovornosti koje demonstrira Isus ne bi na pr. bilo nedozvoljenim se metodama probijati mimo suparnika; varati javnost; i mimo određenih osoba provoditi projekte neškodljivost kojih za (nekriminalne) bližnje i druga bića nije dovoljno dokazana. Kršćanski angažman može tako iziskivati samostalnu misao, koja prevazilazi jednostrane "lijevo/desno" misaone uzorke.

Mt. 7:3-5 "...izvadi najprije balvan iz svog oka; onda gledaj kako vadiš iver iz oka brata tvojega" očito ne predstavlja naputak da se pojedinca potpuno ograniči na njegovo subjektivno stanje sa vlastitim slabostima – kakav bi utisak mogli ostaviti neki kršćanski krugovi. To samo treba postati životna praksa da se uvijek počne od sebe – da bi se onda što slobodnije, naime ne pripisujući drugima vlastite probleme, ovi opomenuli odn. kritizirali, gdje je to nužno. Ovo se opet može odnositi na privatno okruženje kao i na političare.

Na proročanski savjet nailazimo kod *Jeremije 29, 7*: "Ištite mir zemlji u koju vas izagnah, molite se za nju Jahvi, jer na njezinu miru počiva i vaš mir!" Ovo je blisko odluci u korist smisla za zajednicu u najširem značenju. Kršćanima se preko *Mat. 5, 13, Mat. 13, 33 itd.* stavlja na srce da se zanimaju za društvo i da budu "sol zemlje".

I za kršćane mogu ipak postojati situacije kada će se morati udaljiti od društvenih neprilika: *Ivanovo otkrivenje 18, 4*: Začujem i drugi glas s neba: Iziđite iz nje (grada 'Babilona'), narode moj, da vas ne zadese zla njezina te ne budete suzajedničari grijeha njezinih!"

*) Ova web-stranica nema političkih ciljeva. Ovdje se o ovoj temi daju samo općenite pobude.

**) Vidi i naše poglavlje "*Osnove etike*".

Vidi i poglavlje "*Kršćanska stajališta do gospodarstva i socijalnih pitanja*".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Kršćanstvo i filozofija: O Habermasovu govoru "Vjera i znanje" *).

-s napomenom o ostalim filozofskim pravcima-

*Filozof prof. dr. Jürgen Habermas ***)*, dosata smatran ateistom, prepoznao je važnost religijskih predodžbi kao korijen vrijednosti i socijalnog sklada svjetskog društva. Vjerna Božja slika čovjeka stvorenog sa sposobnošću i pravom na slobodu mogla bi – kako on ocjenjuje samoga sebe – nešto reći i "religiozno nemuzikalnima". Svijet ostaje ovisan od pomirenja i oprosta – dakle od vrijednosti koje izvire iz religije. Poziva se na "patnju nevino kažnjenih, obespravljenih i ubijenih koja u ljudskim mogućnostima prelazi svaku mjeru reparacije". "Izgubljeno ufanje u uskrsnuće ostavlja osjetnu prazninu" (u sekularnom društvu).

Kod osvješćenih kršćana Habermas pronalazi važne usluge koje bi i svjetski mislioci trebali pružiti tim kršćanima:

- *Religijska svijest mora u skladu sa spoznajom obraditi "disonantne" susrete s drugim konfesijama i religijama.* Napomena: Na Zapadu se svakako može zabilježiti određena ograničena civiliziranost ophođenja. Stajališta bitna za ekumenski ili međureligijski dijalog nalaze se na različitim mjestima našega glavnog teksta te na nekoliko dodatnih stranica, na pr. u svezi s *crkvama i etikom*.

- *Dalje se mora prilagođavati znanstvenim "autoritetima".* Napomena: s gledišta ove web-stranice znanstvena većina se uopće ne nalazi na često naglašavanom najnovijem mogućem stajalištu ili ga zbog znanstvenih i inih razloga jednostavno ne želi prihvatiti. Zbog toga je ovaj oblik autoriteta dvojbena kod mnogih pitanja. I na znanstvenom području nema dovoljno interdisciplinarnosti i potrebnog pluralizma. To također vrijedi upravo za najbitnija pitanja koja se tiču slike čovjeka kao napr. u genskoj tehnici (problematiku koje Habermas također spominje); pa čak i u ostalim prirodnim znanostima. S tim se problemom hvatamo u koštac na više mjesta našega glavong teksta prema koracima evanđelja. Istina je dakako da je potreban dijalog između religije i znanosti. Prema našim iskustvima se onda moraju uključiti još samo najnovije struje prirodnih znanosti **), t.j. "istraživanje vanjske strane" itd. Osim toga se sa strane religije moraju umjesto pukih teoloških filozofskih zgrada uključiti i spoznaje koji potječu iz svjesne obrade religioznih dubokih spoznaja. Jedino se

tako ne može prešutjeti ono bitno. Zbog toga se podcjenjuju dosadašnji dijalozi na osnovi zastarjelih znanstvenih paradigmi (temeljne pretpostavke, slike svijeta) odnosno skraćenih predodžbi kršćanstva. I humanističke znanosti mogu profitirati od takvog procesa u kojem čovjek ponovo postaje čovjekom, njegova duša dušom umjesto pukom kemijskom funkcijom mozga.- *Religijska se svijest mora "upustiti u premise ustavotvorne države...". Pokazuje do kakve destruktivnosti na religijskom području može doći bez ovog koraka.* Napomena: Ta prilagodba suvremenih kršćana slobodoumnim vrijednostima djelomično je i korak u pravcu izvora prije stapanja kršćanstva s državnim instrumentima prisile od 325. godine nakon Krista.

Dok su se dakle kršćanski odnosno religijski krugovi u ophođenju sa svjetovnim ustanovama većim dijelom prilagođavali njihovu jeziku morali bi se prema Habermasu svjetovno misleći i govoreći krugovi u dijalog s kršćanima odnosno religioznim ljudima prilagoditi njihovom stvarnom mišljenju umjesto da samo "eliminiraju ono što se nekoć mislilo". Sekularne većine u pitanjima koja su bitna za vjernike ne bi smjele proguravati većinske odluke bez ozbiljne provjere što same mogu naučiti od prigovora druge strane. Napomena: Samo se tada prirodoslovci, političari itd. u razgovoru s kršćanima stvarno mogu prilagoditi određenom "nečemu" što dodatno odzvanja u pojmovima poput "očuvati stvoreno", "stvorenje", "čovjek" itd. nasuprot pojmovima kao na pr. kozmos, biosfera, ekologija, živa bića, homo sapiens... .

Habermas ulaže u posredničku "treću stranku" između religije i znanosti: "demokratski osvješćen zdrav razum" u "postsekularnom društvu" koje se prilagođava daljem postojanju religijskih grupa. Napomena: To za sada u manjoj mjeri funkcionira u Njemačkoj ili samo ukoliko se u diskusije više ili manje moraju uključiti velike crkve. Religijsko zanimanje pojedinaca doduše na pr. u SAD uživa veću pozornost; religijske vrijednosti se tamo međutim u sekularnom društvu pojavljuju u takvom obliku da ih se jedva može prepoznati.

*) FAZ/ SZ 15.10.2001 ili njemački [tekst na Internetu](#)

**) vidi i našu stranicu "[Prirodoslovlje i vjera u Boga](#)".

***) **Napomena: Habermas i drugi filozofski pravci:**

Jürgen Habermas je uz Theodora W. Adorna i Herberta Marcusea pripadao „frankfurtskoj školi“, koja je svojom "kritičkom teorijom" utjecala na studentski pokret iz 1968. godine i uključivala tada modificirani neomarksistički, prosvjetiteljski i ateistički način mišljenja. S konzervativno filozofskog i teološkog pogleda je od 1969. godine posebice Günter Rohrmoser kritizirao teoriju i praksu pokreta iz 1968. godine. Njegovu 'utopiju' je promatrao kao zamjensku religiju (i time kao konkurenciju crkvenom 'nauku o ozdravljenju / eshatologiji') te je nasuprot tomu pokušao primjerice spasti stari augustinski nauk o "Dva (božja) carstva" - religiju i državu. Zastupnici frankfurtske škole kao i njihovi konzervativno-kršćanski gospodarsko-liberalni protivnici su a i danas dijelom nabrajaju jednostrane argumente koji navodno govore protiv onog drugog, odn. koji si "suprotnu stranu" dozvoljavaju lažno prikazivati kao jedinstveni blok. Tako su jedni propustili prigodu diferencirano potražiti ono što je od tradicionalne strukture vrijednosti još vrijedno očuvanja; a drugi su propustili diferencirano sagledati što je kod novih socijalnih pokreta s one strane ideoloških izobličenosti bio opravdani - "emancipacijski" - motiv. Mnogi ljudi u Njemačkoj i drugdje su doduše od tada napravili vlastiti napredak u toj diskusiji, jer mnogi više nisu bili spremni na utiskivanje u stare "bojišnice" iz 1968. godine. U istraživanju taj napredak međutim još nije dovoljno doživljen – tamo se još uvijek pojavljuju knjige u kojima se protivnik okrivljuje za sve zlo ovoga svijeta i gdje se postupci vlastitih prijatelja prikazuju bezgrješnima.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Opća kršćanska stajališta o ekološkim pitanjima *).

U *Postanku 1:26-28* "I reče Bog: Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ... svoj zemlji ... (***) ni u kojem slučaju ne znači – kao što se to provodi kroz praksu – da se čovjek smije neodgovorno odnositi do okoliša. Ovdje je štoviše riječ o prvobitnoj viziji čovječanstva kao posljednje stvorenog vrhunca stvorenja s božanskim osobinama. Stoga se ovdje radi o prirodnom autoritetu čovjeka koji je mogao "dati imena" drugim bićima i s odgovornošću se odnositi prema njima. *Postanak 2:15* ovako formulira tu odgovornost: "Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt da ga obrađuje i čuva." Ovo "čuvanje" odnosi se na živo stvorenje koje se dalje razvija. Čovjek je kasnije (*uspor. priču o raju*) istupio iz ovog jedinstva s Bogom i njegovim stvaranjem te postao egoističan. Budući da je temelj otpao, čovjek mora iznova izgraditi sve duhovne temelje umjesto da se oslanja na rajske punomoći.

I u Novom zavjetu se stvaranje smatra važnim: U *Rimljanima 1:20* se kaže da "ono nevidljivo Božje, vječna nevidljiva moć i božanstvo, onamo od stvaranja svijeta, umom se po djelima razabire". *Rimljani 8:19* "Dosita, stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljeno sinova Božjih" (drugi prijevod: "ljudi izbavljenih", t.j. upotpunjenih ljudi). *Rimljani 8:22* Jer znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim bolima sve do sada. *Marko 16:15* I reče im: Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. (v. također *Kološanima 1:23*).

Sada nam pomaže Isus Krist. Ni on međutim čovjeku ne oduzima odgovornost do bližnjih, već pomaže da ljudi "budu savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski" (*Matej 5:48*), t.j. tako kao što je bilo zamišljeno na početku – kako bi mogli spoznati svoju odgovornost. **** Tek time dolazi do ponovnog sjedinjenja stvorenja. Pretpostavka za to je prihvaćanje takve vrste pomoći. Putovanje čovjeka bez Boga se u *Rimljanima 1:20* naziva i "neoprostivim".

U Otkrivenju po Ivanu (o njegovom karakteru pogledajte dio 2 našega glavnog teksta) se doduše između ostalog navode katastrofalni razvoji koji mogu pogoditi čovječanstvo odn. njegove dijelove i ostalu prirodu. Nigdje se međutim te popratne pojave u vremenu Božjih ispravaka ne prikazuju kao pozitivne odn. kao pravi božji ciljevi; i nigdje se u Otkrivenju ne oprašta ljudima koji su doprinijeli izumiranju vrsta ili drugim katastrofama niti ih se podupire u doprinosanju ovim pojavama. ***) U Otkrivenju se ova lakomislena civilizacija promatra izričito kritički.

Otkrivenje ne mijenja pozitivnu viziju ostalog novog zavjeta, npr. molitvu na gori (*Mat. 5* "Krotki će baštiniti zemlju...").

O „kreacizmu“, rasprostranjenom naročito na engleskom govornom području: naša stranica ne zastupa nikakvu vrstu „-izama“. Stvaranje svijeta i čovjeka daje naslutiti Božju mudrost umjesto čistog principa slučajnosti. Vidi i naše stranice „Prirodna znanost i vjera u Boga“. Dozvoljena je i sumnja u neutemeljene arheološke odn. geološke datume. Ali i oni koji su povrh toga „7 dana Stvaranja“ u „Postanku“ shvatili kao 7 dana u današnjem smislu sa 24 sata, trebali bi to spoznati kao jednu interpretaciju: kroz to vjera ne bi trebala opstajati ili pasti. Današnjica pretpostavlja jednu završenu ili stvorenu Zemlju sa svojim današnjim okretanjem, čega svega na početku nije bilo. Već je u samoj Bibliji utvrđeno „da je za Boga tisuću godina kao jedan dan“. Tih 7 dana značilo bi vjerojatno nešto realno, ali „vremenski prostori“, „ciklusi stvaranja“ sa trajanjem koje nije pobliže navedeno. Gledati upravo one najobimnije procese stvaranja kao najkraće, moglo bi uskoro na osnovi novih otkrića također biti slabo održivo kao i mnoge dosadašnje arheološke predstave. U Bibliji je dosta puta nagoviješteno da bi se Bog mogao očitovati još prije Mojsijevih ljudi kao što su Henok i Noa. Naša današnja povijest stvaranja pruža se vjerojatno do starog usmenog, kasnije pisanog, predanja iz takvih – pravih – korijena čiji su se neki dijelovi održali i u drugim kulturama. U istraživanju su poznate npr. neke upadljive sličnosti sa sumerskim Epom o Gilgamešu. To ne znači da je Postanak morao biti tamo prepisan. Ali podsjeća na to da je Abraham potjecao iz Mezopotamije.

*) Ova web-stranica nema političku svrhu. Stoga se ovdje diskutira o općenitim mjerilima, a ne o uvodnim djelima za pojedina politička pitanja sadašnjosti. Teme koje su obrađivali kršćani različitih pravaca u vezi s održanjem stvaranja su npr. nerođeni život i zloupotreba gena i atomske energije.

***) To bi se moglo gledati kao jedan posebni oblik početka pan-en-teizma (Boga se može pronaći i u njegovu stvaranju) – ne pomiješati sa panteizmom („Bog je sve.”) Najdirektnija veza Boga prema stvaranju ostvaruje se ipak uz pomoć čovjeka (usp. i Ivan 14:21, 14:23, 15). A i ona sama djeluje praktično tek u onoj mjeri u kojoj čovjek postaje toga sve svjesniji a on Kristu sve srodniji. I radost za stvaranjem može voditi do Boga; ali u jednoj takvoj mistici stvaranja moguće su umjesto toga i zamašne stanputice gdje bi Bog bio samo riječ za vlastite materijalne poslove i želje.

****) Ovo npr. nije jasno svima u SAD.

*****) Ciljane mogućnosti razvitka svijesti su na temelju koraka u životu Isusa obrađene u našem glavnom tekstu, dio 1. Čovjek danas može primjerice svjesno - za razliku od ranijeg načina koji je više sličio instiktivnom - učiti da opet jače prepoznaje veze sa svojom okolicom i okolišem te sa Zemljom. Pritom on može doći do "umreženog razmišljanja" (pojam koji je na drugom temelju koristio *Frederic Vester*), odn. "multifaktoralnog razmišljanja" (pojam koji je koristio *Dörner* za proučavanje kompliciranih ekoloških veza umjesto starog, "linearnog" odnosno "monokauzalnog", za to neupotrebljivog razmišljanja = "1 Uzrok → 1 Učinak". Vidi osim toga našu stranicu "Svijest, istraživanje mozga i slobodna volja", te stranice "Osnove etičkih vrijednosti", "Kršćanska stajališta o gospodarstvu i socijalnim pitanjima", "Opća kršćanska stajališta o društvu i politici", "Kršćanstvo i filozofija..."

Pogledajte i našu stranicu "Osnove etičkih vrijednosti".

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Nerođeni život *

Početak ljudskog života.

Slika čovjeka se u konzervativnih i kritičkih kršćana štoviše podudara u tome da čovječiji život počinje začecem. Biblija višestruko prikazuje ljudski život kao cjelinu; od njegova božanskog izvora – preko širenja života kroz generacije – do različitih starosnih odn. razvojnih stupnjeva pojedinca. Nije dakle cilj govoriti o "životu bez vrijednosti odn. bez ljudskog dostojanstva" u bilo kojem dobu prije rođenja ili u bilo kojem stanju starosti i bolesti.

*Prof. Böckle navodi u "Priručniku kršćanske etike" iz povijesti nekih teologa – u originalnim tekstovima kojih se djelomično ne može naći – umjesto začeca kao bitnu vremensku točku neposredno nakon toga nastupajuće ugniježđenje (nidacija). Suvremene prirodne znanosti ovdje većinom žele biti oslobođene vrijednosti. I prirodoslovni nalazi međutim prikazuju samo tekuće prijelaze između stadija oplođenog jajašca i odraslog čovjeka. I vidljive granice u društvu od kojih počinje ljudski život su samo samovoljne. Tako primjerice *embriolog Erich Blechschmidt* kaže: *Haeckelov "biogenetski zakon"*, prema kojem embrij ponavlja životinjske stadije iz povijesti evolucije, je zastario: svaki organ se planski razvija prema svojoj ulozi u čovjeku. Reakcije embrija se danas mogu snimiti ultrazvukom. *Ljudski genetičar prof. L. Lejeune* je također naglašavao da već i geni u oplođenoj jajnoj stanici sadržavaju plan odraslog čovječjeg organizma; možemo reći da su fizički pandan toga plana. Srodne spoznaje postoje i u istraživanju mozga, evolucijskoj neurologiji i psihologiji. Pri cjelovitom i nepristranom istraživanju se u sve ranijim razvojnim stadijima mogu napipati procesi svijesti i sjećanja.*

Na takav način ovakvo predstavljanje vrijednosti ima svoje značenje i izvan granica religioznih krugova.

Drugo pitanje je međutim praktično ophođenje s takvim nazorima.

Zapovijed "Ne ubij" – *Izalazak 20* – se je u vremenu Staroga zavjeta razumjela u smislu "Ne

učini ubojstva"; pri čemu su se kasnije zamijenile predstave o tome što je umorstvo, a što ubijanje. U širem se smislu mjerilo zapovijedi primjenjuje na sav ljudski život, a vegetarijanci ga primjenjuju i na životinjski. Suvremeno polazište unutarreligijskog "svjetskog etosa" ** kao uzor sadrži "kulturu poštovanja sveg života". U svakom slučaju – kao što se to događa u svakom ozbiljnom savjetovalištu za roditelje, čak i kada želi poticati na nošenje djeteta i davati pomoć – valja ozbiljno uzeti individualne životne situacije dotičnih osoba sa svim poteškoćama, strahovima, tjeskobom itd. umjesto da se paušalno osuđuju svi koji se bave mišlju o pobačaju. Ženama odluka u većini slučajeva nipošto nije lagana. Valja razmisliti i o suodgovornosti muškaraca i okružja, a ne problem jednostrano pripisati ženi. Kad se radi o što većem smanjivanju i u konačnici nestajanju pobačaja, onda je osim individualnih nastojanja napose važno olakšati život s djetetom i sa strane društva, dakle uhvatiti se u koštac s problemima koji danas nude povode za dio pobačaja – umjesto da se primjerice nadmećemo u zahtjevanju drugih davanja za socijalno ugrožene.

Pravna pitanja*.

Isus Krist je ljudima preporučio svjesnu odluku o etičkom, moralnom ponašanju umjesto da pretežno gradi na pristiku vanjske zakonske norme ili običaja kao što je to bivalo u starozavjetno doba. Pravne norme mogu etičkim pitanjima ipak dati uporište kao što se to pokušavalo gotovo u svim područjima života.

Kazneni propisi (poput njemačkog §218), bilo strogi ili liberalni, imaju u međunarodnoj usporedbi očigledno samo ograničeno djelovanje na broj pobačaja. U skladu s time je, kao što već bijaše spomenuto, za rješenje potrebno više drugih nastojanja.

Povezanost s genetskom tehnikom i medicinom oplodnje.

Pri međunarodnim znanstvenim istraživanjima i umjetnoj oplodnji postoji "potrošnja embrija" koju primjerice njemački zakon o zaštiti embrija pokušava ograničiti. Preimplantacijska dijagnostika (PID) trenutno nudi novi pokušaj stvaranja dodatnih uzroka za pobačaj.

Posljedice na drugim područjima.

Tamo gdje se radi o zaštiti života moralo bi se raditi i o svim opasnostima kojima su izložena novorođenčad – a napose o onima kojima je izložen kako rođeni tako i nerođeni život. Ekološke opasnosti pogađaju majku i embrij, osjetljivi embrij čak i jače nego odraslu osobu. Zaštitnici života često prelaze preko toga kao i mnogi koji se zalažu za zaštitu okoliša a ne brine ih problem prekida trudnoće, što je npr. *Franz Alt* kritizirao 1985. godine.

*) "Putevi Isusa Krista" nije politička web-stranica. Ovdje se ne piše protiv nikoga i ne postavlja politički zahtjev, nego se informira o općim mjerilima.

***) Između ostalog pogledaj i našu posebnu stranicu "Osnove etičkih vrijednosti".

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

Dio 4: O Starom Zavjetu, i doprinosi dijalogu s drugim religijama

O Starom Zavjetu i židovska religija (judaizam).

Ova dodatna stranica je doprinos boljem razumijevanju Staroga Zavjeta i međureligijskom dijalogu. S ovim nije povezan i zahtjev za sličnim opširnim obrađivanjem starozavjetnih spisa

kako se to primjerice u ovom projektu na Internetu čini s evanđeljima i djelima apostolskim (prvi duhovi).

Isus Krist i njegovi učenici često se pozivaju na Sveta pisma koja su njihovi slušatelji poznavali. To je najprije **Stari zavjet**. Sadrži povijest stvaranja, knjige o povijesti Židova, zakonske spise, proročke spise, psalme, apokriife itd. Isus i učenici objašnjavaju da im posao nije ukinuti sadržaje starih objava; da u prvom redu nisu došli kao objašnjivači pisama nego da se sada radi o životu iz neposrednog kontakta s Bogom i Kristom. (Vidi "Osnove etičkih vrijednosti" i glavni tekst.) Time se nasuprot Starom zavjetu pružaju novi pogledi.

U Novom zavjetu se na mnogim mjestima mogu naći sveze s drugim vjerskim pravcima ondašnjega vremena. Evanđelje po Ivanu se primjerice očigledno višestruko obraća onima koji su poznavali gnostičke nauke da bi im upravo preko njihova porijekla objasnili ono što je različito, specifično kršćansko. Jednostavan primjer već je i oznaka "Bijaše Svjetlo istinsko..." kod Iv. 1. Neke poslanice sv. Pavla čak i više uzimaju u obzir spoznaje ljudi iz okružja starih misterijskih religija nego židovske predaje. To neće primijetiti netko tko ne poznaje te tradicije. Na takvim mjestima Novoga zavjeta ne mogu se naći paušalne osude svih starih nežidovskih spisa. Takve osude mogu se naći samo na mjestima gdje se spominju izričite zloporabe određenih degeneriranih kultova, jer se ljude želi upozoriti na takve puteve. Stariji, zakonskiji put poslanstva bio je dopiranje do ljudi tamo gdje se nalaze umjesto zahtijeva za zaboravom njihove cjelokupne biografije – što štoviše stvara dodatne lomove u svijesti umjesto da donese spasenje koje te lomove liječi. Od ljudi drugačijeg porijekla nije se zahtijevalo da najprije moraju preuzeti cjelokupnu židovsku tradiciju. Utoliko su bili jednaki Židovima. O tome su među apostolima istovremeno postojala razilaženja koja se pojavljuju i danas.

Isusovo djelo je doduše u ovom obliku tada bilo pojmljivo samo na temeljima vjere u Boga i nadanja u fundamentalne promjene koje su doticale i preostali svijet kako je se to pokazalo kroz proroke u Izraelu. Svakako je od tada naravno bilo moguće istaknuti kršćansko i na temelju drugih religioznih tradicija umjesto Starog zavjeta. To je primjerice pokušao Mani, utemeljitelj manihejaca koji su se proširili u Aziji. Kasnije ih je crkva progonila te su danas praktički istrijebljeni. Ishodište je za njega također bila monoteistička religija Zaratustre u Perziji. U kojoj mjeri mu je na takav način uspjelo točno oblikovati Isusovu ulogu i u kojoj mjeri mu to eventualno unatoč visokom nivou njegovih nauka nije uspjelo (na pr. jednostrana izolacija od svijeta u naucima), drugo je pitanje kojim se na ovom mjestu nećemo opširnije baviti.

Židovska religija (judaizam) stvorila je prema hebrejskoj Bibliji i neke druge spisa poput pravnih temelja (*mišna*) i komentara (*gemara*) **Talmuda** – u *babilonskoj i jeruzalemskoj inačici* -, kao i temeljna djela određenih pravaca, napos mističko-ezoteričkih spisa **kabalistike: zohar/ sefer jezira**. Posljednji spomenuti spisi datiraju iz 13. stoljeća, moglo bi ih se međutim povezati sa starim predajama; nešto od njih podsjeća čak i na stari Egipat. Danas također postoji židovska mistika .

O predstavama Boga.

"Bog Abrahamov" je doživljen i kao osobni Bog obitelji, plemena i naroda; s druge strane i kao Bog univerzuma. Ovo vjerovanje je vremenom uzelo strogi monoteistički oblik na koji su pozivali proroci.* Na početku se Bog u Starom zavjetu naziva "**Elohim**", - t.j. "božanski duh stvaranja" a ne materijalnim vanzemaljcem s genetičkim eksperimentima itd. kao što se danas špekulira u mnogim knjigama -; ukoliko je bilo djelomično problematičnih utjecaja na razvoj Zemlje, pojavili su se tek kasnije. Semitske riječi „Elohim" i „Allah" (islamsko ime Boga) imaju sigurno isto podrijetlo, također i „El" Kanićana.

Ime **Jahve/ Jehova/ JWHW** u Starom se zavjetu pojavljuje tek kasnije. Tijekom epoha je uz približavanje Bogu između ostalog nastalo doživljavanje Boga kao Jehove, tvrde mistički i humanistički izvori poput *Lorbera ili Steinera*. Jedino prijevodi nažalost koriste uvijek isti naziv iako se u originalu nalazi mnogo različitih imena Božjih. Tako se preko ljudi različitih epoha zaobilazi različita spoznajna narav. Čovjek je kasnije najvjerojatnije pomutio provotno stvarnu spoznaju Boga kao Jehove, a i negativna bića su u tom suodnosu povremeno mogla zavoditi ljude, duhovnost kojih je bila razvodnjena i koji su bili puni mržnje. Tako se ne moraju sve priče u Starom zavjetu odnositi na stvarnoga “Jahwu” ili na “JWHW” u smislu duhovnih objašnjenja *prof. J. J. Hurtaka/ USA*. To međutim još uvijek ne znači da svaki starozavjetni događaj možemo ocjenjivati pomoću ljudske logike našeg sadašnjeg društva. Bog sam najbolje zna zbog čega nešto čini i zbog čega nešto zahtjeva od ljudi.

Vjerovanje u Mesiju i Krist.

“Hristos” je već u septuaginti, prijevodu hebrejske Biblije na grčki kojeg su 3./2. stoljeću pr. Kr. Židovi priredili za Židove, riječ za “mešiah”, nagovještenog **Mesiju (Spasitelja)**. To dakle nije Pavlovo otkriće, iako su u to vjerovali neki suvremeni pisci. Svitci iz pećina u okolini Mrtvog mora (Kumran) pokazuju, da su duboko religiozni Židovi upravo u desetljećima/stoljećima prije Krista očekivali mesijansko kraljevstvo mira poput onog opisanog u Ješui 11. Već i tada su postajala različita tumačenja o biti Mesije – tako su i Isusovi učenici teško mogli razumjeti da se kod nagovještenog novog “kraljevstva” ne radi o vanjskoj nacionalnoj pobuni protiv Rimljana, nego o duhovnom razvoju koji sve mijenja, o “nebeskom kraljevstvu”.

Zajednica u **Kumranu** se često ubraja u stroge, duhovne Esene, u ono vrijeme uz farizeje i saduceje treće glavne škole tadašnjeg židovstva. Točnije se radilo o neovisnoj, Esenima srodnoj zajednici koja je imala dobre kontakte s drugim pravcima u tadašnjem židovstvu, uz miroljubive Esene i s također samostalnim militantnim “zelotima”, i s farizejima u Jeruzalemu (ovi su toj zajednici u nevolji povjerali zapise o blagu u Hramu; očito im se unatoč različitim pogledima moglo vjerovati). “Pravilo zajednice” 1QS sadržavalo je podatke o očekivanju Mesije. Spomenuta su čak 2 Mesije odn. 2 loze očekivanog Mesije, koje su se po tadašnjem pravu mogle odnositi na Isusa: preko Josipa iz kuće Davidove i preko Marije iz svećeničke Aaronove loze (Ovo primjerice spominje i *Carsten Peter Thiede*, koji se ovim svitcima bavi po nalogu izraelskog ureda za starine).

Proročanstvo iz Miche 5,1, prema kojem Mesija potječe iz Betlehema, nije imalo nikakva značenja u krugovima koji su njegovali očekivanje Mesije. Unatoč tome se primjerice evanđelist Matej poziva na ovo proročanstvo. Mnogi su to nepromošljeno smatrali njegovom dosjetkom, jer je Isus iz Nazareta. *

S Isusom se često povezuje mjesto kod proroka Danijela 9:25: Od nagovještaja izgradnje 2. Jeruzalema (v. Nehemija 2:18; ca. 445 pr. Kr.) do smrti (2.) Pomazanika proteći će ukupno 69 “tjedana”. Ako se ovdje radi o “godišnjim tjednima” iz svake sedme godine (uspor. značenje “subotnjih godina” itd.), onda se stvarno ukazuje na vrijeme raspeća.

(...)

- postoje međutim i mesijanski Židovi koji priznaju Isusa kao svojega Mojsija.

Za teologiju utvrđenu na kršćanstvu kao vjerskoj zajednici, a za druge kulturne krugove bi mogla utoliko interesantnija biti pobud R. Steinera da Krista promatramo poput bića koje je i u predkršćanskim dobima većim mudracima bilo veoma dobro poznato; koje je do izražaja došlo u hinduskom Vishvas Karman, Ahuri Mazdi kod Parsa, bogu sunca Ozirisu kod Egipćana, i u keltskom Belemisu = Baldur, Apolon. *Vidi i poglavlje “Na početku bijaše riječ...” u ovom tekstu.*

U svezi s kristologijom Rudolfa Steinera vidi između ostalog zbirku predavanja: “Duhovne

jezgre u nebeskim tijelima”, 1912; “Pripremni stupanj za misteriju Golgote”, 1913, 1914; “Od Isusa do Krista”; “Kristologija”.

Još kasnije, prije 2000 godina utjelovljenje Kristovo na zemlji, koje čovječanstvo istovremeno preuzima na sebe i ponovno prima u svoj život, opažamo kao mjerilo na povratnoj točki svjetskog razvoja. Stari kultovi djelomično su degenerirani kao što je i kršćanstvo kasnije postalo površno. Istraživanje u takvom pravcu bi međutim unatoč tome imalo određeno značenje. Krist bi se u tom slučaju ukazao kao nešto što ne odgovara onoj ulozi jamstva moći odijeljene religijske zajednice koja mu se ponekad pripisivala. Biće koje utjelovljuje obnovljenu općenitu ljudskost, dakle “novi Adam” s Golgote.

Promotrite “predpotopno” i novozavjetno doba u spisima kroz “nutarnju riječ” Jakoba Lorbera: www.lorber-verlag.de kao i Rudolfa Steinera. Zbog spoznaja mistike može se posve zaboraviti teza nekih prema kojoj Isus nikada nije postojao kao povijesna osoba, ili je jednostavno bio putujući propovjednik.

[Update English/ Deutsch.](#)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Zarathustra.

Prvotni nauci Zaratustre danas se još mogu naći u Parsa i njihovu svetom pismu Zend Avesta. Istraživači te religije u Indiji objelodanili su da je ta religija starija no što to misle zapadnjački istraživači tako da su antički povjesničari vjerojatno bili u pravu. Nadalje se pokazalo da se kod te religije prvotno nije radilo samo o onoj kozmičkoj borbi između svjetla i tame koju su kasnije preuzele gnostički nauci. Osobni bog po imenu Ahura Mazda stajao je kao “svevišnje dobro” iznad tih suprotstavljenih snaga. Pojam za neosobno stranu Božju bio je “Ahu”. (*Adresa za suvremene duhovne izratke iz te religije: Mazdayasnie Monasterie, Mustafa Bldg., Sir Pheorzeshah Mehta Rd., Bombay 400001, India.*). Na drugi način je bilo otkriveno da u iranskim predajama u skladu s biblijskim izvješćima postoje upozorenja na Nou/ Nuakha. Naš dojam je da Zend Avesta ima još puno zajedničkog s onom vrstom praobjave čovječanstva prije prednjeazijskog potopa – t.j. s najstarijom vjerom u Boga kojoj Noa ostaje vjeran i u toj degeneriranoj kulturi. Abraham nije bio prvi koji je slavio jednoga Boga. Ima naznaka da je prvotni oblik te religije u pismenom obliku postojao prije potopa oko 3500. godine prije Krista i još postoji mogućnost da će se jednoga dana pojaviti spisi iz toga starog doba. Lorber jedan od tih nestalih spisa naziva “Seanthiast Elli”; Bog se ljudima prije potopa navodno ukazao kao “Abedam” onako kao što je kasnije djelovao preko biblijskog Melchisedeka.

Parse osim toga mnogi muslimanski duhovnici u Iranu ubrajaju u “tumače” Kur’ana jednako kao što Židove i kršćane ne ubrajaju u “nevjernike” nego u one koji vjeruju u istoga Boga i na kojega ih neprestano podsjećaju proroci. I u ovoj se religiji kao i u svim drugima izgubilo ponešto od prvotne duhovne dubine što danas iznova treba ustanoviti.

Mani (216-276) je pokušao kršćanske nauke združiti sa starom zaratustrijanskom religijom. (...) (Taj pokušaj se ovdje neće ocjenjivati; vidi opširniji tekst na [engleskom](#) ili njemačkom.)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Informacije o Isusu Kristu i islamu.

Međureligijski dijalog

Ovo je doprinos boljem razumijevanju između religija i mirnom "međureligijskom dijalogu" koji se odvija već godinama. Ove napomene ne nastoje u cijelosti karakterizirati zato što i u islamu postoje različite škole.****

Ku'ran*) i druge religije pisma

Islam znači "Pokornost (pokoriti se Božjoj volji)", također i "Predanost (Bogu)". Sveto pismo islama, Kur'an, shvaća se kao nadahnuće koje je proroku Muhamedu dao Bog odn. anđeo Gibril - kojeg možemo identificirati s i u kršćanstvu poznatim arkandjelom Gabrijelom. Sigurno je da se Kur'anu pripisuje centralno značenje. Osim toga za tumačenje su važne i druge tradicije (sunna, doslovno "običaj") naslijeđene iz vremena proroka (hadith). A i prorok je po svom osobnom ponašanju čovjek, a ne bog. Treba također imati na umu da kao i kod kršćana postoje muslimani koji svoje Sveto pismo točno ne poznaju.

Kršćani odn. židovi se u Kur'anu djelomično direktno oslovljavaju kao "vi ljudi pisma" (ljudi knjige, *npr. sura 4, 171**) i kao "vi djeca Izraelova". Stoga bi se mogli baviti i Kur'anom*) iako to večnom ne čine. Religijske znanosti se u svakom slučaju bave Svetim pismima svih religija i između ostalog istražuju povijesni razvoj njihova tumačenja. Sveta pisma treba naravno proučavati s poštovanjem. Jedan dio muslimanskih komentatora Kur'ana piše da - vjerojatno pri Bogu - postoji praoblik Kur'ana koja je dostupna samo čistim anđelima i čistim ljudskim poslanicima, drugi dio tih komentatora interpretira da čitatelj Kur'ana na Zemlji mora biti u čistom stanju.

Smatra se da je Prorok došao za "vrijeme" (ili međuvrijeme; drugo značenje: nakon međuvremena) nakon jednog prekida u prorokovanju (*Sura 5, 19**). Kur'an razlikuje vjernike u smislu nauka Proroka Muhameda, "ljudi Knjige" (ljudi Pisma), i "nevjernike". Pod pojmom "ljudiKnjige" posebice se misli na Židove i kršćane koji s muslimanima dijele istu tradiciju, a ponekad i na zaratustrijance (*Sura 22, 17**). Jer Kur'an priznaje i lanac "proroka" koji su svome narodu odnosno u svoje vrijeme davali sukladne nauke o jednome Bogu, onostranom sudu i molitvi (*npr. sura 6, 83-92, sura 7, sura 4, 136**). Ukoliko ljudi ovih religija vjeruju u zajedničke temelje, u samom Kur'anu se ne ubrajaju u nevjernike. (*sura 5, 48* i dr.*) U prvim stoljećima islama na kršćane i židove nije se vršio pritisak da prijeđu na islam (sukladno nauku u Ku'ranu, "nema prinude u religiji", *vidi sura 2, 256**).

Abraham je jedan od "hanifa" koji su kao pojedinci direktno našli vjeru u jednoga Boga. Allah - predislamski staroarapski al-ilah - ima kao semitska riječ sigurno isto podrijetlo kao i "Elohim", ime Božje u hebrejskim knjigama Mojsijevim.

"Nevjernicima" - doslovno: "prikrivateljima" - u strogom smislu su u vrijeme Proroka Muhameda smatrali politeiste odn. poklonike kumira protiv kojih se borio u Arabiji, a na koje već upozorava židovska i kršćanska Biblija. Danas se nevjernicima u islamu u širem smislu smatraju oni koji ne vjeruju u jednoga Boga i Božji sud. Pojam se danas ponekad pogrešno paušalno primjenjuje na sve nemuslimane, a ponekad čak i na muslimane nekog drugog usmjerenja.

Isus Krist u Kur'anu.

Isus se pored Biblije spominje i u Kuranu (7. st. poslije Krista). Pri tome postoje zajednička obilježja a i razlike. Treba napomenuti da Kur'an Isusa na mnogim mjestima priznaje kao proroka, kao poslanika Božjega, i kao "riječ" Božju bez pobliže objašnjenog značenja, i kao duh Božji (*sura 4, 171*), "stvorena poput Adama" (*sure 2, 3, 5,...*). U pravilno shvaćenom islamu dakle vrijedi više nego kod onih suvremenih kršćanskih teologa koji dopuštaju samo socijalnog reformatora Isusa. U Kur'anu jedino nije prihvaćen nauk o - prema kršćanima već

u Muhamedovo vrijeme na veoma zemaljski način shvaćenom - Isusu kao Sinu Božjem u okviru kasnijih nauka o trojstvu. Kršćana koji bi na autentičan način mogli objasniti ono što je time prvotno bilo mišljeno kako bi to mogli shvatiti i ljudi drugačijeg ishodišta skoro nije ni bilo. (npr. sura 6,101*). U *Poslanici Rimljanima 1.4* kaže se da je Isus u snazi Duha prosvjetitelja "postavljen kao Sin Božji" - dakle da nije rođen.

Kršćani bi se utoliko mogli složiti s muslimanskim uvjerenjem da Bog nije rođen i da Isusa nije rodio nego stvorio. Pojam (grčki) "Logos" - koji se u Bibliji koristi upravo za božansko podrijetlo odn. poslanje Isusa Krista - nadalje se u evanđeljima prevodi i kao "Riječ" (vidi gore) što se u Kur'anu rabi za Isusa. Jesu li u inspiracijama Kur'ana - kao i u Bibliji - skrivene tajne koje do sada nisu dokučili ni muslimani niti kršćani pa je stoga svađa oko pojmova nepotrebna? Kršćanska shvaćanja tih nauka kao "nauka o mnogoboštvu" nisu u skladu s onim što je Isus sam poučavao. "Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas da idete i rod donosite i rod vaš da ostane te vam Otac (Bog) dadne što god ga zaištete u moje ime (t.j. u nutрини povezani s Isusom)" - *Biblija, Evanđelje po Ivanu. 15:16*. Sve se u Isusovu životu okreće oko jednoga Boga s kojim je usko povezan i kojemu upravo on može približiti ljude.

Pojam "Logos" (grčki, u *Evanđelju po Ivanu 1"Riječ Božja*", oznaka koja je tamo povezana s Kristom) pojavljuje se u *Paretovom prijevodu Kur'ana na njemački* neovisno o Isusu ali se u drugim izdanjima Kur'ana shvaća kao "posao" Božji odn. "naredba" Božja (*sura 13,2 i 13,11**).

Kur'an vidi Isusa "poput Adama" kojeg je Bog stvorio od zemlje (*sura 3,59**) i govori o "poslaniku Božjem" iz duha Božjega koji nagovijestio Mirjamino (Marijino) bezgrješno rođenje Isusovo (*sura 19,17-22**). U kršćanskoj verziji anđeo gospodnji najavljuje Isusovo rođenje iz duha svetoga. I ovdje se u Kur'anu kaže da je Isus bio ojačan Duhom svetim / Duhom prosvjetiteljem (*sura 5,110**).

Prema Kur'anu mladi je Isus najavio svoje uskrsnuće (*sura 19,33**) čime bi se doduše moglo misliti i na njegov ponovni dolazak na "sudnji dan" (sud s uskrsnućem vjernika) koji se u Kur'anu često spominje, vidio pod surom 4,159* (). Kur'an također govori o tome da je Isus živ bio uzdignut na nebo (*sura 4,157-159**, *sura 3,55**).

Muslimani i kršćani se ne slažu o tome je li Isus prije svoga uzašašća bio raspet na križu, umro i kroz Boga pobijedio smrt - kao što to kažu kršćani - ili je li bez raspeća živ bio uzdignut u nebo - kao što to vjeruju muslimani. ajedničko je međutim vjerovanje da u vrijeme uzašašća nije bio "mrtav", nego da je npr. poučavao ljude.

Već u *suri 3,55* odn. 5,48** kaže se "sigurno bi vas učinio čistim" i "...Allahu je povratak svih vas, pa će vas obavijestiti (u zemaljskom životu) o onom u čemu ste se razilazili". Rješenje nekih preostalih tajni bi kršćani i muslimani stoga mogli dočekati u miru umjesto da se spore.

Kur'an isto tako sadržava uskrsnuće vjernika za vrijeme suda (*sura 36,77- 83; sura 69,13-37; sure 75 i 99* i dr.*). Isus će tada ponovno doći i svjedočiti o ljudima Pisma koji vjeruju (*sura 4,159; uspor. sura 16,89**). Oni, dakle i nemuslimani, koji vjeruju u Boga i sudnji dan i čine dobro ()prema Kur'anu se ne moraju bojati suda (*sura 2,62; sura 4,123-124; sura 7,170**). Sud je u Kur'anu kao i u Bibliji jednoznačno Božja, a ne ljudska stvar bilo da se radi o kršćanima, muslimanima ili židovima.

(Takve usporedbe religija ovdje ne služe da bi se posumnjalo u neovisnost Kur'ana.)

O etičkim temeljima islama i kršćanstva

I etički temelji 3 "abrahamitskih religija" usko su povezani. apovijedi se, iako ne u obliku popisa, pojavljuju i u islamu, *između ostalog u suri 17,22-39, suri 5,38-40, suri 2,188, suri 4,135, suri 2,195 i suri 17,70* (ljudsko dostojanstvo)*. Kur'an na pr. strogo i bez iznimke zabranjuje ubojstvo nevinih (*sura 5,27-32**). Pojam "**Jihad**" (**džihad**) znači samo: "borba"; značenje "Sveti rat" ne proizlazi iz Kur'ana nego iz izreka Proroka Muhameda i islamskih pravnih škola ***): Duhovno-moralni rad u unutrašnjosti na vlastitim, od Boga udaljenim

strastima smatra se "velikim džihadom", kojemu se pridava veće značenje od svih vanjskih razilaženja. ((*Uspor. na pr. Isusovu poslanicu, "izvadite najprije brvno iz vlastitog oka..."* - Na takav su način svoj temelj izgubili mnogi vanjski konflikti.) "Džihad riječi" je miroljubivo zastupanje vjere. "Džihad rukom" je djelotvoran, poučan primjer vjernika. "Džihad mača" naziva se i "mali džihad"; dozvoljen je samo za obranu napadnutih vjernika i "bez prijestupa" (*uspor. Kur'an sura 2, 190**). "Žestina" ophođenja s ljudima drugačije vjere ima doduše svoje osnove i u Kur'anu (*sura 48,29*, sura 47,4**); takvi „žestoki odjeljci" mogu se usporediti s drugačijim mjestima, gdje pronalaze svoje granice, (kao što je „*U religiji nema prisile*", *Sura 2, 256*).

Opširna su tradicionalna pravila za ophođenje između spolova uključivši i zabranu braka s pripadnicima drugih religija itd.

U islamsku praksu spada: "Svjedočenje da nema boga osim Boga (Alaha) i da je Muhamen poslanik Božji;

da se obavljaju propisane svakodnevne molitve (*sura 2, 177**);

da se pridržava godišnjeg posta u mjesecu ramadanu (*sura 2, 185**);

da se po mogućnosti jednom u životu izvrši hodočašće (*sura 2, 196**);

i da se plati zakkat (namet u socijalne svrhe) (*sura 2, 177**)"

U današnjem islamu nema centralne instance koja bi odlučivala o religiozno-tehničkim pitanjima. Pozicije koje dijeli znatna većina priznatih pravnikâ vjerojatno bi bile široko prihvaćene.

*) Između ostalog je korišten "*Kur'an, prijevod Rudija Pareta*", *Kohlhammer-Verlag (njemački)*, koji je dovoljan za znanstvenu raspravu i jasno razlučuje doslovne prijevode i dodatke za bolje jezično razumijevanje. Ovdje se koristi u islamskom svijetu najupotrebljavanije egipatsko brojenje stihova. U drugim prijevodima može se koristiti neki od drugih dvaju brojenja stihova; u tom slučaju spomenuto ćete mjesto naći kratko prije ili nakon navedenog broja stiha u istoj suri. Teška prevodljivost Kur'ana ne odnosi se na takva jasna mjesta koja su navedena ovdje. Značenje mjesta u Kur'anu je bilo uspoređeno i s djelom "*Der Koran, übersetzt und kommentiert von Adel Theodor Khoury, 2007 (njemački)*" prijevod kojeg je doživio priznanje i kod muslimanskih znanstvenika (npr. dr. Inamullah Khana, tadašnjeg generalnog tajnika Svjetskog islamskog kongresa) i čiji komentar uzima u ozbir tradicionalno tumačenje škola islamskog prava.

***) I povijesni "kršćanski križarski pohodi" nisu bili utemeljeni na Bibliji, nego su to bila ljudska djela te stoga primjerice kod većine europskih kršćana stoje na lošem glasu.

****) (Usp. u tu svrhu u islamu suru Kur'ana 164, *stih. 125.*)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Informacije o Isusu Kristu i budizmu.

Ovdje ćemo se upustiti u zajedništvo i razlike između budističkih pravaca i kršćanstva koje je svjesno svojih vlastitih duhovnih dubina. S time nije povezan zahtjev za opširnim opisivanjem Budina života i nauka (500 prije Krista). *) Ovdje ćemo štoviše detaljno obraditi glavne točke.

„Ništa" i Ja.

Bit je prvotnih pouka Bude, koje su još osnova "hinajana"-budizmu, sve veće oslobađanje čovjeka od svega što ne pripada biti njegova bića. Čežnja vanjskog i unutarnjeg duha, koja vodi do patnje, prepoznata kao "nepripadanje samobitnosti" ("anatta") trebala bi se uz meditaciju ugasiti preko odgovarajućeg životnog i obrazovnog puta i prijeći u stanje nirvane. To je u većini slučajeva pogrešno shvaćao kasnije nastali pravac "mahajana"-budizma – koji je inače donio i napredak, na pr. izraženije suosjećanje sa svim bićima umjesto izolacije od

svijeta. Spomenuti, uvijek prisutan pojam nesamobitnosti tumačio je kao da uopće ne postoji "ja" koji bi ostao nakon odlaganja egoističkih nižih osobina. U skladu s tim naginje prema promatranju nirvane kao "ništavila". Čak i kod opisivanja vlastitih viših iskustava sam je Buda govorio: "S vremenom sam ... spoznao (i) bijedu područja u kojem nema ni zapažanja niti nezapažanja, toga sam postao u potpunosti svjestan i polako se približio točki gdje ukidanje opažanja i osjećaja dovodi do stanja sreće u kojem sam uživao u dubini svoje duše... I tako ja već neko vrijeme – nakon potpunog isključenja zaborava – dobivam ukinuće zapažanja i osjećanja i u tome ustrajem, a utjecaji su, nakon što sam sve to u mudrosti spoznao, presahnuli." (*suttam anguttara-nikkaya 9, broj 41 ...*).

Tu se može prepoznati da Isus Krist isto tako potiče na oplemenjivanje različitih ljudskih osobina te daje pobudu da time svatko započne kod sebe umjesto da kritizira druge. (*Vidi glavni tekst stranice "Putevi Isusa Krista"*). Sebe i svoje učenike nadalje ne poistovjećuje sa svijetom ili bilo kojim svjetskim aktivnostima, ne govori da ne pripadaju svijetu nego – upečatljivije nego u izvornom budizmu – da u tom svijetu žive i djeluju (*lv. 17*) pretvarajući ga u kvasac.

U svakom se slučaju u Isusovim i Budinim izrekama o pitanjima života može utvrditi toliko mnogo dalekosežnih podudarnosti zbog kojih su neki već stoljećima slutili da je Isusu podučavao budizam.

Za objašnjenje tih sličnosti ne trebamo nikakvu vanjsku predaju kako to zamišljaju neki moderni istraživači, - iako je možda i bilo ponekih kontakata.

To ipak nije točno. Isto tako bi se moglo reći da je propovijedao ovaj ili onaj drugi nauk. U našem se glavnom tekstu između ostalog objašnjava da takve djelomične podudarnosti počivaju na duhovnim realnostima, koje na sličan način mogu bez prepisivanja opaziti svi kojima su dostupne. To je u konačnici inspiracija ukoliko je nepatvoreno, ukoliko dolazi iz vječnog izvora bez kojeg ne bi postojalo „nešto“ ili „ništa“ ili „ne ništa“ itd. ili oslobođenje od toga jer to oslobođenje samo bez toga ne bi imalo nikakva smisla. Iz onoga što stoji iza svega i što je skriveno u svemu i istodobno posve izvan svega. To nešto nije manifestirano, a ipak već sve sadrži, i na kraju stvaranja bit će svemu unatoč veće no na početku – dakle nešto u zemaljskom smislu barem jednako tako proturječno kao Koan (paradoksalna izreka kod meditacija u Zen-budizmu). Nešto što se ne može pojmiti teoretskim putem iako je ljudski duh dovoljno fleksibilan te se pokušava barem indirektno približiti ili u svojoj nutрини obraditi viđeno.*****

To je ona snaga koju religije imaju nasuprot materijalističko-egoističkom društvu – i nedovoljno koriste. Sličnosti i kontakti među religijama nisu promijenili ništa od činjenice da sve imaju vlastite i djelomični čaki i različite puteve.

Među *kršćanskim mističarima* majstor Ekkehard najbliže stoji istočnom bezličnom gledištu. Među budističkim pravcima možda se kao most mogu naglasiti učenja Nichirena. Među *ostalim indijskim mudracima* je Sri Aurobindo - i njegova partnerka, „majka“ - najbliži europskom osobnom ili zbiljskom gledištu: prolazio je kroz nirvanu i spoznao - navodno na način koji je sličan nekim kršćanskim mističarima - da iza načina doživljavanja „nirvane“ postoji nešto sasvim drugo od samoga „Ništa“. On govori o „Najvećem“ i želi donijeti na Zemlju određene aspekte toga najvećeg. Ima ljudi kod kojih je upravo Sri Aurobindo bio most kako bi se opet pronašao put do kršćanstva - doduše u njegovoj stvarnoj jezgri gdje se, na primjer, radi o potpuno realnom „nasljedniku Isusa“ do one sile, koja je kod Isusa došla do izražaja u njegovom uskrsnuću.

„Posljednja stvarnost“ i pitanje o Bogu

Oplemenjene ljudske osobine na židovskom odnosno kršćanskom području dodatno su povezane pojmom grijeha protiv Boga. Ovdje se najprije radi o održavanju religijski utemeljenih etičkih normi; točnije promatrano o svladavanju svih osobina koje nas dijele od Boga. U pravilu – čak i kod većine budista – prevladava uvjerenje da u budizmu nema Boga. Zbog toga se u zajedničkim etičkim stavovima različitih religija poziva samo na “posljednju istinitost” s one strane materijalnog života prihvaćenu od svih religija bez obzira na njezino

značenje . Ovo u najmanju ruku nije posve točno. Buda nije tvrdio na nema Boga, nego se upravo pod ondašnjim okolnostima većinom ograničavao na dalje posredovanje spoznaja o ljudskom putu. Buda je na pitanja hinduskih svećenika o Brahmi, božanstvu stvaranja u Hindusa, odgovorio: "Brahmu dobro poznajem, i brahmanski svijet, i stazu koja vodi u brahmanski svijet, također znam kako je Brahma ušao u brahmanski svijet." (*Digha Nikaya*, 13. govor – uz pozivanje na duhovna iskustva, a ne samo na hinduističku književnost.)

Brahma u Hindusa se bez daljega ne može poistovijetiti s "Bogom ocem" Isusa Krista; radi se prije o personifikaciji djelomičnih božanskih osobina tijekom vremena nastalih u različitim kulturama. U svakom slučaju nije oznaka za negativne snage.

O čemu međutim govori onaj koji govori o višem podrijetlu tada čašćenih bogova umjesto da časti sebe kao najviše biće? Za Budu je podrijetlo i cilj očigledno ležao u nemanifestiranom. Ta nemanifestirana najviša realnost međutim nije „Ništa“. Jednostavno se nalazi izvan svega o čemu si čovjek pomoću svojih zemaljskih, fizičkih ili mentalnih sposobnosti može stvoriti sliku.

I odjednom nam se prikazuje paralela koju **kršćanstvo, judaizam i islam** svjesno ne prepoznaju. U svim tim religijama naime postoji spoznaja da nema nikakova smisla ili da je čak zabranjeno stvarati sliku Boga – pa i ako je razlog tomu zaboravljen. U judaizmu se njihovo ime za Boga nije smjelo direktno spomenuti. Vidi također na našoj stranici „Religija kao povratna veza čovjeka s Bogom“ (napomenu 2) o arhetipovima.

Evandjelja odnosno otkrivenje "Oca" označuju kao Onoga iz kojeg izvire stvaranje i u punini kojega se završava (alfa i omega), koji dakle stoji iznad nje i njezinih osobina, i koja se prije njega nije mogla doseći. Kršćanski mistici poput Jakoba Böhmea na osnovi su svojih autentičnih iskustava izričito upozoravali da se taj Bog ne nalazi samo iznad zemaljskog stvaranja nego i iznad onostranih i nebeskih svijetova.***) Ne vodi daleko kada se religije u znanstvenoj literaturi uspoređuju često bez uključivanja onih koji su postigli duboka religijska iskustva. Bez njih se ne može naći ni jezik kojeg bi razumjele obje strane.***)

Budistički put dovodi do ulaska u "nirvanu", onostranost onostranosti – nešto što je za većinu tako daleko kao što je to za većinu kršćana mističko jedinstvo s Bogom -. Buda je doduše ukazivao na mogućnost da Bodhisattwa "oslobođen od ponovnih rađanja" može dragovoljno sići da pomogne ostatku čovječanstva.****)

Krist je uzašao Ocu ("i grob bijaše prazan", uskrsnuće i uzašašće) da bi se nakon toga ponovno vratio. S Kristom danas može doći do jačeg probijanja od najviše Božjih ravnine do dolje na zemlji.

Ovdje bi se još trebao spomenuti Rudolf Steiner po kojemu je Buddha jednu mudrost donio od ljubavi dok je Krist donio snagu ljubavi, koja na koncu sve vuče natrag ili još bolje: naprijed ka božanskoj savršenosti. „Molite Oca u moje ime“- tj. u skladu s njim, kroz njega, ide kršćanski put u jedno. Ovdje se Buddha na izvjestan način gleda kao preteča.

Tko želi spoznati kako se zbiljski ponaša, treba hoditi na svojem određenu putu i pitati samog Krista, odnosno Buddhu!

Buddha u „Kalama Sutri“: „Ne dajte se voditi..., ne po kazivanju, ...predanjima, ... svakodnevnim mišljenjima, ...autoritetu svetih spisa, ...samim razlozima i logičkim zaključcima, ... izmišljenim teorijama i mišljenjima kojima se daje prednost, ...dojmovima osobnih prednosti, ...autoritetu majstora. Ali ako sami spoznate ...". (Prepoznavanje i stvarna uvjerenost u vjeru imaju mnogo toga zajedničkoga s vjerom od same intelektualne činjenice „shvaćanja stvarnim".)

*) *Predajom sačuvani Budini nauci napose se mogu naći u opširnim prijevodima K.E. Neumanna, "Budini govori: srednja zbirka"; također u "duljoj zbirci".*

**) Za ljude s teozofskom uporabom jezika treba spomenuti da se u teozofskom smislu nirvana odnosno disanje nalaze ispod "paranirvanske" i "logoističke", božanske ravnine.

***) Posebice je kršćanski mističar majstor Ekkehart opisao svoja iskustva tako da se i bez pojma nirvana mogu prepoznati srodnost ali i razlike s iskustvom nirvane, budući je to za njega povezano sa susretom s Bogom.

****) Povratak Bogu s onim najvažnijim iz iskustava prolaska kroz svijet je, s jedne strane povratak izvornošću koja je već uvijek bila tu; a ipak je to istodobno i nešto dodatno što tamo prije nije bilo, kao što su, primjerice, dva sukladna trokuta. Ovaj paradoks je razumljiv samo kod iskustva koje je produbljeno u mistično.

*****) Također postoje filozofski aspekti. U mahajana budizmu *Nagarjuna opisuje u svojim Općim komentarima o Prajna-paramiti*, da se nešto kao stvarno može vidjeti nestvarno, stvarno i nestvarno, nije ni stvarno niti nestvarno, dakle četverostruko umjesto čisto dualističkog ili / ili. Pošto klasični razum nije dovoljan da bi se u potpunosti razumjelo, moglo je kao kod paradoksnih izreka zen budizma (v.g.) voditi tomu da čovjek izađe iz tog dualističkog razuma (oblik "prosvjetljenja") te je tako mogao imati pregled s višeg gledišta. U europskoj filozofiji postoji drugi put do proširenja razmišljanja pored onoga starog dualističkog ili / ili. *Hegelova* Dijalektika o tezi i antitezi uzima u obzir iz toga dobivenu sintezu. Tako ona može vježbati sam razum da zauzme stajalište koje stoji iznad suprotnosti ili prividnih suprotnosti. Naš kršćanski projekt je neovisno o tomu razvio nešto srodno tako što se s različitih gledišta može sagledati shvatljivo, kompatibilno (svladavanje prividnih suprotnosti).

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Informacije o Isusu Kristu i hinduizmu.

Dodatne stranice projekta na internetu "Putevi Isusa Krista" o različitim drugim religijama doprinose su boljem razumijevanju istih i međureligijskom dijalogu. Ovdje pokušavam predstaviti sličnosti i razlike između hinduističkih pravaca i kršćanstva koje je (ponovno) postalo svjesno svojih vlastitih duhovnih dubina. S ovim nije povezan i zahtjev za opširnim opisivanjem hinduističke religije. Ovdje se precizno obrađuju samo najglavnije značajke.

Isus Krist.

U naucima hinduističkog izvora postoji pojam "avatare" različitih stupnjeva. Pod njim se podrazumijevaju ljudi koji na zemlji ne postoje zbog vlastita razvoja već zbog dragovoljnog doprinosa razvoju jednog naroda ili čovječanstva, kao kap "iz božanske potpunosti". Razlike između ovakvih uzastopnih "avatara" i religija često se u takvim shvaćanjima rasplinjuju dok židovsko i kršćansko shvaćanje "Boga povijesti" naglašuje aspekt daljeg razvoja te posebno s time povezanu ulogu "Mesije" (izvod iz poglavlja "Na početku bijaše riječ..." iz glavnoga teksta *). Ovdje se s indijskog stanovišta usprkos tome radi o dozvoljenom približavanju poimanja uloge Isusa Krista. Stoga i hinduistički majstori joge često Isusu pridaju veću ulogu od one pod suvremenim kršćanskim teolozima koji Isusa promatraju samo kao običnog čovjeka odnosno socijalnog reformatora. Postoje međutim i hindusi koji Isusa promatraju samo kao jednostavnog majstora odnosno učitelja. Pri svemu tome treba uzeti u obzir da su duhovne dubine kršćanstva djelomično isčezle te da se moraju ponovno spoznati kako bi se omogućio sadržajni dijalog s drugim religijama. (*Na tome ova stranica radi u svojim opširnijim tekstovima* *).

Putevi joge** i kršćanstvo.

U skladu s riječi "Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski" (*Matej 5,48*) najzanimljivije je u svakoj religiji pitanje kamo vode praktični duhovni putevi. To su u slučaju hinduizma raznoliki putevi joge. 'Savladavanjem vanjske i nutarnje naravi čovjeka' nastoje 'dušu dovesti do njezina božanskog savršenstva'.

U svezi s tim postoje europski smjerovi školovanja (...), koji pod drugim imenima uključuju elemente kao što su na pr. u jogi poznati živčani centri ili centri svijesti – čakre. Takva nastojanja nisu automatski "nekršćanska" kao što je to mislila crkva, nego su ti centri u čovjeku već bili poznati

kršćanskim teozofima u Srednjem vijeku (*Johann Georg Gichtel*), te se u međuvremenu mogu prepoznati kao stvarne strukture energije prisutne u svakom čovjeku; jednako tako kao što vještina napose u Kini poznate akupunktura nije automatski "taoistička" – jer ih se mjernim aparatima, a u najnovije vrijeme i pomoću histologije može pronaći u čovjekovu tkivu. (*izvod iz "Svete revnosti" u glavnome tekstu*). Usporedi i djele *Albrechta Frenza "Kršćanska joga – kršćansko obrazloženje indijskog načina meditiranja"*, gdje se pretpostavlja da su kršćanstvo i praktične metode joge kompatibilni.

Za kršćane je odlučujući duhovni stav; t.j. vježbe se promatraju kao priprema vlastitog bića za djelovanje Boga ili se krivo misli da se savršenstvo u Bogu može iznuditi tehnikama (vježbe tijela i disanja, pjevanje mantri, koncentracija, meditacija i kontemplacija..) ?.

Još jedna takva razlika kod kršćana: kada se na pr. u jogi pojave pojmovi poput "Kristove snage" opaža se da je Kristova moć izliječenja dio njegova bića koja odzgor djeluje na cijeloga čovjeka – ili se možda doživljava samo kao izolirana kozmička snaga? Ako se izravno ne prilagodimo Kristu kako ćemo znati da ono što smo doživjeli zaista dolazi od Krista? (*dijelom iz "Pitanja o čudima" u glavnome tekstu*) *

U svakom slučaju postoje i izvorniji kršćanski putevi umjesto metoda iz drugih izvora prilagođenih kršćanstvu; samo oni mogu u današnje vrijeme donijeti plod. Prastara praksa pravoslavnih redovnika na gori Athos ("kyrie-eleison", "Gospodine smiluj se") bila bi u indijskoj terminologiji na pr. kršćanska vježba disanja i mantri. (Uspor. "Tišinu u pustinji" iz glavnoga teksta) * . Nadalje postoji na pr. specifično kršćanska evangelička meditacija na kojoj se temelji naš glavni tekst, a opisana je na *dodatnoj stranici "Kršćanska meditacija"* *.

**Indijska riječ joga doslovno znači "upregnuće", t.j. ponovna povezanost s izvorom, što je slično doslovnom značenju latinske riječi religija. Metode treninga za tijelo, dušu i duh hinduističkog izvora.

Kršćanske i indijske vrste mistike.

Uživljavanje u raspeće odnosno "ponoć duše", "mističku smrt", prolaza kroz napuštenost svega što je čovjeku moglo biti oslonac, koje su u ovom ili onom obliku osjetili svi poznati kršćanski mistici (na pr. majstor Ekkehart), slično je u neku ruku vrhunskom doživljaju joge, pojavi nirvikalpa samadhi odnosno spoznaji praznine u "nirvani". Kršćanska mistika je ipak pružala spoznaju da se u odnosno iza te praznine ipak "nešto" krije, naime Krist odnosno Bog. Aurobindo je pokazao da je i na indijskom putu moguće prelaženje nirvane u ono što se krije iza nje. Na kršćanskom putu može od prvog trenutka religioznog puta biti prisutno nešto od te punoće koja se nalazi iza svega, jer je prijemnica Kristovo biće koje prožima zemlju.

Utišak teškog prolaska uz ponor stvara se kad se netko poput Aurobinda sučeljava sa snagama koje se bez pozadine žele povezati s ozračjem Kristova razvoja. To naravno nije nemoguće; podsjetit ćemo samo na slučaj hinduskog dječaka koji o kršćanstvu nije ništa znao, a ipak je kroz intenzivno nutarnje ispitivanje o Bogu odjednom spoznao Krista i o tome kasnije napisao knjigu (*izdavač Friso Melzer, "Sadhu Sundar Singh"*). I kod ljudi, koji su prije računali s pojavom indijskih božanstava, došlo je uslijed hinduističkih, tantričkih vježbi do viđenja Krista. "Vjetar puše gdje želi".

Pobuda R. Steinera da se u Kristu vidi sunčano biće, što je mnogim velikim mudracima bilo poznato već u predkršćansko doba, mogla bi se teško iskoristiti u teologiji utemeljenoj na kršćanstvu kao vjerskoj zajednici, a ipak biti zanimljivija za druge kultove. (*izvod iz poglavlja "Raspeće..." glavnoga teksta* *) R. Steiner je što se tiče Indije ukazao na "vishvas karman", "graditelja svijetova", djelovanje kojeg su stari indijski mudraci mogli naslutiti iza izravno dostupnih ravnina. Glede mnogih hinduskih bogova moglo bi se pretpostaviti da su prema novijim saznanjima bogovi mnogih starih kultura – ukoliko se ne radi o čistim plemenskim božanstvima ili ljudima – predstavljali aspekte jednog božanstva koji su kasnije postali samostalna božanstva. Teoretske oznake poput politeizma same za sebe govore veoma malo. Židovi su – u originalnom hebrejskom tekstu – također imali različite nazive za Boga i njegova svojstva. Nisu ih međutim častili kao različite bogove. I Zaratustrijanci (Parsil su na pr. također prihvatili monoteističko vjerovanje (u jednoga boga). U hinduizmu bi se na pr. školu višnuita moglo promatrati kao monoteistička.

U tom je kontekstu zanimljivo da postoje nova nastojanja koja poput uskrsloga Krista ne dijele opću pretpostavku očite, prisilne smrtnosti tijela: (...) Indijski filozof i jogi *Aurobindo* i njegova duhovna

suputnica, "majka" Mira Alfassa su primjerice djelovali u tom pravcu. (...) (dijelom izvodi iz "Uskrsnuća" u glavnome tekstu) *.

Nauci o "karmi" i Bogu.

Važniji dio kršćanskim puteva socijalnog djelovanja i milosrđa u Indiji bi se mogao poistovijetiti s "karma jogom" (jogom sudbine) odnosno "bhakti jogom" (jogom ljubavi), a spoznajni put bi se mogao usporediti s "inana jogom".

Realno se može doživjeti da kod prilagodbe za vođenje života kroz Kristovo posredovanje Boga taj život potječe organskije od prilagodbe mehanički djelotvornim izjednačavajućim zakonima sudbine ili karme. I Krist govori o obnavljanju "do zadnjeg novčića" ali ne kaže da se to mora događati kao i prije "oko za oko, zub za zub". U središtu se nalazi nova zadaća čovjeka – njegovim mogućnostima se obuhvaća i preobražava ono što je plodonosno za njega i njegovu okolinu. Više se ne nagoviještava svladavanje prošlosti kao samosvrhovitosti ili motiv razvoja. Danas se može uočiti pomoć "odozgor" kod zajedničke igre različitih mogućnosti čovjeka. (izvod iz poglavlja "Raspeće" glavnoga teksta; postiji i dodatna stranica o karmi i reinkarnaciji) *

Etičke vrijednosti.

Etika je u različitim religijama onaj dio s kojim su svi suglasni i gdje je zbog toga dijalog najviše napredovao. Na početku klasičnog puta joge se prema Patanjaliu primjerice kao pretpostavka uspjeha nalazi "yama": ne štetimo živim bićima mišlju, riječima ili djelima; ne budimo gramzivi; istinoljubivost; seksualna čistoća; ne uzimajmo darove (budimo neovisni). Drugi stupanj je "niyama": nutarnje i vanjsko čišćenje, skromnost i umjerenost, askeza; darežljivost, žrtva; proučavanje i čašćenje boga, duševna moć i vjerovanje. Jogiji naučavaju da se i "bojno polje" u Bhagavadgiti treba shvatiti u smislu nutarnjeg bojnog polja u službi čišćenja. Očigledno je da ovdje postoje paralele s Isusovim zapovjedima i naucima. Hindusi su poput kršćana i mnogih drugih religija bili nositelji projekta "Svjetski etos".

Sveta pisma.

Najstariji religijski temelj su vede, koje potječu od "mudraca (rishis)" iz pradaavnog "zlatnog doba". Kasnije je na scenu primjerice stupio ep Mahabharata s opisom ranopovijesnih događaja koje se prije smatralo mitovima, između ostalog i ratova, dakle iz jednog ne više tako "zlatnog" razdoblja. Ovdje se nastavlja literatura mudrosti upanišada. *Bhagavad Gita* je jedna od najvažnijih svetih knjiga hinduista koja povezuje predanja starih Veda s filozofijom Upanishada i stoji u vezi s Mahabharatom. U ovoj didaktičkoj pjesmi, njegov je junak Krishna predstavljen u ljudskom obliku - Avatar, vidi gore - najvećeg božanstva.

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Informacije na temu: Isus Krist i taoizam i konfucijanizam.

Dodatne stranice internetskog projekta „Putevi Isusa" o drugim religijama su doprinos njihovom boljem razumijevanju i međureligijskom dijalogu. Na ovoj posebnoj stranici obrađuju se sličnosti i različitosti između taoizma / konfucijanizma i kršćanstva - onog kršćanstva, koje je (opet) svjesno svojih spiritualnih dubina. S time nije povezan zahtjev da se život i tradicije Lao-Cea i Konfučija opsežno precrtaju. Ovdje se precizno obrađuju glavne točke.

U tradicionalnoj kineskoj spiritualnosti spaja se više srodnih izvora:

1. Izvorno učenje o najvećem principu.

Izvorno učenje o najvećem principu Tao /Tai-dži, „o čemu se ništa ne može izreći“, predstavlja i izvorno jedinstvo na početku svih stvari, dakle, prije podjele na polaritete Yin i Yang*), a nakon toga na „5 elemenata“*). Danas ovo prajedinstvo stoji iza tih slika kozmosa. Među kršćanskim misionarima, jezuiti su, primjerice, našli u tom najvećem principu nešto što odgovara Bogu, dok su franjevci i benediktanci, a na koncu i Papa to opovrgavali. „Tao“ na jednoj strani ne odgovara novom načinu doživljavanja Boga kao „Oca“ kojega se može osobno osloviti kako je to učio Isus. S druge strane, nije isključeno da se radi o jednom starijem načinu doživljavanja Boga odnosno traženju Boga kako je to bilo moguće u starokineskom dobu.

*) Yin je istežući, „ženski“ princip - npr. u simpatikusu, Yang je stežući, „muški“ - npr. u parasimpatikusu, gdje oba utječu jedan na drugi. „5 elemenata zemlja, voda, drvo, vatra, metal“ odgovaraju istovjetnoj podjeli na četiri oblika odnosno kvalitete „zemlja“, „voda“, „zrak“, „vatra“ = „toplina“ kakvi su viđeni u staroj zapadnjačkoj alkemiji i hermetici i u mnogim drugim kulturama (bilo je i kršćanskih alkemičara.) Kineski 5. element, takozvani „metal“ je u Europi djelomice označavan kao „prima materia“ („pratvar“, usp. teoriju o elementarnim česticama) ili kao „eter“, kojemu se, primjerice, u staroindijskim i antropozofskim izvorima pripisuje da sadrži još takvih razina, tako da je ukupno bilo sedam takvih agregatnih stanja. Takva stara saznanja se u užem smislu danas ne bi uvrstila u religiju; ona pak nisu čisto misaona filozofija; već su ona stara, na svoj način napredna kozmologija s prirodnoznanstvenim karakterom - iako se tadašnje metode saznanja razlikuju od današnjih.

To ne mijenja činjenicu da su metode starokineskih i kasnijih taoističkih majstora imale spiritualni karakter. Tadašnji rezultati studija o ulozi „elemenata“ odnosno sila u čovjeku su uzeti u obzir, samo zato što su se zemaljske nesavršenosti mogle teško zaobići kada se radi o duhovnom / duševnom usavršavanju. To bi bila vrsta spiritualnosti koja ne pokušava pobjeći od zemaljskoga, za razliku od nekih drugih spiritualnih tradicija. Težnja za usavršavanjem kao takvim najprije nije oprečnost kršćanskom učenju o spasenju čovjeka. Često se zaboravlja da je Isus rekao „Vi trebate biti (postati) savršeni kao što je savršen vaš Otac na nebesima“ (*Mat.5,48*). No, metode su ipak različite. Praprććanima i ostalima je svakako bilo jasno da se čovjek za djelovanje Boga može aktivno pripremiti i otvoriti, ali u kršćanstvu je uvijek i bilo jasno da nije moguće stvarno iznuditi milost Božju takvim aktivnostima. Bog je također slobodan.

Između događanja na nebesima, kineskog „T'ien“, zemlje i čovjeka - a svi potječu iz istog prajedinstva - svuda su se vidjele analogije (slično kao i kod „7 slobodnih umjetnosti“ visokih škola zapadnjačkog srednjeg vijeka). Tako je sva težnja bila usmjerena na harmoniju ljudskog života s „neбом“ - kao danas najveće sile - i zemljom. Ovo, pored spiritualnog, pokazuje i religiozni karakter težnje. Re-ligija (iz latinskog) znači „povratno povezivanje“, „ponovno vezivanje“, dakle pratemelj svih stvari. S kršćanskog gledišta je ustvari Bog stvaratelj, kojega se može izravno osloviti, pratemelj svih stvari, početak i kraj svega, a Isus Krist je veza koja nam pomaže u tom povezivanju s Bogom.

Tijekom vremena je u staroj Kini obožavano nekoliko odvojenih bogova: bogovi neba, zemljinog tla, lokalni duhovi i sveti. Pojam koji se koristi za takve religije „politeizam“ nije ipak od velike pomoći jer su ti „bogovi“ izvorno kao u nekim drugim religijama samo rezultati odnosno kvalitete praprincipa (ne uzimajući u obzir npr. obožavanje svetaca koje je svakako poznato nekim kršćanskim crkvama).

Na jednom takvom putu, podjela svih pojava svijeta na Yin i Yang može pojačano fiksirati um čovjeka u tim polaritetima; ali ona može kod odgovarajuće težnje i izaći iz toga i voditi u jedno mistično stanje svijesti.

2. Taoizam.

Dosad opisano ostalo je u velikoj mjeri zajednička osnova kasnije nastalih škola Lao-Cea i Konfučija (povijesničari su ih smjestili u doba oko 500 pr. Kr.). Taoizam (*Lao-Ce; između ostalog knjiga „Tao-te-king“*) se usmjerio na činjenje iz

meditativnog držanja „nečinjenja“ (Wu-wei); tako da se ništa ne dešava iz egoističnog i intelektualnog površinskog sloja čovjeka nego iz prirodnih instikata dobre jezgre čovjeka - koji je u skladu s prirodom. Iz toga proizlazi jedna vrsta prirodne etike nesebičnosti i skromnosti.

Doduše, dobra jezgra u tom smislu još nije automatski identična s Isusom koji je uzeo oblik čovjeka u smislu Iv.15 i plodno djeluje („Ostanite u meni i ja u vama“). Ali današnji teolozi više ne mogu jednostavno poricati dobru jezgru vjernicima drugih vjera - štoviše, blisko povezana etika većina religija pokazuje da se „dobro“ manje ili više posvuda uvriježilo. Čak i „Sveti Duh puše, gdje želi“ (Iv.3).

Taoisti su bili uvijek praktičari, nikada teoretičari. U taoizmu uzeta je kao pomoć:

- Askeza. Takvo što pojavljuje se unutar svih religija. No, mogu se naći i metode za sublimaciju, odnosno transformaciju seksualnosti (kao *Mantak Chia*, „*Tao Yoga*“ i „*Tao Yoga ljubavi*“; stari istočnjački putevi počinju često „odozdo nagore“, dok bi europski putevi danas više počinjali „odozgo nadolje“, tj. od svijesti.)
- Vježbe za tijelo, disanje i koncentraciju za podizanje i usmjeravanje životne energije „Chi“. Postojanje ove životne energije se u međuvremenu može smatrati stvarnom, zahvaljujući istraživanjima akupunkture i elektroakupunkture, iako njena priroda znanstveno još nije jasno razjašnjena. Meridijani akupunkture su sada čak i histološki (u tkivu) dokazani kao „prazni“ kanali. Ova životna snaga dakle nije „taoistička“ kako su mislili neki kršćani, nego općeljudska. U grčko / ranokršćansko doba označavana kao „pneuma“: grčka riječ koja se koristila kako za dah tako i za životnu snagu - dah života kojega je Bog udahnuo -, i za Sveti Duh. „Sveti Duh“ stoji svakako u vezi s Isusom Kristom. Dakle, ako netko nije u suglasju s Isusom Kristom kako će onda znati da je to što doživljava identično sa Svetim Duhom kako ga je navijestio Isus?
- U repertoar taoista ubraja se, slično kao u indijskoj yogi, meditativno potapanje u pratemelj stvari da bi se nadmašilo doživljavanje ograničenosti života. Također i alkemijsko traženje besmrtnosti igra važnu ulogu.

3. Konfucijanizam

Kon-fu-ce (Konfučije) na srodan način preporučuje unošenje čovjeka u „kozmičko-čudoredni zakon“. Umjesto više individualnog puta taoista, tražio je pak više moralni sustav odgoja za društvo u svojoj širini. Radi se na svjesnom kultiviranju i usavršavanju dobre ljudske jezgre, putem navika i uzora:

Ako se u obitelji uči o ljubavi i strahopoštovanju onda će iz toga proizaći i etičko društvo.

- U Kini su od najstarijeg doba bili zabranjeni npr. ubojstvo, krađa, prostitucija i obožavanje slika.
- Kao što su praktički radile sve svjetske religije i Kon-fu-ce je učio „...ljubav prema bližnjem: što ne želiš samome sebi, to ne čini nikome drugom“.
- U to spada samosvladavanje, čovječnost i dobrotu;
- odnosno etičke vrline blagonaklonost, pravičnost, primjereno ponašanje s puno poštovanja (i spram predaka), velikodušnost, mudrost, iskrenost;
- Dvostruke vrline prema knjizi Shu-djing: ljubazno i časno, blago i čvrsto, pravo i učtivo, uredno i s puno poštovanja, poučljivo i smiono, iskreno i nježno, popustljivo i umjereno, jako i pouzdano, hrabro i pravedno.
- Teži se držanju zadovoljstva izvan srdžbe, jada i uživanja.

U starim učenjima sadržane su kako bezvremenske vrijednosti kao i vremenski uvjetovane vrijednosti koje se odnose na negdašnje carstvo.

4. Tako je između ovih škola bilo nekih dodirnih točaka ali i nekih razmirica. Ipak su ranije često doživljavane više kao uzajamno dopunjavanje umjesto kao opreka. To je vrijedilo čak za kasnije dodatno iz Indije pridošao budizam sa svojim učenjem usmjerenim na prevladavanje zemaljske patnje.

Današnji kineski hramovi, npr. u Hong Kongu, često ostavljaju dojam stvarno jednostavne potrage za proročanstvima odnosno ritualima za sreću u životu. To znači, da se manje ili više

kao i kod svih današnjih religija, izvorna duhovna dubina ne može naći posvuda. Iz kineske tradicije treba spomenuti i religiozne procese koji nisu izravno religiozni, kao što su Knjiga proročanstava I Ging, kineski horoskopi, kineska varijanta geomantije odnosno građevinske biologije - „Feng Shui“ i već spomenuta tradicionalna kineska medicina.

Zanimljivo svjedočenje ranijeg susreta kršćana i taoista se nalazi u knjizi Martina Palmera „Isusove sutre“, Ansata: kršćanska crkva u Kini, koja danas više ne postoji, je u osmom stoljeću taoističkom okruženju objasnila bitne sadržaje kršćanstva. (U slučaju da su ovdje spomenute knjige drugih, to automatski ne znači da se podržavaju svi njihovi sadržaji.)

[Povratak na sadržaj ove stranice.](#)

Opća stajališta o prirodnim religijama

Dodatne stranice projekta "Putovi Isusa Krista" o drugih različitim religijama doprinose su boljem razumijevanju istih i međureligijskom dijalogu. S kršćanske strane se kao temelj uzimaju neovisna istraživanja, koja ponovno otvaraju duhovne dubine kršćanstva, i suvremeno istraživanje svijesti. Opširno se neće opisivati promatrane prirodne religije, nego samo neka stajališta koja su važna za tu svrhu.

I japanski šintoistički kult je izvorno jedan od svjetski srodnih **prirodnih religija**, koje su starije od poznatih svjetskih religija poput budizma i kršćanstva. Izvori prirodnih religija leže u vremenu, kada su ljudi u velikoj mjeri posjedovali svijest koja snažno odstupa od danas dominantne intelektualne svijesti. *Jean Gebser, autor knjige "Prapočetak i sadašnjost" (njemački)* bi te stupnjeve svijesti nazvao "mitološkom sviješću". Istraživač svijesti *Julian Jaynes, autor knjige „Izvor svijesti“ (njemački, engleski)* bi to nazvao svijest u kojoj su obje polovice mozga komunicirale neposrednije nego danas.*) Desna polovica mozga dozvoljavala je pojave sve vrste, primjerice u prirodi cjelovito prepoznavati kao "biće", a lijeva polovica mozga je sve to mogla tako obraditi da je čovjek čuo njezine "glasove". I sve europske predaje o elementarnim bićima, likovima iz bajki itd. potječu odatle, dakle nisu izmišljene. U svezi s rastućim širenjem pisanja i čitanja umjesto usmene predaje takav je način spoznaje kao društveno relevantan fenomen u europsko-prednjoazijskoj antici u većoj mjeri nestao do ca. 500. godine prije Krista. Budući da su se u mitsko doba štovala većinom lokalna odn. s plemenom povezana bića, preci ili - bogovi, miješanje kultura je dodatno doprinijelo tome da stariji oblik svijesti više nije funkcionirao (bez pogreške). Pogreške su korist takve spoznaje činile dvojbom i stoga ubrzale ovaj proces. Ne bi bilo dvosmisleno takve stupnjeve ocijeniti na način da je novija razumska svijest vrijednija i da su proizvodi stare svijesti danas bez vrijednosti. Sobom je donijela nove sposobnosti, ali su se zato izgubile druge koje intelekt sam ne može zamijeniti. U meditaciji je moguće doduše uz zadržavanje postignuća analitičkog mišljenja starih, skrivenih sposobnosti ponovno svjesno razviti slikovito sagledavanje i sintezu. Tako može nastati integrirana svijest, koja objema polovicama mozga na novi način pomaže doći do izražaja. Čisto intelektualna svijest danas višestruko nailazi na granice svojih sposobnosti. Očigledno je nemoguće samo s njome pravovremeno sagledati na pr. ekološke probleme u njihovoj stvarnoj kompliciranosti i riješiti ih: *Dörner* je govorio o „svijesti s više čimbenika“, koja je potrebna za shvaćanje ekoloških procesa, a koju njegovi studenti kod odgovarajućeg istraživanja skoro i nisu posjedovali. Današnje čovječanstvo može pritom dobiti pobudu i iz starih predaja predintelektualnih spoznaja – bez jednostavnog preuzimanja ranijeg oblika te svijesti. Zbog takvih razloga bajke za djecu i danas imaju vrijednost. Doprinosi tomu da desna polovica mozga istodobno ne zakržlja.

U prvotnom **kršćanstvu** su „darovi Duha Svetoga“ igrali važnu ulogu (*između ostalog Iv. 16; Kor. 12, 7-11; Djela apostolska 2, 17-20*). Pogledajte i naše poglavlje „Duhovi“ u glavnom

tekstu naše engleske web-stranice, kao i na drugim jezicima. Sveti duh je božanska moć, koja dopušta da kreativnost čovjeka preraste samu sebe. To doduše nije puka aktivnost desne polovice mozga, ali ju u stvarnosti koristi. Sveti duh je međutim usko povezan s Isusom Kristom. Čak i kada Isus svojim učenicima kaže „Duh puše kuda hoće” - kako bi netko mogao biti siguran da njegove današnje spoznaje potječu od Duha Svetoga u Kristovu smislu ako se sam nije predao Kristu?

Za razliku od onoga što smo pronalazili kod drugih prividno politeističkih religija – na čijem izvoru počiva jedinstveno božanstvo sa „svojstvima” koji će se tek kasnije častiti kao zasebni bogovi – kod čitavog niza prirodnih religija se takav jedinstveni izvor ne može pronaći. Dok **mitovi o stvaranju** nekih drugih naroda počinju sa stvaranjem neba i zemlje (i podzemnog svijeta), stari japanski mit o stvaranju stavlja nebo i zemlju u prvi plan. Bogovi u toj slici nastaju spontano i nastanjuju sva 3 svijeta dok zemlju nastanjuju i ljudi, a podzemni svijet mnogi mrtvi i demoni. I preci su pripisivani panteonu bogova. (...)

Čašćenje se obavlja različito, utvrđenim molitvama (zavala i molba) i žrtvama u naturalijama ili simbolima.
(...)

Dok u animističkim religijama centralnu ulogu igraju većinom **šamani** – vračevi s posebnim znanjima i medicinskim vještinama, šintoistički kult vode svećenici.

Etički nauci: U šintoizmu je primjerice postojao registar grijehova; u kontaktu s drugim religijama su razvijena etička gledišta koja se mogu naći i u praktično svim velikim religijama.
(...)

*) Engl. „Bicameral mind”. Sam Jaynes je međutim stvorio utisak kao da su ti stari prirodni načini funkcioniranja mozga sami za sebe objašnjenje doživljaja božanskih ili prirodnih sila; to je prema našim spoznajama jednostavno krivo. Njegovi nalazi ne govore ništa o tome što „su” ta bića. U mozgu se ne mogu naći niti „bogovi” niti Bog. Radi se o razini stvarnosti vlastite vrste, a mozak je može interpretirati na ovaj ili onaj način. Upravo opisani stari način shvaćanja bez daljnega nije u stanju takva „bića” umjetno stvarati kao predodžbe kao što to može suvremena svijest. Na sličan način duhovni snovi ili meditacijski doživljaji odražavaju djelomično nešto posve drugo od pukih procesa obrade psihičkih dnevnih doživljaja.

**) U Europi je primjerice vrijeme nastajanja Homerovih epova još pripadalo mitskom dobu dok kasnije doba starogrčke filozofije već pripada razumskoj svijesti.

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

[Staroameričke religije - Kalendar Maya i kršćanstvo.](#)

Naše nove [njemačke](#) / [engleske](#) tematske stranice

O procjeni grčke religije

Napomene o starorimskoj religiji

Starogermanska religija

Keltska religija

Rana slavenska religija

Rana baltička religija

Rana baskijska religija

Rana finska religija.

Religija¹⁾ kao “povratna veza” čovjeka s Bogom – na putevima s Isusom Kristom.

¹⁾ Riječ religija dolazi iz latinskog re-ligio = ponovna veza; s Bogom koji se u nama oblikuje iz unutrašnjosti. U udaljenoj usporedbi s hologramom nešto se slično događa i u velikome.

Spoznaja dubljih problema u ljudskom životu.

Za dalekosežne promjene u čovjeku se kao i za iscjeljenje putem molitve najprije postavlja Isusovo pitanje “Želiš li ozdraviti?” (Iv. 5, 6). **Odnosno ‘znaš li koje nesavršenosti moraš promijeniti kada stupaš na put do Boga?’** “Crvena nit” može se naći iza prividno posve jednostavnih, rijetko religiozno promatranih činjenica. U odrastanju se djeteta kroz mladost pa sve do odraslih dana dobivaju nove sposobnosti; uz što se međutim često prikrivaju prvotne sposobnosti spoznaje. Čovjek kasnije pomoću svoga prisjećanja i molitve može ponovno iznova dobiti ovaj prikriven prirodan način spoznaje. Pritom se razvijene sposobnosti i dalje zadržavaju dok se razriješava i opušta okorjelost bića. Duhovno-duševnim ili vanjskim “raskolima” u životu stvorena podjeljenost čovjeka – na intelekt i osamostaljeni nagoni život te između toga u maloj mjeri integriranu sredinu u “srcu” – tako se može jače sjediniti na različitim putevima. Može se dakle reći da se “plod sa stabla spoznaje” u mitu o raji odnosi na tu podjeljenost; i da izreka “Ako se ne obratite i ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko” počiva na dubljim spoznaji obraćenja – *Isus u Mat. 18, 1-3; Mark. 10, 15; Luk. 18, 17*. Ovdje se ne radi samo o dječjoj prostodušnosti, nego o prvotnim temeljima razvoja koji su zapravo “arhetipski”²⁾, dakle naznačeni osnovni uzorci, izgubljeni dio čovjekove “upute za uporabu”. Taj put može voditi daleko izvan današnje ograničene umne svijesti.

²⁾ Arhetipski: pojam iz dubinske psihologije C.G. Junga itd.; kroz različite pojave doživljen glavni oblik ljudske egzistencije. „Arhetipovi” imaju pak u velikoj mjeri izmiješane, zbunjujuće sadržaje. „Bog” kao stari čovjek i pojedinosti o „nebu” i „paklu” su takvi „arhetipični” znakovi „kolektivne nesvjesnosti”. Jung nije znao, što je to točno. Barem jezgre ovog sloja svijesti sa svojim slikama koje su utisnute u čovjeka i predstavama su navodno više ili manje prisutne kod svih ljudi. Dakle, to potječe iz nekih vrlo ranih vremena „mistične svijesti” kako je opisano u našem poglavlju „Svijest, znanost o mozgu i sloboda volje”. Ovaj sloj svijesti sadrži i takve - djelomice prividne - suprotnosti koje se obrađuju na našoj stranici „Kršćanski stav..., treći put”. Ako se pobliže promatra, Božja slika prikazuje se više kao vrlo problematična karikatura Boga. Stoga i npr. *Tibetanska knjiga mrtvih (Bardo Thödol)*, za koju je C.G. Jung napisao predgovor, upozorava i žive da nakon smrti ne odobravaju lažne oblike bogova i demona tog sloja. U starom Egiptu je postojao jedan takav sličan spis. Primjerice, gnostičari u kršćanskom svijetu imali su također kritički odnos prema takvim pojavama kakve su sigurno doživjeli i meditativno a i u snovima. Kreativno ophođenje s tim svijetom znakova pokušale su bajke, što za djecu može svakako imati smisla. Odrasli pak pokušavaju putem ovih znakova - koji su uzeli mnoge ljudske strane - napredovati. Pritom je umjetnost izravno traženje Boga umjesto trenutačnog odricanja od njega.

To ipak ne znači da je čovjek može stvoriti vlastitim snagama. Isus nudi stvaran put i snagu odnosno milost za njegovo svladavanje. Kršćanski tragači za istinom, mistici i alkemičari takvim su putevima upotpunjenja (*uspor. na pr. Mat. 5, 48; Iv. 10, 34;...*) veoma jasno koračali. I mnogi drugi kršćani su svjesno ili nesvjesno stvorili iskustva u tom pravcu. Ovo nije ovisno o tome jesu li više stupali svojim unutarnjim putem ili su svoju vjeru više uprezali u socijalnom smislu ili su – u smislu jednog, kako ga nazivamo, “punijeg kršćanstva” – u sebi združivali oboje. U mnogim kulturama su tragali za svladavanjem unutarnje rastrganosti čovjeka; o tome svjedoči i nastojanje taoističkih alkemičara, različitih vrsta joge itd.³⁾

³⁾ Indijska riječ joga, doslovno = “upregnuti” također znači traganje za ponovnom vezom s prauzrokom.

“Bogočovjek” ili od Boga poslan čovjek Isus Krist, “novi Adam” predstavlja signal da od sada i ljudi u biti mogu povratiti svoje prikrivene prvotne osobine; i da je došlo vrijeme da se ludosti,

koje su u međuvremenu postale opasne, opet dovedu u red. U sebi bi kao "sretan slučaj" za Zemlju mogao sjedinjavati vezanost na prvotan izvor smisla života – Boga – i visokorazvijenu ljudsku svijest. Mogao bi savladati degeneracijske snage. Iako pokazuje razlike do drugih ljudi ipak je bio čovjek koji je sve to mogao ispuniti na takav način. Time i ljudi mogu lakše slijediti taj put, - napose kada to svjesno čine. Ali i za takve 'koji ništa ne znaju o povijesnom Isusu njegov život uključivši i uskrsnuće nije bez posljedica – slično kao kada na pr. životinje na nekom otoku nešto dodatno nauče, kada životinje iste vrste na udaljenim otocima takve sposobnosti odjednom brže razviju, jer imaju neku vrstu zajedničkog polja snaga kao što to na pr. prepoznaje *R. Sheldrake*.

Unutarnji odnos čovjeka do Krista i Boga moguć je ponajprije i bez crkvenog posredovanja; čak i kada je ponekad od pomoći odgovarajuća zajednica kršćana. Suprotstavljene teologije, koje su cjelokupno Kristovo biće ponovno razdvojili na dušebrižnika i socijalnog reformatora, nisu više konac mudrosti čak i kada nekima nakratko mogu pomoći napose ako su upoznati s većinom tih teologija. Svaki pojedini čovjek može se na pr. "u tihoj sobici" te u konačnici i na trgu izravno prilagoditi Isusu. To se s jedne strane može dogoditi pomoću prisjećanja svojih predajom sačuvanih osobina (*evanđelja*). Tko je međutim otvoren za to da se Isusa može spoznati i nakon njegove smrti (kao što na drugi način – između ostalog bez ove zemaljske vidljivosti – i svaki čovjek prema mnogim svjedočanstvima smrt preživljava kao svjesno biće) Isusa može promatrati i kao trenutačno djelujuće biće. Moguće je i osjetiti da "u njegovu imenu" odnosno s njim kao 'velikim bratom' zajedno molimo Bogu Ocu koji sve okružuje. (*uspor. Iv. 15, 16; Mat. 6, 7-15; Mat. 18, 19-20*). Na pr.:

Bože, moj izvore, moja pomoći i moja nado!
Sjedinjen s Isusom Kristom * zahvaljujem Ti za sve što dolazi od Tebe;
oprosti mi na onom što me udaljilo od Tebe **;
dozvoli mi da u ovoj tišini postanem kreativan kroz Tvoj duh ***;
vodi me na Svome putu.

*) Tko smatra da je prikladno može ovdje uključiti i Mariju. Time se mogu privući muške i ženske osobine čovjeka.

***) Nadalje se, ovisno o svojoj konkretnoj pojavi, svaka negativno shvaćena pobuda može 1. sagledati iznutra (na pr. bojažljivost, zloba, ravnodušnost i oholost; pretjerana sumnja, ... Oili problem; sve to kada se pojavi u mislima ili riječima, *uspor. na pr. Mat. 5, 22*). 2. umjesto mozganja mirno pričekati jedan trenutak da postanemo svjesni o čemu se radi. Nakon toga 3. Takav spoznat, upravo tjelesno osjetljiv teret u molitvi predati Bogu (osim toga se može cijeli životni put predati Bogu odnosno Kristu) 4. mirno pričekati dok se to ne osjeti odnosno ne bude vidljiv trag olakšanja – ili dok se u svijest ne prodre "odgovor".

****) U tišini se mogu 'umiriti' svakodnevnim događajima te su tako dostupniji za razradu odnosno molitvu. Tada je ponovno prisutno više otvorenosti za novo.

Značenje etike na tome putu.

Jedna razina na putu je "**Ijubav do Boga**", koji se nalazi iznad svega, "**i do svoga bližnjega kao sebe samoga**" (*Mat. 19, 19*); dakle i do sebe samoga; ljubiti sebe samoga može biti dio nastojanja da se prepozna vlastita zadaća u okolini. Ljubav može spajati s Kristom, jer je to njegova glavna osobina **povezana s mudrošću**. Put dobrog djela u Kristovu smislu tek kroz unutarnje i vanjsko djelovanje čini razumljivim i kršćanski put. Isus je zadržao utemeljena osnovna etička pravila; jer čovjek "(obično) žanje što sije" (*Gal. 6, 7*); u pojedince je usadio **odgovornost** umjesto da naglašava vanjski zakon. Pritom se može spoznati da u čovjekovoj unutrašnjosti postoji nešto – čak i kada se može osjetiti samo kao savjest - , što je usklađeno s Kristom; odakle se događa neka vrsta unutarnjeg "preporoda" (*Iv. 3*). To znači da se tijekom vremena čovjek kao cjelina sve više usklađuje s duhom kakvog je proživio Krist. Ovo ishodište u unutrašnjosti može se spoznati u srcu ili u duši

odnosno duhu, načini spoznaje su individualno različiti. Koliko god pojedinac uspijeva spoznati Krista odnosno s njime povezanu snagu svrhovito je što češće prizivati u svijest ono što je individualno poznato, da se tim stupi u izravniju vezu – čak i kada se u prvom redu ne mogu ustanoviti jaka djelovanja.

Sa snagom, koja se tako u čovjekovoj unutrašnjosti razvija kao dar milosti, može se povezati univerzalna iscjeliteljska snaga koja dolazi od “vanjskoga” Krista odnosno Boga. I ovdje individualan način doživljavanja može biti veoma različit, u ovom slučaju će ipak biti jasan i na određen način utjecati na okolinu. Dok je takav razvitak dosada bio ograničen na nekolicinu koje se označavalo “misticima”, “svecima” itd., takve se pojave u naše “apokaliptično” doba mogu u porastu proširiti i na jednostavne ljude – što se vjerojatno u svome značenju neću uvijek prepoznati na jednak način; zbog toga to vrijedi spomenuti. To univerzalno djelovanje “izvana” se može ili prihvatiti ili se pod određenim okolnostima bolno sudara sa zabarikadiranosti onih koji u svojoj unutrašnjosti nisu razvili ništa slično – tako da ih se u ovom slučaju može smatrati “sudom”.

Vodi me tako da drugima ne naškodim na njihovu putu do Tebe;
vodi me da drugima pomognem u Tvome duhu;
štiti me na mome putu; *
Pomogni mi da postignem veći sklad s Tvojom ljubavi.

*) Ovdje se mogu uključiti i drugi.

Srodan razvoj u velikom, u pradavnim kulturama.

Kao kod stupnjeva razvoja od djeteta do zrelog čovjeka (vidi gore) i u ljudskim kulturama protječu slični stupnjevi svijesti. Uz njih s jedne strane dolazi do stvaranja novih sposobnosti (slobodnija volja, osjećanje i mišljenje), a s druge strane smanjuju svoju prvobitnu povezanost s cjelokupnim “stvaranjem” te time nagomilavaju probleme. (*Uspor. na pr. Jean Gebser, “Prvobitnost i sadašnjost”*: uzastopce arhaična, magična, mistična razumna svijest; izvan toga se može razviti jača integracijska svijest, koja se napr. može nazvati pametna svijest.) Izraziti uzori su također utjecali na to da se razvojni koraci u svojoj početnoj prepoznatljivosti mogu otkriti i u velikom, ili barem u kulturno presudnoj mjeri. To se unatoč svim suprotnostima često događalo uz velike gubitke. U novije se vrijeme već može opaziti da se čovječanstvo i njegovi narodi itd. nalaze pred sudbnonosnim izazovom provođenja obnovljenih manjih i većih “kvantnih skokova” ili evolucijskih koraka ako žele preživjeti ⁴⁾. Do njih dolazi već oko 2000 godina. Sve ovo se više ne mora događati na teret dobivenih sposobnosti i razuma. Kada dovoljno pojedinaca razvije cjelovitiju umnu svijesti za novo povezivanje sa svojim božanskim postankom ¹⁾, još se uz pomoć “odozgor” može pobijediti u utrci s apokaliptičkim katastrofama. Tu svakako valja ubrojiti i odnos do vanjskih aktivističkih pokreta kao što je mirovni itd., - svi dobronamjernici imaju svoje “potrebno” mjesto u “igri” -. Mnogi ljudi – preko etabliranih religijskih pravaca – očigledno tragaju za time; unaprijed odlaze u budućnost i pomažu pri obnavljanju prošlosti čak i tamo gdje još prevladava premnoga “prosječnost”. Poput pitanja o kokoši i jajetu je rasprava o tome je li vanjsko “spasenje” svrha ili egzistencijalni napredak svijesti i biti čovjeka. Dosadašnje ljestvice vrijednosti moraju se iz temelja promijeniti, jer si čovjek može posve točno predstaviti kuda će ga odvesti nastavak dosadašnjeg, zastarjelog programa. Budući da je sve dio cjeline, i svako dobro djelo prelazi u cjelinu.

⁴⁾ S pesimističkim pogledom u posljednjoj knjizi Herberta Gruhla “Uzašašće u ništa” ne slažemo se jedino zbog toga, jer se svakako može napipati izvor razvitka i snage kojega nije zapazio, a koji ipak predstavlja samo jednu nadu: Boga.

Inspiriraj ljude da odluke o životu i smrti predaju u Tvoje ruke *;
Pomogni onima koji rade za Tvoje stvaranje;
Odvedi ovaj svijet do prolaza prema Tvome nagoviještenom novom vremenu. **

** Ovdje se mogu uključiti i pojedinci ili ih se nakon toga može obraditi u meditacijskom promatranju; na pr. 'prekinuti rast nasilja i reakcije na nasilje', 'nasilju oduzeti temelj rješavanjem problema', 'voditi miroljubiv dijalog između dobronamjernih pripadnika različitih religija', ... ** *Luka 11:2; 21:31. Otkrivenje 11:16. Bog dijeli ljubav koja mu je dana.*

Predstoji dakle "obraćenje" Bogu u malom i velikom.

Pri tome se ne radi u prvom redu o „predstavama o vjeri“, dakle o ljudskim razmišljanjima o religiji; nego više o stvarno življenoj povezanosti čovjeka s Bogom.

lv. 16, 12-13: Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje i navješćivat će vam ono što dolazi.

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

Pomoć za vlastitu provjeru prilikom rada s glavnim tekstovima stranice "Putovi Isusa" - u vlastitoj nutrini - i u pretvorbi u životu.

Opće:

Jesam li čitao "Uvod u smisao i uporabu ovog teksta"? (Ako niste: nadoknadite posebice kod puno općih nejasnoća.)

Jesam li poglavlje ovog komentara dosad proučavao po redu? (Ako niste, kod ozbiljnih namjera da krenete na put nasljednika Isusa preradite ako je moguće i prethodna poglavlja.)

Jesam li dovde proučavao a da nisam imao mučni osjećaj da sam prešao preko ranijih odlomaka a da nisam dovoljno razumio? (U tom slučaju određeni odlomak promatrajte još jednom u miru i ako je moguće bez predrasuda.)

Jesam li za dublje razumijevanje, doživljavanje i obradu čitao stranicu "metodičke napomene, kršćanska meditacija..." i koliko je moguće pokušao primijeniti?

Imam li pregled mojih trenutačnih sposobnosti, karakternih svojstava, životnih navika? (Ako nemam, razmisliti o tomu i napraviti zapise).

Ako imam: Postoji li s obzirom na ono što sam upravo proučavao takvo obilježje za čije poboljšanje želim neodložno moliti i truditi se?

Jesam li mislio na to da primijenim moje najnovije spoznaje u životu?

Dopušam li već da me vodi moja savjest?

Jesam li težio ili postigao da me na mojemu putu izravno vodi Isus Krist?

Gdje onda stojim s mojim odnosom prema Bogu?

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)

Napomena: vlasnička prava, e-mail

Ove stranice na Internetu smijete tiskati i dijeliti kopije nepromijenjena sadržaja; Autorska prava zadržana.

Ukupno je to ... stranica, ovisno o podešenosti preglednika odnosno pisaa. ([.pdf ... kB, ca. 114 stranica](#)).

U ovom obliku objavljeno 1991 – 2015; prva objava na Internetu 30. 01. 2001.; ovo je novo hrvatsko izdanje od 17.08.2002 s kasnijim ispravcima.

Autor: Projekt Putevi Isusa Krista (Christuswege/ Ways-of-Christ™).

Izdavač: Helmut Ziegler.

Web-stranica "Putevi Isusa Krista" je istraživački i informacijski projekt. Ekumenskog je usmjerenja, neovisan od crkava, religija i drugih religijskih društava. Supstancija vjere ostaje sačuvana bez dogmatsko- fundamentalističkog postupanja. Ne obavlja se poslanstvo i ne traže novi članovi. Svrha joj nije zarada i politički utjecaj.

Područje rada su sve teme o kršćanstvu kao i teme međureligijskog dijaloga s drugim religijama. Težište je dubinski opis djelomično zanemarenih duhovnih strana kršćanstva. Druge strane kršćanstva, koje se bave socijalnim pitanjima, se s diferenciranog gledišta također smatraju jednako važne. (Također vidi uvod glavnog teksta i metodične napomene.)

Mjerodavne su web-stranice; u pdf-datotekama nisu uzete u obzir male preinake.

Prijevod na različite jezike ne znače automatski zauzimanje stajališta o situaciji u određenim državama.

Stranica "Putevi Isusa Krista" automatski se ne podudara sa sadržajem citiranih web-stranica odnosno knjiga drugih autora.

E-mail: [za puteve Isusa Krista \(ways-of-christ.com\)](mailto:za_puteve_Isusa_Krista@ways-of-christ.com): vidi formular na kraju tekstovne stranice. Ako je moguće molimo pišite na engleskom ili njemačkom jeziku.

Tiskano njemačko izdanje može se na njemačkom jeziku naručiti kod: Boehm, "Bewusst", Im Dorfe 21F, D-24146 Kiel, Njemačka po cijeni od 3,50 €; izdavač i vlasnik prava na tiskani članak je O.Boehm. objavljeno u lipnju 2001.

[Povratak na sadržaj ove stranice](#)